วิทยุ

สราญรมย์

ปีที่ 2 ฉบับที่ 8 กรกฎาคม - กันยายน 2543 ISSN 1513-105X

สวนลุ่มเขาหลวง

"แสงสีแห่งวันและเวลาแห่งฤดูกาล
เป็นจิตรกรให้ทุ่งหญ้า
และแนวเนินภายใต้โค้งฟ้าสีคราม
ป่าหญ้าสีทองที่ปั่นป่วนด้วยแรงลม
ยอดเขาสะบัดพลิ้วราวคลื่นในท้องทะเลหลวง
ลึกล้ำรุนแรงราวสะบัด
จากปลายพู่กันของจิตรกรเรืองนาม
ในวรรณะสีอันเจิดจ้ารุนแรงเช่นนี้
เราคิดถึงภาพเขียนหลายภาพของแวนโก๊ะ"

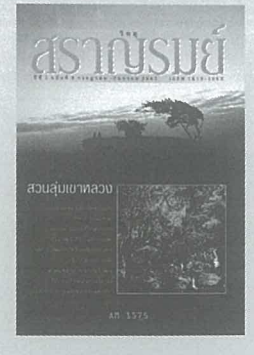
AM 1575

วิทยุสราญรมย์

AM 1575

"เพื่อไทย ก้าวไกล ทันโลก"

ปก : เขาหลวง

โดย สุรจิต จามรมาน

หนังสือ **"วิทยุสราญรมย์"** ISSN 1513-105X

ปีที่ 2 ฉบับที่ 8 : กรกฎาคม - กันยายน 2543

ที่ปรึกษา

ดอน ปรมัตถ์วินัย

สุพัฒน์ จิตรานุเคราะห์

อุ้ม เมาลานนท์

ผู้อำนวยการ

พิษณุ จันทร์วิทัน

บรรณาธิการ

ประภัสสร เสวิกุล

คณะผู้จัดทำ

สุวรรณา ฟองสมุทร กิตติศักดิ์ กล่อมจิตต์

บุญเกษม เสริมวัฒนากุล หทัยกานต์ ยะมาลี

สมภพ เสริมสวัสดิ์ศรี กนเกศ แน่งน้อย

วนิดา อุดมทิพย์ กมลวัน สกนธรัตน์

รูปเล่ม : ทูด็อทส

พิมพ์ที่

บริษัท ที.พี. พริ้นท์ จำกัด โทร. 433-0026-27

หนังสือ "วิทยุสราญรมย์" รายสามเดือน
จัดทำโดย สถานีวิทยุสราญรมย์ กองวิทยุกระจายเสียง
กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา เขตพญาไท กทม.10400 โทร. 643-5094

ส า ร บั ญ

ถ้อยแถลง 6

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 8

พระบารมีปกเกล้าฯ

ดนตรีเพื่อประชาชน 11

คติธรรม

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) 7

สถานีวิทยุสราญรมย์ 14

การต่างประเทศ

บทบาทของไทยในอาเซียน 22

ศิลปวัฒนธรรม

ทวาทศมาส (ตอน 2) / *สุวรรณา ฟองสมุทร* 117

ภาพชุด

ประพาสยุโรป 70

รอบบ้านเรา

ปัญหาแรงงานไทย ~ *พิษณุ จันทร์วิทัน* 31

สัมภาษณ์

"มนันยา" ~ *ประภัสสร เสวิกุล* 93

"กิ่งฉัตร" ~ *ประภัสสร เสวิกุล* 47

สารคดี

เพื่อนต้น ~ *สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ* 63

นิมิตต์ดี ~ *ณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม* 155

เชียงขวาง อาณาจักรที่ถูกลืม ~ *สมภพ เสริมสวัสดิ์ศรี* 173

บุคคล

100 ชันษา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี 17

100 ปี ปรีดี พนมยงค์ 35

เกษตร

จับหอยเชอรี่มาทำปุ๋ยหมัก ~ *ชำนาญ พินราช* 41

เศรษฐกิจ

เหตุใดไทยจึงควรให้ความสำคัญกับตลาดข้าวไทยในญี่ปุ่น

~ *ออท. ศักดิ์ทิพย์ ไกรฤกษ์* 107

บทกวี

นิยายแห่งหยาดน้ำค้าง ~ *เสริมศักดิ์ เปลี่ยนภู่* 116

สู่ตำนานมนุษย์ชาติ ~ *ชาติชาย อัครวิบูลย์* 135

ทามาทากิน

ก๋วยเตี๋ยวรสเด็ด 7 สูตร 163

กรรมลิขิต

มนุษยเปรต ~ *ธมมวุฑโฒ ภิกขุ* 185

ท่องเที่ยว

เยือกเย็นในสวนลุ่มเขาหลวง ~ *วาสนา กุลประสูตร* 137

ทัศนะ

มดกับนก ~ *จุฑา เทพหัสดินฯ* 83

ยุวชนทหาร ~ *กิตติศักดิ์ กล่อมจิตต์* 149

ปกิณกะ

ผ้าไทยโบราณ ~ *เบญจาภา ทับทอง* 77

หน้านี้มีรางวัล ~ *กนเกศ แน่งน้อย* 184

ท้ายเล่ม 201

ถ้อยแถลง

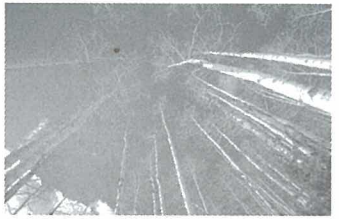
หนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้เป็นเล่มที่ ๔ แน่นไปด้วยสาระน่ารู้ต่างๆเช่นเคย

บางรายการของสถานีวิทยุสราญรมย์มีการสับเปลี่ยนผู้ดำเนินรายการ ผู้ฟังที่คุ้นเคยกับเสียงของผู้ดำเนินรายการบางคนอาจต้องปรับความเคยชินบ้าง ทั้งนี้เพราะสถานีวิทยุแห่งนี้ดำเนินการโดยข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศที่ต้องสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปปฏิบัติราชการในสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ของไทยในต่างประเทศเป็นการรับใช้พี่น้องประชาชนในบทบาทที่แตกต่างออกไป นายสถานีวิทยุสราญรมย์ของท่านก็อยู่ภายใต้กฎระเบียบอย่างเดียวกัน

แต่สิ่งที่ยังจะไม่เปลี่ยนแปลงก็คือบทบาทของสถานีวิทยุสราญรมย์ ซึ่งจะเป็นสื่อกลางระหว่างกระทรวงการต่างประเทศกับพี่น้องประชาชน นำข้อมูลข่าวสารด้านการต่างประเทศที่ทันสมัย ทันโลก มาสู่ท่านผู้ฟังของเราต่อไปอย่างไม่หยุดนิ่ง

พิษณุ จันทร์วิทัน
นายสถานี

คติธรรม

"เมื่อประสบกับสถานการณ์ที่เลวร้าย เราจะต้องหาทางเอาประโยชน์จากมันให้ได้ และต้องใช้หลัก 2 ประการ คือ

1. ใช้ปัญญาวิเคราะห์วิจัยให้รู้เท่าทัน มองเห็นความจริงหยั่งถึงเหตุปัจจัยในสิ่งทั้งหลาย

2. มีสติเตือนตัวให้ลุกขึ้นมาเร่งแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยไม่ประมาท

เมื่อทำได้อย่างนี้ก็จะรักษาอิสรภาพของชีวิตไว้ได้ และสามารถทำกิจเพื่อสังคมได้สำเร็จ

ข้อสำคัญที่ขอย้ำคือ จะต้องระวังตัวเองไม่ให้ตกไปในที่สุด 2 อย่าง ของคน 2 พวก คือ

1. พวกที่เห็นสภาพสังคมเลวร้ายไม่น่าปรารถนาแล้ว ก็มีความโน้มเอียงที่จะปลีกตัวหลบลี้หนีไปเสีย

2. พวกที่เห็นสภาพสังคมว่าเลวร้าย แก้ไขไม่ได้แล้ว ก็เลยปล่อยมันไปตามยถากรรม ไม่อยากแก้ไขอะไร เลยอยู่ไปวันๆ

อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาต้องใช้ทางสายกลาง คือทางแห่งปัญญา โดยเริ่มต้นก็ต้องให้จิตใจของตัวเองตั้งหลักได้ว่า ในท่ามกลางสภาพที่เลวร้ายอย่างนี้เราจะต้องมีชีวิตที่ดีงามได้พร้อมกันนั้นก็ไม่ทิ้งความเพียรพยายามที่จะแก้ไขปัญหาของสังคม"

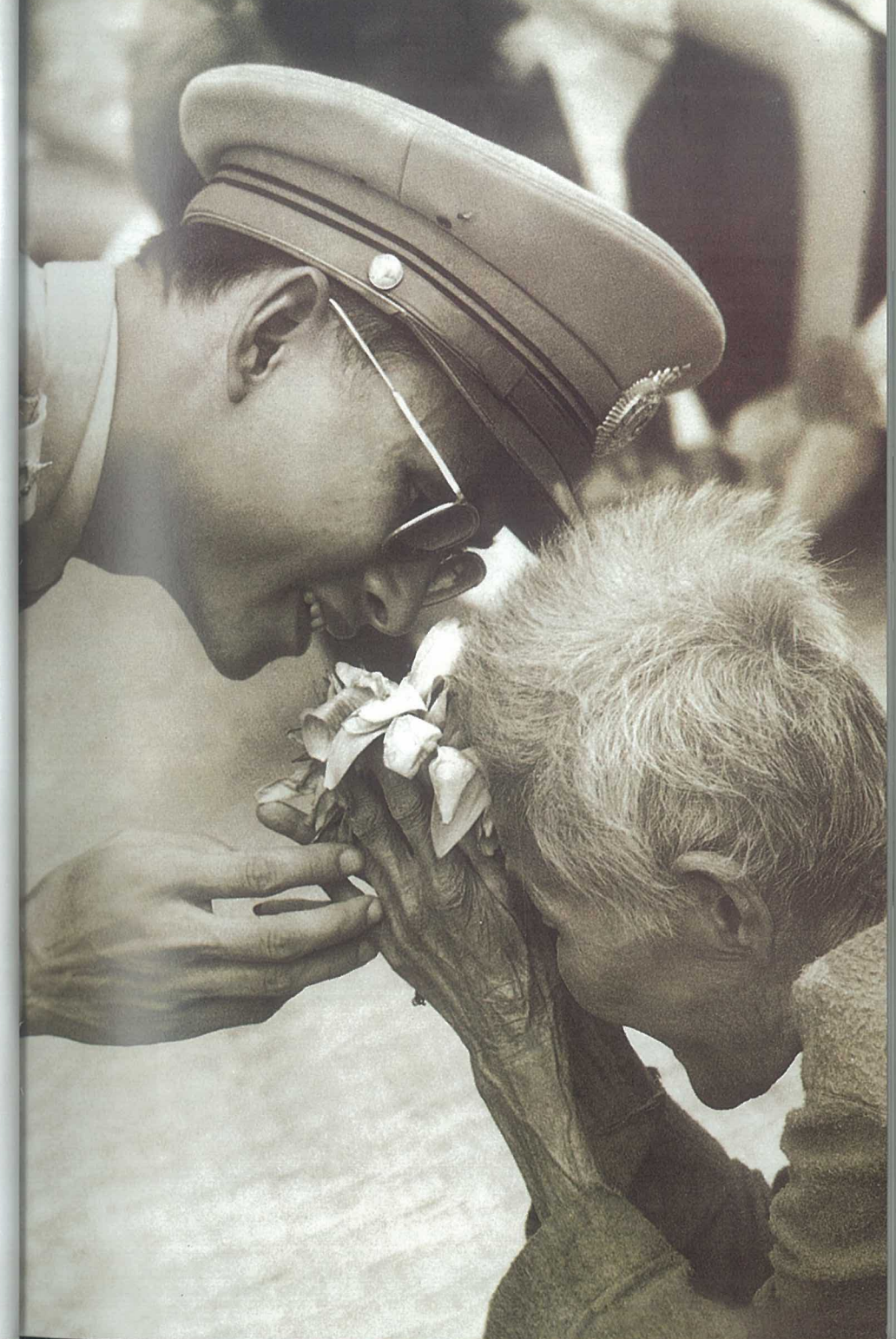
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต)
จาก...ธรรมกับไทย ในสถานการณ์ปัจจุบัน

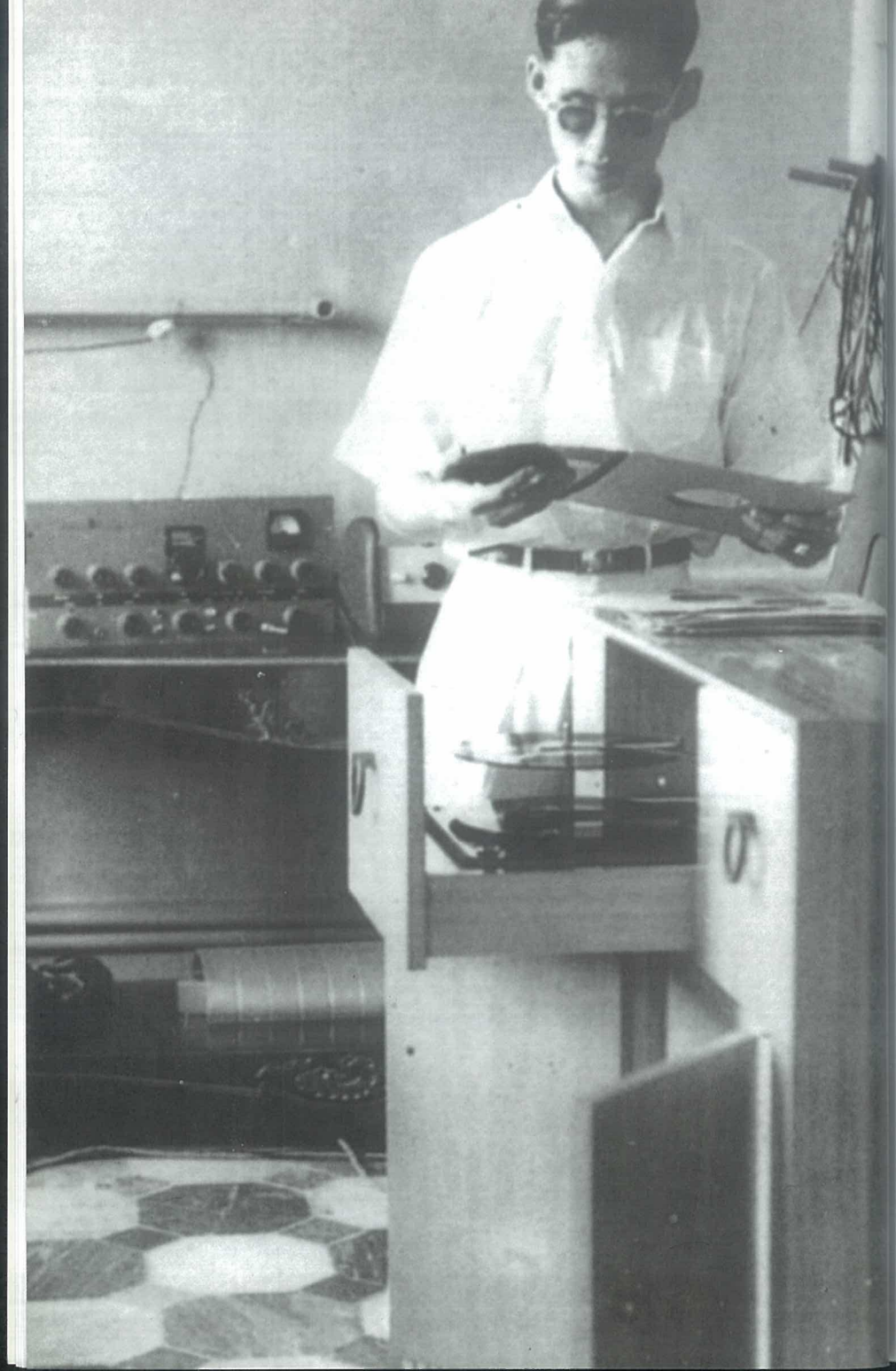
“

. . . .สิ่งชอบใจต่างๆ ที่ได้มา ไม่ว่าทรัพย์สินเงินทอง ยศศักดิ์ อำนาจ ความสุขสบายที่ปรารถนา ตลอดจนความสำเร็จประสงค์ในอุดมการณ์ รวมเรียกว่า ประโยชน์ ประโยชน์ทั้งปวงนี้ ทุกคนต่างควรมีเสรีภาพที่จะแสวงหาและที่จะได้รับ แต่การแสวงหาและรับเอาประโยชน์นั้น จำต้องมีหลักการสำหรับปฏิบัติ เพื่อป้องกันกำจัดเหตุที่จะนำไปสู่ความยุ่งยากและความเสียหายทั้งมวล บุคคลจำต้องเรียนรู้และสำนึกได้เสมอว่า เสรีภาพของแต่ละคนจำกัดอยู่ด้วยเสรีภาพของผู้อื่น การแสวงหาประโยชน์ใดๆ ถ้าละเมิดและก้าวก่ายกันจะกลายเป็นการเบียดเบียน ซึ่งมีอันตรายมากทันที จึงไม่เป็นการถูกต้องเลยที่ผู้ใดจะแสวงหาหรือได้มาโดยทำนองนั้น.. . .

”

พระราชทานแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
13 กรกฎาคม 2517

ดนตรี เพื่อประชาชน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นศิลปินผู้เพียบพร้อมด้วยพระปรีชาสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรี เมื่อเสด็จนิวัตประเทศไทย ใน พ.ศ. ๒๔๙๔ แล้วประทับที่พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เพราะระหว่างนั้นมีการก่อสร้างเพิ่มเติมพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ได้ทรงรวบรวมพระประยูรญาติที่เป็นนักดนตรีมาจัดตั้ง *"วงลายคราม"* ขึ้น เป็นวงดนตรีส่วนพระองค์ เช่น หม่อมเจ้าวิมวาทิตย์ รพีพัฒน์ หม่อมเจ้าแววจักร จักรพันธ์ หม่อมหลวงเดช สนิทวงศ์ หม่อมเจ้ากมลีสาน ชุมพล หม่อมเจ้าชมปุกบุตร ชุมพล หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช หม่อมราชวงศ์พงษ์อมร กฤดากร หม่อมหลวงอุดม สนิทวงศ์ หม่อมหลวงประพันธ์ สนิทวงศ์ นายสุรเทิน บุนนาค เป็นต้น มาร่วม เล่นดนตรี ณ พระที่นั่งอัมพรสถานทุกเย็นวันศุกร์ นักร้องประจำวงมี หม่อมเจ้ามูรธาภิเศก โสณกุล และหม่อมเจ้าขจรจบกิติคุณ กิติยากร

ใน พ.ศ. ๒๔๙๕ กรมประชาสัมพันธ์ได้น้อมเกล้าฯ ถวายเครื่องส่งวิทยุกำลังส่ง ๑๐๐ วัตต์ ซึ่งมีทั้งคลื่นสั้นและคลื่นยาว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงตั้ง *"สถานีวิทยุ อ.ส."* ขึ้นที่พระที่นั่งอัมพรสถาน *(ตัวอักษรย่อ อ.ส. ทรงนำมาจากคำว่า พระที่นั่งอัมพรสถาน)* เพื่อใช้เป็นสื่อกลางให้ความบันเทิงและสาระประโยชน์ ตลอดจนข่าวสารต่างๆแก่ประชาชน วงดนตรีลายครามมีโอกาสได้บรรเลงดนตรีส่งกระจายเสียงทางสถานีวิทยุ อ.ส. เป็นประจำทุกวันศุกร์ ปัจจุบัน สถานีวิทยุ อ.ส. ได้ย้ายมาตั้งในบริเวณสวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริที่จะปรับปรุงวงดนตรีลายคราม เนื่องจากนักดนตรีกิตติมศักดิ์เหล่านั้นมีภารกิจการงานมากขึ้น ไม่มีโอกาสมาร่วมเล่นดนตรีได้เต็มที่ จึงมีการ *"ซ่อม"* วง โดยวิธี *"แซม"* นักดนตรีจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่เคยมาบรรเลงดนตรีที่สถานีวิทยุ อ.ส. บ่อยๆ ทีละคนสองคน จนเรียกกันเล่นๆ ในระยะนั้นว่า *"วงเก็บตก"* ต่อมาจึงได้รับพระราชทานชื่อว่า *"วงดนตรี อ.ส.วันศุกร์"* พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดนตรีกับวงดนตรี อ.ส.วันศุกร์ บรรเลงออกอากาศทางสถานีวิทยุ อ.ส. เป็นประจำทุกวันศุกร์ ทรงจัดรายการเพลงและทรงเลือกแผ่นเสียงเอง บางครั้งโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ฟังโทรศัพท์ขอเพลงจากวงดนตรีที่กำลังบรรเลงได้ด้วย

สมาชิกวงดนตรี อ.ส.วันศุกร์ ได้แก่ หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช หม่อมหลวงประพันธ์ สนิทวงศ์ นายแมนรัตน์ ศรีกรานนท์ หม่อมหลวงเสรี ปราโมช พลเรือตรีหม่อมหลวงอัศนี ปราโมช นายเดช ทิวทอง นายถาวร เยาวขันธ์ นายสุวิทย์ อังสวานนท์ นายนนท์ บูรณสมภพ นายกวี อังสวานนท์ นาวาอากาศเอกอภิจิตร สุขกระจันทร์ นายอวบ เหมะรัชตะ ส่วนนักร้องได้แก่ ท่านผู้หญิงสาวิตรี ศรีวิสารวาจา คุณหญิงจามรี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

คุณกัญดา ธรรมมงคล ท่านผู้หญิงสุวรี เทพาคำ นางจีรนันท์ เศวตนันท์

ในด้านดนตรีสำหรับประชาชน ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถานีวิทยุ อ.ส. จัดให้มีการแสดงดนตรีสำหรับประชาชนเป็นประจำขึ้นที่เวทีลีลาศสวนอัมพรในตอนบ่ายวันพุธและเช้าวันอาทิตย์ ก่อนที่จะมีโทรทัศน์ในเมืองไทย วงดนตรีดุริยางค์ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจ วงกรมประชาสัมพันธ์ วงมหาวิทยาลัยต่างๆ และวงเอกชนจะผลัดเปลี่ยนกันมาบรรเลงดนตรีไทยและดนตรีสากลทุกประเภท ให้ความสุขและรื่นรมย์ใจแก่ประชาชนในครั้งกระนั้นเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ยังทรงใช้ดนตรีผูกพันความรู้สึกอย่างแนบแน่นระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับนิสิตนักศึกษาโดยการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงดนตรีในงาน *"วันทรงดนตรี"* ตามมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตรเป็นโอกาสที่ได้ทรงทักทายกับนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ได้อย่างใกล้ชิดและเป็นกันเอง ต่อมาเมื่อพระราชกรณียกิจเพิ่มมากขึ้น ประเพณี *"วันทรงดนตรี"* ที่ปฏิบัติต่อเนื่องกันยาวนานกว่า ๑๐ ปีจึงได้ยกเลิกไป

สถานีวิทยุสราญรมย์

สถานีวิทยุสราญรมย์เป็นสถานีวิทยุของกระทรวงการต่างประเทศ ออกอากาศสู่ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลกว่า 50 ล้านคนทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางความรู้พื้นฐานด้านการต่างประเทศของไทย รวมทั้งผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ ที่อาจมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ สมดังคำขวัญ ที่ว่า **"เพื่อไทย ก้าวไกล ทันโลก"** อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างและกระชับความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

สถานีวิทยุสราญรมย์ดำเนินการโดยกองวิทยุกระจายเสียง กระจายเสียงในระบบ AM คลื่นความถี่ 1575 กิโลเฮิรท์ซ ด้วยกำลังส่งถึง 1,000 กิโลวัตต์ จึงสามารถส่งกระจายเสียงครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศไทย รวมทั้งประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อ่าวไทยและทะเลอันดามัน

สำหรับห้องบันทึกเสียงแห่งใหม่ของสถานีวิทยุราญรมย์นั้น ประกอบด้วยห้องบันทึกเสียงจำนวน 3 ห้อง ใช้คอมพิวเตอร์ในการบันทึกเสียง ระบบ Digital รุ่น Pro tools 4.3 ถือได้ว่าเป็นห้องบันทึกเสียงที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ

สถานีวิทยุสราญรมย์ออกอากาศทุกวันจันทร์ - ศุกร์

ช่วงเช้า **ตั้งแต่เวลา 05.30 - 07.00 น.**

ช่วงเย็น **ตั้งแต่เวลา 17.30 - 18.30 น. 19.00-19.30 น. และ 22.00 - 22.30 น.**

ครอบคลุมรายการที่เป็นสาระน่าสนใจในทุกด้าน โดยเฉพาะการเมืองต่างประเทศ ศิลปวัฒนธรรม และสาระที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือกับวิทยุต่างประเทศ สถานีวิทยุ FM COCOLO ของญี่ปุ่นเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศไทย

ปัจจุบันสถานีวิทยุสราญรมย์มีรายการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชนจำนวนมาก และได้รับการตอบสนองจากผู้ฟังทั่วประเทศเป็นอย่างดี จากจดหมายที่ผู้ฟังส่งมาถึงสถานีเฉลี่ยเดือนละกว่า 100 ฉบับ จากผู้ฟังทั่วประเทศ รวมทั้งจากประเทศเพื่อนบ้านด้วย

100 ชันษา

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมีพระนามเดิมว่า สังวาลย์ ตะละภัฏ ทรงพระราชสมภพที่เมืองนนทบุรี เมื่อวันอาทิตย์ที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2443 ปีชวด ตรงกับ ค.ศ. 1900 นับเป็นปีที่ 3 ในพระชนกชู และพระชนนีคำ ทรงมีพระเชษฐภคินีและพระเชษฐาร่วมพระอุทร 2 คน กับพระอนุชาอีก 1 คน พระชนกชูและพระชนนีคำจะพำนักอยู่ที่เมืองนนทบุรีนานเท่าใดไม่ปรากฏ แต่เมื่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงจำความได้ ครอบครัวของพระองค์ได้ย้ายมาอยู่ที่ธนบุรีแล้ว ที่ซอยซึ่งปัจจุบันเป็นซอยวัดอนงคาราม

จนกระทั่งเมื่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงมีพระชนมายุ 7 - 8 พรรษา ท่านรอด ซึ่งเป็นญาติของครอบครัวพระชนกชูแนะนำให้พาไปฝาก คุณจันทร์ แสงชูโต ซึ่งเป็นญาติและเป็นพระพี่เลี้ยงของสมเด็จเจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร เพื่อนำขึ้นถวายตัวเป็นข้าหลวงในสมเด็จเจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร ซึ่งทรงเป็นพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระศรีสวรินทราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า และทรงเป็นพระเชษฐภคินีร่วมพระอุทรของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

เมื่อพระชนนีคำยินยอม คุณจันทร์ แสงชูโต ก็ได้นำสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีขึ้นถวายตัวเป็นข้าหลวงในสมเด็จเจ้าฟ้าหญิงพระองค์นั้น ครั้นทรงมีพระชนมายุได้ 9 พรรษา ก็ทรงกำพร้าพระชนนีอีก จึงทรงอยู่ในพระอุปภัมภ์ของสมเด็จพระศรีสวรินทราบรมราชเทวีและสมเด็จเจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ฯ ตลอดมา ณ พระตำหนักสวนสี่ฤดู พระราชวังดุสิต

ปี พ.ศ. 2456 โรงเรียนแพทย์ผดุงครรภ์และหญิงพยาบาลแห่งศิริราชเปิดรับนักเรียนพยาบาลเข้าใหม่จำนวน 14 คน สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ขณะนั้นพระพระชนมายุยังไม่ครบ 13 พรรษาบริบูรณ์ ได้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนดังกล่าวโดยมีอายุน้อยที่สุด

แม้จะมีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบการรับสมัครนักเรียนพยาบาลของโรงเรียนนี้ถึง 2 ปี แต่ทางโรงเรียนยอมผ่อนผันรับเข้าศึกษา เพราะสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีคุณสมบัติที่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน คือ ทรงสามารถอ่านและเขียนได้เป็นอย่างดี

เมื่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงศึกษาจบหลักสูตร ได้รับประกาศนียบัตรโรงเรียนแพทย์ผดุงครรภ์และหญิงพยาบาล ลงเวลาที่สำเร็จการศึกษาว่า เดือนธันวาคม พ.ศ. 2459 หลังจากนั้นพระองค์ทรงทำงานต่อที่โรงพยาบาลศิริราชตามข้อผูกพันของการเป็นนักเรียนหลวง

พ.ศ. 2460 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงได้รับเลือกจากพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร ผู้บัญชาการโรงเรียนราชแพทยาลัย ให้ไปศึกษาต่อด้านวิชาพยาบาลเพิ่มเติมที่สหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุว่าเวลานั้นได้มีความพยายามที่จะปรับปรุงวงการแพทย์พยาบาลและการสาธารณสุขของประเทศไทยให้ก้าวหน้ามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจึงมีการคัดเลือกนักเรียนแพทย์และพยาบาล

อย่างละ 2 คนไปเรียนวิชาแพทย์และพยาบาลเพิ่มเติมที่สหรัฐอเมริกา เพื่อตระเตรียมบุคลากรด้านนี้

ขณะนั้น สมเด็จพระบรมราชชนกกำลังทรงศึกษาวิชาแพทย์ปีที่ 1 อยู่ที่โรงเรียนแพทย์มหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด

ในปี พ.ศ. 2462 สมเด็จเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ ได้ทรงมีลายพระหัตถ์ กราบบังคมทูลมายังสมเด็จพระพันวัสสาฯ พระราชมารดาที่กรุงเทพฯ ขอพระราชทานพระราชานุญาตในการที่จะทรงหมั้นสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระพันวัสสาฯ ทรงอธิบายถึงสาเหตุที่ทรงตัดสินพระทัยร่วมทุกข์ร่วมสุขกับนางสาวสังวาลย์ว่า "สังวาลย์เป็นกำพร้า.... แต่งงานแล้วก็มาใช้นามสกุลหม่อมฉัน หม่อมฉันไม่ได้เลือกเมียด้วยสกุลรุนชาติ ต้องเกิดเป็นอย่างนั้นต้องเกิดเป็นอย่างนี้ คนเราเลือกเกิดไม่ได้ หม่อมฉันเลือกคนดี ทุกข์สุขเป็นเรื่องของหม่อมฉันเอง"

สมเด็จเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ ทรงอภิเษกสมรสกับนางสาวสังวาลย์ ในวันที่ 10 กันยายน อันตรงกับวันพระราชสมภพของสมเด็จพระพันวัสสาฯ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นองค์ประธานในพระราชพิธี สมเด็จพระบรมราชชนกทรงมีพระชนมายุ 28 พรรษา ส่วนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีนั้น 20 พรรษา

หลังจากพิธีอภิเษกสมรสแล้ว ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จไปประเทศสหรัฐอเมริกาอีกครั้ง เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2463 โดยได้เสด็จลงเรือที่ปีนัง ผ่านสงขลา เสด็จผ่านประเทศสวิตเซอร์แลนด์ไปยังสหรัฐอเมริกา ประทับเป็นการพักผ่อนพระอิริยาบถและทรงดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์ที่เมืองโลซานน์ ระยะหนึ่ง ที่สหรัฐอเมริกาสมเด็จพระบรมราชชนกและสมเด็จพระบรมราชชนนีทรงประทับอยู่ ณ เมืองบอสตัน ทรงใช้พระนามว่า นายและนาง มหิดล สงขลา

สมเด็จเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ทรงจบการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรการสาธารณสุขในปลายเดือนมิถุนายน พ.ศ.2464 หลังจากนั้น เสด็จประทับที่ยุโรปจนถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2466

6 พฤษภาคม พ.ศ. 2466 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงมีพระประสูติกาลพระราชธิดาพระองค์แรกคือ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ 20 กันยายน พ.ศ. 2468 พระโอรสพระองค์แรก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พระทรงพระราชสมภพที่เมืองไฮเดลเบิร์ก ประเทศเยอรมันนี

และ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2470 พระโอรสองค์ที่สอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชสมภพ ณ โรงพยาบาลเมานต์ออเบิร์น เมืองเคมบริดจ์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

เมื่อสมเด็จพระบรมราชชนกเสด็จสวรรคตในวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2472 เนื่องจากพระอาการบวมน้ำที่พระปับผาสะ (ปอด) และพระหทัยวาย สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงรับหน้าที่อบรมเลี้ยงดูพระโอรสธิดาทั้งสามพระองค์ตามลำพัง ทรงกวดขันเรื่องระเบียบวินัยของพระราชโอรสธิดา และอภิบาลพระราชโอรสธิดาให้มีพระพลานามัยและการอบรมศึกษาที่ดี

ขณะเดียวกัน สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงมีเวลาให้แก่การสังคมสงเคราะห์อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะโครงการต่างๆ ที่สมเด็จพระบรมราชชนกทรงสนับสนุนมาแต่เดิม สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงดำเนินกิจการทุกอย่างให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระบรมราชชนกมิได้ทรงหยุดยั้ง

และในระยะต่อมา สมเด็จพระศรีนครินทราบมราชชนนีเสด็จ

พระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรและพระราชทานความช่วยเหลือแก่ประชาชนทุกภูมิภาคแต่ลำพังพระองค์เดียวไม่อาจบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ทุกข์ยากได้ทั่วถึง จึงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์และสิ่งของแก่ราชการ หน่วยงานและบุคคลต่างๆ ที่ทรงพินิจพิจารณาดีแล้วว่าเป็นตัวแทนที่จะสามารถนำความช่วยเหลือไปถึงมือผู้ที่เดือดร้อนได้อย่างแท้จริง

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงประชวรและสวรรคต เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2538 รวมพระชนมายุ 94 พรรษา

อาเซียน

บทบาทของไทยในอาเซียน

ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations - ASEAN) คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ได้ร่วมลงนามในเอกสารก่อตั้งอาเซียน ที่เรียกว่า ปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) ปี พ.ศ. 2510 (ค.ศ. 1967) ที่กรุงเทพฯ และยังคงมีบทบาทในอาเซียนอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อสร้างสรรค์ให้ภูมิภาคนี้เป็นดินแดนที่มีความมั่นคง สงบสุข ก้าวหน้า และพัฒนาตลอดไป

ด้านการเมือง นอกจากไทยจะมีบทบาทนำในการอาศัยกรอบความร่วมมืออาเซียนเพื่อแก้ไขปัญหาในภูมิภาคและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความสงบสุขของภูมิภาคแล้ว ในปัจจุบันไทยยังได้ร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ

ในการพยายามส่งเสริมและปรับปรุงทบทวนกลไกความร่วมมือของอาเซียนให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย เพื่อปรับแนวทางการดำเนินนโยบายของตนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพัฒนาการทางการเมืองและเศรษฐกิจของโลก ไทยได้มีบทบาทในกิจกรรมความร่วมมือด้านการเมืองที่สำคัญของอาเซียนตลอดมา ได้แก่ การแก้ไขปัญหากัมพูชาและการแพร่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคอินโดจีน การประกาศให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality) ในปี พ.ศ.2514 การผลักดันให้มีการลงนามในสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation) ในปี พ.ศ.2519 การเป็นผู้ริเริ่มสำคัญในการจัดให้มีการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) และการลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Nuclear Weapons Free Zone - SEANWFZ) ซึ่งดำเนินการในระหว่างการประชุมผู้นำรัฐบาลอาเซียน ครั้งที่ 5 ที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือนธันวาคม 2538 นอกจากนี้ ไทยก็ยังมีบทบาทนำในการผลักดันมติของที่ประชุมสุดยอดอาเซียนดังกล่าว ให้เร่งดำเนินการขยายสมาชิกภาพอาเซียนให้ครอบคลุมทั้ง 10 ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งในที่สุดได้นำไปสู่มติของที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน สมัยพิเศษ ณ กรุงจาร์กาตา เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2540 ให้รับกัมพูชา ลาว และพม่า เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนพร้อมกัน ในช่วงการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน (AMM) สมัยที่ 30 ณ กรุงจาร์กาตา ในวันที่ 3 เดือนกรกฎาคม 2543

แต่เนื่องปัญหาความไม่สงบภายในประเทศกัมพูชา ที่ประชุมฯ จึงมี

อาเซียน

บทบาทของไทยในอาเซียน

ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations - ASEAN) คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ได้ร่วมลงนามในเอกสารก่อตั้งอาเซียน ที่เรียกว่า ปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) ปี พ.ศ. 2510 (ค.ศ. 1967) ที่กรุงเทพฯ และยังคงมีบทบาทในอาเซียนอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อสร้างสรรค์ให้ภูมิภาคนี้เป็นดินแดนที่มีความมั่นคง สงบสุข ก้าวหน้า และพัฒนาตลอดไป

ด้านการเมือง นอกจากไทยจะมีบทบาทนำในการอาศัยกรอบความร่วมมืออาเซียนเพื่อแก้ไขปัญหาในภูมิภาคและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความสงบสุขของภูมิภาคแล้ว ในปัจจุบันไทยยังได้ร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ

ในการพยายามส่งเสริมและปรับปรุงทบทวนกลไกความร่วมมือของอาเซียนให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย เพื่อปรับแนวทางการดำเนินนโยบายของตนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพัฒนาการทางการเมืองและเศรษฐกิจของโลก ไทยได้มีบทบาทในกิจกรรมความร่วมมือด้านการเมืองที่สำคัญของอาเซียนตลอดมา ได้แก่ การแก้ไขปัญหากัมพูชาและการแพร่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคอินโดจีน การประกาศให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality) ในปี พ.ศ.2514 การผลักดันให้มีการลงนามในสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation) ในปี พ.ศ.2519 การเป็นผู้ริเริ่มสำคัญในการจัดให้มีการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) และการลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Nuclear Weapons Free Zone - SEANWFZ) ซึ่งดำเนินการในระหว่างการประชุมผู้นำรัฐบาลอาเซียน ครั้งที่ 5 ที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือนธันวาคม 2538 นอกจากนี้ ไทยก็ยังมีบทบาทนำในการผลักดันมติของที่ประชุมสุดยอดอาเซียนดังกล่าว ให้เร่งดำเนินการขยายสมาชิกภาพอาเซียนให้ครอบคลุมทั้ง 10 ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งในที่สุดได้นำไปสู่มติของที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน สมัยพิเศษ ณ กรุงจาร์กาตา เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2540 ให้รับกัมพูชา ลาว และพม่า เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนพร้อมกัน ในช่วงการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน (AMM) สมัยที่ 30 ณ กรุงจาร์กาตา ในวันที่ 3 เดือนกรกฎาคม 2543

แต่เนื่องปัญหาความไม่สงบภายในประเทศกัมพูชา ที่ประชุมฯ จึงมี

มติให้ระงับการเข้าเป็นสมาชิกของกัมพูชาไว้ชั่วคราวก่อน แต่อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ปัญหาดังกล่าวได้ยุติลงอาเซียนได้รับกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกประเทศที่ 10 โดยจัดพิธีรับขึ้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2542 ณ กรุงฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ด้านเศรษฐกิจ ไทยมีบทบาทนำอย่างสม่ำเสมอในการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน เพื่อเสริมสร้างความมั่งคั่งและความสงบสุขของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการประชุมครั้งสำคัญต่างๆ ของอาเซียน ไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมลงนามในความตกลงเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจหลายฉบับ ซึ่งสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของอาเซียนโดยรวมและของไทยเอง อาทิ ปฏิญญาสมานฉันท์แห่งอาเซียน (Declaration of ASEAN Concord) ปี พ.ศ. 2519 ซึ่งช่วยส่งเสริมการค้าระหว่างสมาชิกอาเซียนและส่งเสริมอุตสาหกรรมการลงทุนหรือสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิพิเศษทางการค้าของอาเซียน (Preterential Trading Arrangement - PTA) ในปี พ.ศ.2520 ซึ่งให้สิทธิพิเศษทางการค้าด้วยการลดหย่อนอัตราภาษีศุลกากร นอกจากนี้ ในการประชุมผู้นำรัฐบาลอาเซียน ครั้งที่ 4 ณ สิงคโปร์ เมื่อปี พ.ศ. 2535 อาเซียนเห็นชอบกับแนวคิดของนายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีไทยในขณะนั้น ซึ่งเสนอให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area - AFTA) ขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในฐานะที่เป็นฐานการผลิตสำคัญในการป้อนสินค้าสู่ตลาดโลก นับเป็นพัฒนาการของความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนที่สำคัญ ซึ่งนำไปสู่การจัดทำความตกลงแม่บทว่าด้วยการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน พ.ศ.2535 (Framework Agreement on Enhancing ASEAN Economic Cooperation 1992)

โดยตกลงในหลักการเพื่อลดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรแปรรูปที่ค้าขายระหว่างกัน ให้มีอัตราภาษีต่ำสุดภายในระยะเวลา 15 ปี นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2536 ซึ่งในเรื่องดังกล่าว ต่อมาที่ประชุมผู้นำรัฐบาลอาเซียน ครั้งที่ 5 ที่กรุงเทพฯ มีมติให้เร่งกำหนดเวลาการลดอัตราภาษีศุลกากรขั้นต่ำสุดดังกล่าวให้เร็วขึ้นเป็นภายใน 10 ปี กล่าวคือ พยายามลดภาษีสุดท้ายให้เหลือร้อยละ 0-5 % ภายในปี 2546 ซึ่งไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกอาเซียนที่พยายามดำเนินการตามพันธกรณีของ AFTA อย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ ก็ยังได้มีมติและเอกสารสำคัญเกี่ยวกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียนในหลายเรื่องที่เกิดขึ้นในการประชุมผู้นำรัฐบาลอาเซียน ครั้งที่ 5 ที่กรุงเทพฯ เมื่อปี พ.ศ.2538 (ค.ศ.1995) อาทิ การเห็นชอบให้จัดทำโครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมของอาเซียน (ASEAN Industrial Co-operation (AICO) Scheme) ขึ้น เพื่อส่งเสริมความร่วมมืออาเซียนในด้านอุตสาหกรรม การลงนามในพิธีสารแก้ไขความตกลงว่าด้วยการพลังงานของอาเซียน โดยรัฐมนตรีต่างประเทศและเศรษฐกิจของอาเซียน การลงนามในกรอบความตกลงแม่บทว่าด้วยการบริการของอาเซียนและกรอบความตกลงแม่บทว่าด้วยความร่วมมือด้านทรัพย์สินทางปัญญาของอาเซียน เป็นต้น ต่อมาในการประชุมอย่างไม่เป็นทางการของผู้นำรัฐบาลอาเซียน ครั้งที่ 1 ณ กรุงจาการ์ตา เมื่อปี พ.ศ.2539 (ค.ศ.1996) ไทยก็ได้มีส่วนผลักดันมติสำคัญต่างๆ ในเรื่องเศรษฐกิจ ได้แก่ การจัดทำวิสัยทัศน์อาเซียน (ASEAN Vision) ให้ครอบคลุมความร่วมมือด้านการเมืองและสังคมของอาเซียน การเร่งรัดการจัดทำความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกสินค้าผ่านแดน ซึ่งต่อมาในการประชุมสุดยอดเซียนครั้งที่ 6 เมื่อเดือนธันวาคม 2541 ที่กรุงฮานอย ได้มีการลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่ง

สินค้าผ่านแดน (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Goods in Transit) และปัจจุบันไทยยังเป็นประธานคณะทำงานด้านการอำนวยความสะดวกการคมนาคมขนส่งของอาเซียน นอกจากนี้ ไทยยังให้ความสำคัญกับความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มน้ำโขงในส่วนของโครงสร้างขั้นพื้นฐานในระดับภูมิภาค อนุภูมิภาค และการพัฒนาระบบการคมนาคม ตลอดจนระดมเงินทุนจากประเทศภายนอกภูมิภาค องค์การระหว่างประเทศและภาคเอกชน นอกจากไทยจะมีบทบาทที่สร้างสรรค์ต่อมติและความตกลงด้านเศรษฐกิจที่สำคัญต่างๆ ของอาเซียนแล้ว การที่ไทยสนับสนุน ดร.สุทัศน์ เศรษฐ์บุญสร้าง บุคคลสัญชาติไทย ซึ่งเชี่ยวชาญเรื่อง AFTA เข้าดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการอาเซียน ตั้งแต่ 1 มิ.ย. พ.ศ. 2510 - 31 พ.ศ. 2542 ซึ่งดูแลรับผิดชอบงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน ก็ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการมีบทบาทอย่างแข็งขันของไทยต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนในระดับหนึ่งด้วย

ในด้านสังคม ไทยมีบทบาทอย่างแข็งขันในการส่งเสริมความร่วมมือและประสานความสัมพันธ์อันดีที่มีอยู่ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเน้นความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้ได้รับการศึกษา การอบรม มีสุขภาพสมบูรณ์และมีฐานะที่มั่นคง เพื่อให้ประชาชนชาวอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งความร่วมมือด้านสังคมของอาเซียนประกอบด้วย การพัฒนาสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วัฒนธรรมและสนเทศ สิ่งแวดล้อม และยาเสพติด ไทยได้มีส่วนร่วมที่สำคัญต่อพัฒนาการความร่วมมือด้านนี้ของอาเซียน โดยได้ผลักดันโครงการที่สำคัญหลายโครงการ อาทิ การริเริ่มจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network) เพื่อประโยชน์ในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษาและการดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษาระดับสูง โดยมีสำนักงานอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ การจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ ฯลฯ อีกทั้งยังได้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเป็นศูนย์อบรมเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดของอาเซียน และการผลักดันให้อาเซียนยกระดับแรงงานของตน โดยการดำเนินโครงการด้านการพัฒนาทักษะแรงงานของอาเซียนให้สามารถรองรับความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ ตลอดจนผลักดันให้อาเซียนเห็นพ้องร่วมกันว่าไม่ควรเชื่อมโยงเรื่องมาตรฐานแรงงานเข้ากับการค้าระหว่างประเทศตามความประสงค์ของประเทศพัฒนาแล้ว นอกจากนี้ ไทยก็ยังมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการความร่วมมือด้านสังคมของอาเซียน โดยอาจกล่าวได้ว่าการประชุมผู้นำรัฐบาลอาเซียน ครั้งที่ 5 เมื่อปี พ.ศ. 2538 ที่กรุงเทพฯ เป็นจุดเริ่มต้นของมิติใหม่ในพัฒนาการดังกล่าว เนื่องจากเป็นครั้งแรกที่ผู้นำอาเซียนแสดงเจตน์จำนงให้มีการยกระดับความร่วมมือด้านการพัฒนาสังคมให้ทัดเทียมกับความร่วมมือด้านการเมืองและเศรษฐกิจของอาเซียน โดยได้ระบุไว้ใน "ปฏิญญากรุงเทพ ปี ค.ศ.1995" และมีแนวทางการดำเนินการคือ ความไพบูลย์ร่วมกันในการพัฒนามนุษย์ ความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งสืบเนื่องจากแนวคิดนี้ ต่อมาที่ประชุมอย่างไม่เป็นทางการของผู้นำรัฐบาลอาเซียน ครั้งที่ 1 ได้เห็นชอบให้จัดตั้งมูลนิธิอาเซียนขึ้น เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาและการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของอาเซียน ซึ่งจะเสริมสร้างจิตสำนึกในความเป็นอาเซียนและขยายการติดต่อ การไปมาหาสู่กัน แนวคิดการจัดตั้งมูลนิธิอาเซียนดังกล่าวส่วนหนึ่งพัฒนามาจากข้อเสนอจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาสังคมของ

นายอำนวย วีรวรรณ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในขณะนั้น และได้เข้าร่วมการประชุมดังกล่าว

โดยที่ประเทศไทยได้เข้ารับหน้าที่ประธาน คณะกรรมการประจำอาเซียน สมัยที่ 33 (ASEAN Standing Committee - ASC) ระหว่างปลายเดือนกรกฎาคม 2542 - กรกฎาคม 2543 ในการนี้ ไทยได้วางแผนงานในช่วงไทยที่เป็นประธาน ASC สมัยที่ 33 ดังนี้

- ผลักดันให้มีการพิจารณากฎเกณฑ์ (criteria) การรับประเทศคู่เจรจาใหม่ เนื่องจากอาเซียนได้ชะลอการพิจารณา (moratorium) เรื่องนี้ไว้ชั่วคราวจนถึงเดือนกรกฎาคม 2543 และปัจจุบันมีประเทศ/กลุ่มประเทศที่ได้ยื่นเรื่องอย่างเป็นทางการเพื่อขอเข้าประเทศคู่เจรจาของอาเซียน 3 ประเทศ ได้แก่ ปากีสถาน เม็กซิโก และกลุ่มประเทศ Andean นอกจากนี้ มีประเทศที่ยื่นขอเป็นประเทศคู่เจรจาเฉพาะสาขา (sectoral dialogue) รวม 4 ประเทศ (อิหร่าน อียิปต์ ไต้หวัน และเม็กซิโก) ทั้งนี้ ที่ประชุม ASC 1/33 ได้จัดตั้งคณะทำงานพิจารณาเรื่องนี้โดยเฉพาะ และมีการประชุมครั้งแรกระหว่างวันที่ 17-21 มกราคม ศกนี้ ณ เมือง Bagan สหภาพพม่า

- พิจารณาปรับปรุงรูปแบบ หัวข้อการหารือ และทิศทางของการหารือระหว่างรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนและรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศคู่เจรจา (PMC) เนื่องจากปัจจุบันการประชุมภายใต้กรอบ PMC ไม่ได้รับความสนใจจากประเทศคู่เจรจา อาเซียนจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงรูปแบบและหัวข้อการหารือให้มีประสิทธิภาพและมีผลในทางรูปธรรม และพิจารณาหัวข้อที่อาจเป็นจุดเด่นสำหรับการประชุม PMC ในแต่ละครั้ง อย่างเช่น ที่ไทยได้เสนอให้มีการพิจารณาเรื่อง Social Safety Nets และการรวมตัวของอาเซียนในการประชุมครั้งนี้

- ยกร่างปฏิญญาร่วมว่าด้วยสังคมที่เป็นปึกแผ่นและเอื้ออาทรในอาเซียน (Joint Declaration for a Socially Cohesive and Caring Society) ซึ่งเป็นข้อเสนอของไทยที่จะให้มีเอกสารที่ครอบคลุมเจตนารมณ์ด้านสังคมในอาเซียนและเป็นการแสดงความมุ่งมั่นทางการเมืองของอาเซียนที่จะร่วมกันแก้ไขผลกระทบด้านสังคมจากวิกฤตการณ์ในภูมิภาค และการระดมเงินทุนจากต่างประเทศ

- พิจารณาลู่ทางการจัดตั้งกองทุนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียน (ASEAN Human Resource Development Fund) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสังคมในระยะยาว และเป็นกลไกในการลดช่องว่างระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และการรวมตัวของอาเซียน

- ประสานความร่วมมือในกรอบการพัฒนาลุ่มน้ำโขง เนื่องจากปัจจุบันมีหลายหน่วยงาน และกรอบความร่วมมือที่มีความซ้ำซ้อน จึงขอให้สำนักเลขาธิการอาเซียนพิจารณาลู่ทางการรวมความร่วมมือต่าง ๆ ที่เข้าด้วยกัน

- สนับสนุนการให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกใหม่ โดยจัดการฝึกอบรมบุคลากรของประเทศสมาชิกใหม่ อาทิ กัมพูชา พม่า ฯลฯ ให้รับทราบเกี่ยวกับกระบวนการการดำเนินกิจการของอาเซียนทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ฯลฯ

- ให้ความสำคัญต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน โดยไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะผู้ทรงคุณวุฒิ (Eminent Persons Group on Vision 2020 - EPG) ครั้งที่ 2 ที่กรุงเทพฯ ระหว่าง 28-29 ส.ค. 2542 และส่งเสริมการหารือกับ ASEAN ISIS ซึ่งคาดว่าจะจัดการประชุมของ ASEAN IDID ในช่วงที่ไทยจัดการประชุม AMM/PMC สมัยที่ 33 ในเดือนกรกฎาคม 2543

● จัดการสัมมนาทางวิชาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆของไทยที่ดูแลด้านการพัฒนาทางสังคม (social development) รวมทั้งด้าน social safety nets และนักวิชาการเพื่อร่วมกันหารือถึงปัญหาและแนวทางการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาข้ามชาติที่สำคัญ อาทิ ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งคาดว่าจะมีขึ้นในช่วงต้นปี 2543

● ผลักดันการรวมตัวด้านเศรษฐกิจของอาเซียนต่อไปโดยเฉพาะในด้านการค้า การลงทุน และการขนส่ง

● ในฐานะประธานของกรอบการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคงแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) ไทยพยายามผลักดันบทบาทของอาเซียนใน ARF และให้ ARF มีความคืบหน้า รวมทั้งผลักดันการจัดร่าง Regional Code of Conduct ในทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและต้องได้รับฉันทามติจากทุกประเทศ และการพิจารณา Rules of Procedure ของ Executive Committee ของ SEANWFZ Commission และหลักการจัดประชุม High Council ของ TAC

● การที่ไทยมีบทบาทแข็งขันอย่างต่อเนื่องในการดำเนินความร่วมมือในกรอบอาเซียน ทั้งในด้านการเสนอแนวคิดที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ และการสนับสนุนการปฏิบัติตามความตกลงต่างๆ ซึ่งนำไปสู่กิจกรรมความร่วมมือของอาเซียนที่สำคัญหลายประการ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมการมีความการมีความสัมพันธ์ที่ดีในระดับทวิภาคีระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกอื่นแล้วก็ยังเป็นการส่งเสริมให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีเสถียรภาพและความมั่นคงทางการเมือง และความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจยิ่งขึ้น อันจะนำมาซึ่งความปลอดภัยและอยู่ดีกินดีของประชาชนในที่สุด

ปัญหาแรงงานไทย

"มีงานที่คนเกาหลีใต้ไม่ทำกัน ในภาษาอังกฤษเรียกว่า 3 D คืองานที่เสี่ยงอันตราย งานที่ยากลำบาก และงานที่สกปรก ก็คือ Dangerous, Difficult และ Dirty"

พิษณุ จันทร์วิทัน

เมื่อวันก่อนผมเล่าให้ฟังถึงเรื่องที่แรงงานไทยที่ถูกหลอกไปทำงานที่เกาหลีใต้ 260 กว่าคนและทางรัฐบาลไทยโดยสถานทูต ก็ได้ให้ความช่วยเหลือนำตัวกลับสู่ประเทศไทยเรียบร้อยแล้ว

ผมอยากจะพูดอย่างตรงไปตรงมาว่า ปัญหาแรงงานไทยในเกาหลีนั้นมันเกิดขึ้นมานานแล้วและผมมีความรู้สึกว่าพวกเรากันเองนี่ปฏิเสธความจริงกันหรือเปล่า หรือเลี่ยงความจริงกันหรือเปล่า เรื่องแบบนี้ผมเคยเล่าในรายการนี้ไปแล้ว ผมได้ติดตามข่าวรายงานจากสถานทูตไทยเราที่กรุงโซล เมืองหลวงของเกาหลีใต้ ตั้งแต่ปี 2539 เพราะขณะนั้น ผมรับผิดชอบด้านเกาหลี สถานการณ์แรงงานในเกาหลีใต้นั้น มันเป็นอย่างนี้ ในประเทศเกาหลีใต้นั้นเขาห้ามไม่ให้คนต่างชาติไปทำงาน นี่เป็นเรื่องจริงนะครับ ต้องเข้าใจประเด็นหลักนี้ก่อน ทีนี้ก็จะมีคนถามต่อว่า ก็เมื่อเขาห้ามคนต่างชาติเข้าไปทำงานแล้ว คนไทยเราเข้าไปได้อย่างไร

ข้อเท็จจริงเป็นอย่างนี้ครับ คือ มีงานที่คนเกาหลีใต้เขาไม่ทำกัน คือ ในภาษาอังกฤษเขาเรียกว่า “3 D” คืองานที่เสี่ยงอันตราย งานที่ยากลำบาก และงานที่สกปรก ก็คือ “Dangerous, Difficult และ Dirty” 3 อย่างนี้ที่คนเกาหลีเขาไม่ทำกัน เช่น การทำประมงในบริเวณน้ำแข็ง อากาศหนาวเย็น งานในโรงงานที่สกปรก งานล้างท่อ เป็นต้น มีคำถามต่อว่าในเมื่อคนเกาหลีไม่ทำ บรรดาบริษัทผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กรวมหัวกันขอผ่อนผันรัฐบาลเกาหลีว่า เอาละ จะเอาคนต่างชาติมาทำงานในลักษณะฝึกงาน การมาฝึกงานนี้ให้มาชั่วคราว มาได้ครั้งละ 6 เดือน หรือ 1 ปีเท่านั้น แล้วก็ต้องกลับออกไป ทำอย่างนี้กันมาตลอด เหมือนทางแม่สอดและชายแดนจังหวัดตาก ทางผู้ประกอบการพยายามจะขอผ่อนผันเอาพม่าเข้ามาทำงาน

ในเกาหลีที่เกิดปัญหาขึ้นเพราะคนไทยเราเสียค่านายหน้าไปคนละเจ็ดหมื่นบาทบ้าง แสนหนึ่งบ้าง หรือสองแสนบาท เวลาพวกจัดหางานเขาบอกเขาจะบอกว่าคุณเสียค่านายหน้าแสนห้า ได้เงินเดือน เดือนละสองหมื่นห้า หรือสามหมื่น บอกแค่นี้ แต่ไม่บอกหมดว่าคุณไปในฐานะผู้ฝึกงาน แล้วต้องกลับภายใน 6 เดือนหรือว่า 1 ปี ซึ่งถ้าบอกก็อาจจะไม่มีคนอยากไป เพราะมันไม่คุ้ม และเขาก็ไม่บอกคุณว่าคุณจะได้ไปทำงานอะไร เป็นงานสกปรกที่คนเกาหลีเขาไม่ทำกันนะ นี่เขาไม่บอก ที่สำคัญคือ คนเกาหลีเป็นคนที่ขยัน และสู้งานด้วย แล้วงานอะไรที่คนเกาหลีเขายังไม่ทำท่านผู้ฟังก็คิดก็คิดเอากันเองแล้วกันนะครับ พอคนไทยไปทำงานแบบนี้ก็เกิดปัญหาตลอด ส่วนหนึ่งก็หนี เพราะเป็นผู้ฝึกงาน เงินเดือนก็น้อยจึงไปทำงานอย่างผิดกฎหมายในบริษัทที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือบางคนหมดอายุการฝึกงานอย่างที่ว่าก็หลบหนีไปทำงานกับบริษัทที่ไม่ถูกกฎหมาย โดยไม่ได้ขออนุญาต วันดีคืนดีทนงานไม่ไหวก็หนีกลับกันบ้าง ถูกจับบ้าง ทางด้านประเทศเกาหลีพอเจอปัญหาอย่างนี้เขาก็เกิดแรงกดดัน ครั้งหนึ่งเมื่อเกิดปัญหาคนว่างงาน เขาก็ออกมาประกาศว่าคนงานต่างชาติที่แอบหลบซ่อนทำงานอยู่ ขอให้กลับบ้านเมืองเสียจะไม่เอาผิด นี่เกิดขึ้นเมื่อปีที่แล้ว คนงานไทยที่แห่กันมาที่สถานทูต รอกลับบ้านกันเพราะรู้ว่าเขาไม่เอาผิด คนงานเป็นร้อยๆ พันๆ คน ก็เหมือนเราตอนนี้ที่ออกกฎหมายให้คนงานต่างด้าวออกไปให้หมด ผมยังแปลกใจว่า เวลาที่มีการประกาศรับคนงานไปทำงานในเกาหลี มีแต่การพูดถึงแต่สิ่งดีๆ แต่ไม่เคยมีใครบอกประชาชนว่า งานในเกาหลีเป็นงานหนัก ขนาดคนเกาหลีด้วยกันเองยังไม่ทำเลย มีคนคิดกันบ้างไหมว่าการที่พี่น้องชาวไทยไปหาเงินเป็นแสนๆ มาเป็นค่านายหน้า เขาก็ต้องการได้เงินเดือนเยอะๆ กลับมา แล้วพอไปทำงานจริงๆ กลับไม่เป็นอย่างที่คิด เท่ากับเป็นการหลอกลวงประชาชน ที่ประเทศญี่ปุ่นเขาจะไม่มีนโยบายให้คนต่างชาติเข้าไปทำงาน ถ้ามีใครมาอ้างหรือชวนไปที่ญี่ปุ่นก็แจ้งตำรวจจับได้เลยเพราะโกหกแน่นอน ยิ่งถ้าเป็นผู้หญิงมีคนมาชวนว่าไปเสิร์ฟอาหาร เป็นแม่บ้าน อย่างนี้เป็นต้น ที่ญี่ปุ่นเว้นไว้กรณีเดียวที่เขาจะให้ทำ คือ ถ้าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเช่น หมอ แล้วเขาเชิญท่านไป

ปัญหาเรื่องนี้จะยังไม่จบ ตราบใดก็ตามที่เรายังมีความโลภอยู่ อยู่บ้านเราได้เงินน้อยแต่มีความสุข เอาเป็นว่าญี่ปุ่นกับเกาหลีไม่ใช่ประเทศที่จะเข้าไปทำงาน ควรดูประเทศที่เขามีงานให้ทำจริงๆ มากกว่า

กระทรวงการต่างประเทศและสถานทูต สถานกงสุลของเรามีหน้าที่ดูแลคุ้มครองคนไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศ ถ้าท่านเป็นคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยาก เราก็ต้องดูแลท่าน บางแห่งบริษัทที่จัดส่งคนไปไม่ได้มารายงานตัวกับเรา เราก็ไม่รู้พอมีเรื่องเดือดร้อนถึงจะโทรมาต่อว่า ว่าไม่ดูแล

100 ปี ปรีดี พนมยงค์

นายปรีดี พนมยงค์ เกิดเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2443 บนแพทางด้านทิศใต้ของคูเมืองอยุธยา เป็นบุตรชายคนโตของครอบครัวกสิกรฐานะดี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมเมื่ออายุเพียง 14 ปี ซึ่งเยาว์เกินกว่าจะเรียนต่อในสถาบันการศึกษาชั้นสูงได้ นายปรีดี จึงช่วยครอบครัวทำนาที่อำเภอวังน้อย อีกสองปีก่อนที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนกฎหมายในปี 2460 สองปีต่อมาจึงสำเร็จเป็นเนติบัณฑิต พร้อมกับได้รับทุนจากกระทรวงยุติธรรมให้ไปศึกษาต่อที่ประเทศฝรั่งเศสในปี 2463 ได้รับปริญญาบัตรเป็น “บาเซอลิเยร์” กฎหมาย และ“ลิซองซิเย” กฎหมาย จากมหาวิทยาลัยก็อง และในปี 2469 ได้รับปริญญาบัตรเป็น “ดุษฎีบัณฑิตกฎหมาย”ฝ่ายนิติศาสตร์และประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูงในทางเศรษฐกิจ จากมหาวิทยาลัยปารีส นับเป็นคนไทยคนแรกที่สำเร็จการศึกษาระดับนี้ หลังจากกลับสู่สยามได้หนึ่งปีในเดือนพฤศจิกายน 2471 นายปรีดีก็ได้สมรสกับนางสาวพูนสุข ณ ป้อมเพชร์ มีบุตรธิดาด้วยกันหกคน

ในเดือนกุมภาพันธ์ 2470 ระหว่างที่ยังศึกษาอยู่ในกรุงปารีส นายปรีดีและนักเรียนไทย พร้อมทั้งข้าราชการไทยอีกหกท่าน ซึ่งต่อมาได้เป็นแกนนำของคณะราษฎรได้จัดประชุมครั้งประวัติศาสตร์ขึ้น พวกเขาได้ตั้งปณิธานร่วมกันในอันที่จะเปลี่ยนระบบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์

ไปสู่ระบบกษัตริย์ที่อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ คณะดังกล่าวได้เลือกนายปรีดีเป็นผู้นำชั่วคราว

นายปรีดีได้กลับมายังสยามในปีเดียวกัน และเข้ารับราชการในกระทรวงยุติธรรม ตำแหน่งผู้พิพากษา และต่อมาได้เป็นผู้ช่วยเลขานุการกรมร่างกฎหมาย ในขณะเดียวกันท่านได้ตั้งโรงพิมพ์เพื่อพิมพ์ตำราและเอกสารด้านกฎหมายทั้งยังได้เป็นผู้สอนที่โรงเรียนกฎหมายของกระทรวงยุติธรรมอีกด้วย กระนั้นความใฝ่ฝันของท่านที่จะเห็นการพัฒนาด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจของประเทศมิเคยจืดจางลง

ย่ำรุ่งของวันที่ 24 มิถุนายน 2475 คณะราษฎรอันประกอบด้วยข้าราชการ นายทหาร และราษฎรสามัญ ได้ยึดอำนาจจากรัฐบาลอย่างรวดเร็วและปราศจากการสูญเสียเลือดเนื้อ เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปสู่ระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญและประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว ฉบับ 27 มิถุนายน พุทธศักราช 2475 เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ นายปรีดีผู้นำพลเรือนแห่งคณะราษฎร ได้เป็นผู้ร่างธรรมนูญการปกครองฉบับดังกล่าว และนำมาเป็นพื้นฐานการร่างรัฐธรรมนูญฉบับต่อมา

ในระหว่างปี 2475 ถึง 2490 นายปรีดีได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญหลายตำแหน่ง อาทิ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และนายกรัฐมนตรี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่องนายปรีดี พนมยงค์ไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโสและให้มีหน้าที่รับปรึกษากิจราชการแผ่นดินในช่วงที่รับราชการและเป็นผู้นำรัฐบาล นายปรีดีได้เพียรพยายามที่จะดำเนินการให้

หลักหกประการของคณะราษฎรเป็นจริงขึ้นมา คุณูปการของท่านหลายประการได้ส่งผลยั่งยืนมา อาทิ การร่างแผนเค้าโครงการเศรษฐกิจ การสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง พระราชบัญญัติเทศบาลปี 2476 ที่มอบอำนาจให้ประชาชนเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้ การยกเลิกสนธิสัญญาที่ไม่เสมอภาคที่รัฐบาลสยามได้ถูกชาติมหาอำนาจบีบให้ลงนาม การปฏิรูประบบการจัดเก็บภาษีอากรที่ไม่เป็นธรรม การจัดทำประมวลรัษฎากรขึ้นเป็นครั้งแรก และการจัดตั้งองค์กร ซึ่งในเวลาต่อมากลายเป็นธนาคารแห่งประเทศไทย

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง กองทัพญี่ปุ่นได้กรีฑาทัพเข้ายึดประเทศสยาม แม้ในขณะที่ยังเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ นายปรีดีได้เป็นผู้นำขบวนการเสรีไทยเพื่อต่อต้านการยึดครองของญี่ปุ่นอย่างลับๆ ยังผลให้ในเวลาต่อมารัฐบาลสหรัฐอเมริกายอมรับถึงปฏิบัติการร่วมมืออย่างห้าวหาญของขบวนการเสรีไทยในการต่อต้านญี่ปุ่นและได้ถือว่าเป็นสยามประเทศเอกราชที่ถูกหักหาญยึดครองโดยกองทัพฝ่ายสัมพันธมิตร และได้รับการยกเว้นจากมาตรการควบคุมบังคับภายหลังสงคราม

ในวันที่ 16 สิงหาคม 2488 ตามคำแนะนำของลอร์ดหลุยส์เมาท์แบตเทน ซึ่งเป็นผู้บัญชาการกองทัพสัมพันธมิตรภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ นายปรีดีในฐานะที่เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และผู้นำขบวนการเสรีไทย ได้ประกาศให้คำประกาศของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่เข้าสู่สงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นโมฆะเพราะขัดกับเจตนารมณ์ของประชาชนชาวสยาม คุณูปการของเสรีไทยได้ช่วยให้ไทยได้มีสันติภาพและได้รับสถานภาพเดิมก่อนสงครามกลับคืนมา ห้าสิบปีต่อมาในปี 2538 รัฐบาลได้ยกย่องคุณูปการนี้และประกาศให้วันที่ 16 สิงหาคมเป็นวันสันติภาพไทย

ในการส่งเสริมโอกาสด้านเศรษฐกิจ นายปรีดีได้ผลักดันแนวคิดการจัดตั้งระบบสหกรณ์ท้องถิ่นเพื่อดำเนินกิจการด้านเศรษฐกิจอันเป็นไปเพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิก

นายปรีดีและคณะเห็นความจำเป็นที่ราษฎรจะต้องเข้าใจระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ ต้องตระหนักถึงสิทธิใหม่ของตนเอง รวมทั้งหน้าที่ความรับผิดชอบภายใต้ระบบที่สถาปนาขึ้นมาใหม่นี้ ดังนี้ในปี 2475 ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายปรีดีได้สถาปนามหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้น ท่านดำรงตำแหน่งผู้ประศาสน์การคนแรกของมหาวิทยาลัยซึ่งเปิดหลักสูตรการเรียนอย่างหลากหลายเหมือนเป็นตลาดวิชา ซึ่งรวมทั้งวิชาด้านนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์

นายปรีดี สนับสนุนการกำหนดใจตนเองและอิสรภาพของประเทศอาณานิคมทั้งหลาย ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนในระหว่างที่ท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนโยบายต่างประเทศดังกล่าวเป็นองค์ประกอบด้านสากลส่วนหนึ่งเพื่อเสริมรับการปฏิรูปสังคมและระบอบประชาธิปไตยของสยามเอง ทั้งนี้เพราะประเทศเหล่านั้นมุ่งที่จะให้อำนาจกับประชาชนให้เกิดสิทธิเสรีภาพขึ้นพื้นฐานอันเป็นสิ่งจำเป็นในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง ท่านได้ร่วมก่อตั้งสันนิบาตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดสันติสุขโดยจะร่วมมือประสานงานกันระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้

นายปรีดียังเป็นผู้กำหนดโครงสร้างของรัฐธรรมนูญฉบับ 9 พฤษภาคม 2489 ซึ่งถือได้ว่าเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดฉบับหนึ่ง รัฐธรรมนูญฉบับนี้สะท้อนถึงการบรรลุซึ่งความพยายามอย่างไม่ย่อท้อของนายปรีดีที่มุ่งให้เกิดความยุติธรรมในสังคม และเพื่อสถาปนาระบอบประชาธิปไตยอย่างเปี่ยมด้วยสาระและความหมายมิใช่เพียงรูปแบบ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้สิทธิในการออกเสียง

อย่างเท่าเทียมระหว่างหญิงและชายในการเลือกตั้งสมาชิกของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทั้งยังมีบทบัญญัติที่มุ่งปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

วันที่ 9 มิถุนายน 2489 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคต นายปรีดีถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการลอบปลงพระชนม์

คืนวันที่ 8 พฤศจิกายน 2490 คณะนายทหารและพลเรือนได้ทำรัฐประหารโดยอ้างเหตุลอบปลงพระชนม์ นายปรีดีและครอบครัวต้องลี้ภัยการเมืองไปสิงคโปร์ ต่อมาในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2492 ด้วยความร่วมมือจากทหารเรือและประชาชนจำนวนหนึ่ง นายปรีดีได้ทำการปฏิวัติเพื่อยึดอำนาจกลับคืนมา แต่ไม่สำเร็จและได้ออกจากประเทศโดยมิได้กลับมาอีกเลย ระหว่างปี 2492 ถึง 2513 โดยพำนักในสาธารณรัฐประชาชนจีน หลังจากนั้นก็ได้ดำเนินชีวิตอย่างสามัญชนที่บ้านชานกรุงปารีส พร้อมด้วยภริยาและบุตรี ท่านถึงแก่อสัญกรรมอย่างสงบเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2526

“

ถึง บรรณาธิการหนังสือวิทยุสราญรมย์ที่เคารพ

ที่บ้านได้ขอหนังสือและได้รับทุกเล่ม ด้วยจิตสำนึกจึงตอบรับด้วยความขอบคุณเป็นอย่างสูง...เป็นหนังสือที่ดีอีกเล่มร่วมยุคและสร้างสรรค์... ให้จิตวิญญาณงอกงาม เชื่อว่ามาแต่คนที่ทำหนังสือเป็นคนที่มีคุณภาพ มักจะหยิบไปกล่าวถึงในวงเพื่อนและญาติสนิทให้ได้รับทราบในเรื่องราวที่ดีงามที่บ้านเก็บหนังสือไว้ให้ลูกหลานได้อ่าน... เพื่อเป็นมรดกทางปัญญาของคนรุ่นนี้

หลังๆ มาคลื่นไม่ชัดเจน ไม่สามารถรับฟังได้ (เสียดาย) มีหนังสือเป็นหนึ่งเดียวที่เราได้เจอกัน สำนึกว่าหนังสือแต่ละเล่มที่จะออกมาไม่ใช่เรื่องง่าย และคนที่จะทำหนังสือออกมาได้ดีก็มีไม่มากมาย การที่จะเป็นคนดีไม่ใช่จะเป็นได้ภายในวันหนึ่งวันเดียว และการทำความดีก็เช่นกันก็ไม่ใช่ว่าจะไม่มีอุปสรรค คนที่ถึงคนที่เป็นเท่านั้นจึงจะเข้าใจ เพียงคิดค้นเดาหรือตรรกะก็ไม่ได้และไม่เป็นของจริง จุดนี้ยากครับ... ขอบคุณจริงๆ แม้ไม่ได้ฟังได้อ่านก็ถือว่าเป็นโชคแล้ว พยายามจะตอบแทนคุณเงินทองนั้นคงไม่สมราคาแน่แท้ ขอแทนคุณด้วยความตั้งใจดีที่จะทำคุณความดี ไม่เป็นคนดูดายต่อความดี เสียสละกับผู้ด้อยโอกาสกว่า รักสามัคคี กตัญญูต่อบ้านเกิด ที่บ้านทำอาชีพ “กสิกรรมไร้สารพิษ” มีป่าไม้ที่ปลูกเอง มีน้ำสมบูรณ์ มีอาหารไร้สารพิษ มีอากาศดี เรารักเพื่อนบ้านและเพื่อนบ้านรักเรา...

เช่นกันครับ เรารักหนังสือและรักรายการวิทยุดีๆ...

(คมธรรม นาวาบุญนิยม ศีรษะเกษ)

”

จับหอยเชอรี่มาทำเป็นปุ๋ยหมัก

“หอยเชอรี่สามารถนำไปทำการหมักเป็นปุ๋ยได้ โดยใช้หลักการเดียวกับการทำการเกษตรธรรมชาติ”

ชำนาญ พินราช

เกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี มักจะประกอบอาชีพทำนาทำสวน กันเสียเป็นส่วนใหญ่ และมีผลผลิตทางด้านการเกษตรออกสู่ตลาดมากจังหวัดหนึ่ง แต่การทำการเกษตรในปัจจุบันกลับต้องเจอกับปัญหาหอยเชอรี่ระบาด โดยเฉพาะในนาข้าว ทำให้ผลผลิตทางด้านการเกษตรได้รับความเสียหายมาก เพราะหอยเชอรี่จะเข้าทำลายพืชเป็นกลุ่มและมีการแพร่ขยายพันธุ์ได้เร็วมาก

การกำจัดหอยเชอรี่ก็มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน อาจจะใช้สารเคมีฉีดเข้าทำลายโดยตรงเลยก็ได้ แต่การใช้สารเคมีนั้นจะทำให้เกิดผลข้างเคียงกับพืชและสัตว์น้ำบางชนิด สารเคมีที่ใช้ฉีดราคาก็ค่อนข้างสูง ทำให้เกษตรกรหันมาทำการกำจัดหอยเชอรี่แบบวิธีกลแทน คือ การจับมาทำลายโดยใช้ใบมะละกอวางไว้ที่แหล่งน้ำใกล้นาข้าว แล้วหอยเชอรี่ก็จะมาจับแล้วนำไปทำลายทิ้งโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้น ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางด้านการเกษตรจึงได้คิดค้นกลวิธีที่จะช่วยลดปริมาณหอยเชอรี่ได้โดยไม่ต้องนำไปทิ้งอย่างเปล่าประโยชน์

เพราะหอยเชอรี่สามารถนำไปทำการหมักหอยเชอรี่เป็นปุ๋ยได้ โดยใช้หลักการเดียวกันกับการทำการเกษตรธรรมชาติ

การทำการเกษตรแบบธรรมชาติเป็นการเกษตรแบบรักษาความสมดุลของพื้นที่ในการทำควบคู่ไปด้วยโดยไม่ใช้สารพิษในการผลิต ซึ่งเรียกการเกษตรแบบนี้ว่า เกษตรออแกนิค (Organic Agriculture) หรือการเกษตรยั่งยืน (Sustainnable Agriculture) เป็นการปรับสภาพพื้นดินให้มีความสมดุลตามธรรมชาติเหมือนเดิม การจัดระบบการผลิตโดยใช้วิธีเกื้อกูลซึ่งกันและกันตามวงจรธรรมชาติเหมือนเดิมและมีการใช้เทคนิคจุลินทรีย์ (Microorganixm) ที่เป็นประโยชน์เข้ามาเป็นตัวช่วย

น้ำหมักหอยเชอรี่เป็นน้ำหมักสีน้ำตาลไหม้ที่ได้จากส่วนต่างๆ ของซากพืชและซากสัตว์ที่หมักกับน้ำตาลโมลาสส์ (Molasses) ประมาณ 7 วันขึ้นไป แล้วจะได้ของเหลวที่มีทั้งจุลินทรีย์และอินทรีย์หลายชนิดที่เป็นประโยชน์ต่อการเกษตร การทำและการใช้ประโยชน์จากน้ำหมักหอยเชอรี่เป็นการนำสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นตามธรมชาติมาใช้ประโยชน์ เกษตรกรสามารถทำน้ำหมักหอยเชอรี่ได้เองด้วยวิธีการง่ายๆ ดังนี้ หากจับตัวหอยเชอรี่หรือไข่ของมันก็ได้นำมาทุบให้ละเอียดหรือบดโดยใช้เครื่องบดจากนั้นเราจะได้เนื้อหอยเชอรี่พร้อมเปลือกและน้ำ นำมาผสมรวมกันกับกากน้ำตาล (Molasses) ในอัตราส่วน 1 : 1 โดยน้ำหนัก แล้วนำไปหมักในโอ่งเคลือบ ใช้เปลือกและใบของมะกรูด ใบกะเพรา ตระไคร้ สาบเสือ ใบสะเดา สับปะรด ใบหรือเปลือกแคฯลฯ ลงไปด้วย เพราะพืชต่างๆ เหล่านี้กำจัดหรือป้องกันการเข้าทำลายของศัตรูพืชได้เป็นอย่างดี ใส่ลงไปให้พอเหมาะกับปริมาณแล้วเติมน้ำมะพร้าวคนให้เข้ากัน ให้โอ่งอยู่ในที่ร่มประมาณ 7 วัน ถ้ากลิ่นเหม็นให้เติมกากน้ำตาล (Molasses) คนให้เข้ากันจนกว่ากลิ่นจะหายเหม็น จากที่เราเติมกากน้ำตาล (Molasses) ลงไป ทำให้จุลินทรีย์ได้รับสารอาหาร เมื่อครบ 7 วัน ให้คอยสังเกตว่ามีการเกิดแก๊สบนผิวของน้ำหมักหรือเปล่าและจะมีความระยิบระยับน้ำหมักบางครั้งอาจจะมีตัวหนอนเกิดอยู่ ไม่ต้องกังวลในเรื่องนี้ ให้รอจนตัวหนอนโตเต็มที่และตายไปเองในที่สุด

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลทวีวัฒนาได้ทดลองใช้น้ำหมักกับต้นส้มจำนวน 40 ต้น โดยผสมน้ำหมักหอยเชอรี่ในอัตราส่วน 10 - 20 กับน้ำ 20 ลิตร ใช้ฉีดทุกอาทิตย์ ซึ่งพิสูจน์ได้ว่า ต้นส้มจะแข็งแรง ใบที่แก่จะดำและแตกใบอ่อนทุกอาทิตย์เอื้อต่อการติดดอกไม่มีโรคและศัตรูมารบกวน และเหมาะกับการทำส้มนอกฤดู ที่สำคัญช่วยลดต้นทุนการผลิตได้มาก เพราะดูจากที่เคยใช้ปุ๋ย 200 กิโลกรัมกับสวน 7 ไร่ สารเคมีกำจัดศัตรูพืชแทบไม่ต้องใช้เลย เพราะปุ๋ยหมักน้ำหอยเชอรี่ป้องกันการนำเข้าทำลายของศัตรูพืชได้ดี หรือใช้น้ำหมักหอยเชอรี่กับนาข้าว 40 ไร่ โดยใช้ผสมกับปุ๋ยฉีดพ่นในนาข้าวทุกเดือน ทำให้ต้นข้าวแข็งแรงต้นสูง น้ำหนักดี ไม่มีโรครบกวน ลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยได้มาก เพราะจากที่ต้องใช้ปุ๋ยเคมีถึง 45 ลูก แต่ปัจจุบันลดเหลือแค่ 30 ลูก

จะเห็นได้ว่า การทำการเกษตรแบบเกษตรธรรมชาติช่วยลดต้นทุนการผลิตได้มาก ช่วยให้พืชสมบูรณ์แข็งแรงปราศจากศัตรูพืช และยังช่วยรักษาสภาพความสมดุลของธรรมชาติให้คงอยู่เหมือนเดิม

“

เรียน ท่านบรรณาธิการหนังสือวิทยุสราญรมย์

ดิฉันได้รับหนังสือวิทยุสราญรมย์เรียบร้อยแล้วค่ะ ขอขอบพระคุณคุณน้องที่จัดส่งไปให้ (ไม่ได้ถามชื่อ) เป็นหนังสือที่มีคุณค่าควรแก่ตู้หนังสือจริงๆ รูปเล่ม สวยงาม กะทัดรัด เหมาะมือ เนื้อหาครบทุกรส ดิฉันอ่านซ้ำหลายครั้ง ตั้งแต่เล่ม 1 และ 2 นานๆ ก็เอาออกมาอ่านอีก ไม่เบื่อเลย

(อุปถัมภ์ ไกรฤกษ์ กรุงเทพฯ)

”

สัมภาษณ์
กิ่งฉัตร

วันนี้ของ กิ่งฉัตร

"ถ้าถามว่า ทำไมเขียนหนังสือโดยยึดตัวเองเป็นหลัก ก็ถือว่าตัวเองเป็นคนอ่านคนแรก เราอ่านแล้วมีความรู้สึกว่าสนุก เพลิดเพลิน ยิ้มได้ หัวเราะได้ ถือว่าเรื่องนั้นสนุกก็ปล่อยออกไป ถ้ายังไม่ดีไม่ถูกใจก็ยังไม่ปล่อยออก"

ประภัสสร เสวิกุลประภัสสร เสวิกุล

หากพูดถึงนักเขียนหญิงรุ่นใหม่ที่ได้รับความนิยมจากนักอ่านเป็นอย่างสูง ก็คงต้องมีชื่อ ***กิ่งฉัตร*** *อยู่ในลำดับต้นๆ*

ก่อนที่จะมาเป็นนักเขียน คุณกิ่งฉัตรเคยทำงานอะไรมาก่อนหรือเปล่าครับ

กิ่งฉัตร เป็นนักข่าวอยู่ผู้จัดการปริทัศน์ประมาณ 2 ปี จากนั้นก็มาเรียนหนังสือ แล้วจึงเริ่มต้นเขียนอย่างจริงจัง จริงๆ แล้วมาเริ่มต้นเขียนหลังจากออกจากการเป็นผู้สื่อข่าวแล้ว

ผู้หญิงกับการเป็นนักข่าวนี่ขัดกันหรือเปล่าครับ

กิ่งฉัตร ไม่นะคะ ในทีมกองบรรณาธิการส่วนมากผู้หญิงครองและนักข่าวผู้หญิงก็ค่อนข้างมาก บางครั้งจะเห็นว่าผู้หญิงทำข่าวอาจจะไม่สะดวก แต่ปัจจุบันมีความรู้สึกในส่วนตัวนะคะว่าจะง่าย เพราะแหล่งข่าวยินดีจะพูดกับนักข่าวผู้หญิงมากกว่า ในบางกรณีเราเข้าไปสัมภาษณ์ได้ลึกกว่า อย่าง

"กิ่งฉัตร"

สัมภาษณ์ผู้หญิงที่ถูกข่มขืนหรือ เข้าไปในซ่อง เพื่อที่จะไปพูดคุยกับผู้หญิงที่มีอาชีพพิเศษนี่ ถ้าส่งผู้ชายไปบางทีอาจจะไม่เต็มใจเปิดเผยทุกสิ่งทุกอย่าง แต่เราเป็นผู้หญิงเข้าไปทุกอย่างอาจจะง่ายขึ้น

ในบรรดาข่าวที่คุณกิ่งฉัตรทำมาในระหว่างที่เป็นนักข่าวมีข่าวไหนที่เด็ดๆ หรือว่าเป็นชิ้นเอกบ้างครับ

กิ่งฉัตร จริงๆ ก็มีที่ประทับใจมากอยู่หลายชิ้น แต่ชิ้นที่ได้รับการกล่าวขวัญมากที่สุด ตอบรับจากผู้อ่านมากที่สุด คือ เรื่องนักเรียนที่ไปจมน้ำที่เขาตะเกียบ หัวหิน แล้วไม่พบศพ แต่มีข่าวว่าเห็นเด็กคนนี้ปรากฏตัวที่โน่นที่นี่ตลอดเวลา ก็ไปตามเส้นทางของที่มีคนรายงานว่ามีคนเห็นเด็กคนนี้ และสัมภาษณ์พ่อแม่เด็ก ก็ตามไปซึ่งก็จะคลาดกันตลอดเวลา ตามตั้งแต่กรุงเทพฯ จนถึงเขาสามร้อยยอด ประจวบคีรีขันธ์ แล้วกลับมาที่หัวหิน และสุดท้ายเห็นเด็กอยู่แถวประตูน้ำ และก็เห็นเด็กอยู่ในหมู่บ้านใกล้ๆ กับหมู่บ้านจัดสรร แต่ไม่ได้รับการยืนยันนะคะว่าเด็กคนเดียวกัน เพียงแต่บอกว่าน่าจะใช่เพราะเด็กคนนี้หน้าตาคุ้นๆ จึงเรียกพ่อแม่เด็กมาดู ระหว่างที่เรียกเด็กก็ไปแล้ว ก็จะเป็นอย่างนี้ตลอด คนอ่านก็จะโทรศัพท์เข้าบอกเราก็รีบไปดู ซึ่งตอนนั้นก็ยุ่งมากเลย

ผลสุดท้ายได้เจอเด็กคนนั้นไหมครับ

กิ่งฉัตร ไม่ทราบค่ะ รู้สึกว่าเด็กที่แต่ละคนเจอจะมีปัญหาทางจิตหรือทางความทรงจำ เริ่มจากร้องเพลงแล้วก็เนื้อตัวมอมแมม เดินไปเดินมา

จากการเป็นนักข่าวส่งอานิสงส์มาถึงการเป็นนักเขียนอย่างไรบ้างครับ

กิ่งฉัตร เขียนข่าวในมหาวิทยาลัย และมีเทคนิควิธีการเขียนหนังสือสำหรับแนะนำสำหรับคนที่เริ่มต้นเขียนใหม่ๆ แล้วก็เริ่มฝึกปรือตลอด เขียนสารคดีฝึกการทำข่าวได้ข้อมูลเยอะมากที่เก็บไว้สำหรับการเขียนหนังสือแต่ละเรื่องๆ อย่างหนังสือ “เสราดารัล” ที่ค่อนข้างจะมีคนผู้อ่านพูดถึงมาก

ข้อมูลส่วนใหญ่ก็ได้เอกสารมาจากการทำข่าว ข้อมูลหลักๆ ข้อมูลในเรื่องที่นำมาเขียน ที่นำมาเขียนนำมาเป็นองค์ประกอบต่างๆ รวมทั้งพล็อตด้วยก็มาจากการทำข่าวทั้งสิ้น เป็นเรื่องที่เขียนง่ายมากเพราะมีเอกสารข้อมูลวางไว้และเราก็มีหน้าที่เขียนตามเอกสารที่ได้มาเท่านั้นเอง

และข้อมูลบางข้อมูลมีปัญหาที่ว่าจะเป็นข้อมูลปกปิดหรือกระทบกระเทือนกับคนที่ยังมีชีวิตอยู่มีตัวตนอยู่จริงหรือเปล่า

กิ่งฉัตร ส่วนมากไม่มีนะคะ เพราะเราไม่ได้บอกว่า เป็นใครมาจากไหน เป็นคนที่ตั้งขึ้นเอง

คุณกิ่งฉัตรเรียนมาโดยตรงทางด้านการทำหนังสือพิมพ์หรือครับ

กิ่งฉัตร ใช่ค่ะ จบจากวารสารศาสตร์ ธรรมศาสตร์

ก็เรียกว่าตรงสายเลย แล้วมีเรื่องไหนนำใช้บรรยากาศของความเป็นนักข่าวมาใช้ในงานเขียนบ้าง

กิ่งฉัตร เรื่องที่เป็นนักข่าวโดยตรงจริงๆ นะคะ จะเป็น 3 เรื่องพร้อมกัน เป็นเรื่องที่เหตุเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันหมด ตัวนางเอกคือ นักข่าวสามคน ซึ่งมีสามบุคลิก เนื้อหาส่วนใหญ่ที่นำมาเขียนก็เป็นเรื่องที่เราไปทำข่าวมา หรือว่าในช่วงระหว่างที่เราทำงานมีคนทำข่าวนี้ก็มีข่าวที่น่าสนใจก็เอามาเขียนเป็นเรื่อง “มายาตะวัน” “มนต์จันทรา” ส่วน “ฟ้ากระจ่างดาว” นี่ยังไม่ได้เขียนเลยค่ะ ติดผู้อ่านมาเป็น 10 ปีแล้วตั้งแต่เริ่มเขียน “มายาตะวัน” ซึ่ง “มายาตะวัน” นี่ขอวงเล็บนิดหนึ่งเป็นภาคหนังสือนะคะไม่ใช่เป็นภาคละคร

และในตัวละคร 3 ตัวจากในนิยายที่ว่าไว้ทั้ง 3 เรื่องนี้มีตัวจริงไหมครับ

กิ่งฉัตร บุคลิกอาจดึงมาจากคนโน้น คนนี้ เป็นเรื่องที่ทำข่าวบ้าง แต่จะยืนพื้นบนจินตนาการเสียมากกว่า ดึงมาแค่ลักษณะนิสัยบางอย่าง คืออย่างนิสัยแปลกๆ ค่อนข้างจะดึงดันมาก เราก็ดึงมา

ฟังดูเหมือนกับว่าคุณกิ่งฉัตรก็ชอบในความเป็นนักข่าวอยู่

กิ่งฉัตร ชอบค่ะ จะเรียกว่ารักก็ได้ค่ะ

แล้วทำไมถึงออกมาเขียนหนังสือ

กิ่งฉัตร ช่วงนั้นอาจจะมีปัญหาส่วนตัวเล็กน้อย แล้วทางบ้านไม่ชอบที่จะให้เป็นนักข่าวเท่าไหร่ เพราะเป็นนักข่าวนี่ต้องทำงานทุกวัน นอกจากนั้นเวลาปิดต้นฉบับหรือปิดเรื่องเราจะต้องรอทุกอย่าง อ่าน ตรวจปรู๊ฟ กว่าจะเสร็จสิ้นกระบวนการประมาณเที่ยงคืน และเที่ยงคืนสมัยก่อนประมาณ 10 ปีที่แล้ว ก็ค่อนข้างน่ากลัว แล้วบ้านก็อยู่ไกล รถเมล์ไม่ผ่าน ค่อนข้างจะเปลี่ยว และที่บ้านจะห้ามไม่ให้ นั่งแท็กซี่เด็ดขาด ให้นั่งตุ๊ก ตุ๊ก พอได้ คือมันโล่งๆ ยังพอจะโดดลงมาได้ทัน ไปๆ มาๆ ก็ลาออกดีกว่า เพราะคุณแม่เป็นห่วงที่ต้องกลับดึก

แสดงว่าคุณพ่อ-คุณแม่ ก็ยังไม่ค่อยชอบเท่าไหร่กับการเป็นนักข่าว

กิ่งฉัตร ไม่ค่อยชอบเท่าไหร่ คุณแม่จะติดภาพอาชีพที่ดีที่สุดคือเป็นอาจารย์ สอนหนังสือในมหาวิทยาลัย

ซึ่งคุณกิ่งฉัตรไม่ชอบ

กิ่งฉัตร ไม่ค่อยชอบเท่าไหร่ จริงๆ แล้วเพื่อนชอบล้อนะคะว่าน่าจะเป็นครูเป็นอาจารย์ ซึ่งจริงๆ แล้วอาจเป็นนิสัยคนที่ชอบอ่านมาก และก็มักจะบอกเพื่อนว่าเวลาที่เขาทำอะไรไม่ถูกว่า จริงๆ แล้วควรจะต้องทำอย่างนี้จริงๆ แล้วของนี้จะต้องเรียกอย่างนี้ อย่างนั้น เขาก็เลยคิดว่าเราเป็นคุณป้าเป็นครู เป็นอาจารย์ไป โดยส่วนตัวแล้ว คิดว่าไม่มีความสามารถพอที่จะสอนใครได้

ในระหว่างการเป็นนักเขียนกับนักข่าว คุณพ่อ-คุณแม่ชอบอย่างไหนมากกว่า

กิ่งฉัตร ตอนแรกๆ ก็ไม่ชอบทั้งคู่ เพราะว่ายังติดว่าเป็นนักเขียนน่าจะไส้แห้งเอาตัวไม่รอดนะคะ และอีกอย่างคุณแม่อยากจะให้เป็นอาจารย์มากกว่า ก็จะพูดว่า นักเขียนเป็นเมื่อไหร่ก็ได้ 40- 50 ค่อยมาเขียนก็ได้ เรื่องอะไรจะต้องมานั่งจับเจ่าเขียนหนังสือตั้งแต่ตอนนี้ อันนี้ก็เลยต้องไปสมัครเป็นอาจารย์ก่อน

หลังจากที่ออกจากหนังสือพิมพ์แล้วก็ไปเรียนต่อที่อเมริการะยะหนึ่ง แต่ก็ทนเสียงเรียกร้องจากมนต์เสน่ห์ของตัวหนังสือไม่ได้

กิ่งฉัตร จริงๆ แล้วเป็นคนที่ภาษาอังกฤษอ่อนมาก และเป็นวิชาที่เกลียดมากและไม่ได้มีใจรักทางด้านนี้ด้วย ทำให้พอไปเรียนแล้วพูดไม่รู้เรื่อง ทำให้อึดอัดใจมาก ทำอะไรก็ไม่ได้ ขับรถก็ไม่ได้ คนไปอยู่อเมริกาถ้าขับรถไม่ได้จะอึดอัดใจมากเพราะว่าจะไปไหนไม่ได้ต้องพึ่งพารถเมล์ตลอด จะออกต่างเมืองก็ลำบาก จึงมีความรู้สึกว่าเราอยู่ก็ไม่ค่อยมีความสุขเท่าไหร่ การมีชีวิตความเป็นอยู่ก็ค่อนข้างลำบากมากนะคะช่วงนั้น เลยตัดสินใจว่าถ้าเรียนจนจบและพยายามต่อโทหรืออะไรก็จะเสียเวลา เสียความรู้สึกของตัวเองด้วยก็เลยกลับมาเพราะคิดว่าอย่างไรกลับมาก็ต้องเขียนหนังสือ จึงกลับเลยดีกว่าจึงขอคุณพ่อ-คุณแม่กลับ

นิยายเรื่องแรกคือ "พรพรหมอลเวง" เริ่มต้นอย่างไรครับ ทำไมจึงเกิดนิยายเรื่องนี้ขึ้น

กิ่งฉัตร เริ่มต้นคือ เขียนในช่วงปีสุดท้ายที่อยู่มหาวิทยาลัย ช่วงนั้นว่างมากพอฝึกงานเสร็จแล้วก็มีเวลาว่างมาก เลยลงมือเขียนและเอาความคิดพล็อตมาจากหลายๆ อย่าง คือเคยอ่านเรื่องสั้นเรื่องหนึ่งเป็นการ์ตูนสั้นมากเลยของญี่ปุ่นที่พูดเรื่องการกลับมาเป็นเด็กอีกครั้งหนึ่ง เป็นผู้ใหญ่ผู้หญิงที่มองว่าการกลับมาเป็นเด็กอีกครั้งหนึ่งดีที่สุด เพราะไม่จำเป็นต้องรับรู้อะไร ไม่ต้อง

แบกความรับผิดชอบ ไม่ต้องทำอะไรทั้งสิ้น คือใช้ชีวิตความเป็นเด็กอย่างคุ้มค่า คือ ไปโรงเรียน เล่นกับเพื่อน ตีกับเพื่อน ทะเลาะกับเพื่อน เล่นสนุกสนาน แล้วก็กลับบ้าน ไม่ต้องคิดอะไรเลย ในขณะที่พอโตขึ้นต้องรับผิดชอบหลายๆ อย่าง เจอผู้คน ซึ่งชีวิตไม่ได้มีความสุขและไม่ได้สดใสเหมือนกับชีวิตในวัยเด็กแล้ว พออ่านปุ๊บก็รู้สึกว่าตรงนั้นมันขัดแย้ง แต่ปัจจุบันไม่ใช่ ปัจจุบันเขารับรู้ว่าถ้าเกิดมีปัญหาเด็กก็ไม่มีทางมีความสุขไปได้ และทุกวันนี้เด็กจะต้องเรียนกวดวิชา เรียนเปียนโน เรียนบัลเล่ย์คือเหมือนกับว่ายุคสมัยนี้อัดเข้าไปแน่นมาก ผู้ใหญ่พยายามจะให้เด็กทุกอย่าง แต่ไม่รู้ว่าชีวิตในวัยเด็กเขาต้องการอะไรบ้าง ก็เผอิญมีเพื่อนในกลุ่มที่เป็นเพื่อนสนิทคนหนึ่งซึ่งเป็นคนที่เรียกว่าถอดแบบจากนางเอกในนวนิยาย คือ สวย รวย เก่ง เล่นกีฬาเก่งทุกอย่างแต่ว่าเป็นคนที่เกลียดเด็ก เด็กจะเข้าใกล้ไม่ได้ และในหมู่เพื่อนฝูงจะมีบางคนที่รักเด็กและจะเอาเด็กจรจัดพาไปเลี้ยงข้าวหรือซื้อขนมให้ คนนี้จะบอกไม่ได้อย่าเข้ามาใกล้ ซึ่งเขาไม่ชอบเด็ก เขาให้เหตุผลว่าเด็กพูดไม่รู้เรื่อง คุยกันไม่รู้เรื่อง ไม่อยากยุ่งด้วย ถ้าเขาเกิดต้องกลับไปเป็นเด็กเขาจะเข้าใจเด็กมากขึ้นไหม คำถามก็เกิดขึ้นว่าเธอไม่เคยเกิดเป็นเด็กหรือไง ก็เลยเอาพวกนี้มารวมกันจึงเกิดเรื่อง “พรพรหมอลเวง” ขึ้นมา

ตอนที่เขียนยังทำงานอยู่ที่ผู้จัดการด้วยใช่ไหมครับ

กิ่งฉัตร เขียนตั้งแต่ตอนเรียนอยู่มหาวิทยาลัยปีสุดท้าย พอเรียนจบก็เขียนจบพอดีค่ะ

เมื่องานชิ้นนี้ซึ่งเป็นชิ้นแรกได้ลงพิมพ์ในหนังสือ “โลกวลี” ดีใจไหมครับ

กิ่งฉัตร ดีใจมากค่ะ เพราะว่าก็คงเหมือนนักเขียนทุกท่าน คือ เริ่มต้นเพราะว่าอยากความรักที่อยากจะเขียนอยากจะทำงาน ให้คนอื่นเขาได้อ่านหนังสือของเรา เพราะฉะนั้นดีใจความรู้สึกนั้นเป็นเรื่องสั้นเรื่องแรกลงในสตรีสาร

มีความรู้สึกเลยว่า เท้าไม่ติดดินนี่เป็นอย่างไร รู้สึกเวลาที่ซื้อหนังสือเสร็จแล้วเดินเข้าบ้านรู้เลยว่าเราไม่รู้ตัวว่าเรานี่กำลังเดินอยู่ เป็นปลื้มมากค่ะ

ที่ถามเพราะว่าอย่างผมเองครั้งแรกนี่รู้สึกอาย ที่ชื่อเราไปอยู่ในหนังสือ

กิ่งฉัตร อาจจะเป็นเพราะว่าเราใช้นามปากกามังคะเลย ไม่ค่อยรู้สึกเพราะคนจะไม่รู้จักตัวตนจริง ๆ ของเรา จะรู้จักแต่นามปากกา

นามปากกากิ่งฉัตรมาจากไหนครับ

กิ่งฉัตร ฉัตรมาจากชื่อจริงตัวสุดท้าย คือ “ปาริฉัตร” ส่วนกิ่งนี่เวลาเขียนหนังสือจะมีความรู้สึกว่าไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ชีวิตของเรา แต่ถ้าเราเป็นต้นไม้ก็เหมือนกับกิ่งก้านสาขาของเราที่แยกมาจากต้น คือตัวเราออกไป ก็เลยเป็น “กิ่งฉัตร”

ก็เลยไม่ใช้ “ทองหลางลาย”

กิ่งฉัตร “ทองหลางลาย” ใช้ตอนเขียนเรื่องสั้นพอมา เขียนเรื่องยาวก็เลยใช้ “กิ่งฉัตร” มาตลอด

จากนวนิยายเรื่องแรกคือ “พรพรหมอลเวง” เรื่องที่สองคือเรื่องอะไรครับ

กิ่งฉัตร เรื่องที่สองคือ “มายาตะวัน”

คือ ชีวิตนักข่าว

กิ่งฉัตร เพราะว่าช่วงนั้นทำข่าวพอดี คือ ทำงานไปก็เขียนเรื่องนี้ไป ตอนคิดพล็อตจะมีคนถามมากว่า ทั้งสามเรื่องนี่คิดพล็อต พร้อมกันหรือเปล่า ตอบว่าพร้อมกันหมด ตอนนี้แม้ว่า “ฟ้ากระจ่างดาว” ที่ช้ามาเกือบ 10 ปี ก็จะพล็อตเรียบร้อยหมดแล้ว ทุกอย่างอยู่ในสมองหมดแล้ว เรียกว่าข้อมูลบางอย่างเริ่มล้าสมัยไปแล้ว ในช่วงนั้นเวลาคิดตัวละครหรือเหตุการณ์เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันหมด พล็อตก็จะเกิดขึ้นพร้อมกันหมดทั้งสามเรื่อง และก็ค่อยๆ ทะยอย

เขียนไป

อย่างกรณีที่เขียนทั้ง 3 เรื่องที่ผ่านมาเป็นเวลา 10 ปีนี้ โดยสำนวนโวหารลีลาการเขียนจะต่างกันไหมครับ

กิ่งฉัตร ต่างค่ะ แต่ว่าค่อนข้างจะยากเพราะไม่สามารถทำอะไรได้เพราะเราโตขึ้น ภาษาที่ใช้ อะไรต่างๆ ก็โตตามตัว แต่ที่จะไม่แตกต่างหรือหลุดก็คือ พล๊อต และไม่ให้หลุดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การพูดการจา เพราะฉะนั้นก่อนที่จะเริ่มลงมือเขียนเรื่องที่ 2 - 3 ก็จะอ่านเรื่องแรกอย่างละเอียดแล้วก็คั่นตลอด คั่นตรงจุดที่มีตัวละครตัวที่ 2 - 3 โผล่ออกมา

เมื่อได้พล๊อตแล้ว การที่จะสร้างเรื่องต่อไปมีวิธีการอย่างไร จะต้องดึงตัวละครแต่ละตัวมาสร้างคาแร็คเตอร์ไหม

กิ่งฉัตร ส่วนมากคาร์แร็คเตอร์จะกำหนดอยู่แล้ว หมายถึงว่าพล๊อตเรื่อง ตัวละครแต่ละตัวจะรู้อยู่แล้วว่าอุปนิสัยเป็นอย่างไร แต่ตอนหลังๆ นี่พอเริ่มเขียนเหมือนอาชีพแล้ว บางทีเขียนๆ ไปยังจับไม่ได้ แต่พอนานเข้าๆ บุคลิกก็จะปรากฏชัดขึ้น

บุคลิกก็จะมาจากตัวละครเอง

กิ่งฉัตร แล้วแต่ค่ะ บุคลิกบางตัวก็ถอดมาจากคนรอบๆ ข้าง บางตัวก็จินตนาการขึ้นมาใหม่หมด

มีใครเสนอไหมครับว่าให้เอาเรื่องไปเขียนเป็นนิยาย

กิ่งฉัตร จริงๆ ไม่ค่อยอยากจะเขียนหรอกค่ะ คนที่เราอยากจะเขียนเรื่องเขาหรือว่ากำลังเขียนอยู่เราก็ไม่กล้าบอกเขา แต่คนที่เอามาเสนอเองเราก็ไม่อยากเขียน เพราะว่าถ้าเขียนก็จะบอกเขาตรงๆ เลยว่าจะให้เขียนเธอเป็นอะไร จะเป็นนางเอกอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องรู้หมดว่าข้อบกพร่องเธอเป็นอย่างไร จะต้องเขียนข้อบกพร่องเธอด้วยนะ เราอาจจะเห็นข้อบกพร่องของเขามากกว่าที่เขาเห็นของเขาเอง รับได้หรือเปล่า

สมมุติมีคนอยากให้คนกิ่งฉัตรเอาเรื่องตัวเองมาให้เขียนเป็นนิยายต้องมาดูทั้งด้านดีด้านร้ายใช่ไหมครับ

กิ่งฉัตร ไม่เคยค่ะ เพราะว่าคนที่มาเสนอก็คือเพื่อนฝูงเราก็จะรู้จักตัวตนของเขา รู้ข้อดีข้อเสียของเขา เพราะฉะนั้นถ้าจะเขียนก็จะดีอย่างเดียวน้อยมากค่ะที่จะเห็นคนที่มีข้อเสียเท่าที่เขียนอิงบุคลิกมา มีนางเอกเรื่อง “แสงดาวฝั่งทะเล” เรื่องเดียวที่ข้อเสียของเขาคือ เขาเป็นคนดีเกินไปเท่านั้นจนกระทั่งเราต้องให้พระเอกเป็นคนพูดเลยว่า ในสังคมถ้าเธอยังดีอย่างนี้เธอจะอยู่ไม่ได้

ก็หมายความว่าคุณกิ่งฉัตรพยายามยึดถือนางเอกในระบอบเดิมอยู่ คือเป็นกุลสตรี และมีความดีเพียบพร้อม

กิ่งฉัตร ไม่เชิงทั้งหมด อย่างในเรื่อง “บ่วงหงส์” ถ้าดูจริงๆ ไม่ได้เพียบพร้อม ตอนจบก็ยังไม่พร้อมทุกอย่าง ยังมีอะไรที่เป็นตัวตนของเขาอยู่ในตัว เขาอาจจะพัฒนาขึ้นแต่ก็ยังไม่ทิ้งลักษณะตัวตนของเขา แต่ว่า “แสงดาวฝั่งทะเล” เป็นเรื่องที่ค่อนข้างแปลกกว่าเรื่องอื่น เพราะว่ามีตัวตนจริงๆ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ คือบุคลิกเขาจะเข้ากับพล๊อตพอดี

ขณะนี้คุณกิ่งฉัตรมีนวนิยายกี่เรื่องแล้วครับ

กิ่งฉัตร ที่รวมเล่มไป 15 เรื่อง เป็นเรื่องสั้นเสีย 2 เรื่อง

ภายในเวลากี่ปีครับ

กิ่งฉัตร 10 ปี

ครับ ก็ไม่นานและก็ไม่มากแต่ว่าชื่อของคุณกิ่งฉัตรเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในจุดนี้พอใจหรือยัง

กิ่งฉัตร ก็พอใจนะคะ ถือว่าประสบความสำเร็จอย่างที่ตั้งใจ คือมี

คนอ่านของเราและมีการหัวเราะบ้าง โศกเศร้าตามตัวละครบ้าง สมัยที่เราอ่านหนังสือเราก็มีความรู้สึกว่าอยากให้คนอ่านงานของเราแล้วเป็นอย่างนี้บ้าง

ครั้งหนึ่งคุณกิ่งฉัตรเคยบอกว่าอยากเป็นคุณทมยันตี

กิ่งฉัตร จริงๆ คำพูดนี้ไม่ได้พูดนะคะ แต่เป็นคำแซวของคุณรุ่งมณี เมฆโสภณ ตั้งแต่ทำงานผู้จัดการ เขาจะแซวตลอดว่าอยากจะเป็นใช่ไหม เพราะว่าคุณรุ่งมณีเป็นเหมือนกับหัวหน้างานที่นำทีมปริทัศน์ และทุกคนในทีมก็รู้ว่าดิฉันชอบเขียนหนังสือ ชอบเขียนนิยายซึ่งตอนนั้นเพิ่งเริ่มต้นค่ะ

ได้มีโอกาสไปพบหรือพูดคุยกับคุณทมยันตีหรือยังครับ

กิ่งฉัตร เคยค่ะ เคยได้พูดคุยกับคุณทมยันตีหลายครั้ง และท่านก็ช่วยแนะนำอะไรหลายๆ อย่าง

ถึงวันนี้คุณกิ่งฉัตรมีแบบหรือสไตล์ของตัวเองหรือยัง

กิ่งฉัตร หมายถึงลักษณะการเขียนใช่ไหมคะ คิดว่าคงจะมีบ้าง บางอย่างเราตัดสินใจไม่ได้คนอ่านต้องเป็นคนตัดสินใจว่า นี่คือสไตล์ของคนเขียนคนนี้ ส่วนเราก็จะเขียนไปตามที่เราชอบเขียนไปตามที่อยากเขียน นั่นอาจจะเป็นสไตล์ของเรา

ก่อนจะมาเป็นนักเขียน เป็นนักอ่านที่โชกโชนไหมครับ

กิ่งฉัตร คิดว่าเยอะค่ะ ก็จะอ่านทุกแนว จะเป็นคนที่เข้าห้องสมุดบ่อยมากสมัยที่เรียนหนังสือ

แล้วมีความคิดที่จะเขียนเรื่องอะไรที่อยู่ในใจแล้วยังไม่ได้เขียนบ้างไหมครับ

กิ่งฉัตร มีค่ะ อยากจะเขียนเรื่องที่อาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับโศกนาฏกรรมสัก 1 - 2 เรื่องแต่ยังไม่เคยเขียนเลย มีความรู้สึกว่าวัยวุฒิและคุณวุฒิตัวเองยังไม่ถึง เขียนไปจะกลายเป็นเรื่องตลก

จะให้หยิบงานสักชิ้นหนึ่งของคุณกิ่งฉัตรที่เป็นชิ้นโบว์แดง จะเลือกงานชิ้นไหนครับ

กิ่งฉัตร ไม่มีค่ะ

แล้วของคนอื่นละครับ

กิ่งฉัตร จริงๆ เยอะมาก ให้ตัดสินใจเลยว่าเรื่องไหนคงไม่ได้เพราะจะเกิดอาการรักพี่เสียดายน้อง เอาเป็นเรื่องที่ประทับใจตั้งแต่เด็กนะคะ จริงๆ ก็คงจะเป็นเรื่อง “เพชรพระอุมา” เพราะว่าใช้เวลาอ่านมากและมีบรรยายที่ละเอียดจนกระทั่งเห็นภาพได้ บางคำพูดยังติดอยู่ในความทรงจำอยู่ และหลังจากนั้นอีกหลายเรื่อง ชอบ “ทางรัก” ของคุณทมยันตี เพราะเป็นนิยายรักเรื่องแรกๆ ที่อ่านเป็นแนวโรแมนติกกระจุ๋มกระจิ๋มและมีฉากต่างประเทศ เราก็รู้สึกอยากไปเยอรมันมาก หลายๆ เรื่อง ของคุณโบตั๋นก็จะชอบอย่าง “ปลายฝนต้นหนาว” บอกไม่ได้ว่าชอบอย่างไร แต่รู้สึกว่าอ่านแล้วติดดิน รู้สึกตัวละครมีตัวตนมีชีวิต มีข้อบกพร่องมีอะไร ซึ่งเรายังเขียนไม่ได้ถึงระดับนั้น ก็เลยมีความรู้สึกชอบ

และถ้างานยุคก่อนๆ ก่อนพนมเทียน ก่อนทมยันตีขึ้นไปละครับ

กิ่งฉัตร ไม่แน่ใจว่าจะยุคก่อนหรือเปล่า ของคุณ “ศุภร บุนนาค” เรื่อง “แม้ความตายมาพราก” ซึ่ง 3 เล่มจบ ซึ่งตอนหลังไปหาซื้อไม่ได้ เป็นเรื่องที่ดีและเอ่ยถึงประจำเพราะว่าเป็นหนึ่งในแรงบันดาลใจที่ทำให้อยากเขียนหนังสือ เพราะเขาเขียนสนุก

แสดงว่าคุณกิ่งฉัตรก็อ่านหนังสือดีๆ มามาก แล้วแววที่จะมาเป็นนักเขียนนี่เริ่มปรากฏตั้งแต่เมื่อไหร่

กิ่งฉัตร ถ้าถามความรู้สึกอยากเขียนของตัวเองเกิดขึ้นตั้งแต่มัธยม 2 - 3 เพราะเริ่มอ่านหนังสือแม้จะเริ่มอ่านช้า ส่วนมากนักเขียนเก่งๆ หลาย

ท่านจะเริ่มอ่านตั้งแต่ชั้นประถม ก็เลยมาเริ่มช่วงมัธยมต้น พออ่านได้สัก 1- 2 ปี ก็มีความรู้สึกอยากเขียน และครูภาษาไทยที่โรงเรียนก็สนับสนุนให้นักเรียนในห้องเขียนเรื่องสั้นบ้าง กลอนบ้างส่ง ก็จะได้คะแนนพิเศษเพิ่ม ก็จะเริ่มต้นตรงจุดนั้น และมีเพื่อนสนิทในกลุ่มอ่านสกุลไทย เขาก็ทำให้เรามีความรู้สึกอยากอ่านหนังสือตาม ก็เลยเริ่มอ่านสกุลไทยตั้งแต่อยู่ชั้นมัธยมต้น ม. 2 ทุกอย่างจะเริ่มต้นที่ ม. 2 หมดเลย และก็ริเขียนกับเพื่อนเขียนกันคนละหน้า โดยที่ไม่คุยเรื่องพล็อตกันเลยเพราะยังไม่รู้จัก แต่รู้ว่าอยากเขียน ก็จะเขียนสลับไปสลับมาก็จบจนได้ เป็นเล่มสมุดบันทึกเล่มบางๆ เล่มหนึ่ง ประมาณ 10 บท จะเขียนกันคนละบท แต่เป็นบทสั้นๆ ซึ่งทุกคนก็ออกปากอุตส่าห์ลากกันได้จนจบซึ่งไม่น่าเชื่อว่าจะจบลงได้

ถึงตอนนี้คุณพ่อ-คุณแม่ยอมรับไหมครับว่าคุณกิ่งฉัตรเป็นนักเขียน

กิ่งฉัตร ยอมค่ะ เพราะว่าอยู่บ้านเขียนมาหลายปีแล้ว

มีคำพูดจากคุณพ่อ - คุณแม่สักคำให้ได้ชื่นใจไหมที่มีลูกเป็นนักเขียน

กิ่งฉัตร จำไม่ได้ จำได้แต่ว่าน้องสาวมาเล่า คุณพ่อ-คุณแม่เคยพูดว่าไม่น่าเชื่อเลยว่าจะมาเป็นนักเขียน เพราะอยู่ๆ ก็มาเป็นนักเขียนซึ่งเขาแปลกใจ ตอนนี้ก็รู้สึกว่าคุณแม่ - คุณพ่อภูมิใจที่ว่าเราสามารถทำงานได้มาถึงจุดนี้

เวลาคุณพ่อ - คุณแม่หรือคุณกิ่งฉัตรเองดูละครที่คุณกิ่งฉัตรเขียนมีความรู้สึกอย่างไรครับ

กิ่งฉัตร รู้สึกจะพร้อมหมดทั้งดีใจ ภูมิใจ ก็แล้วแต่ละเรื่อง บางเรื่องก็ดูเพลินๆ ไม่ได้คิดอะไรมาก แต่บางเรื่องก็รับไม่ได้ บางเรื่องก็ไม่ดูเลย

อันนี้เป็นเพราะอะไร ปัญหาอยู่ตรงไหน

กิ่งฉัตร ปัญหาจะต้องบอกนิดหนึ่งว่า คนเขียนจะตั้งความหวังไว้

สูงกว่าคนอ่านทั่วไปหรือคนดูโทรทัศน์ทั่วไป ความที่เราเป็นคนเขียนเราก็จะคิดว่าทำไมไม่อย่างนั้น ทำไมไม่อย่างนี้ นักแสดงแสดงไม่ได้อย่างใจเรา ทำไมเขียนบทฉีกเรื่องของเราไปมาก มันไม่ใช่อย่างนี้ ตัวละครไม่ใช่อย่างนี้ ทำไมออกมาเป็นอย่างนี้ได้ เพราะฉะนั้นคนเขียนจะมีบางอย่างซึ่งกั้นอารมณ์ของตัวเองกับการดูโทรทัศน์ระดับหนึ่งอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นอาจจะโมโหและหงุดหงิดง่ายกว่าคนอ่านหรือคนดูทั่วๆ ไป

บางคนบอกว่า ปัญหาหนึ่งคือการสื่อสารระหว่างผู้เขียนนวนิยายกับผู้ที่เอานวนิยายไปทำบทละครไม่ตรงกัน

กิ่งฉัตร คือคำว่าสื่อสารนี้หมายถึง ถ้าหากว่าการติดต่อก็คงคนละทางจริงๆ แต่ถ้าถามว่า สื่อสารคือการอ่านหนังสือของเราแล้วเขาไม่เข้าใจนี่ก็มีส่วนที่ว่าไม่เข้าใจบุคลิกตัวละครตัวนี้ หรือว่ามองอะไรที่แตกต่างไป ที่จริงก็ยินดีที่เขาจะแต่งเติมเสริมเข้ามาแต่ก็อยากให้แต่งเข้ามาแล้วสวยขึ้นด้วย

บางคนบอกว่าอาจจะเป็นเพราะว่านักเขียนอยู่บนหอคอยงาช้าง หรือนั่งจินตนาการไป แต่คนที่เอาไปสร้างเขาสร้างตามความเป็นจริง

กิ่งฉัตร ไม่ใช่ค่ะ เพราะว่าบางครั้งคิดว่าเรื่องของเราสามารถสร้างได้ตามที่เขียนทุกอย่าง แต่ว่าอาจจะไม่ได้ตรงบทที่รำพึงรำพันในใจ บทบรรยายสถานที่ซึ่งไม่เกี่ยวกับบุคลิกตัวละครเพราะตัวละครที่เราเอามาเราก็อิงๆ คนจริงเพราะว่าคนเราล้านคนก็ล้านบุคลิก จะไม่มีใครเหมือนใครเพราะฉะนั้นก็เป็นไปได้ว่าคนอย่างนี้คิดอย่างนี้ ทำอย่างนี้ แต่ทำไมเวลาทำจริงๆ เขาจึงเปลี่ยนบางอย่างเขาเปลี่ยนเพราะเหตุผลว่าดาราคนอื่นไม่มา เขาก็เขียนบทใหม่ให้คนที่มามีบทเยอะหน่อย

ข้อสุดท้ายที่ผมได้ยินมาก็คือเงื่อนไขของช่อง คณะละคร ทางตลาด ทางสปอนเซอร์ หรืออะไรก็แล้วแต่

กิ่งฉัตร จริงค่ะ ส่วนหนึ่งเราก็เห็นใจผู้จัดแต่ก็อยากให้ผู้จัดเห็นใจเราบ้างว่าบางครั้งบุคลิกตัวละครที่ออกมามันตรงข้ามกับที่เราวาดไว้ ซึ่งจริงๆ ก็ไม่เคยตั้งสเป็คไว้ว่าจะต้องเป็นคนนี้ คนนั้น ใครก็ได้แต่ขอให้มีบุคลิกใกล้เคียง ขอให้สามารถแสดงออกได้อย่างที่ตัวแสดงในบท ยกตัวอย่างคุณบุษกร (พรวรรณะศิริเวช) ตอนแรกที่ได้ข่าวว่าเธอจะมาเล่น "บ่วงหงส์" ก็คิดว่าเธอจะเล่นได้หรือเปล่าเพราะลักษณะเธอดำไม่เหมาะสมกับตัวละคร นางเอกที่เราวาดไว้เป็นคนที่ค่อนข้างจะเอาแต่ใจตัวเอง เรียนไม่จบเหมือนกับเด็กเอาแต่ใจตัวเอง ค่อนข้างหยิบโหย่ง แต่พอเธอมาเล่นสวมบทจริงๆ ก็ต้องยอมรับว่าเธอเข้าได้ถึงตัว "พิมพ์ลภัส" คือแสดงออกมาดูแล้วไม่ขัดเขินเลย

แสดงว่าเธอเข้าใจในบทที่สื่อสารออกมาได้ดี

กิ่งฉัตร อาจจะเป็นที่คนเขียนบทด้วยส่วนหนึ่ง และก็ที่ตัวแสดงที่สามารถแสดงออกมาได้ สมเป็นคนนั้นได้จริงๆ

ในกระบวนละครทั้งหมดที่สร้างขึ้นมา ละครเรื่องไหนที่คุณกิ่งฉัตรพอใจมากที่สุด

กิ่งฉัตร พอใจมากที่สุดคงจะเป็น "ตามรักคืนใจ" และ "บ่วงหงส์" ถ้าสังเกตให้ดีๆ "ตามรักคืนใจ" จะเป็นเรื่องที่ดัดแปลงน้อยมาก คือเพิ่มเติมนิดหน่อยและคงเนื้อหาไว้หมด และด้าน Production นี่ชอบมาก ดูในรายละเอียดเป็นทีมงานที่เก็บรายละเอียดได้ทุกอย่าง องค์ประกอบสวย เขียนบทถูกใจใช้ได้ เปลี่ยนแปลงเล็กน้อย เพิ่มเติมบทบู๊ที่จะดึงดูดความสนใจ แต่โดยรวมแล้วไม่เสียความคิด อ่านของเราที่วางไว้แต่ต้น

เราพูดถึงหนังสือแล้ว ละครแล้ว ขอพูดเรื่องส่วนตัวของคุณกิ่งฉัตรบ้าง คุณกิ่งฉัตรมีงานอดิเรกอะไรไหมครับสำหรับเวลาว่าง

กิ่งฉัตร ก็อ่านหนังสือเป็นหลักค่ะ และก็มีปักผ้าครอสติส นี่ชอบมาก

สะสมลาย และก็เลี้ยงสัตว์บ้าง

สมมุติอยากให้บรรยายว่าชีวิตของความเป็นนักเขียนของคุณกิ่งฉัตรทำอะไรบ้างในแต่ละวัน

กิ่งฉัตร จะเป็นคนที่ตื่นสายเพราะนอนดึก จริงๆ แล้ว ถ้าอยู่บ้านทั้งวันหากไม่เริ่มต้นทำงานตั้งแต่ 11 โมง ก็จะเริ่มต้นสักบ่าย 2 - 3 นั่นก็ทำงานเท่าที่อยากทำ เท่าที่อารมณ์มี ถ้าไม่มีอารมณ์ก็ทำอย่างอื่นไป พอ 6 โมงเย็นก็เลิกงานแล้วค่ะ

มีการสร้างอารมณ์ไหมครับ อย่างเปิดเพลงฟัง

กิ่งฉัตร ไม่ค่ะ ส่วนมากจะดื่มกาแฟเป็นหลัก และเป็น คนที่ทำงานจะต้องสงบเงียบทุกอย่าง ห้ามมีเสียงทะเลาะ ห้ามเปิดวิทยุ โทรทัศน์ ใดๆ ไม่ได้ทั้งสิ้นค่ะ เพราะเป็นคนที่วอกแวกสูง

จะสามารถสร้างพล็อตไว้ล่วงหน้าไว้ทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบเลยหรือเปล่า

กิ่งฉัตร จะไม่เขียนตั้งแต่ต้นจบ แต่จะคิดไว้ในหัวแบบคร่าวๆ เพื่อให้รู้ว่าเรื่องนี้ตอนจบจะเป็นอย่างไร และก็เขียนไปตามนั้นและหาข้อมูลไประหว่างเขียนด้วย เพราะว่าอาจจะเปลี่ยนแปลง เพราะสถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงตลอดค่ะ ขณะที่เขียนอยู่มีอารมณ์อย่างนี้พอ แต่เรื่องหนึ่งใช้เวลาเป็นปี ก็ต้องมีอะไรเปลี่ยนไป แต่พล็อตเรื่องจะอยู่กับที่ คือ คงเดิมเหมือนที่ตั้งใจไว้ทุกอย่างไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดคือ พวกเรื่องคำแสลง หรือสำนวนต่างๆ เป็นสมัยใหม่

กิ่งฉัตร ค่ะ แต่จะพยายามไม่ค่อยใส่เรื่องเงิน จำนวนเงินจะพยายามไม่ใส่ลงไปเพราะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ถ้าจะถามว่าความเป็นกิ่งฉัตรคืออะไรในงานของกิ่งฉัตร

กิ่งฉัตร ตอบยากค่ะ เพราะเป็นคนที่ไม่ค่อยคิดอะไรกับตัวเอง ถ้าถามผู้อ่านต้องเป็นคนตอบมากกว่าว่า เขาอ่านงานเราเพราะอะไร แต่ถ้าถามว่าทำไมเขียนหนังสือโดยยึดตัวเองเป็นหลัก ถือว่าตัวเองเป็นคนอ่านคนแรก เพราะฉะนั้นเรื่องที่ออกมาที่เห็นที่อ่านกันอยู่ เราอ่านแล้วมีความรู้สึกว่าสนุกเพลิดเพลิน ยิ้มได้ หัวเราะได้ ถือว่าเรื่องนั้นสนุกก็ปล่อยออก ถ้ายังไม่ดีไม่ถูกใจก็ยังไม่ปล่อยออกค่ะ เป็นงานของตัวเองที่เรียกว่าหยิบมาอ่านครั้งหนึ่งหรือสองครั้งบางตอนก็ยังหัวเราะได้

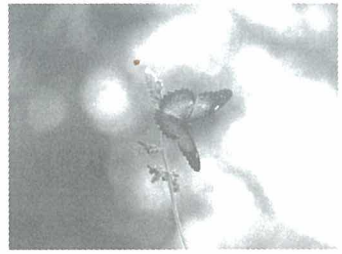
สุดท้ายก็คงเป็นคำแนะนำสำหรับผู้ที่อยากจะเป็นนักเขียน

กิ่งฉัตร คงไม่มีอะไรมาก จริงๆ คนที่จะเป็นนักเขียนจะต้องเป็นคนที่มีความอดทนอดทนเขียนเรื่องให้จบก่อน เพราะปัญหาที่เจอเยอะมาก ก็มีคนมาปรึกษาว่า ทำไมพอเขียนๆ ไปอยากจะเปลี่ยนเรื่องไปเขียนเรื่องใหม่ ขอให้อดทนเขียนให้จบก่อน ชอบไม่ชอบก็เขียนให้จบก่อนนะคะ แล้วพอส่งไปที่นิตยสารหรือที่ไหนก็ตาม ขอให้อดทนรอเพราะว่าคงจะช้ามาก การตอบรับแต่ละแห่งค่อนข้างจะช้า เพราะฉะนั้นต้องทำใจนิดหนึ่ง การจะเป็นนักเขียนต้องอดทน และไม่ใช่ว่าจะดังเพียงข้ามคืน ทุกอย่างต้องใช้เวลาเหมือนกัน อาชีพทุกอาชีพต้องใช้เวลาและความอดทนสูงค่ะ

กว่าจะเป็นกิ่งฉัตรในวันนี้ใช้เวลารอนานเท่าไหร่ครับ

กิ่งฉัตร ก็ 10 - 11 ปี ไม่นับที่เขียนเรื่องสั้นนะคะ พูดถึงงานเรื่องยาวจริงๆ ก็ประมาณ 10 ปี

จากรายการ "วงวรรณกรรม" ดำเนินรายการโดย ประภัสสร เสวิกุล ออกอากาศทางวิทยุสราญรมย์ วันพุธที่ 15 และ 22 มีนาคม 2543

เพื่อนต้น

"กริยาอาการของนายช้างที่เพ็ดทูลโดยฐานะอย่างเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์เสมอกันในวันนั้น เป็นเหตุให้สำราญพระราชหฤทัยยิ่งกว่าวันไหนๆ ที่ได้เคยเสด็จประพาสมาในเที่ยวนั้น ข้างนายช้างก็มีความพอใจในอัธยาศัย ถึงกราบทูลวานให้ซื้อปืนเมาเซอร์ให้สักกระบอกหนึ่ง"

สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ

หมื่นปดิพัทธภูวนาถ (ช้าง คชาธาร) เกิดเมื่อ ณ วันศุกร์ เดือน 5 ขึ้น 1 ค่ำ ปีมะเมีย จุลศักราช 1208 เป็นบุตรนายดง นางบุญ บ้านบางหลวงอ้ายเอียง แขวงกรุงเก่า

สกุลของหมื่นปดิพัทธภูวนารถเป็นคฤหบดี ประกอบการเลี้ยงชีพด้วยการทำไร่นาและค้าขาย มีที่บ้านเรือนตั้งเป็นปึกแผ่นอยู่ที่ตำบลบางหลวงอ้ายเอียงมาแต่ครั้งบิดามารดา หมื่นปดิพัทธภูวนารถได้นางพลับ เป็นธิดานายสุข นางพิมพ์ คฤหบดีอีกสกุลหนึ่งในตำบลที่ใกล้เคียงกันเป็นภรรยา มีบุตรธิดาด้วยกันบุตร 5 ธิดา 6 รวม 11 คน ยังมีตัวอยู่ บุตร 2 ชื่อ นายไชยหนึ่ง นายอินหนึ่ง ธิดา 4 ชื่อ นางเหรียญหนึ่ง นางเจียรหนึ่ง นางนวมหนึ่ง นายเนยหนึ่ง ล้วนประกอบการทำไร่นาค้าขายตามประเพณีในวงศ์ตระกูล เป็นอิสระแก่ตนทุกคน

หมื่นปดิพัทรภูวนารถกับนางพลับเป็นผู้ใหญ่ปกครองบุตรหลายในสกุลของตนมาช้านาน ทั้งสามีภรรยาเป็นผู้ดูแลการไร่นาค้าขายอยู่ที่บ้าน ส่วนบุตรให้ค้าเรือข้าว ขึ้นไปรับซื้อข้าวทางเมืองเหนือลงมาจำหน่ายทางกรุงเทพฯ ส่วนธิดาที่มีเรือนไป ก็แต่งกับพ่อค้าซึ่งประกอบการค้าขายโดยทำนองเดียวกัน จึงเป็นสกุลซึ่งบริบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติอยู่ในตำบลบางหลวงอ้ายเอียงสกุลหนึ่ง

เหตุที่หมื่นปดิพัทธภูวนารถและนางพลับภรรยา ตลอดจนบุตรธิดาจะได้มีเกียรติยศผิดกับผู้อื่นที่อยู่ในตำบลบ้านเดียวกันนั้น ต้องด้วยบทว่า "ปุพ์เพกตปุญ์ญตา" ในมงคลสูตร ด้วยเมื่อเดือนกรกฎาคม ปีมะโรง รัตนโกสินทรศก 123 พ.ศ. 2447 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสหัวเมืองเพื่อสำราญพระราชอิริยาบถตามคำแนะนำของหมอหลวงว่า ให้ทรงผ่อนพระราชกิจต่างๆ เสียสักคราวหนึ่ง การเสด็จประพาสครั้งนั้น จึงมิได้เสด็จ โดยกระบวนหลวงอย่างเคยเสด็จเลียบมณฑลมาแต่ก่อน มีแต่เรือพลับพลาพ่วงเรือไฟไป ถ้าจะประทับแรมที่ไหนก็จอดเรือพลับพลาประทับแรมที่นั่น ไม่ให้ปลูกพลับพลาฝาเลื่อน แต่ถึงกระนั้นเรือพลับพลาหลายลำด้วยกัน และเป็นเรือขึ้นไปจากกรุงเทพฯ เมื่อกระบวนเรือพลับพลาผ่านไปทางไหน ผู้คนก็รู้ว่าเป็นกระบวนเสด็จ ที่ตามวัดพระสงฆ์ก็ลงสวดถวายชัยมงคล ตามบ้านเรือนราษฎรก็ตกแต่งเครื่องบูชารับเสด็จตลอดทาง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่ดำรัสว่า เสด็จในเรือพลับพลาไม่เห็นแปลกอันใดกับเสด็จเลียบมณฑลอย่างแต่ก่อน ไม่สมกับที่เสด็จไปเที่ยวประพาสเพื่อสำราญพระราชหฤทัยอย่างเดียว จึงทรงพระราชดำริให้จัดกระบวนใหม่ เรียกกันในพวกที่ตามเสด็จว่า "กระบวนประพาสต้น" คือ ทรงเรือมาดเก๋ง 4 แจว อย่างเช่นที่ข้าราชการใช้กันลำหนึ่ง มีเรือมาดประทุน 4 แจว เป็นเรือเครื่องอีกลำหนึ่ง พ่วงเรือไฟเล็กไปแต่ 2 ลำ เวลาเช้าปล่อยกระบวนเรือพลับพลาให้ตรงไปยังที่

ประทับแรม เสด็จในกระบวนประพาสต้นแต่โดยลำพัง ตามหลังกระบวนเรือพลับพลาไปห่างๆ บ้าง บางทีก็แยกไปคนละทาง ถ้าเสด็จไปพบที่ไหนเหมาะดังเช่นวัดหนึ่งวัดใด ซึ่งมีศาลาร่มรื่นรโหฐาน ก็จอดแวะเรือพระที่นั่งขึ้นประทับทำเครื่องเสวยเวลากลางวัน เสวยแล้วจึงเสด็จลงเรือประพาสต้นตามไปยังเรือพลับพลาแรมในวันเวลาเย็นๆ เสด็จประพาสอย่างนี้ทุกวัน ไม่บอกให้ผู้ใดทราบผู้คนตามระยะทางจึงเข้าใจ ว่าเสด็จในกระบวนเรือพลับพลา เวลาเรือกระบวนประพาสต้นไปที่ไหนก็ไม่มีใครใคร่รู้จักได้ทอดพระเนตรเห็นการงานของราษฎรที่เป็นอยู่ในพื้นเมืองโดยมิได้ตระเตรียมรับเสด็จ และบางทีได้ทรงสนทนากับราษฎรได้ทรงทราบกิจสุขทุกข์ที่เขากราบทูล โดยเขาสำคัญว่าบอกเล่าแก่คนสามัญ เกิดประโยชน์ประจักษ์แจ้งแก่พระราชหฤทัยขึ้นด้วยอีกอย่างหนึ่ง จึงพอพระราชหฤทัยในการที่เสด็จอย่างประพาสต้นยิ่งกว่า เสด็จโดยกระบวนหลวง

เสด็จประพาสในครั้งนั้น ออกจากพระราชวังบางปะอิน เมื่อ ณ วันที่ 12 เดือนกรกฎาคม เสด็จทางคลองภาษีเจริญ คลองดำเนินสะดวก ไปเมืองราชบุรี เมืองเพชรบุรี แล้วเช่าเรือเป็ดทะเลของชาวบ้านแล่นใบทางทะเลมาเข้าเมืองสมุทรสาคร ทรงเรือประพาสต้นขึ้นไปทางลำน้ำท่าจีนจนถึงเมืองสุพรรณบุรี เสด็จกลับจากเมืองสุพรรณบุรีทางคลองบางปลาม้า มาประทับแรมที่บ้านผักไห่ เมื่อ ณ วันที่ 6 สิงหาคม

วันที่ 7 สิงหาคม กำหนดเสด็จกลับจากบ้านผักไห่มากรุงเทพฯ ทางเสด็จวันนั้น แต่เดิมกะให้กระบวนเรือพลับพลาล่องลงมาทางบ้านเจ้าเจ็ดมาออกบางไทร กระบวนประพาสต้นจะขึ้นทางบางโผงเผง ลงคลองบ้านกุ่ม มาบรรจบกันที่สถานีรถไฟบางปะอิน กระบวนเรือพลับพลาเลี้ยวขึ้นข้างเหนือไปทางบางโผงเผงที่กะไว้ว่าจะเป็นทางเสด็จกระบวนเรือประพาสต้นมาทีหลัง

ไม่ทราบความเลี้ยวตามขึ้นไป ไปทันเรือพลับพลาที่ใต้บางหลวงอ้ายเอียง เรือไฟลากกระบวนเรือพลับพลาไปก่อน น้ำยังเป็นคลื่น กระบวนเรือประพาสต้นยิ่งกระชั้นกระบวนเรือพลับพลาเข้าไปก็ยิ่งถูกคลื่นมากขึ้นทุกที ลงปลายจำต้องรอกระบวนเรือประพาสต้น เวลาก็สายหนักเข้า จนถึงเวลาเสวยกลางวัน จะหาที่จอดเรือประทับทำเครื่องเสวยอย่างวันก่อนๆ มาก็ไม่ได้ ด้วยผู้คนแซ่ซ้องมาดูกระบวนเรือพลับพลา ซึ่งเข้าใจว่าเป็นกระบวนเสด็จยังพลุกพล่านอยู่ทั้ง 2 ฝั่ง ที่ตามวัดพระสงฆ์ที่ลงมาสวดชยันโตก็ยังพรักพร้อมกันอยู่ที่ศาลา แต่มองหาที่สงัดมากว่าชั่วโมง จนสายเกินเวลาเคยหยุดพักมาก่อน จะหาวัดวิเวกรโหฐานก็ไม่ได้ เห็นบ้านแห่งหนึ่งอยู่เหนือบ้านกำนัน ตำบลบางหลวงอ้ายเอียง มีสะพานท่าน้ำ ต่อสะพานเข้าไปมีโรงเลื่อยอยู่ข้างเหนือเรือนลาดเลาดี จึงโปรดให้แวะเรือพระที่นั่งที่บ้านนั้น ให้ขึ้นไปขออาศัยทำเครื่องที่โรงเลื่อย ผู้ที่ขึ้นไปก่อนไปพบนายช้างกับนางพลับ ซึ่งเป็นเจ้าของบ้าน จึงบอกว่าเป็นพวกมาตามเสด็จ จะขออาศัยขึ้นพักกินข้าวที่โรงเลื่อยสักเวลาหนึ่ง ทั้งนายช้างนางพลับก็มีความยินดีอนุญาตให้ตามประสงค์ จึงเสด็จขึ้นประทับที่โรงเลื่อย ให้ขนเครื่องครัวขึ้นไปทำที่นั่น ทั้งผัวเมียสำคัญว่าเป็นข้าราชการที่ไปตามเสด็จ ลงมาต้อนรับบอกว่ากระบวนเสด็จพึ่งผ่านพ้นไปเมื่อแต่กี้นี้เอง แล้วจัดเสื่อสาดมาปูตั้งน้ำร้อนน้ำเย็นหมากบุหรี่เลี้ยง นายช้างสามีนั่งร่วมราชอาสน์ สนทนาปราศรัย ส่วนนางพลับภรรยาก็ขนหม้อข้าวเตาไฟเครื่องครัวบนเรือนมาช่วยทำครัว คลุกคลีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอยู่ในโรงเลื่อยนั้น ทั้งผัวเมียไม่รู้จัก และมิได้ระแวงว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับอยู่ที่บ้านของตนเลย จึงเกิดสนุกเมื่อสนทนากันไป ได้ความว่าบุตรของนายช้างคนหนึ่งชื่อสามเณรไลย ยังบวชเป็นเปรียญอยู่ที่วัดเบญจมบพิตร จึงมีผู้ถามขึ้นว่า นายช้างลงไปเยี่ยมบุตรที่วัดเบญจมบพิตรได้เคยเห็นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบ้างหรือไม่ นายช้าง

บอกว่าเคยเข้าเฝ้าแล้วพระรูปก็ยังมีอยู่บนเรือน ก็ยิ่งเป็นการขบขัน

กิริยาอาการของนายช้างที่เพ็ดทูลโดยฐานะอย่างเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์เสมอกันในวันนั้น เป็นเหตุให้สำราญพระราชหฤทัยยิ่งกว่าวันไหนๆ ที่ได้เคยเสด็จประพาสมาในเที่ยวนั้น ข้างนายช้างก็มีความพอใจในอัธยาศัย ถึงกราบทูลวานให้ช่วยหาซื้อปืนเมาเซอร์ให้สักกระบอกหนึ่ง ด้วยนายช้างได้เคยเห็นของผู้อื่น อยากจะมีบ้าง แต่มิรู้ว่าจะไปหาซื้อที่ไหน ถึงจะเป็นราคาถูกแพงอย่างไรก็พอจะให้ได้ จึงทรงรับจะหาซื้อปืนให้ตามประสงค์

ประเพณีการเสด็จประพาสครั้งนั้น ถ้าเสด็จประทับเสวยตามวัดเมื่อจะเสด็จกลับโปรดให้เอาเงินท้ายที่นั่งไปพระราชทานแก่ไวยยาวัจกร 20 บาทบ้าง กว่านั้นบ้าง ดำรัสว่า “เป็นค่าล้างวัด” มาทุกแห่ง เสวยที่บ้านนายช้างนางพลับวันนั้น เมื่อจะเสด็จลงเรือพระราชทานธนบัตรซองหนึ่งส่งให้ในมือนายช้างๆ ยังไม่ทันทราบว่าเป็นของสิ่งใดก็ออกเรือพระที่นั่งพ้นมา ทางโน้น นายช้างเปิดซองออกตรวจดู เห็นเป็นธนบัตรราคา 400 บาทก็ตกใจ พอพวกเพื่อนบ้านที่พากันแอบดูอยู่นอกบ้านเข้ามาถามข่าว มีผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งจำพระองค์ได้มาบอกให้ นายช้างนางพลับจึงได้ทราบว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จประทับที่บ้านของตนในวันนั้น พอได้ทราบต่างก็ตกใจรีบลงเรือล่องมากรุงเทพฯ ในวันรุ่งขึ้น เที่ยวสืบถามหาเจ้านายและข้าราชการที่ได้โดยเสด็จประพาสบ้านของตน ทั้งผัวเมียไปเที่ยวขอขมาลาโทษ และที่สุดได้เข้าเผ้าทูลละอองธุลีพระบาท นายช้างได้พระราชทานปืนเมาเซอร์ที่ทูลวานให้ซื้อ นางพลับได้พระราชทานหีบหมากเงินสลักลายอักษรพระนาม แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ดำรัสสั่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยให้ทำประทวนตั้งนายช้างเป็นที่หมื่นปดิพัทธภูวนารถแต่นั้นมา

ตั้งแต่นั้นมาหมื่นปดิพัทธภูวนารถกับนางพลับ ตลอดจนบุตรธิดาก็ไป

มาเฝ้าแหนเนืองๆ ส่วนหมื่นปดิพัทธภูวนารถกับนางพลับนั้น ทรงนับไว้ในพวกซึ่งดำรัสเรียกว่า “เพื่อนต้น” คือ พวกคฤหบดีและราษฎรที่ได้ทรงคุ้นเคยเป็นที่ชอบพระราชอัธยาศัย มีอยู่แทบทุกมณฑล ที่ได้เสด็จประพาส พวกนี้ทุกๆ คนย่อมมีความสวามิภักดิ์หมั่นมาเฝ้าแหน และเวลามีการงานอันเป็นโอกาส เช่นทรงบำเพ็ญพระราชกุศลก็พากันมาช่วยการงานไม่ใคร่ขาด เมื่อเสด็จกลับจากยุโรปคราวหลังพวกเพื่อนต้นพากันมาเฝ้าฯ เยี่ยมเยือน ชายได้พระราชทานไม้เท้า หญิง ได้พระราชทานกระเป๋าหนังจรเข้ ซึ่งทรงหามาพระราชทานเป็นของฝาก ไม้เท้านั้นเลยเป็นเครื่องยศสำหรับถือมาเวลาจะเฝ้าแหน เพราะถ้าเจ้าพนักงานที่จุกช่องล้อมวง เห็นถือไม้เท้าพระราชทานมาเป็นสำคัญ ก็ปล่อยให้เข้าไปเฝ้าแหนได้ไม่ห้ามปราม ส่วนผู้หญิงได้พระราชทานหีบหมากเงินสลักลายอักษรพระนามเป็นเครื่องยศ ถือหีบหมากนั้นไปก็เข้าเฝ้าแหนที่ไหนๆ ได้เหมือนกัน

หมื่นปดิพัทธภูวนารถ นางพลับได้รับเสด็จในคราวที่กล่าวมาแล้ว ยังไม่พอแก่ความสวามิภักดิ์ ต่อมาลงทุนสร้างหอนั่งขึ้นที่บ้านหลังหนึ่ง แล้วมากราบบังคมทูลวิงวอนเนืองๆ ขอเชิญเสด็จไปบ้านอีก ในปีหลัง ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงเสด็จประพาสผ่านไปทางบางหลวงอ้ายเอียงได้เสด็จแวะที่บ้านหมื่นปดิพัทธภูวนารถอีก 2 ครั้ง แต่ในคราวหลังๆ นี้ จัดรับเสด็จบนหอนั่งไม่สู้ขบขันเหมือนกับครั้งแรก

นางพลับถึงแก่กรรมเมื่อปีมะโรง พ.ศ. 2459 แต่นั้นมาหมื่นปดิพัทธภูวนารถก็มีอาการป่วย เมื่อจะปลงศพนางพลับ หมื่นปดิพัทธภูวนารถบริจาคทรัพย์ 20,000 บาท สร้างศาลาเรียนขึ้นหลังหนึ่งเป็นที่ตั้งศพที่วัดกอไผ่ นิมนต์พระสงฆ์มาทำแจง 700 รูป แต่เมื่อปลงศพนางพลับนั้น หมื่นปดิพัทธภูวนารถอาการทุพพลภาพถึงเดินไม่ได้เสียแล้ว ต้องให้คนหามไปปลงศพ ปลงศพ

ภรรยาแล้วได้ 5 เดือน หมื่นปดิพัทธภูวนารถก็ถึงแก่กรรมเมื่อวันจันทร์ เดือน 10 ขึ้น 3 ค่ำ ปีมะเส็ง พ.ศ. 2460 คำนวณอายุได้ 71 ปี กอปรด้วยสติสัมปชัญญะได้สั่งไว้ให้แบ่งปันมรดกของตนจัดการปลงศพที่วัดกอไผ่ให้ทรัพย์ไว้ปฏิสังขรณ์พระอุโบสถ และบูรณะศาลาเรียนซึ่งได้สร้างไว้ให้มีแจงจำนวนพระสงฆ์ 1000 รูป นายไชย คชาธาร ผู้เป็นบุตรใหญ่ พร้อมด้วยลูกหลานช่วยกันจัดการปลงศพหมื่นปดิพัทธภูวนารถ เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2460

อนึ่ง ในการพิมพ์หนังสือแจกในงานศพหมื่นปดิพัทธภูวนารถครั้งนี้ เจ้านายและข้าราชการที่ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงเมื่อเสด็จประพาสบ้านหมื่นปดิพัทธภูวนารถคราวแรก ซึ่งหมื่นปดิพัทธภูวนารถกับนางพลับ ได้มาขอขมาลาโทษดังกล่าวมาแล้วหลายพระองค์หลายท่านได้บริจาคทรัพย์ช่วยเพิ่มเติมในค่าพิมพ์หนังสือนี้ด้วยอีกส่วนหนึ่ง ทรงอุทิศให้เป็นบุญราศีแก่หมื่นปดิพัทธภูวนารถ

ดำรงราชานุภาพ
วันที่ 19 มีนาคม
พุทธศักราช 2461

(คัดจากหนังสือ ประดนธรรมความเก่า)

ภาพชุด ประพาสยุโรป

ในปี พ.ศ.๒๔๔๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป
เพื่อกระชับสัมพันธไมตรี
อันนับเป็นพระปรีชาญาณเป็นอย่างสูง
ในการดำเนินพระราชกุศโลบายด้านการต่างประเทศ
ในยุคหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของชาติ

ภาพที่นำลงพิมพ์นี้เป็นภาพเก่าจากหนังสือพิมพ์ต่างประเทศในสมัยนั้น
จากการสะสมของ
พิษณุ จันทร์วิทัน

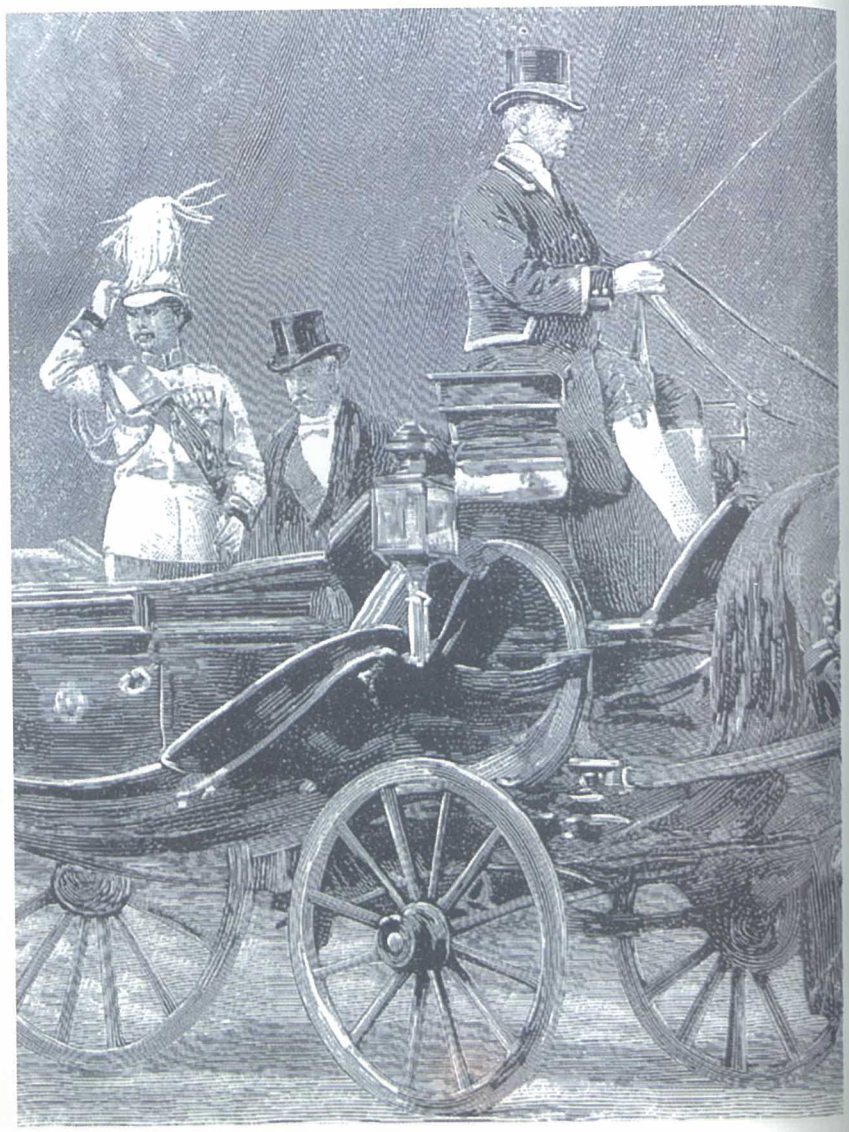
วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๔๔๐ เรือพระที่นั่งจักรีเทียบท่าหน้าเมืองปอร์ทสะมัท
ตู้กออฟยอร์ค พระราชนัดดาในสมเด็จพระนางเจ้าวิคตอเรีย แห่งอังกฤษ เฝ้ารับเสด็จ

ดุ๊กออฟเคมบริดจ์ เฝ้ารับเสด็จที่สถานีรถไฟวิคตอเรีย กรุงลอนดอน

วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๔๔๐ ร่วมเสวยพระกระยาหารกลางวันกับสมเด็จพระนางเจ้าวิคตอเรีย ณ พระราชวังออสบอร์น

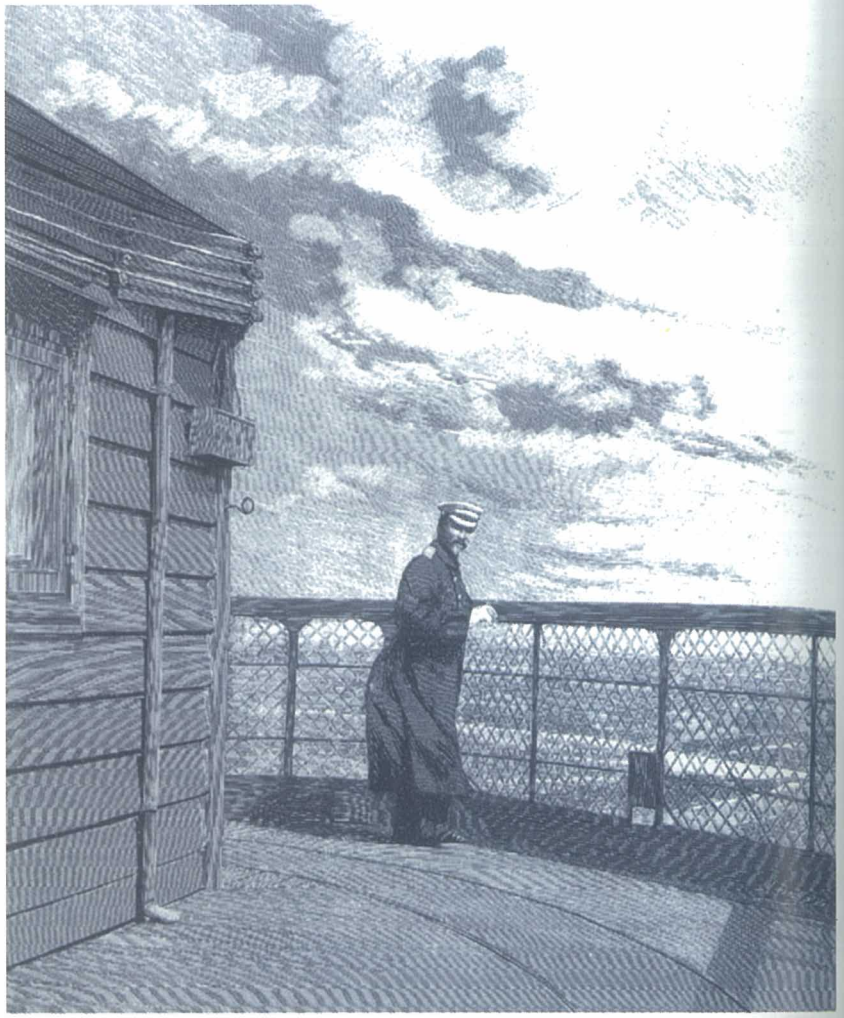
วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๔๔๐ เสด็จพระราชดำเนินจากบรัสเซลส์ถึงกรุงปารีส
ประทับรถม้าพระที่นั่งร่วมกับนายเฟบิกซ์ ฟอร์ ประธานาธิบดีฝรั่งเศส

เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสถานที่เก็บพระศพพระเจ้านโปเลียนที่ ๑ ในกรุงปารีส

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๔๔๐ เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรหอไอเฟลในกรุงปารีส

ป กิ ณ ก ะ

ผ้าไทยโบราณ

"ผ้าในสังคมโบราณจะบ่งบอกถึงสถานภาพทางสังคมของบุคคล ที่กฎออกมาว่า บุคคลแบบไหนถึงจะมีสิทธิ์นุ่งผ้าชนิดไหน ลวดลายไหน ถ้าใครทำผิด ก็ถือว่าผิดกฎหมาย"

เบญจาภา ทับทอง
สอท. ณ กรุงบูคาเรสต์

มีไม่กี่ครั้งที่จะมีโอกาสสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่เราสนใจ บางทีอาจจะเป็นเพราะหาโอกาสนัดยาก จังหวะไม่ตรงกัน ทั้งที่บางคนสถานที่ทำงานอยู่ใกล้กันแค่ถนนข้าม จึงรู้สึกดีใจมากที่มีโอกาสสัมภาษณ์ คุณธีรพันธ์ จันทร์เจริญ ที่มีผลงานสาระนิพนธ์เรื่องผ้ายกของปักษ์ใต้และผ้ายกของภุมเรียง ครั้งเป็นนักศึกษา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งครั้งนั้น ใกล้เคียงกับวันฉลอง 60 พรรษา ของพระนางเจ้าสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ประจวบกับเป็นยุคที่มีการตื่นตัวเกี่ยวกับผ้าโบราณมาก จึงเป็นโอกาสให้คุณธีรพันธ์ฯ เข้าไปทำงานรับใช้เบื้องพระยุคลบาทอยู่ในวังสวนจิตรลดา เสาะหาผ้าลายแปลกและอนุรักษ์ผ้าโบราณร่วมกับอาจารย์สมิทธิ ศิริพัฒน์ ทำงานถวายพระนางเจ้าสมเด็จพระบรมราชินีนาถและเจ้านายอีกหลายพระองค์โดยเฉพาะในงานแสดงพระราชทานในโอกาสที่มีราชอาคันตุกะส่วนพระองค์ พระราชทานเลี้ยงพระ

กระยาหาร รวมทั้งมีงานแสดงให้ดู ให้เจ้านายหรือผู้นำของชาตินั้นๆ ชม อาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับวีรสตรีของไทย เช่น งานเฉลิมพระเกียรติพระศรีสุริโยทัย งานแสดงพระราชภัสตราภรณ์

งานประจำของคุณธีรพันธ์ฯ เอง คืองานเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย ที่สำนักฝรั่งเศสแห่งปลายบูรพาทิศตั้งอยู่ที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการของฝรั่งเศส ศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของเอเชีย มีโครงการต่างๆ ร่วมกับศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เช่น ศึกษาด้านพุทธศาสนา โดยปกติหน่วยงานนี้ศึกษาเกี่ยวกับสถาปัตยกรรม พระสังกะจาย และอีกส่วนหนึ่งศึกษาเกี่ยวกับชาดก เปรียบเทียบชาดกในไทยและพม่า

การสัมภาษณ์หนนี้ทำให้ได้ทราบว่าผ้าในประเทศไทยจะแบ่งเป็น 2 ลักษณะใหญ่ตามลักษณะการนุ่งห่ม คือคนในที่อยู่ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาหรือภาคกลางตลอดจนไปถึงคาบสมุทรภาคใต้จะมีการแต่งกายที่คล้ายคลึงกัน จะมีผ้าผืนยาวสำหรับพันกายท่อนล่างในหลายๆ รูปแบบ หรือที่เรียกกันว่านุ่งจีบ แล้วจะมีคนกลุ่มอื่นที่อยู่แถบทางเหนือและภาคอีสานที่เรียกว่าผ้าซิ่น สิ่งที่คุณธีรพันธ์ฯ สนใจคือการนุ่งโจงหรือนุ่งจีบสำหรับผู้คนที่อาศัยอยู่ทางภาคใต้

การนุ่งโจงหรือนุ่งจีบไม่ใช่พัฒนาตามกาลเวลา แต่มีปะปนกันมานานแล้ว ศูนย์กลางของแฟชั่นคือราชสำนัก คนจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ คนชั้นสูงกับชนชั้นชาวบ้าน ลักษณะการแต่งกายเป็นไปตามสถานภาพแล้วยังต้องอาศัยความคล่องแคล่วในการขยับลุก นั่ง จึงนิยมนุ่งโจงมากกว่า ส่วนใหญ่จะเป็นผ้าสีเข้มที่ไม่มีลวดลายมากนัก ส่วนนางในราชสำนักตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงต้นรัตนโกสินทร์จะนิยมนุ่งจีบที่มีลวดลาย มีวิธีการนุ่งห่มที่กรุยกรายการผลิตที่ซับซ้อน ส่วนแฟชั่นของนางในราชสำนักจะเปลี่ยนมานุ่งโจงกระเบนก็ในราวรัชกาลที่ 4

คุณธีรพันธ์ฯ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ผ้าในสังคมโบราณจะบ่งบอกถึงสถานภาพของบุคคล เพราะฉะนั้นในสมัยโบราณ มีกฎหมายว่าจะต้องนุ่งห่มตามสถานภาพของตัวเอง ไม่มีการทำอะไรเกินสถานภาพ ซึ่งจะผิดกฎหมาย เพราะฉะนั้นจะมีกฎออกมาว่าบุคคลแบบไหนถึงจะมีสิทธินุ่งผ้าชนิดไหน ลวดลายไหน ถ้าใครทำผิด ก็ถือว่าทำผิดกฎหมาย ในสมัยก่อนนั้น ผ้าที่สั่งมาจากต่างประเทศจะใช้เป็นเครื่องแบบ จะมีผ้าบางชนิดที่จะต้องได้รับพระราชทานออกไปจากพระมหากษัตริย์เท่านั้นถึงจะนำไปใช้ได้ คนนอกจึงไม่มีสิทธินำไปใช้เพราะหลวงสั่งมาโดยเฉพาะคนของหลวงก็จะแบ่งออกไปตามบรรดาศักดิ์ คนยศชั้นนี้ก็จะนุ่งผ้าลายนี้ คนอีกชั้นหนึ่งก็ต้องนุ่งอีกลายหนึ่ง พูดง่ายๆ ก็คือข้าราชการที่รับใช้ในราชสำนักจะได้รับพระราชทานผ้าบอกถึงยศศักดิ์ ถึงตรงนี้ถ้ามีท่านใดสนใจสามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์ผ้าโบราณได้ที่พระที่นั่งวิมานเมฆ ซึ่งยังมีผ้าลายพญานาค ผ้าลายต่างๆ ที่เป็นเครื่องแบบราชการสมัยก่อนให้ชมอยู่ โดยไม่ต้องเสียค่าเข้าชมแต่อย่างใด

คุณธีรพันธ์ฯ เล่าต่อไปอีกถึงการนุ่งโจงพรือนุ่งจีบว่า การนุ่งของคนในภาคกลางจะคล้ายกันทั้งผู้หญิง ผู้ชาย แตกต่างกันตรงลายละเอียดเล็กน้อยเท่านั้น ปัจจุบันการนุ่งจีบ มีเฉพาะผู้หญิง แต่ถ้าเราดูรูปถ่ายโบราณ หรือว่าดูในงานศิลปกรรมโบราณที่สะท้อนออกมา ก็จะเห็นว่าผู้ชายก็นุ่งจีบเหมือนกัน ตัวอย่างที่ดีที่สุดสำหรับผู้ชายนุ่งจีบคือพระบรมรูปในปราสาทพระเทพบิดร ของรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 ที่เป็นการทรงพระภูษาจีบ นอกจากนี้ตั้งแต่สมัยอยุธยาลงมาถึงต้นรัชกาลที่ 4 หากเป็นนางในราชสำนักชั้นสูง หรือในหมู่นางในจะนิยมนุ่งจีบตลอด ส่วนชาวบ้านก็มีพบบ้างเหมือนกัน มีพบบ้างเหมือนกับที่พบในงานจิตรกรรมว่าชาวบ้านธรรมดานุ่งจีบและนุ่งโจงอยู่กับบ้าน ในโอกาสที่ไปวัดหรือแม้แต่การทำงานอยู่กับบ้าน บางคนอย่างที่เป็นคุณนายก็

จะนุ่งจีบ จนมาถึงสมัยช่วงต้นรัชกาลที่ 5 พวกที่ดูแลฝ่ายในคือพระธิดาของสมัยรัชกาลที่ 3 ท่านก็กลับเปลี่ยนแฟชั่นของนางใน ซึ่งในรัชกาลที่ 4 ก็เริ่มนุ่งโจงแล้ว แต่ด้วยความเคยชินของท่าน พอมาดูแลนางในสมัยรัชกาลที่ 5 จึงเปลี่ยนเป็นนุ่งจีบตามอย่างต้นกรุงรัตนโกสินทร์

มาถึงบรรทัดนี้ ขออธิบายว่าการนุ่งโจงหรือนุ่งจีบ คือการนุ่งโจงกระเบน แต่การนุ่งจีบคือการพับผ้าตรงกลางโจงให้มีลักษณะเป็นจีบ ไม่ใช่สักแต่ม้วนพาดๆ พอให้เสร็จพิธี ทั้งนี้ เป็นคนละลักษณะกับการนุ่งจีบหน้านาง

เมื่อได้เข้าใจการนุ่งโจงหรือนุ่งจีบแล้ว จึงได้ซักคุณธีรพันธ์ฯ ต่อถึงเรื่องวิวัฒนาการของลายผ้าตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ จึงได้ทราบว่าโครงสร้างหลักจะเปลี่ยนแปลงช้า สอดคล้องกับศิลปกรรมอย่างอื่น ส่วนการเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจนคือเปลี่ยนแปลงในรายละเอียดปลีกย่อย

ด้วยเหตุที่คุณธีรพันธ์ฯ มีงานพิเศษเกี่ยวข้องกับผ้า จึงต้องเดินทางไปเสาะหาผ้าลายแปลกจากชาวบ้านทั่วทิศในไทย โดยทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยมีอาจารย์วีรธรรม ตระกูลเงินไทย เป็นหัวหน้าทีมและคุณจรีศักดิ์ โพธิ์ขำ ทนายความสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กับคุณอุดมฯ เจ้าของร้านผ้าโบราณที่เกษรพลาซ่า โดยมีโอกาสทำผ้าต้อนรับสมเด็จพระราชินีนาถอลิซาเบธที่ 2 ครั้งเสด็จเยือนไทย แล้วก็มีการจัดแสดงแสง สี เสียงที่วัดใหญ่ไชยวัฒนาราม พระนครศรีอยุธยา ผ้าที่ใช้ในการแสดงคราวนั้นยังคงเหลือใช้ได้ทุกคราว คือส่วนที่มีโอกาสได้เข้าไปทำงานถวาย เพื่อจะได้สร้างชิ้นงานใหม่ที่สวยวิจิตรเหมือนของเก่านำมาใช้ในงานแสดงเพราะหากนำของเก่ามาใช้อาจเกิดเสียหายได้ ตอนนี้มีชิ้นงานเก่าๆ ที่อาศัยของโบราณเป็นต้นแบบบ้างแล้ว เป็นการอนุรักษ์ของเก่าไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา

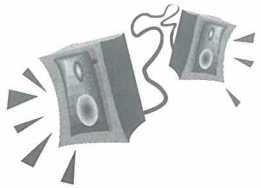
คุณธีรพันธ์ฯ บอกว่าโดยส่วนตัวแล้วสนใจลายผ้าของปักษ์ใต้ อาจจะ

เป็นเพราะคุณธีรพันธ์ฯ เป็นคนแถบนั้น โดยเฉพาะผ้าลายราชวัตรเป็นลายที่ทอให้คุณภาพเหมือนโบราณได้ยาก มีน้อย วิธีการทอซับซ้อน ผ้าที่ราชสำนักเคยสั่งทอกันตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไปไล่ไปตั้งแต่นครศรีธรรมราช สุราษฎ์ธานี พัทลุง จนถึงสงขลา ถึงขนาดเคยเป็นผ้าลายที่ถวายพระเจ้าแผ่นดิน เดี๋ยวนี้กลับหาไม่ได้ ผ้าลายนี้มี 2 แบบคือลายราชวัตรโคมมีพัฒนามาจากลายย่อมุมไม้สิบสองและราชวัตรดอกเล็กหรือราชวัตรเลว ลายราชวัตรน่าจะแปลว่าลายตั้งหรือลายตะแคงก็ได้ เราก็จะเห็นว่าราชวัตรฉัตรธงที่ปักเป็นแผง เอามากั้น เอามาปักธง ปักฉัตร ล้อมมณฑลพิธี เช่นในพิธีแรกนาขวัญ ผ้านี้ก็จะเป็นลายสี่เหลี่ยมแนวตะแคง ยังคงมีทออยู่บ้างที่ภูมเรียงและเกาะยอ ปัจจุบันเปลี่ยนไปหลายอย่างแล้ว ทั้งคุณภาพไหม อุปกรณ์ การทอ คุณภาพจึงส่งผลให้ได้คุณภาพแบบของโบราณ พยายามใช้สีเลียนแบบโบราณ ซึ่งยังมีกลุ่มคนที่ใช้สีจากธรรมชาติได้อยู่ เช่นที่สถานีทดลองหม่อนไหมจังหวัดสุรินทร์ มีการรวบรวมชาวบ้านมาควบคุมคุณภาพ พอได้ไหมก็นำชาวบ้านที่มีฝีมือมาสาวไหม รวมทั้งรวบรวมคนที่คุมคุณภาพสีอย่างโบราณมาคุมที่นั่นด้วย รวมไปถึงคัดเลือกคนทอที่ดี เป็นเรื่องน่าดีใจที่พบ แต่ที่ปักษ์ใต้ยังคนทำอยู่ในขั้นทดลอง เพราะว่าลายราชวัตรดอกเล็ก มีทอที่สุรินทร์ด้วย แต่ตอนนี้เรื่องเส้นไหมทางสุรินทร์พร้อมกว่า

ก่อนจบการสัมภาษณ์ คุณธีรพันธ์ฯ ฝากทิ้งไว้ว่า ผ้าโบราณนั้นเป็นสิ่งควรอนุรักษ์ไว้แล้วก็กรรมวิธีในปัจจุบันจะทำให้คุณภาพผ้าไม่เหมือนโบราณ สิ่งนี้น่าเป็นห่วง เพราะจะทำให้ผ้าโบราณสูญหายไป เช่น ฟืมหรือว่าฟันหวีในสมัยก่อน ทำด้วยไม้จะถี่กว่า ได้ผ้าที่เนื้อแน่นกว่า ละเอียดกว่า แต่ปัจจุบันฟืมทำด้วยเหล็ก ความถี่จะต่างจากของโบราณ ผ้าไม่ขึ้นเงาเท่า ถึงกับต้องวัดว่าผ้าหนึ่งตารางเมตรต้องใช้ฟืมกี่ซี่ เพื่อให้ได้เนื้อผ้าอย่างของโบราณ

ในวันนี้ ถ้าจะดูผ้าโบราณให้ได้คุณภาพดีจึงต้องอาศัยความเคยชินและความชำนาญ ควรดูความเรียบ ลื่น พบปุ่มปมน้อย เรียกว่า ไหมน้อย เส้นใยเหนียว แน่น โดยที่สำหรับเปลือกไหมก็จะเป็นลอน เป็นคลื่น อย่างที่ฝรั่งเรียกว่ามี texture

หากมีท่านผู้อ่านที่มีเรื่องน่าสนใจ ก็สามารถส่งมาเผยแพร่ได้ที่รายการรู้รอบโลก สถานีวิทยุสราญรมย์ กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา กทม. 10400

มดกับนก

"เรามีเหตุผลหากเลือกทำการเกษตรแบบดั้งเดิม พอมีพอกิน แต่มองไม่เห็นเหตุผลที่จะทำราชการ ในวิธีการแบบเดิม และยึดติดกับกระบวนการที่ขาดประสิทธิภาพ"

จุฑา เทพหัสดิน

มดกับนกต่างเป็นเพื่อนร่วมงานของผู้เขียนซึ่งมีจังหวะบังเอิญทำให้มีเรื่องราวต้องหยิบมาขบคิด คนรู้ทันก็คงจะบอกว่า อ้ายนี่เอาเพื่อน มาขาย(กิน) อีกแล้ว แต่ทำอย่างไรได้ เมื่อมีอะไรมาสะกิดใจ ก็มักอดไม่ได้ที่จะหยิบมาเขียน คงจะต้องทำใจกันว่าเป็นคราวเคราะห์ของเพื่อน

มดกับนกไม่ได้พบกัน แต่ในวันนี้ ผู้เขียนบังเอิญได้พบกับทั้งมด ทั้งนก เพื่อนทั้งสองได้พูดอะไรบางอย่าง ซึ่งแม้จะเป็นคนละเรื่องกัน แต่ทำให้ผู้เขียนคิดถึงสิ่งเดียวกัน

เพื่อนที่จะกล่าวถึงคนแรกคือมด มดคือเพื่อนซึ่งเข้ารับราชการ ในรุ่นเดียวกัน และด้วยความที่ต่างคนต่างไม่ค่อยจะชอบเปิดปากเรี่ยราด ในรอบสิบสามปีที่ผ่านมาจึงแทบจะไม่ได้คุยกันเลย ส่วนนกนั้น เป็นเพื่อนกับผู้เขียนมาตั้งแต่มัธยม และก็เป็นเพื่อนคนเดียวที่บังเอิญเลือกทางเดินชีวิตซึ่งคล้ายคลึงกัน จะมีข้อแตกต่างก็ตรงที่ว่า เจ้าตัวรักดีกว่า ก็เลยไปคว้าปริญญาเอกมา

จากเมืองนอกในขณะที่ผู้เขียนยังวนเวียนอยู่แถวนี้ ตลอด 20 ปี ในความเป็นเพื่อน ผู้เขียนกับนกได้คุยกันมาแล้วในทุกๆเรื่อง

เรื่องราวของข้อเขียนชิ้นนี้เริ่มต้นขึ้นในห้องอาหารของกระทรวงการต่างประเทศ ผู้เขียนลงไปรับประทานอาหารล่าไปสักหน่อย แต่ที่มาช้ายิ่งกว่าคือมด หลังจากที่ผู้เขียนนั่งอยู่คนเดียวพักหนึ่ง มดก็ถือจานอาหารมานั่งด้วย และการสนทนาก็เริ่มขึ้น

เรื่องที่พูดคุยมีหลากหลาย แต่สิ่งที่เป็นสาระของข้อเขียนชิ้นนี้ คือ ข้อคิดเห็นของมดที่ว่า หากเราต้องการยกระดับรายได้ของเกษตรกร ในชนบท เกษตรกรเองก็ต้องปรับเปลี่ยนด้วย มดกล่าวว่าความไม่ยุติธรรมในระบบเศรษฐกิจโลกนั้นมีอยู่จริงและมีมานานแล้ว ในส่วนที่เราจะทำได้ก็คือ หากต้องการจะส่งสินค้าไปขายในตลาดโลกให้ได้ราคา เราก็จะต้องเลือกผลิตสินค้าที่ตลาดต้องการ และใช้วิธีการผลิตที่มีประสิทธิภาพสู้กับคนอื่นได้ ใช่ว่าจะไม่มองคนอื่นเลยและทำสิ่งเดิมโดยไม่คิด ไม่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง มดเห็นว่าภายในประเทศนั้นต้องมีความเปลี่ยนแปลงด้วย เพราะเราเลือกโลกที่เราอยู่ไม่ได้

ในการสนทนาครั้งนั้นเรายังไม่ได้ลงลึกไปถึงว่า ภาคชนบทไทยต้องการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบโลกหรือเปล่า และสำหรับผู้ที่ไม่ยอมเปลี่ยนวิถีชีวิตและวิธีการผลิตนั้น มีอะไรเป็นสาเหตุ ซึ่งหากจะพูดถึงการผลิตในภาคชนบทนั้น คงมีอะไรต้องพิจารณาอีกมาก ซึ่งยังไม่มีโอกาสได้คุย

ขออนุญาตผู้อ่านตัดเรื่องกลับมาทางนกบ้าง

นกกลับจากลาศึกษามาทำงานในกรมกองเดิมได้สักเดือนหนึ่งแล้ว แต่วันนี้เป็นวันแรก ซึ่งนกเดินจากที่ทำงานชั้นสามขึ้นมาหาผู้เขียนที่ชั้นห้า ในยามเย็นหลังเวลาราชการ

ประโยคของนกที่สะกิดใจให้ผู้เขียนนึกถึงการสนทนากับมดเมื่อกลางวัน

ก็คือข้อกังขาที่ว่าทำไมคนเหล่านั้นไม่ยอมเข้าใจว่าโลกเปลี่ยนไปเพียงใดแล้ว ทำไมยังคงยึดติดกับวิธีปฏิบัติแบบเดิมๆ ซึ่งไร้ประสิทธิภาพและทำให้เราเสียเปรียบต่างชาติ

นกกับมดเสนอข้อคิดเห็นในประเด็นเดียวกันก็คือ เพื่อให้เมืองไทยเราแข่งขันได้ในสังคมโลก คนไทยเราเองต้องพยายามเรียนรู้เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เราสู้กับคนอื่นเขาได้ แต่ที่ต่างกันก็คือ "คนเหล่านั้น" ที่นกพูดถึงมิใช่เกษตรกรที่ใช้ชีวิตสงบเงียบอยู่กับดินและน้ำ หากแต่เป็นคนเมืองผู้มีการศึกษาสูงและมีโอกาสดียิ่งที่จะพบกับโลกภายนอก รวมทั้งอยู่ในฐานะที่จะเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

นกกลับไปที่ทำงาน หลังจากเรายืนคุยกันเรื่องต่างๆ ร่วมชั่วโมง และเมื่ออยู่คนเดียว ผู้เขียนก็ขบคิดถึงสิ่งที่เพื่อนทั้งสองได้กล่าวถึง เป็นไปได้ไหมว่า เป็นลักษณะประจำชาติของคนไทย ที่จะต้องยึดติดกับวิถีการปฏิบัติแบบเดิมๆ ทำในสิ่งที่ตนถนัดและได้รับถ่ายทอดมาจากคนในรุ่นก่อนหน้า เป็นลักษณะประจำชาติของคนไทยหรือเปล่าที่ไม่ปรารถนาที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับงานที่ทำ แต่พอใจที่จะรับค่าตอบแทนน้อย แค่พอเพียง ขอแต่ไม่ต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตในแต่ละวันเท่านั้น

เป็นชะตากรรมของชนชาติไทยหรือเปล่า ที่จะแข่งขันกับใครในเวทีโลกก็แข่งกับเขาไม่ได้

บางทีสาเหตุที่ผู้เขียนหาคำตอบให้ตัวเองไม่ได้ อาจจะเป็นเพราะผู้เขียนตั้งคำถามผิด

สำหรับเกษตรกรทั่วไป หากเขาเหล่านั้นจะเพาะปลูกพืชผลที่ตนเองคุ้นเคย หรือออกเรือไปจับปลาตามฤดูกาล ตามช่วงเวลาที่เคยเป็นมา ด้วยวิธีการที่สั่งสมถ่ายทอดกันมา ก็เป็นสิ่งที่อาจอธิบายได้ ไม่ใช่เพียงเกษตรกรไทย

แต่ผู้เขียนเข้าใจว่าวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ กับฤดูกาล และการอาศัยอยู่ในละแวกที่ห่างไกลจากความเปลี่ยนแปลงพลิกผันย่อมจะสร้างโลกทัศน์ที่สงบนิ่ง เชื่อมั่นในวัฏฏจักร สำหรับเกษตรกรไทย อาจเป็นได้ว่าเขาเลือกที่จะผลิตเพื่อกินเพื่อใช้เพราะไม่ต้องการเข้าไปเกี่ยวข้องในระบบตลาด อาจเป็นไปได้ว่าเขาเลือกที่จะผลิตตามวิธีที่เขาเชื่อว่ามันทำให้ชีวิตเขาดีกว่า และอาจเป็นได้ว่าจริงๆ แล้วเขาอยากเปลี่ยน อยากมีรายได้เพิ่ม อยากเป็นส่วนหนึ่งของระบบทุนนิยม แต่ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นที่ไหน อย่างไร หรือเป็นเพราะว่าหน่วยงานราชการไม่มีนโยบายที่แจ่มชัดพอ หรือยังอาจมีเหตุผลอื่น ซึ่งก็คงจะต้องเผื่อใจไว้สำหรับที่ยังไม่รู้ไม่เข้าใจ

ในส่วนที่เกี่ยวกับภาคชนบท สังคมไทยยังไม่มีคำตอบที่เป็นข้อสรุปด้วยซ้ำว่าภาคชนบทไทยควรปรับตัวเพื่อเข้าแข่งขันในตลาดโลกหรือไม่

แต่ถ้าถามตรงนี้ว่า สังคมไทยมีฉันทามติหรือยังว่าควรปรับปรุงประสิทธิภาพในภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการรวมทั้งภาคราชการให้แข่งขันได้ในมาตรฐานโลก ในเรื่องนี้ ผู้เขียนคิดว่าเสียงเรียกร้องค่อนข้างชัดเจน

สถานการณ์การแข่งขันคงจะไม่ต่างกัน ไม่ว่าจะในระดับตลาดสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม หรือตลาดการบริการ (ซึ่งรวมทั้งการบริการของรัฐ) เพราะหากมองภาพรวมในระดับโลกจะเห็นได้ว่าในทุกๆสาขาที่กล่าวนั้น ต่างกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคมทั้งสิ้น เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ทุกคนก็ควรมีเหตุผลทัดเทียมกันที่จะต้องปรับปรุงประสิทธิภาพเพื่อการแข่งขันในโลก

จริงอยู่หลายๆ ส่วนในสังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลง บางส่วนได้เปลี่ยนแปลงแล้ว และอีกหลายส่วนกำลังพยายามเปลี่ยน แต่ถ้ามองลึกลงไปจริงๆ ส่วนใหญ่ยังไม่ได้เปลี่ยนและในบรรดาสิ่งที่เปลี่ยนนั้น ความเปลี่ยน

แปลงหลายอย่างก็เกิดขึ้นด้วยการให้ต่างชาติเข้ามาบริหาร หรืออย่างน้อยก็มาออกแบบให้ โดยที่คนไทยแท้ๆที่เกี่ยวข้องก็ยังเหมือนเดิม เรียกว่าเป็นไทยมาอย่างไรก็ยังไทยอยู่อย่างนั้น

ในฐานะข้าราชการ สิ่งที่ผู้เขียนมีโอกาสได้พบเห็นอยู่ตลอดเวลาคือการให้การบริการของภาครัฐ บ่อยครั้งที่ผู้เขียนลองคิดเล่นๆ ว่า ทำไมหลายๆ ส่วนของภาครัฐไม่มีรายงานการเงินที่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงของการทำกิจกรรมต่างๆ ทำไมระบบราชการต้องมีขั้นตอนที่ยืดยาวนับสิบขั้นตอนเพื่อทำสิ่งที่น่าจะทำได้ภายในสี่ขั้นตอน ทำไมงานซึ่งควรจะทำได้โดยคนคนเดียวที่จ้างมาทำเฉพาะกิจ หรืองานที่ไม่จำเป็นต้องทำเลยเมื่อคำนึงถึงเทคโนโลยีที่มีอยู่ แต่กลับต้องเอาข้าราชการสี่ห้าคนมาทำ ซึ่งหากคำนวณเฉพาะเงินเดือนหารตามสัดส่วนชั่วโมงทำงานแล้วนับเป็นต้นทุนเสียเปล่ากิจกรรมละนับหมื่นบาท ยังไม่คิดรวมสวัสดิการ และค่าสาธารณูปโภคที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ

งานเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร การสรุปประมวล การทำรายงาน และการสื่อสารข้อมูลเป็นตัวอย่างที่ชัดแจ้งที่สุดว่าในบางครั้ง เราเลือกที่จะผลาญชั่วโมงทำงานและใช้ทรัพยากรต่างๆ ไปอย่างหมดเปลืองทั้งๆ ที่งานเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องทำเลย และมีวิธีการอื่นที่เราจะได้ข้อมูลนั้นมา หรือส่งข้อมูลนั้นไป หรือสังเคราะห์สาระสำคัญของข้อมูลนั้นขึ้นอย่างประหยัดกว่า ได้ผลมากกว่า รวดเร็วกว่า และเหนือกว่ากันในทุกๆ ด้าน ซึ่งหมายความว่าเราจะมีระบบการตัดสินใจที่ดีกว่าด้วย เนื่องจากจะเป็นการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่รวดเร็วกว่าและเหนือกว่าในทุกๆ ด้าน

ต้นทุนของความสูญเสียที่ร้ายแรงที่สุดคือต้นทุนค่าเสียโอกาส ในระดับกิจกรรม การที่เรานำคนซึ่งมีศักยภาพสูงมาทำงานต่ำระดับซึ่งไม่มีความจำเป็นต้องทำ นับเป็นการทำลายศักยภาพของบุคลากรนั้นๆ รวมทั้งปิดกั้นโอกาส

ที่เขาจะนำความรู้ความสามารถไปใช้สร้างสิ่งที่มีมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศชาติและประชาชน ในระดับการบริหารและการตัดสินใจ เป็นไปไม่ได้เลยที่องค์กรนั้นๆ จะมีการบริหารและการตัดสินใจที่ดีได้เทียบเท่าองค์กรอื่นหรือประเทศอื่น ซึ่งมีระบบการทำงานซึ่งมีประสิทธิภาพกว่า

ตัวอย่างอีกประการหนึ่งที่ผู้เขียนมักจะนึกถึงเสมอ คือการให้บริการ ซึ่งรวมถึงการส่งมอบข้อมูลข่าวสารให้หน่วยงานและเอกชน รวมทั้งการทำงานอื่นๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนคนไทยไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม ซึ่งทุกสิ่งเหล่านี้คืองานที่ต้องทำ เพราะเป็นหน้าที่ คำถามที่เกิดขึ้นก็คือสำหรับสิ่งที่ต้องทำ เราทำให้ดีกว่านี้ได้ไหม ให้คนคนเดียวทำและรับผิดชอบ จะดีกว่าเร็วกว่าและประหยัดกว่าการนำคนหลายคนมาเกี่ยวข้องโดยไม่มีใครทำจริงๆ หรือรับผิดชอบจริงๆ หรือเปล่า ทำไมระบบราชการต้องกำหนดให้งานทุกชิ้นหากไม่วิ่งขึ้นวิ่งลงตามลำดับชั้นการบังคับบัญชาก็จะต้องถูกส่งผ่านไปมาระหว่างหน่วยงานจนกระทั่งหาคนรับผิดชอบไม่ได้ต่อความล่าช้า หรือความผิดพลาดบกพร่องที่อาจจะเกิดขึ้น

ถามต่อไปว่า กระบวนการเหล่านั้นได้สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประชาชนผู้รับบริการหรือเปล่า เมื่อแจงกระบวนการดู จะพบว่าในหลายๆ ขั้นตอนไม่ได้สร้าง ก็ถ้าอย่างนั้นแล้ว ทำไม อะไรคือเหตุผล

เมื่อมาถึงจุดนี้ ผู้เขียนพบว่ามีคำอธิบายสำหรับข้อกังวลของมด แต่สำหรับนกนั้น ไม่มี ผลผลิตที่ภาคราชการกำลังผลิต และวิธีการที่ภาคราชการเลือกที่จะใช้ ต่างไม่ใช่สิ่งที่เหมาะสมกับโลกปัจจุบันและไม่ได้สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในระดับโลก ทั้งที่บุคคลซึ่งอยู่ในภาคราชการอยู่ในฐานะที่จะรู้ อยู่ในฐานะที่จะรู้จักเปรียบเทียบ อยู่ในฐานะที่จะลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยู่ในฐานะที่จะเข้าใจได้ว่าการยึดติดกับความไร้ประสิทธิภาพในขณะที่โลกก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วนั้น จะยังความเสียหายให้กับชาติบ้านเมืองเพียงไร

ผู้เขียนทราบว่าเรามีเหตุผลหากจะเลือกทำการเกษตรแบบดั้งเดิมพอมีพอกิน แต่มองไม่เห็นเหตุผลที่จะทำราชการในวิธีการแบบดั้งเดิม และยึดติดกับกระบวนการที่ขาดประสิทธิภาพ

ผู้เขียนไม่ใช่คนแรกๆ ที่เห็นถึงสิ่งเหล่านี้ ระบบราชการเองตระหนักถึงปัญหา และได้เริ่มต้นกระบวนการปฏิรูปมาบ้างแล้ว โดยทิศทางของกระบวนการปฏิรูปก็เป็นไปในทางที่จะลดเลิกข้อจำกัดซึ่งผู้เขียนได้กล่าวถึงรวมทั้งในประเด็นอื่นๆ อีกด้วย ทั้งนี้โดยยึดแนวปฏิบัติในระดับโลกเป็นแบบฉบับ แต่นับจนถึงวันนี้ กระแสการปฏิรูประบบราชการดังกล่าวก็ยังไม่เข้มแข็งพอ และยังไม่ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพในวงกว้าง ดังนั้นข้อกังขาของผู้เขียนจึงยังคงค้างคาอยู่โดยไม่มีคำตอบ

อย่างไรก็ตาม คำตอบก็ไม่ใช่สิ่งซึ่งผู้เขียนต้องการ ทั้งนกและมด ต่างก็ได้เปิดประเด็นและละไว้โดยไม่ได้อธิบาย แต่สิ่งที่พวกเขาทั้งสองทำอยู่ทุกเมื่อเชื่อวันก็คือ ทำในสิ่งที่เขาเชื่อ ทำด้วยความสามารถที่มี ทำด้วยวิธีการที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และทำงานด้วยความระลึกว่าเขามีผลประโยชน์ของชาติที่ต้องปกป้องและส่งเสริม

บางที สิ่งที่เป็นประโยชน์อาจไม่ใช่คำตอบ หากแต่เป็นความกล้าที่จะตั้งคำถาม

“

เรียน นายสถานีวิทยุสราญรมย์

ตามที่ผมได้ติดต่อทางจดหมายขอหนังสือวิทยุสราญรมย์ไปนั้น

บัดนี้ ผมได้รับหนังสือดังกล่าวจากท่านเรียบร้อยแล้ว ขอขอบคุณมาก ในความเอื้อเฟื้อที่ได้ส่งหนังสือไปถึงบ้านโดยไม่คิดมูลค่าแต่อย่างใดและด้วยความรวดเร็ว

หนังสือวิทยุสราญรมย์ เป็นหนังสือประเภทสารคดีที่มีคุณค่าและให้ความรู้หลายด้าน เช่น คติธรรม ศิลปวัฒนธรรม บทกวี สัมภาษณ์ ประสบการณ์ เศรษฐกิจ เกษตร สุขภาพ วิทยาการ สิ่งแวดล้อม ปกิณกะ เป็นต้น ซึ่งผู้อ่านยากที่จะหาหนังสือสารคดีอื่นในขนาดรูปเล่มเดียวกัน บรรจุสารคดีนานาชนิดแต่ละด้านดังกล่าวเหมือนกับวิทยุสราญรมย์ ผมในฐานะผู้ฟังและสมาชิกขอรับหนังสือ ขอยกย่องความสามารถของคณะผู้จัดทำที่สรรหาบทความเรื่องต่างๆ ที่ล้วนแล้วแต่มีประโยชน์ต่อผู้อ่านมารวมไว้ในเล่มเดียวกัน ซึ่งแต่ละท่านต้องใช้ความวิริยะอุตสาหะในการจัดรูปเล่มให้เสร็จทันเวลาและเป็นผลงานที่ต้องลงทุนลงแรงไม่ใช่น้อย ขอผลแห่งความดีที่ได้ทำมาแล้วนี้ จงส่งสนองให้หนังสือวิทยุสราญรมย์นั้นจงเป็นหนังสือที่ทรงคุณค่าและยืนหยัดตลอดไปตราบนานเท่านานอยู่ในความนิยมของสมาชิกผู้ฟังวิทยุที่รักการอ่านชั่วกาลนานเช่นกัน

(พล อ. ต. ภัสสร พนมวัน ณ อยุธยา กรุงเทพฯ)

”

สัมภาษณ์

“มนันยา”

"มนันยา" กับ พิษณุ จันทร์วิทัน

เอ เลดี้ คอล "มนันยา"

"ในหนึ่งเล่มที่ซื้อจะมีประมาณ 15 - 20 เรื่อง เชื่อไหมคะว่าดิฉันจะเลือกแต่เรื่องที่ชอบ และรู้สึกว่าดีจริงๆ 2- 3 เรื่อง เท่านั้น บางเล่ม 15 เรื่อง ได้เรื่องเดียวเท่านั้นเอง คือต้องเอาที่ถูกใจจริงๆ ดีจริงๆ เพราะฉะนั้นสิ่งที่คัดเอามาก็คือหัวกะทิ เพราะฉะนั้นแต่ละเล่มของมนันยาที่ออกมาจะเป็นรวมเรื่องสั้นแปลชั้นหัวกะทิจริงๆ"

ประภัสสร เสวิกุล

ถ้าจะให้ลำดับความ ผมกับพี่ "มนันยา" รู้จักกันมานานมากแล้ว ตั้งแต่สมัยที่พี่เขียนลงในหนังสือ นิว ชิตี้

"มนันยา" นานค่ะ นั่นเป็นสมัยแรกๆ ที่เขียนหนังสือ

แล้วพี่ก็ขึ้นไปอยู่ทางภาคเหนือ ตอนนั้นก็เกิดเรื่องชุด "ชาวเขื่อน"

"มนันยา" ค่ะ ก็เป็นชุดเดียวกัน คือ 3 เล่ม ที่จริงเป็นเรื่องของชาวเขื่อนทั้งหมดประมาณ 60 เรื่อง แต่พอมารวมพิมพ์เป็นเล่มก็แยกออกเป็น 3 เล่ม ทีนี้จะใช้ชื่อชาวเขื่อน 1, 2, 3 มันก็ไม่เร้าใจ ก็เลยเปลี่ยนชื่อใหม่ โดยเล่มที่ 1 ใช้ชื่อเรื่องว่า "ชาวเขื่อน" เล่มที่ 2 "เอ แมน คอล เป้ง" เล่มที่ 3 "ลาก่อนกิ่วลม" แต่ที่ลงในสตรีสารก็เป็นเรื่องชุดชาวเขื่อนทั้งหมด 60 ตอน

แล้วทำไมถึงขึ้นไปอยู่ที่เขื่อนกิ่วลมครับ

"มนันยา" คือ ตอนนั้นครอบครัวไปอยู่ที่นั้น ก็ไปสร้างเขื่อนกิ่ว

ลม ดิฉันก็ตามขึ้นไปตอนนั้นลูกยังเล็กๆ อยู่ ตัวดิฉันเองก็พักอยู่ที่ในเขื่อนกลางป่า เช้าขึ้นมาก็ขึ้นรถเมล์ของชาวบ้านเข้ามาทำงานในเมือง ข้างในตัวเมืองลำปางเป็นชลประทานเหมือนกันแต่เป็นคนละส่วนกัน ในป่าเป็นส่วนก่อสร้าง ส่วนในเมืองเป็นส่วนของการบำรุงรักษา เพราะฉะนั้นจึงต้องนั่งรถเมล์เข้ามาทำงานทุกวัน อยู่ที่นั้น 3 ปีกว่า ก็ย้ายไปเชียงใหม่ อยู่เชียงใหม่อีกปีหนึ่ง ไปตอนนั้นก็เพราะมีการก่อสร้างอีกเขื่อนหนึ่ง คือ เขื่อนแม่กวง อยู่ได้ปีหนึ่งก็ย้ายกลับเข้ากรุงเทพฯ

แล้วตัวละครที่ปรากฏในละคร "เป่ง" หรือ "ชาวเขื่อน" คนอื่นๆ เป็นตัวละครจริงหรือเปล่าครับ

"มนันยา" จะว่าจริงก็จริงนะคะแต่ว่าไม่จริงทั้งหมด หมายความว่าเราเกิดความประทับใจบางอย่างของคนบางคน หรือบางเรื่องก็จะเอามาเขียน แต่ก็ไม่ 100 % เพราะว่าจะ 100% เดี๋ยวเจ้าตัวจะอายเกินไป แต่เขาก็ภูมิใจค่ะ ภูมิใจด้วย อายด้วย

ก็เป็นเรื่องแปลกที่เรื่องชุดนี้ลงในสตรีสาร ในนั้นก็มีทะเล้นนิดหน่อย แต่ก็มีเสียงตอบรับจากผู้อ่านอย่างมาก

"มนันยา" มีมากเลยค่ะ มากจนตกใจแน่ะค่ะ อาจจะเป็นเพราะว่าในยุคนั้น บ้านเมืองเราค่อนข้างจะเครียดทั้งเรื่องการเมือง การปกครอง แล้วพอมีเรื่องเฮฮาลงในสตรีสารซึ่งเป็นหนังสือซึ่งถ้าจะพูดสั้นก็คือ ผู้อ่านเป็นผู้คงแก่เรียน มันก็เป็นอะไรที่แปลกใหม่ คนก็คงจะทึ่งเพราะเหตุนี้ด้วย ตัวดิฉันเองก็อยู่ในป่าจึงไม่ทราบว่าเขาตื่นเต้นอะไรกันมากมาย แต่ก็ตกใจเพราะอยู่ดีๆ ก็มีจดหมายเขียนเข้ามาจากผู้อ่านมากมายเหลือเกิน ผู้อ่านส่วนมากจะคิดว่าดิฉันเป็นผู้ชาย อาจจะมีอะไรที่มันทะเล้นเบิกบาน คนอ่านก็เลยเขียนมาคุย มาตอนหลังดิฉันเข้ามากรุงเทพฯ ก็เลยมาถามใครๆ ว่า มันดีจริงหรือ

คนเขาชอบกันหรือ ก็ปรากฏว่าผู้คนไม่ใช่แค่ชอบธรรมดาๆ แต่ถึงขนาด แตกตื่น

แล้วก็มาถึงอีกเรื่องหนึ่งก็คือ "เลขานินทานาย"

"มนันยา" ค่ะ เรื่องนั้นมาเขียนทีหลัง เมื่อดิฉันเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ แล้วสักพักหนึ่ง ดิฉันก็มาอยู่ที่กอง ก็เป็นเลขาของผู้อำนวยการกอง นายเป็นคนที่ป๊อปปูล่า เพื่อนเยอะ และที่ห้องนั้นก็อยู่ห่างจากห้องทำงานของผู้ใหญ่มาก คนก็ไปมาหาสู่นาย มาคุยกับนาย เราก็เลยเบิกบานคุยไปด้วย ก็มีอะไรที่เฮฮากันอีกมุมหนึ่ง พวกผู้ชายที่กรมชลฯ เขา ไม่ค่อยรังเกียจดิฉัน เพราะดิฉันเป็นคนที่คุยเฮฮากับเขาได้ และฟังได้ทุกรูปแบบ เขาก็ชอบ

จริงๆ ที่กรมชลประทานก็มีนักเขียนดีๆ หลายคน นอกจากพี่ "มนันยา" แล้วก็ยังมีพี่ต่วยนั่นก็เฮฮาเหมือนกัน พี่ "มนันยา" เรียนมาทางด้านอักษรศาสตร์ใช่ไหมครับ

"มนันยา" ค่ะ เรียนอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรียนมาทางภาษาฝรั่งเศสหรือเปล่าครับ

"มนันยา" จริงๆ แล้วไม่ได้เรียนภาษาฝรั่งอะไรทั้งนั้น แต่เรียนภาษาตะวันออก คือ อาจารย์มาขอร้องให้เรียน บอกว่าเธอเป็นนักเขียนเธอควรจะเรียนรากของภาษาไทยให้ลึกซึ้ง เพราะภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศสเธอควรจะไปเรียนทีหลังได้ ดิฉันก็เลยเลือกเรียนภาษาตะวันออก คือ บาลี สันสกฤต เขมร ลาว แล้วภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือก ส่วนภาษาฝรั่งเศสดิฉันก็เรียนตามที่เขาบังคับ ปี 1 - ปี 2 แต่พอเรียนจบออกมารับราชการที่กรมชลฯ แล้วเผอิญมาสอบได้ทุนของรัฐบาลฝรั่งเศส ไปเรียนต่อวิชารัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งก็น่าขำ คนก็เลยคิดว่าดิฉันจบเอกฝรั่งเศส ซึ่งไม่ใช่

อาจจะเป็นเพราะพี่แปลเกี่ยวกับภาษาฝรั่งเศสไว้เยอะ หลังจากที่จบเรื่อง "เลขานินทานาย" แล้ว มีเรื่องอะไรอีกหรือเปล่าครับ ที่เป็นเรื่องชุด

"มนันยา" ก็เขียนเรื่องสั้นอยู่ค่อนข้างมากนะคะ เคยพยายามเขียนเรื่องยาวขนาดสั้นอยู่เรื่องหนึ่งก็ไม่ชอบ ดิฉันไม่ถนัด อาจจะเป็นเพราะว่าเป็นคนค่อนข้างว่องไว รีบร้อน คล่องแคล่วจะทำอะไรที่ชักช้าแบบเขียนเรื่องยาวไม่ถนัดเลยเลิก

มาถึงเรื่องแปลที่พี่ "มนันยา" ทำอยู่ในปัจจุบัน อันหนึ่งที่สังเกตได้ คือการตั้งชื่อเรื่องน่าสนใจ เป็นคำคล้ายๆ กัน แต่เอามาทำเป็นคำใหม่ อย่าง "ไม่ฆ่าก็ไม่ฟัน (Fun)" "หุนหันพลันฆ่า" ฯลฯ เสน่ห์อีกอย่างหนึ่งของพี่มนันยาก็คือเลือกเรื่องที่นำมาแปล ตรงนี้มีวิธีการอย่างไรครับ อ่านก่อนหรือว่าได้รับแรงจูงใจอะไรมา

"มนันยา" พูดแล้วหลายคนจะเข้าใจมากขึ้นว่าทำไมเรื่องของดิฉันจึงสนุก เพราะว่าเวลาที่ดิฉันซื้อหนังสือฝรั่งมาแปลจะเป็นรวมเรื่องสั้น ซึ่งเป็นประเภทลึกลับ ตื่นเต้น หักมุม ในหนึ่งเล่มที่ซื้อจะมีประมาณ 15 - 20 เรื่อง เชื่อไหมคะว่าดิฉันจะเลือกแต่เรื่องที่ชอบ และรู้สึกว่าดีจริงๆ 2- 3 เรื่อง เท่านั้น บางเล่ม 15 เรื่องได้เรื่องเดียวเท่านั้นเอง คือต้องเอาที่ถูกใจจริงๆ ดีจริงๆ เพราะฉะนั้นสิ่งที่คัดเอามาก็คือหัวกะทิ เพราะฉะนั้นแต่ละเล่มของมนันยาที่ออกมาจะเป็นรวมเรื่องสั้นแปลชั้นหัวกะทิจริงๆ จึงขายได้ดี

มาถึงเรื่องเอกของพี่ "มนันยา" เรื่องหนึ่งที่แปลเอาไว้และทำเป็นภาพยนต์ด้วย

"มนันยา" คงหมายถึงเรื่อง "The Beach"

เรื่องนี้ฮือฮามาตั้งแต่ถ่ายทำแล้ว มีปัญหามีเรื่องมีราวอลหม่านมาก พี่ "มนันยา" ได้อ่านตลอดแล้วรู้สึกอย่างไรบ้างครับ โดยเฉพาะที่มีเสียงว่ามีการพูดถึงเมืองไทยในแง่ลบ

"มนันยา" ตัวดิฉันเองไม่ค่อยรู้สึกนะคะว่าเขาพูดถึงในแง่ลบ อาจเป็นเพราะว่าส่วนมากเรื่องยาวที่ดิฉันเลือกแปลล้วนเป็นแนว Exotic คือเป็นเรื่องราวเกี่ยวประเทศ ซึ่งลึกลับมหัศจรรย์ เพราะฉะนั้นในสายตาของนักเขียนฝรั่งที่จะมองคนหรือมองตัวละครในเรื่องนั้น ก็มักจะเป็นแบบคนฝรั่งที่มองคนว่าไม่เจริญทัดเทียมกัน จะมีอคติไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เขาจะคิดว่าคนในประเทศพวกนี้ไม่เจริญเท่าเทียมกับเขา ซึ่งดิฉันอาจจะชินในเรื่องแบบนี้ เพราะฉะนั้นพอมาเจอในเรื่อง "The Beach" ก็ไม่รู้สึกอะไรนัก อีกอย่างเราต้องไม่ปฏิเสธว่าฉากบางฉากหรือเหตุการณ์บางอย่างก็จริงของเขา เช่น ตัวตำรวจในเรื่องซึ่งเหงื่อตกเวลาพระเอกไปพูดด้วย เพราะว่ากลัวจะต้องพูดภาษาอังกฤษก็มีจริงนะคะ คนไทยส่วนมากก็ไม่ชอบที่จะพูดภาษาอังกฤษ ค่อนข้างจะวิตกจนเหงื่อแตกก็มีเป็นธรรมดา หรือฉากในถนนข้าวสารซึ่งไม่ใช่ว่าจะไม่จริงอย่างที่เขาพูด จะมีบางมุมที่เราไม่ได้เห็นแต่เขาเห็น

ทีนี้มาภาษาที่ใช้ในหนังสือเล่มนั้น

"มนันยา" ไม่รู้สึกอะไรค่ะ แต่ถ้าจะให้ติ ก็จะมีความรู้สึกว่า เรื่อง "The Beach" edit ไม่ค่อยดี คือ ตัวเรื่องรุงรัง ได้ถามๆ บรรดาพวกที่ชอบอ่านเรื่องภาษาอังกฤษ บอกว่า อ่าน 20 ถึง 30 หน้า ก็จะเลิกอ่าน บางคนก็ครึ่งเล่มไม่เคยมีคนบอกว่าดีจังเลยอ่านจนจบเล่ม คือ ภาษาที่ใช้ในเรื่องนี้น่ะเราต้องเข้าใจนะคะว่าคนเขียนคือ Alex Garland แกเป็นเด็กอายุแค่ 20 ปีเศษ มาเขียนเรื่องนี้เป็นเรื่องแรกของเขา ภาษาจึงรุงรัง การนำเสนอตัวละครออกมาไม่ชัดเจน แนวเรื่องก็ไม่ค่อยชัดเจน เรียกว่า ฝีมือยังอ่อน ดิฉันก็เล็มออกไปบ้างแต่ไม่ถึงกับตัดนะคะ แต่ก็เล็มไปมากพอสมควร

พี่บอกว่าภาษาไม่ค่อยชัดเจน เรื่องยังคลุมเครือ แล้วอะไรคือจุดเด่นที่ถูกหยิบมาสร้างเป็นภาพยนตร์

"มนันยา" ก็มีคนถามหลายคนเหมือนกัน ดิฉันคิดว่าแกนของเรื่อง

ค่อนข้างดีในแง่ของการทำหนัง เพราะว่าเป็นฉากที่พูดถึงภูมิประเทศที่อยู่ที่ไหนก็ไม่ค่อยมีคนรู้ แต่ก็เล่าลือกันว่าประเทศไทยมีภูมิประเทศสวย ผู้คนก็ใจดี มีอาหารอร่อย ฝรั่งจะคิดอย่างนี้เกี่ยวกับประเทศไทย ในเรื่องมีการผจญภัยที่ตื่นเต้นมากมายในดินแดนที่อยู่ที่ไหนไม่ค่อยมีใครรู้ คงเหมือนกับที่เราไปอ่านเรื่องพระเอกเข้าไปผจญภัยในธิเบต ซึ่งลี้ลับ ตรงจุดนี้ดิฉันคิดว่ามันน่าสนใจที่จะมาทำหนัง แต่เมื่อมาเล็มออกแล้ว ตอนแปลก็อยากจะบอกว่า "The Beach" ภาษาไทยสนุกว่า "The Beach" ภาษาอังกฤษ

ตอนที่เริ่มสนใจในการเขียนครั้งแรกเกิดจากอะไรครับ

"มนันยา" เกิดตอนอายุ 15 ก็มีเพื่อนที่โรงเรียนราชินีบอกว่าเขาจะส่งเรื่องไปลงสกุลไทย ดิฉันก็คิดว่าเราก็ทำได้ทำไมเราไม่เอามั่ง ก็ลงมือเขียน ก่อนเขียนก็ศึกษาก่อนว่าเราจะส่งไปลงที่ไหนและดูว่าหนังสือเล่มนั้นเขามีแนวเขียนแบบไหน พอพบแล้วก็เขียนไปลง

แล้วได้ลงไหมครับ

"มนันยา" ได้ลงซิคะ ดิฉันไม่คิดว่าตัวเองจะเขียนดีหรืออะไร เพียงแต่พูดเสมอเวลาที่มีคนมาขอคำแนะนำเขียนหนังสือว่าคุณต้องศึกษาเสียก่อนเกี่ยวกับหนังสือที่เราจะส่งไปลงผู้อ่านของเราคือใคร

เรียกว่าต้องมีการวางกลุ่มเป้าหมายก่อน หลังจากนั้นก็เขียนหนังสือมาตลอดเลยใช่ไหมครับ

"มนันยา" ค่ะ ก็ทำอย่างนี้มาตลอด ทั้งการเขียน ทั้งการแปล แต่ตอนนี้เขียนน้อยลงไปหน่อยเพราะไม่ค่อยมีเวลา

เรื่องที่เขียนแล้วถูกนำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์ อย่างเช่น "เลขานินทานาย" ดูแล้วพอใจไหมครับ

"มนันยา" ดิฉันขอใช้คำของคุณ "สุวรรณี สุคนธา" ดีกว่านะคะ

เมื่อตอนที่มีคนมาขออนุญาตนำเรื่องไปทำละคร ดิฉันก็มาถามพี่ "สุวรรณี สุคนธา" ว่าจะเรียกเงินเขาเท่าไหร่ดี เขาจะเอาเรื่องไปทำละคร พี่สุวรรณีบอกว่าเรียกเยอะๆ ก็แล้วกัน ไหนๆ จะเสียชื่อแล้ว พูดแค่นี้ชัดเจนนะคะคงไม่ต้องตอบอะไรอีก

สำหรับการแปลนอกจากจะซื้อหนังสือฝรั่งมาเลือกๆ เอาแต่หัวกะทิจริงๆ แล้ว มีมาจากที่อื่นด้วยไหมครับ อย่างเช่นมีคนแนะนำ

"มนันยา" ถ้าเรื่องสั้น ดิฉันจะเลือกเองหมด ถ้าเรื่องยาวก็จะเป็นการพบกันครึ่งทางระหว่างบรรณาธิการกับดิฉัน เราจะคุยกันและจะดูว่าขณะนี้ตลาดเขาชอบเรื่องอะไร แนวไหน หรือบางทีก็มีคนส่งหนังสือมาให้

เท่าที่อ่านนิยายของไทย หรือนักเขียนไทย กับนิยายของฝรั่งที่แปล มีความสนุกสนาน หรือความน่าสนใจต่างกันตรงไหนครับ

"มนันยา" ดิฉันไม่ค่อยได้อ่านเรื่องภาษาไทยเท่าไหร่เพราะว่าไม่ค่อยมีเวลา แต่เท่าที่สังเกตจะพบว่า การวางตัวละครของฝรั่งเขาลึกกว่า ดูเป็นสามมิติมากกว่าตัวละครไทย ตัวละครไทยเท่าที่เห็นคาแรกเตอร์ค่อนข้างแบน ตัวพระเอกต้องดี นางเอกต้องสวยและเก่ง ผู้ร้ายต้องเลว ไม่ค่อยมีลักษณะที่มีดีและมีเลวอยู่ในตัวเดียวกัน ซึ่ง คนไทยจะรับไม่ได้ถ้าตัวพระเอกนางเอกจะมีนิสัยหรือความประพฤติไม่ดีบ้างหรือว่าบกพร่องบ้าง

บางคนบอกว่าเรื่องฝรั่งบางเรื่องไม่เหมาะกับสังคมไทย เช่น ฉากบางฉาก ความรุนแรง เรื่องเพศ หรือความก้าวร้าว

"มนันยา" ดิฉันเองไม่ได้เลือกเรื่องแบบนั้นมาตั้งแต่ต้น เท่าที่แปลอยู่ในพลอยแกมเพชรทั้ง 2 เรื่อง จะเป็นกึ่งสารคดีนิดหน่อย กึ่งอัตชีวประวัตินิดหน่อยไม่ทั้งหมด และอย่างเรื่อง "The Beach" ก็ไม่ได้รุนแรงมากมาย เพราะฉะนั้นก็คงตอบไม่ได้

แล้วเรื่องประเภทลึกลับของฝรั่งสมัยนี้กับสมัยก่อนมีความเปลี่ยนแปลงไปไหมครับ

"มนันยา" บังเอิญดิฉันไม่ชอบเชอร์ล็อคโฮล์มจะพูดถึงวิวัฒนาการก็คงพูดยาก เพราะไม่ชอบอ่านแต่ต้นแล้ว ถ้าอกาธ่า คริสตี้ ก็อ่านนะคะและเคยมีคนมาชวนให้แปล เขาจะให้แปลอกาธา คริสตี้หมดทั้งชุด แต่ดิฉันคิดว่าอารมณ์ขันของอังกฤษนี่ถ่ายทอดออกมายาก คริสตี้เขามีอารมณ์ขันอยู่ลึกๆ และมีคำบรรยายมากถ้าแปลเป็นไทยคนไทยไม่ค่อยชอบสไตล์คำบรรยายมากๆ คนไทยชอบเรื่องแปลที่แอคชั่นหน่อย ชอบเรื่องที่มีบทพูดมากๆ ถ้าบรรยายมากจะไม่อ่าน

ตอนนี้มีนักเขียนต่างประเทศคนไหนที่พี่ติดใจเป็นพิเศษ

"มนันยา" ชอบ Frank McCourt ดิฉันอ่านทั้งเล่ม 2 เล่มแรกคือ " Angela's aches" เป็นเรื่องเกี่ยวกับคนไอร์ริชแล้วอพยพมาอยู่อเมริกา เล่ม 1 เป็นชีวิตที่อยู่ในไอร์แลนด์ ซึ่งเขียนดีมาก ไม่มีเครื่องหมายคำพูดเลยทั้งเล่ม เขียนแบบบรรยายตลอดแต่สนุกมาก เล่มที่ 2 คือ "lis" ซึ่งก็ดีพอๆ กับเล่มหนึ่ง

ทราบว่าพี่เป็นเพื่อนสนิทกับพี่ "จันทรำไพ"

"มนันยา" คือ ค่อนข้างสนิทกันเพราะว่าที่โรงเรียนราชินี คุณ "จันทรำไพ" เป็นรุ่นพี่ดิฉันประมาณ 4 รุ่น พอมาอยู่จุฬาฯ เธออยู่สถาปัตย์ฯ ดิฉันอยู่อักษรฯ ตอนหลังก็มาเขียนที่สตรีสารด้วยกัน เขียนในศรีสัปดาห์ด้วยกัน ก็สนิทกันหลายชั้น

นอกจากพี่ "จันทรำไพ" แล้ว มีใครอีกบ้างครับ

"มนันยา" ดิฉันจะมีเพื่อนนักเขียนที่สนิทอยู่ 2 - 3 คนอีกคนคือคุณ "เนื่องน้อย ศรัทธา" นักแปล เธออาวุโสกว่าดิฉันประมาณ 10 ปี แต่ก็

คุ้นเคยกัน รักใคร่กัน อีกคนหนึ่งก็คือคุณ "ว. วินิจฉัยกุล" เธอเป็นรุ่นน้องที่คณะอักษรศาสตร์ที่ไปมาหาสู่กันโทรคุยกันเสมอ

นักแปลในบ้านเรานี้มีชมรมหรือเปล่าครับ

"มนันยา" ก็มีคนตั้งเป็นชมรมขึ้น แต่ดิฉันก็ไม่ได้ไปร่วมบ่อยนักนะคะ พูดจริงๆ แล้วสมาคมนักเขียนเขาก็จะจัดงานพบกันเดือนละครั้ง แต่นักเขียนโดยธรรมชาติแล้วจะไม่ค่อยเข้าไปยุ่งกันเท่าไหร่ ถ้าจะไปก็คือ รวมกลุ่มกันเฉพาะที่สนิทจริงๆ

สมัยหนึ่งมีปัญหาเรื่องแปลชนกัน ซ้ำกัน เวลานี้ปัญหานี้ยังมีอยู่หรือเปล่า

"มนันยา" ไม่มีแล้ว เพราะผู้แปลกับสำนักพิมพ์ค่อนข้างเชื่อฟังกฎหมายซึ่งตอนนี้ก็มีกฎหมายเรื่องลิขสิทธิ์ เราก็เชื่อฟังและขอลิขสิทธิ์กันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำนักพิมพ์ก็ไม่อยากเสี่ยงกับการถูกฟ้อง ผู้แปลก็ไม่เอาแล้ว กลัวจึงไม่มีปัญหา ก่อนที่เราจะแปลเรื่องไหนก็จะมีการตรวจสอบ จะมี agency ซึ่งมีหน้าที่ติดต่อประสานงานระหว่างเจ้าของบทประพันธ์กับผู้ที่จะแปลและเขาก็รับทำเรื่องนี้ รวมทั้งขอลิขสิทธิ์ ดำเนินการเซ็นสัญญา ค่าลิขสิทธิ์ก็ไม่มีปัญหาจ่ายถูกต้อง

สมมุติว่า มีคนแปลเรื่องหนึ่งที่โด่งดังไปแล้ว ต่อมามีคนรุ่นใหม่แปลจะได้ไหมครับ

"มนันยา" ไม่ทราบค่ะ แต่เท่าที่เห็นน่ะมี แต่ไม่ทราบลึกลงไปถึงเรื่องลิขสิทธิ์ครั้งนั้นหรือครั้งนี้หรือเปล่า แต่อย่างไรก็ตามสมัยก่อนเคยแปลอยู่บ้างลงในสตรีสาร บรรณาธิการ คือ อาจารย์นิลวรรณ ปิ่นทอง ท่านเข้มงวดในการขอลิขสิทธิ์ มีการชำระเงินค่าขออนุญาตแม้ว่าจะไม่มากมายเหมือนสมัยนี้ ขออนุญาตเรียบร้อยถูกต้องเพราะท่านเข้มงวดก็ทำหนังสือไปขออนุญาตจากเจ้าของบทประพันธ์และมีบางครั้งเหมือนกันที่หาเจ้าของบทประพันธ์ไม่พบ

หรือว่าเขาไม่สนใจว่าเราเป็นคนประเทศไหน เขาไม่รู้จักเลยไม่ต้องจ่ายก็มี แต่ 90% เราจะทำ

เมื่อเร็วๆ นี้ มีกรณีหนึ่ง มีการแปลซ้อนกัน 2 เจ้า โดยต่างฝ่ายก็อ้างว่ามีลิขสิทธิ์จากเอเย่นต์บ้างจากผู้ประพันธ์บ้าง ถ้าปัญหานี้เกิดขึ้นกับพี่ "มนันยา" จะทำยังไงครับ

"มนันยา" ดิฉันไม่ทราบเรื่องอย่างนี้และไม่เคยมีปัญหาอย่างนี้ แต่ครั้งหนึ่งในอดีตได้ยินว่ามีนักแปลสองคนมีปัญหาเรื่องนี้ก็เลย drop การแปลลงไปทั้ง 2 ฝ่าย แต่ดิฉันไม่เคยเจอปัญหาเองเพราะทุกครั้งที่จะแปลก็จะบอกไปทางนิตยสารและบอก agency เขาจะประสานงานให้จนกระทั่งทางฝรั่งตอบยืนยันมาว่าเซ็นสัญญาแล้ว ดิฉันจึงจะลงมือแปล

ในฐานะนักแปล เคยเจอกับผู้เขียนบ้างไหมครับ

"มนันยา" เคยหนเดียว คือมีเจ้าของบทประพันธ์เขียนจดหมายมาบอกว่าดีใจมากที่คุณแปลขอให้แปลให้ดีๆ นะเพราะเธอรักเรื่องนี้มาก ก็ตอบจดหมายไปแต่ไม่เคยเจอตัว เธอบอกว่าเธอมีเพื่อนคนไทยหลายคนและเคยมาเมืองไทย แต่ตั้งแต่เขียนจดหมายเธอก็ยังไม่มาเมืองไทยนะคะ ดิฉันก็คอยอยู่ว่าเมื่อไหร่เธอจะมา

สำหรับผู้ฟังบางท่านที่คิดอยากจะเป็นนักแปล หรือคิดจะเริ่มงานแปล พี่ "มนันยา" มีข้อแนะนำไหมครับ

"มนันยา" ข้อแนะนำคือ ลงมือแปลเลยค่ะ

สำนวนภาษามีส่วนไหมครับ

"มนันยา" ขณะนี้ดิฉันสอนปริญญาโทที่รามคำแหง และมหิดล และทางรามคำแหงเขาก็จัดหลักสูตรอีกประเภทหนึ่งด้วย คือเป็นหลักสูตรสำหรับบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่นักศึกษาที่อยากจะเรียนเรื่องการแปล ก็ไปสอน

เรื่องการแปลนวนิยาย ใครสนใจก็เชิญไปสมัครได้ค่ะ รามคำแหงเขาจัดปีละ 2 ครั้ง เป็นหลักสูตรสำหรับการแปลเพื่ออาชีพโดยเฉพาะ

ในการแปลเรื่อง บางท่านจะแปลเป็นสำนวนไทย บางท่านอาจจะยึดกับต้นฉบับเดิม พี่คิดว่าอย่างไรครับ

"มนันยา" ผู้อ่านของเราเป็นคนไทยนะคะ เพราะฉะนั้นสำนวนภาษาที่จะใช้จะต้องราบรื่นเหมือนกับคุณเขียนเรื่องอ่านเล่น อย่าให้เป็นสำนวนขรุขระ อย่าให้ตรงไปตรงมาเหมือนกับตำรา ต้องจำไว้เลยค่ะว่าเราไม่ได้แปลบทเรื่องคำสอนศาสนา แต่เป็นการแปลนวนิยาย เพราะฉะนั้นขอให้เป็นภาษานวนิยาย ส่วนการตัดทอนนั้นดิฉันจะไม่ค่อยตัด เว้นเสียแต่จะซ้ำซ้อนทำให้น่าเบื่อ การแปลนวนิยายนี้ไม่ได้หมายความว่า 2 ข้างจะต้องเท่ากันเสมอไปคือ ภาษาอังกฤษเท่าไหร่ ภาษาไทยต้องเท่านั้น คือ ไม่ได้รักษาว่าจะต้องมีจำนวนประโยคเท่ากัน จำนวนหน้าเท่ากันไม่ถึงขนาดนั้น เพียงแค่คงใจความไว้ให้ครบถ้วน และตอบตัวเองได้ว่าถ้าเกิดกรณีจะต้องตัดออกบ้างเพื่อจะให้หนังสือนั้นดีและน่าอ่านขึ้น ไม่ใช่เพราะผู้แปลมีความรู้สึกว่าคนเขียนเขียนไม่ดี ตัวเองเขียนดีกว่า แต่เรื่อง "The Beach" นั้นจำเป็นต้องตัดออกบ้าง เพราะสำนักพิมพ์มติชนบอกว่า หนังสือหนาเกินไปถ้าแปลให้ครบถ้วนหนังสือจะหนาจนขายไม่ได้ กับอีกประการหนึ่ง คนที่เป็น Editor ของฉบับภาษาอังกฤษ เขาก็ค่อนข้างปล่อยคนเขียน จนกระทั่งใจความรุงรังซ้อนไปซ้อนมาก็ถือเป็นหน้าที่ของคนแปลที่จะต้องทำให้ดีขึ้น

เท่ากับทำหน้าที่ 2 อย่าง คือ หน้าที่แปล และหน้าที่ Editor ด้วย

"มนันยา" ค่ะ เคยมีคนถามว่า เหมาะไหมที่ไปตัดเขาอย่างนี้ ดิฉันบอกว่าถ้าดิฉันแปลครบถ้วนก็จะต้องใช้ Editor อีกคนที่จะต้องมาตัดของดิฉันออกอยู่ดีแหละ ดิฉันก็เลยทำทั้ง 2 อย่างเลย

พี่อยากจะแปลบทภาพยนตร์บ้างไหม

"มนันยา" ก็อยากค่ะ เป็นความฝันว่า เก่งเมื่อไหร่ก็จะแปล บทภาพยนตร์เพราะฉะนั้น รู้สึกว่ายากมาก เพราะว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะดำเนินไปด้วยบทสนทนาเท่านั้น ส่วนการแปลเรื่องอ่านเล่นจะต้องมีการบรรยาย มีเหตุการณ์ที่ชักจูงมาให้เห็นว่า เรื่องกำลังดำเนินไปอย่างไร แต่บทภาพยนตร์จะใช้แต่คำพูดอย่างเดียว อีกอย่างดิฉันไม่ได้เป็นนักเรียนอังกฤษ ไม่รู้ลึกซึ้งขนาดที่ว่าภาษาสมัยใหม่ ภาษาแสลงเป็นอย่างไร แต่ก็มีคนเคยเตือนว่าอย่าแปลเลย พอหนังจบบทก็จบด้วย แต่แปลเรื่องอ่านเล่นนั้นหนังสือก็ยังอยู่

เคยเขียนนวนิยายไหมครับ

"มนันยา" "ก่อนจะถึงทางแยก" ค่ะ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ

ทำไมครับ

"มนันยา" ดิฉันเขียนค่อนข้างจะตามใจตัวเองไปหน่อย คือพระเอก-นางเอกมีทั้งดีและไม่ดี คนก็ไม่ค่อยชอบ และอีกอย่างเขียนไม่เป็นด้วยค่ะรับสารภาพตรงๆ

นอกจากอยากแปลบทหนังแล้วอยากทำอะไรอีกครับ

"มนันยา" อยากจะอยู่ว่างๆ นิ่งๆ ซักสามเดือนแล้วเขียนนวนิยายชีวิตสักเรื่องหนึ่ง คราวนี้จะเขียนให้ดี คิดว่าเป็นผู้ใหญ่พอจะเขียนเรื่องชีวิตได้แล้ว

นี่ก็เป็นเรื่องแปลก เพราะพี่ "มนันยา" ชอบที่จะแปลเรื่องฆาตกรรมอะไรอย่างนี้

"มนันยา" ก็ให้สนุกเข้าว่านะคะ คือเรื่องลึกลับตื่นเต้นดิฉันคิดว่าคนอ่านจะอ่านได้ทุกเพศทุกวัย ทุกสถานการณ์

ในภาพรวมแล้วพี่จะเป็นอย่างนี้ แต่กลับอยากเขียนเรื่องชีวิต

"มนันยา" อยากค่ะ เคยพูดกับ "สุวรรณี สุคนธา" ว่า อยากเขียนเรื่องชีวิต เรื่องหนักๆ

ถ้าอยากจะแปลหนังสือสักเล่มหนึ่งจะต้องติดต่อกับใคร

"มนันยา" อาจต้องเขียนเรื่องย่อให้บรรณาธิการอ่าน หรือถ้ารู้จักบรรณาธิการก็ไปคุยให้ฟัง แล้วถ้าเขาตกลงเพราะเป็นเรื่องน่าสนใจดีหรือว่ากำลังฮิต เขาก็จะติดต่อทาง agency หลังจากนั้นทาง agency จะติดต่อไปทางเจ้าของบทประพันธ์คือฝรั่ง เขาจะคิดกันว่าจะเรียกเงินเท่าไหร่ แล้วก็จะทำสัญญากัน พอเจ้าของบทประพันธ์กับบรรณาธิการนิตยสารที่เราจะลงเซ็นสัญญาเสร็จเราก็ลงมือแปล

การแปลหนังสือเล่มหนึ่งใช้เวลานานเท่าไหร่ครับ

"มนันยา" สำหรับเรื่อง "The Beach" นี่เขาเร่งมากเพราะว่าหนังกำลังจะเข้าฉายแล้ว ก็ประมาณ 3 เดือน

3 เดือนเฉพาะการแปลอย่างเดียว ไม่รวมการพิมพ์

"มนันยา" การแปลอย่างเดียวค่ะ เผอิญตอนนั้นพอแปลเพื่อจะให้มติชนรวมเล่มไปได้หน่อยหนึ่ง นิตยสารผู้หญิงก็มาขอและบอกว่าอย่าเพิ่งไปพิมพ์เล่มเลย เอามาลงในนิตยสารก่อนดีกว่า เวลาลงนิตยสารผู้หญิงนั้นทางมติชนขอร้องมาเลยว่าต้องเมื่อนั้นเมื่อนี่จบนะเพราะเขาจะต้องพิมพ์เล่มวางตลาดให้ทันก่อนหนังเข้าฉาย ทางนิตยสารผู้หญิงก็เลยต้องลงแต่ละตอนค่อนข้างยาวเพื่อจะให้ทันกำหนดที่ว่าเขาก็ซื้อลิขสิทธิ์กันคนละอย่าง คนหนึ่งซื้อเพื่อจะลงนิตยสาร คนหนึ่งซื้อเพื่อจะพิมพ์เล่ม

คนที่จะเป็นนักแปลต้องเก่งทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยด้วย แล้วที่เป็นสำนวนล่ะครับ

"มนันยา" ถ้าจะเป็นพวกคำคม หรือภาษิต ดิฉันจะให้เป็นไทยไป

เลย เช่น "นกตัวเดียวในมือดีกว่านกสองตัวในพุ่มไม้" แบบถอดจากฝรั่งเลยนี่ก็ไม่เอา จะใช้ว่าโลภมากลาภหายไปเลย หรือถ้าเป็นชื่อปลา ชื่อนกที่ชื่อแปลกๆ ก็จะทับศัพท์ไปเลย จะไม่ไปหาว่าคำนั้นแปลเป็นไทยว่าอะไร

ต้องมีฟุตโน๊ตไหมครับ

"มนันยา" ไม่ล่ะค่ะจะไม่ทำเลย แต่บางทีถ้าจะต้องมีก็น้อยมากค่ะ

ระหว่างงานเขียนกับงานแปล พี่รู้สึกมีความสุขกับอย่างไหนมากกว่ากัน

"มนันยา" อยากเขียนหนังสือค่ะ แต่เป็นผู้ใหญ่มากๆ นี่เวลาเราก็ไม่ค่อยจะมีและอารมณ์ก็ไม่ค่อยแจ่มใส แต่ก็ยังอยากเขียนอยู่นะคะ

จะมีคำแนะนำอย่างไรสำหรับผู้ที่อยากจะเป็นนักแปลหรือนักเขียน

"มนันยา" อยากจะเป็นนักแปลนี่ ดิฉันก็จะแนะนำว่าพยายามใช้ภาษาให้เป็นภาษาเรื่องอ่านเล่น เวลาที่แปลออกมาไม่ต้องสนใจนักว่า ในประโยคนั้นฝรั่งเขาพูดแบบฝรั่งว่าอะไร ให้คิดว่าถ้าเป็น คนไทยทั่วไปเขาพูดกันเขาจะพูดประโยคนั้นว่าอย่างไร ตรงนี้สำคัญเพราะว่าเราแปลให้คนไทยอ่าน ภาษาที่เขียนในเรื่องแปลนี่ต้องเป็นภาษานวนิยายจึงจะรื่นหู

แล้วด้านการเขียนนวนิยายหรือเรื่องสั้นล่ะครับมีคำแนะนำอย่างไร

"มนันยา" ก็เขียนเลยค่ะ แต่ก็มีคนเคยมาบ่นว่ากลัวเขียนแล้วไม่ดี บรรณาธิการเขาไม่ชอบ กลัวส่งไปแล้วเขาไม่ลง ดิฉันก็บอกว่านั่นเป็นหน้าที่ของบรรณาธิการเขา ไม่ใช่หน้าที่ของผู้เขียน ถ้าคุณอยากเขียนคุณก็เขียน ส่วนว่าจะดีหรือไม่ดี ได้ลงหรือไม่ได้ลง น่าอ่านหรือไม่น่าอ่านเป็นเรื่องของบรรณาธิการไม่ใช่ปัญหาของเรา

จาก รายการ "วงวรรณกรรม" ดำเนินรายการโดยประภัสสร เสวิกุล ออกอากาศทางวิทยุสราญรมย์ วันพุธที่ 12 และ 19 เมษายน 2543

เหตุใด 'ไทย' จึงควรให้ความสำคัญกับตลาดข้าวในญี่ปุ่น

ศักดิ์ทิพย์ ไกรฤกษ์
เอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว

ข้าวเป็นเรื่องการเมืองที่ละเอียดอ่อนที่สุดในบรรดาสินค้าเกษตรในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งได้ชื่อว่ามีความยืดหยุ่นน้อยมากในมาตรการเปิดตลาด และจะใช้ความพยายามอย่างสูงสุดที่จะปกครองตลาดข้าวภายใน ชาวนาญี่ปุ่นเป็นฐานเสียงสำคัญของนักการเมือง โดยเฉพาะพรรค LDP ที่เป็นพรรครัฐบาลและได้รับการอุดหนุนในการปลูกข้าวมาโดยตลอด ผลผลิตข้าวในญี่ปุ่นแต่ละปีประมาณ 10 ล้านตัน เป็นข้าวพรีเมียมชั้นหนึ่งเพื่อบริโภคประมาณ 4.5 ล้านตัน ซึ่งก็เป็นระดับปริมาณความต้องการภายใน ดังนั้น หากญี่ปุ่นไม่ถูกแรงกดดันจากข้อตกลงการเจรจา การค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัยแล้ว ญี่ปุ่นก็ไม่มีความจำเป็นต้องสั่งข้าวจากต่างประเทศเลย ยกเว้นในช่วงปี 1993-1994 ที่เกิดความขาดแคลน ภายในเพราะผลผลิตตกต่ำ และเป็นจังหวะแรกที่ข้าวไทยได้เข้าสู่ครัวเรือนญี่ปุ่น แต่โดยที่ข้าวไทยเป็นข้าวเมล็ดยาวคนละชนิดกับข้าวเมล็ดสั้นของญี่ปุ่น จึงไม่เหมาะกับการใช้บริโภคกับอาหารญี่ปุ่น ประกอบทั้งบางครั้งมีการพบสิ่งเจือปนที่มากับข้าวจากประเทศไทย ในช่วงนั้น บรรดา

แม่บ้านญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยได้เกิดความไม่พอใจและเข้าใจผิดเกี่ยวกับข้าวไทย และความรู้สึกดังกล่าวก็ยังมีเหลืออยู่จนถึงปัจจุบัน

เหตุที่ไทยต้องสนใจตลาดข้าวญี่ปุ่น เพราะนับตั้งแต่ปี 1995 ญี่ปุ่นจำเป็นต้องปฏิบัติตามความผูกพันที่ให้ไว้กับองค์การการค้าโลก ด้วยการเปิดตลาดนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ โดยในปี 1995 ต้องนำเข้า 379,000 ตัน และขยายเป็น 682,200 ตัน ในปี 2000 ตามลำดับ

กล่าวได้ว่า ตลาดญี่ปุ่น คือ ตลาดที่ดีที่สุดของข้าวไทยในด้านราคา (ข้าวหอมมะลิไทยวางจำหน่ายในห้างสรรพสินค้าญี่ปุ่นราคาขายปลีกประมาณกิโลกรัมละ 350 เยน คือ126 บาท) มีประชากรที่มีอำนาจซื้อสินค้าชั้นดีราคาสูงและบริโภคข้าวเป็นอาหารหลักทุกวันถึง 120 ล้านคน นอกจากนั้น ยังมีโรงงานอุตสาหกรรมหลายหลากใช้ข้าวเป็นวัตถุดิบเป็นปริมาณสูง

ตลาดข้าวหอมมะลิไทยในญี่ปุ่น ถึงแม้ปัจจุบันจะจำกัดอยู่ในปริมาณต่ำกว่าหนึ่งพันตันต่อปีแต่หากมีการส่งเสริมการใช้รับประทานในสำรับอาหารไทย/จีน อย่างแพร่หลายทั่วถึง ประกอบทั้งแนวโน้มวัยรุ่นประชาชนในเมืองใหญ่ที่กำลังนิยมอาหารไทย และชุมชนคนเอเชียที่รู้จักรสชาติข้าวหอมมะลิดีอยู่แล้ว น่าจะส่งผลทำให้ราคาขาย ส่งข้าวหอมมะลิในญี่ปุ่นที่มีค่าครองชีพสูงสุดในโลกเป็นตัวฉุดให้ราคาข้าวหอมมะลิที่ได้รับความต้องการสูงอยู่แล้วในตลาดเอเชียตะวันออกมีราคาสูงตามไปด้วย อันจะเป็นประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ผู้ส่งออกและผู้ผลิตข้าวคุณภาพดีของไทย

นอกจากนี้ ญี่ปุ่นยังเป็นตลาดใหญ่ที่รองรับข้าวหักและคุณภาพรองลงไปของไทย เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารหลายประเภท เช่น แครกเกอร์ (เซมเบ) ขนมหวาน และมิโซะ (เต้าเจี้ยว) ข้าวเหล่านี้จากไทยเป็นข้าวที่รัฐบาลไทยต้องการแสวงหาตลาดรองรับเป็นปริมาณมาก

เพียงแต่ฝ่ายไทยจำเป็นต้องพิถีพิถันในการเสนอข้าวประเภทต่างๆ ให้ได้คุณภาพที่ดีได้มาตรฐานและมีปริมาณ ส่งมอบอย่างต่อเนื่องตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรมแต่ละประเภทในราคาที่ไทยจะต้องแข่งขันได้กับผู้ผลิตข้าวรายอื่นๆ เป็นสำคัญ

ในการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย (1986 - 1993) ที่ประชุมได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้ง องค์การการค้าโลก (WTO) ขึ้นมา บริหารดูแลกฎเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศ GATT ปี 1994 ในส่วนความตกลงว่าด้วยสินค้าเกษตร ภาคีต้องยกเลิกมาตรการห้ามนำเข้าหรือจำกัดสินค้าที่มิใช่ภาษี โดยกำหนดเป็นโควต้าภาษีรวม 23 รายการ รวมสินค้าข้าวอยู่ด้วย โดยไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของปริมาณบริโภคเฉลี่ยในปี 1984 - 1986

ญี่ปุ่นได้ผูกพันปริมาณนำเข้าภายใต้ภาษีร้อยละ 0 โดยปี 1995 จะต้องนำเข้าข้าวต่างชาติเป็นอัตราร้อยละ 4 ของปริมาณการบริโภคภายในและขยายเพิ่มเป็นร้อยละ 8 ในปี 2000 คิดเป็นปริมาณ 379,000 ตัน ถึง 682,200 ตัน ตามลำดับ

ข้าวต่างประเทศเข้าสู่ตลาดญี่ปุ่นได้ 3 ทาง

SBS (Simultaneous Buying and Selling)

การซื้อแบบ SBS ผู้นำเข้าจะเสนอราคาขายให้ Food Agency ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักควบคุมการนำเข้าข้าวภายใต้กระทรวงเกษตรฯ ญี่ปุ่น พร้อมผู้ค้าส่งเสนอราคาซื้อจาก Food Agency บุคคลทั้งสองต้องทำความตกลงกัน เพื่อให้ราคาแตกต่างสูงสุดกว่าผู้อื่นจึงจะชนะการประมูล

บริษัทผู้นำเข้าข้าวต้องขึ้นทะเบียนไว้กับ Food Agency จึงจะนำเข้าข้าวแบบ SBS ได้ ปัจจุบันมีบริษัทที่ขึ้นทะเบียนไว้ 41 บริษัท เช่น Kitoku,

Sumitomo, Daimar, Nissho Iwai Corp, Mitsui & Co.Ltd, Mitsubishi Corp. etc.

Ordinary Import Tender หรือเรียกว่า General Buying /General Import โดย Food Agency กำหนดปริมาณและชนิดของข้าวที่ญี่ปุ่นจะเปิดประมูลได้ปีละ 6 ครั้ง ผู้นำเข้าที่เสนอราคาประมูลต่ำสุดจะเป็นผู้มีสิทธินำเข้าข้าวมาให้ Food Agency เก็บไว้ในสต๊อก ซึ่งจะจัดสรรจำหน่ายให้บริษัทนำเข้าต่อไป

Tariffication เริ่มตั้งแต่ 1 เมษายน 1999 รัฐบาลญี่ปุ่นได้เริ่มเก็บภาษีศุลกากรข้าวนำเข้าในอัตรา 351.17 เยน ในปี 1999 และลดเหลือ 341 เยนต่อกิโลกรัม ในปี 2000 ที่เริ่มใช้กฎนี้มีกรณีของนำเข้าข้าวต่างประเทศทั้งสิ้น 128 กรณี และเกือบครึ่งหนึ่งของข้าว 225 ตัน (102 ตัน) เป็นการนำเข้าข้าวหอมมะลิ โดยบริษัท Royal Host เพื่อใช้ในเทศกาลอาหารไทย มิใช่มีการนำเข้ามาเพื่อจำหน่ายแก่สาธารณชนทั่วไป ภายหลังปี 2000 ระบบการนำเข้าจะเป็นไปอย่างไรขึ้นอยู่กับผลการเจรจาการค้าสินค้าเกษตรรอบใหม่ของ WTO

ข้าวไทยในญี่ปุ่น

ข้าวไทยมีส่วนแบ่งตลาดในบรรดาข้าวนำเข้าจากต่างประเทศ ประมาณร้อยละ 21.7 (สหรัฐฯ ร้อยละ 47.9 ออสเตรเลีย ร้อยละ 16 จีน ร้อยละ 10.4) หรือคิดเป็นประมาณ 141,954 ตัน ในปี 1999 จากปริมาณนำเข้าทั้งสิ้น 653,100 ตัน

ข้าวไทยนำเข้าภายใต้ SBS ในปี 1998 และ 1999 มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 4.4 และ 3.1 คิดเป็นปริมาณ 5,297 ตัน และ 3,753 ตัน ตามลำดับ

กระทรวงเกษตรญี่ปุ่นแจ้งว่า ในปี 1999 มีการนำเข้าข้าวหอมมะลิประมาณ 659 ตัน เพิ่มขึ้นมากกว่าเกือบ 2 เท่าเมื่อเทียบกับปี 1997

ข้าวนำเข้าจากไทยภายใต้ Ordinary Tender Import ในปี 1998 และ 1999 มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 25.6 และ 25.9 คิดเป็นปริมาณ 105,000 ตัน และ 138,200 ตัน ตามลำดับ

ไทยมีสัดส่วนตลาดข้าวหักในญี่ปุ่นประมาณครึ่งหนึ่ง แสดงว่าข้าวหักไทยเป็นที่นิยมใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม

ความต้องการข้าวไทยในโรงงานอุตสาหกรรม

สมาคมผู้ผลิตมิโซะ (เต้าเจี้ยว) ญี่ปุ่น (Japan Miso Co - operative Industrial Association) แจ้งว่า สมาคมนำเข้าข้าวไทยมากเป็นอันดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ความนิยมได้ลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 38,900 ตัน ในปี 1996 เหลือ 15,000 - 17,000 ตัน ในปี 1998- 1999 เนื่องจากปัญหาคุณภาพ (ความแข็งตัวของข้าว) และสิ่งเจือปนในข้าวไทย แม้ว่าราคาข้าวไทยจะเป็นปัจจัยบวกที่เด่น

สมาคมผู้ผลิตขนมแครกเกอร์ (Rice Cracker Manufacturer' s Association) แจ้งว่าสมาคมนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ ประมาณปีละ 35,000 ตัน เป็นข้าวจากไทยประมาณ 7,000 ตัน (ข้าวเหนียว 6,000 ตัน) สมาคมฯ นำเข้าจากออสเตรเลียเป็นอันดับหนึ่งประมาณ 15,000 ตัน และสหรัฐฯ 10,000 ตัน สาเหตุที่นำเข้าข้าวเหนียว เนื่องจากมีคุณภาพคล้ายข้าวเหนียว Japonica ส่วนข้าวจ้าวไม่เหมาะเพราะขนมจะแข็งเกินไปไม่ถูกกับรสนิยม

นอกจากนี้ สมาคมมีแนวโน้มจะนำเข้าข้าวจากจีนเพิ่มขึ้น (ข้าวไทยถูกกว่าข้าวจีน ไทย 60 เยน / กิโลกรัม จีน 80 เยน / กิโลกรัม)

นอกจากนี้ สมาคมยังนำเข้าผลิตภัณฑ์ขนมญี่ปุ่นสำเร็จรูปจากประเทศต่างๆ อีกประมาณ 7,000 ตัน โดยนำเข้าจากไทยเป็นอันดับหนึ่งประมาณ 6,000 ตัน ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าจากบริษัทญี่ปุ่นที่เข้าไปลงทุนในไทย

สมาคมผู้ผลิตแป้ง (All Japan Rice Flour Makers Association) แจ้งว่า สมาคมนำเข้าข้าวทั้งหมด 60,000 ตัน / ปี เป็นสัดส่วนออสเตรเลีย / สหรัฐ / ไทย 50/30/20 ตามลำดับ โดยนำเข้า ข้าวจากไทย 12 ,000 ตัน/ปี ข้าวเหนียว 7,000 ตัน/ปี

นอกจากนี้ ยังนำเข้าแป้งจากต่างประเทศมีปริมาณนำเข้าทั้งหมด 95,000 ตัน /ปี แบ่งเป็นการนำเข้าแป้งข้าวเหนียว 55,000 ตัน/ปี โดยเป็นการนำเข้าจากไทย 42,000 ตัน/ปี ที่เหลือจากสหรัฐและจีน และนำเข้าแป้งข้าวเจ้าจำนวน 40,000 ตัน/ปี โดยจากสหรัฐ/จีน/ไทย เป็นจำนวน 25,000 ตัน/ 10,000 ตัน/ 5,000 ตัน ต่อปี ตามลำดับ

นอกจากนี้ ข้าวไทยยังเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรม สุราญี่ปุ่น เช่น Shochu และ Awamori อีกด้วย จากตัวเลขข้อเท็จจริงที่ได้รับจากสมาคมผู้ผลิตขนมแครกเกอร์ และสมาคมผู้ผลิตแป้งสอด คล้องกันว่าหากปล่อยให้ผู้ผลิต / ผู้นำเข้ามีอิสระเสรีในการเลือกแหล่งนำเข้า ข้าวไทยจะได้รับการเลือกเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าสัดส่วนที่ถูกกำหนดโดย Food Agency

ท่าทีของฝ่ายไทยในการหารือ/ประชาสัมพันธ์ข้าวไทยญี่ปุ่น

1. ข้าวไทยมีความเข้าใจในความละเอียดอ่อนของข้าวต่างชาติในญี่ปุ่นและเข้าใจความรู้สึกในช่วงปี 1994 สมัยที่ญี่ปุ่นจำเป็นต้องนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ เพราะเกิดความขาดแคลนข้าวภายใน เป็นผลทำให้ชาวญี่ปุ่นหลายคนไม่พอใจข้าวไทยที่มีคุณสมบัติไม่เหมือนข้าวญี่ปุ่น

2. ข้าวไทยเป็นข้าวชนิดเมล็ดยาว คนละประเภทกับข้าวญี่ปุ่นซึ่งเป็นเมล็ดสั้นและมีความเหนียวกว่าข้าวไทย จึงมิใช่ข้าวที่ใช้แทนที่ข้าวญี่ปุ่น แต่เป็นข้าวที่เหมาะกับการรับประทานในสำรับอาหารไทยหรืออาหารจีน โดยเฉพาะการใช้ข้าวผัด ข้าวต้ม หรือรับประทานราดแกง ดังนั้น ข้าวไทยจึงมิใช่เป็นคู่แข่งหรือส่งผลกระทบ ต่อผลประโยชน์ชาวญี่ปุ่น ในขณะที่ข้าวเมล็ดสั้นนำเข้าจากสหรัฐ หรือออสเตรเลีย คือข้าวคู่แข่งโดยตรงของข้าวญี่ปุ่น

นอกจากข้าวเพื่อบริโภคกับอาหารไทย / จีน สำหรับตอบสนองผู้ที่มีรสนิยมต้องการอาหารไทยในญี่ปุ่นอย่างแท้จริงแล้ว ยังส่งข้าวเพื่อใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม เช่น โรงงานผลิตมิโซะ ขนมแครกเกอร์ แป้งขนม และสุราญี่ปุ่น ซึ่งทั้งสองกรณีจากการพบปะผู้ประกอบกิจการอาหารไทย และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับโรงงานอุตสาหกรรมข้างต้นต่างยืนยันกับทีมประเทศไทย ณ กรุงโตเกียวว่า มีความประสงค์อยากนำเข้าข้าวชนิดต่างๆ จากประเทศไทยมากขึ้น เพราะราคาที่แข่งขันได้กับข้าวจากประเทศอื่น อันจะทำให้ต้นทุนการผลิตของภาคเอกชนญี่ปุ่นลดลงเป็นประโยชน์กับผู้บริโภคญี่ปุ่นโดยทั่วไป

3. ไทยเป็นผู้ส่งข้าวออกอันดับหนึ่งของโลก ข้าวไทยมีสัดส่วนในตลาดโลกประมาณร้อยละ 33 แต่มีสัดส่วนในตลาดข้าวต่างชาติในญี่ปุ่นเพียงร้อยละ 21 ในขณะที่สหรัฐซึ่งส่งข้าวเมล็ดสั้นเป็นคู่แข่งโดยตรงกับข้าวญี่ปุ่นมีสัดส่วนในตลาดข้าวต่างชาติญี่ปุ่นสูงสุดคือ ร้อยละ 46

4. ญี่ปุ่นได้ให้ความร่วมมือสนับสนุนช่วยเหลือเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาโดยเฉพาะในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ตั้งแต่ปี 1997 ที่ผ่านมา และญี่ปุ่นเองก็มักย้ำเสมอถึงความสำคัญที่ให้กับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจต่อสภาพสังคม ดังนั้น ทางหนึ่งที่จะส่งเสริมเศรษฐกิจไทยซึ่งจะช่วยเศรษฐกิจญี่ปุ่นโดยตรง คือ การส่งเสริมการค้าโดยเฉพาะการนำเข้า

สินค้าเกษตรจากไทยให้มากขึ้น การสนับสนุนเพิ่มสัดส่วนตลาดให้ข้าวไทย นอกจากจะไม่กระทบชาวนาญี่ปุ่น และสอดคล้องกับผลประโยชน์ทางการเมืองภายในแล้ว (เพราะไปแทนที่สัดส่วนข้าวจากประเทศอื่นที่ผลิตข้าวชนิดเดียวกับญี่ปุ่น) ยังเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมญี่ปุ่นและผู้บริโภคญี่ปุ่น และช่วยเหลือชาวนาไทยซึ่งเป็นคนยากจนส่วนใหญ่ของมิตรประเทศที่สำคัญของญี่ปุ่นในเอเชียโดยตรง

การดำเนินการของทีมประเทศไทยในโตเกียว

ข้าพเจ้าในฐานะหัวหน้าทีมประเทศไทยได้ให้ความสำคัญเรื่องการเปิดตลาดสินค้าเกษตรโดยเฉพาะข้าวไทยเป็นภารกิจสำคัญยิ่งของทีม โดยเฉพาะเมื่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้ยกขึ้นหารือกับนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นถึง 2 ครั้ง ในช่วงการพบปะเดือนตุลาคม 1999 และมกราคม 2000 ที่ผ่านมา ทีมประเทศไทยของข้าพเจ้าได้ข้อสรุปว่าการขยายตลาด ข้าวไทยในญี่ปุ่นเป็นเรื่องการเมืองที่จำเป็นต้องดำเนินการทั้งทางการเมืองและการอาศัยพันธมิตรเอกชนญี่ปุ่นที่มีผลประโยชน์สอดคล้องกับไทย

ข้าพเจ้าจึงได้ยกเรื่องข้าวขึ้นหารือกับสมาชิกรัฐสภาญี่ปุ่นในทุกโอกาส และได้มีหนังสือขอความสนับสนุนแนวทางในข้างต้นให้สมาชิกรัฐสภาคนสำคัญจากทุกพรรค ซึ่งก็ได้รับการตอบสนองความเข้าใจเห็นใจจากหลายฝ่าย อาทิ นาง Makiko Tanaka บุตรีอดีตนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น หรือ นาย Tada Kono บุตรชายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นคนปัจจุบัน

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าได้หารือกับปลัดกระทรวงเกษตรฯ และขอให้ทีมประเทศไทยในโตเกียว ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการจากกระทรวงการต่างประเทศพาณิชย์ และเกษตรที่ประจำการในกรุงโตเกียว มีการพบปะหารือกับ

กระทรวงเกษตรญี่ปุ่นเป็นประจำทุกๆ 3 เดือน และได้ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับภาคเอกชนผู้นำเข้าข้าวของญี่ปุ่น จนนำมาสู่โครงการนำตัวแทนภาคเอกชนญี่ปุ่นที่สามารถตัดสินใจนำเข้าข้าวจากประเทศไทยไปเยือนไทย (14 - 18 พฤษภาคม 2000) ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยกรมส่งเสริมการส่งออกเพื่อเข้าร่วมชมพระราชพิธีแรกนาขวัญ และเยี่ยมชมโรงสีข้าว packaging facilities for export เพื่อสร้างความมั่นใจว่าข้าวไทยได้คุณภาพและราคาที่ฝ่ายญี่ปุ่นจะพึงพอใจ

นอกจากนั้น ทีมประเทศไทย ณ กรุงโตเกียว ยังมีโครงการสนับสนุนอาหารไทย การจัดเทศกาลอาหารไทยร่วมกับภาคเอกชนญี่ปุ่น เช่น ห้างสรรพสินค้า Jusco หรือการจัด Thai Food Festival เองในส่วนใหญ่ใจกลางกรุงโตเกียวกลายกันยายน ศกนี้ เพื่อสร้างความตื่นตัวและความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับข้าวหอมมะลิของไทย ตลอดจนขจัดลบล้างความเข้าใจผิดที่ชาวญี่ปุ่นได้ประสบในช่วงปี 1994 ที่ญี่ปุ่นขาดแคลนข้าวและต้องสั่งข้าวจากต่างประเทศไปบริโภค

การทำงานข้างต้นจำเป็นต้องใช้การพูดเป็นเสียงเดียว ต้องใช้เวลาและความพยายามอย่างต่อเนื่อง แต่ก็อาจกล่าวได้ว่าผลได้เริ่มปรากฏบ้างแล้วและน่าจะเห็นได้ชัดเจนขึ้นในอนาคตอันใกล้ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับภาคเอกชนที่ต้องรักษาและยกมาตรฐานคุณภาพและความสามารถในการแข่งขันเมื่อเทียบกับผู้ผลิตรายอื่นๆ ที่ต้องการได้ตลาดใหญ่มีอำนาจซื้อสูง เช่น ญี่ปุ่น แต่มีความพิถีพิถันสูงในการเลือกคุณภาพให้เหมาะกับความต้องการเช่นกัน

ทวาทศมาส(ตอน2)

สุวรรณา ฟองสมุทร

พระราชพิธีเดือน 7

พระราชพิธีเคณฑะ

พระราชพิธีเคณฑะ คือการทิ้งข่าง เป็นพิธีพราหมณ์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงอธิบายในพระราชนิพนธ์ "พระราชพิธีสิบสองเดือน" พอสรุปได้ว่า ในเดือน 7 เมื่อถึงนักขัตฤกษ์พระราชพิธีเคณฑะ เจ้าพนักงานจะตกแต่งสถานพระสยมภูวนาถ (เทวสถานหลวง) ให้สะอาดเรียบร้อย ชาวพระนครจะมาประชุมกันเพื่อดูพราหมณ์ทิ้งข่างเสี่ยงทาย โดยพระครูเพทางคศาสตร์ราชไตรเพทและหมู่พราหมณ์จะบูชาพระผู้เป็นเจ้าแล้วสังเวยบวงสรวงข่าง ข่างนี้ทำด้วยนวโลหะ มีขนาดใหญ่เท่าผลแตงโม สมมติว่าเป็นพระสยม แล้วให้บุรุษ 3 คน ชักทิ้งข่างให้หมุน ถ้าข่างหมุนได้เร็ว(นอนวัน) เสียงดังเสนาะ อยู่ได้นานถึงบาทนาฬิกา (6 นาที)ขึ้นไป

บทกวี

เสริมศักดิ์ เปลี่ยนภู่

จาก

"พรุ่งนี้ของเมื่อวาน"

2518

นิยายแห่งหยาดน้ำค้าง

ปทเริ่มของน้ำค้างระหว่างค่ำ
คือหยดน้ำเกาะผนึกตามพฤกษา
ไร้แววพร่างกลางแสงแห่งจันทรา
รอเวลารับแดดอ่อนตอนอรุณ
พร้อมวาดหวังรังรองของชีวิต
เพื่อใช้สิทธิ์โลมไล้ไอแดดอุ่น
แสงทองที่ทาบฟ้าอ่าละมุน
จะเนื่องหนุนให้น้ำค้างพร่างประกาย
จนก่องเก็จเพียงแก้วเพริศแพร้วแสง
อวดค่าแห่งเพชรน้ำค้างอย่างเฉิดฉาย
ล้อริ้วลงด้วยทีท่าที่ท้าทาย
สะท้อนพรายแดดระยับงามจับตา
โดยเปลวแดดอุ่นอ่อนตอนเช้าตรู่
สัมผัสสู่น้ำค้างสร้างคุณค่า
น้ำค้างซึ่งเป็นหยดน้ำธรรมดา
กลับเจิดจ้าจนใครๆ หลงใหลมัน
แต่โลกความดีมีไม่มาก
ก็เริ่มลากเส้นผ่านการเปลี่ยนผัน
ชีวิตของน้ำค้างตอนกลางวัน
ถูกผลักดันสู่บทหมดประกาย
ต้อนรับการเผาไหม้ให้เหือดแห้ง
ท่ามกลางแสงแดดจ้าเพลาสาย
แดดซึ่งย้อมน้ำค้างให้พร่างพราย
ได้ทำลายน้ำค้างลงอย่างเคย...

ทำนายว่าเป็นมงคลประเสริฐ พระเจ้าแผ่นดินจะมีพระเกียรติยศปรากฏไปในนานาประเทศ ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินจะอยู่เย็นเป็นสุข ถ้าช่างหมุนไม่นอนวันเสียงไม่เสนาะ ทำนายว่าบ้านเมืองจะไม่สงบสุขตลอดไปทั้งปี

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชวิจารณ์ ว่าพิธีนี้เป็นอุบายปรามไม่ให้ผู้ใดทำการประทุษร้ายต่อบ้านเมือง

พระราชพิธีทูลน้ำล้างพระบาท

พระราชพิธีทูลน้ำล้างพระบาทปรากฏในกฎมณเฑียรบาล พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชวิจารณ์ว่า น่าจะหมายถึงการสรงน้ำมูรธาภิเษกแต่ที่เรียกทูลน้ำล้างพระบาทก็คงจะเป็นการยกย่องให้ควรแก่พระเจ้าแผ่นดิน ดังเช่น ที่ใช้คำว่า “กราบบังคมทูลพระกรุณาให้ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท” หรือ “เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท” คำว่าทูลน้ำล้างพระบาทคงจะเป็นการถวายน้ำสรง เนื่องจากในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกไม่เคยมีเจ้านายข้าราชการถวายน้ำเลย มีแต่สมเด็จพระสังฆราช พระราชาคณะและพระอาจารย์วิปัสสนารวมทั้งเจ้าพนักงาน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการถวายน้ำด้วย เนื่องจากทรงเห็นว่าจะเป็นการเพิ่มพระเกียรติยิ่งขึ้น และในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกต่อมา ก็ได้ปฏิบัติเช่นนี้

การพระราชพิธีเคณฑะ และพระราชพิธีทูลน้ำล้างพระบาท ไม่มีการปฏิบัติกันแล้วในสมัยรัตนโกสินทร์

การพระราชกุศลสลากภัต

การพระราชกุศลสลากภัตนี้มีมาแต่โบราณแล้ว แต่ไม่ได้กำหนด แน่นอนว่ามีขึ้นในเดือนใด มักจะทำสมทบในพระราชพิธีอื่น เช่น พระราชพิธีวิสาขะบูชา แต่เนื่องจากมีการยกเลิกการพระราชพิธีสำหรับเดือน 7 หมดแล้ว การพระราชกุศลอื่นใดก็ไม่มี และเนื่องจากเดือนนี้เป็นเดือนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยผลไม้นานาชนิด พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจาอยู่หัว รัชกาลที่ 4 จึงโปรดให้มีการพระราชกุศลสลากภัตขึ้น

สลากภัต คือการถวายภัต (อาหาร) โดยการจับสลากพระภิกษุสงฆ์จับได้สลากของผู้ใด ผู้นั้นก็นำของไปประเคน

มูลเหตุของสลากภัต กล่าวกันว่า ในสมัยที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ เวฬุวนาราม ครั้งนั้นเกิดข้าวยากหมากแพง ผู้ที่เคยถวายสังฆภัต ก็ไม่อาจถวายได้ จึงมีความคิดให้มีการถวายโดยวิธีต่างๆ คือ

- จัดถวายเฉพาะพระภิกษุเพียง 1-2 รูป
- นิมนต์พระภิกษุไปถวายเฉพาะที่ต้องการ
- ทำสลากให้พระภิกษุจับ พระภิกษุรูปใดจับสลากได้ก็ถวายเฉพาะพระภิกษุรูปนั้น
- ถวายเฉพาะวันข้างขึ้น หรือวันข้างแรม
- ถวายในวันขึ้นหรือแรม 1 ค่ำ

การพระราชกุศลสลากภัต ในครั้งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้กระทำกันอย่างใหญ่โต โดยปกติจะทำขึ้นที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม บางครั้งอาจจะทำที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) หรือวัดบวรนิเวศ ในงานดังกล่าวจะมีการจัดขบวนแห่ครึกครื้น มีพิณพาทย์ มโหรีแตรบรรเลงตลอดทาง พวกที่เข้าขบวนต่างพากันแต่งกายต่างๆ กัน เช่น แต่งตัวเป็นโขน มีทั้งยักษ์ทั้งลิง เต้น กันไปตลอดทาง พวกชาววังต่างแต่งตัวสวยงามหาบอาหารคาวหวาน (ของหวานมักเป็นข้าวเหนียว สังขยา และผลไม้) และกระเช้าสลากภัต เข้าร่วมในการพระราชกุศล เมื่อขบวนไปถึงวัด ก็นำกระเช้าสลากภัตไปรวมกันมีธงปักเลขที่และชื่อของผู้ถวาย ภายหลังการสวดมนต์เลี้ยง

พระแล้ว พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถวายกระเช้าสลากภัตไปตามเลขที่ที่ตรงกับพระภิกษุสงฆ์โดยที่พระภิกษุสงฆ์ไม่ต้องจับสลากกันดังเช่น พิธีราษฎร์

อย่างไรก็ดี ปีใด หากมีการพระราชพิธีสมโภชช้างเผือก ก็จะทรงยกเลิกสลากภัตตามธรรมเนียม และโปรดให้มีสลากภัตในการสมโภชช้าง 3 วัน มาถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่มีสลากภัตตามธรรมเนียมที่วัดพระศรีรัตนศาสดารามแล้ว มีแต่การสมโภชช้างและสลากภัตที่วัดราชบพิธเท่านั้นและในปัจจุบันก็มิได้มีการบำเพ็ญพระราชกุศลสลากภัตแล้ว แต่ในหมู่ประชาชนยังคงทำกันอยู่บ้างโดยไม่ถือว่าเป็นงานประจำปี

การพระราชกุศลหล่อเทียนเข้าพรรษา

ก่อนถึงเทศกาล "เข้าปุริมพรรษา" ซึ่งเป็นเทศกาลสำคัญในพระพุทธศาสนา ที่มีพุทธบัญญัติให้พระภิกษุสงฆ์ทำพิธีปวารณาเข้าอยู่จำพรรษา ณ อาวาสแห่งใดแห่งหนึ่ง เป็นเวลา 3 เดือน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในฐานะพุทธมามกะและองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก จะทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในเทศกาลนี้หลายประการ ประการหนึ่งที่จะกล่าวถึงก็คือ ทรงทำพิธีหล่อเทียนเข้าพรรษาเพื่อพระราชทาน แก่วัดหลวงต่างๆ โดยในการนี้จะมีการบอกบุญพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการทั้งฝ่ายหน้าและฝ่ายในให้นำขี้ผึ้งมาช่วยหล่อเทียน กำหนดวันหล่อเทียนในวันขึ้น 8 ค่ำเดือนเจ็ด ปีใดที่มีอธิกมาส (มีเดือนแปด 2 ครั้ง) ก็หล่อในวันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 8 แรก (เดือนบุพพาษาฒ)

ประเพณีที่พระมหากษัตริย์ทรงหล่อเทียนเข้าพรรษาด้วยพระองค์เองนี้มีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาแล้ว ดังปรากฏหลักฐานอยู่ในหนังสือคำให้การของชาวกรุงเก่า

ต่อมารัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทราบว่า

พวกข้าพระได้โกงเอาเทียนพรรษาไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว จึงโปรดให้ยกเลิกพิธีหล่อเทียนและให้ใช้เทียนสลักแทนเทียนสลักคือเทียนที่มีลำต้นทำด้วยไม้แกะสลักปิดทอง ตอนปลายซึ่งสมมติเป็นปลายเทียน ทำกระบอกตะกั่วเป็นรูปถ้วย เรียกว่ากระจุบ ใส่เทียนสำหรับจุดในวันแรก ส่วนวันต่อๆ ไปพระราชทานน้ำมันจุดเป็นตะเกียงแทน อย่างไรก็ตาม ยังทรงหล่อเทียนพระราชทานให้แก่วัดสำคัญๆ เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดพระพุทธบาทสระบุรี วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วัดอรุณราชวราราม วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก เป็นต้น

สำหรับเทียนพรรษาของหลวงในปัจจุบัน ก็ยังคงเหมือนเมื่อครั้งรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ มีเทียนสลัก และเทียนหล่อ

เทียนหล่อ เป็นเทียนขี้ผึ้ง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงทำพิธีเทขี้ผึ้งหล่อขึ้นด้วยพระองค์เอง หรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้พระราชวงศ์เป็นผู้ปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ลำเทียนสูงประมาณ 1.50 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 16 เซนติเมตรมีสันฐานเป็นรูปแปดเหลี่ยม หุ้มด้วยกาบขี้ผึ้งสีแดงมีลวดลายเป็นดอกประจำยามก้านแย่ง ปลายเทียนมีบัวจงกลเหมือนบัวหัวเสาในพระราชมณเฑียรสถานบางแห่ง เหนือบัวปลายเทียนปักฉัตรกระดาษสีทอง 5 ชั้น เชิงเทียนเป็นไม้แปดเหลี่ยมประกอบบัวฐาน 3 ชั้น

เทียนหล่อขนาด 1.50 เมตรนี้ ในปีหนึ่งจะหล่อ 31 เล่ม สำหรับทรงพระราชอุทิศไปจุดบูชาพระรัตนตรัยตามพระอารามหลวงและปูชนียสถานสำคัญรวม 26 แห่ง

พระราชพิธีเดือน 8

การพระราชกุศลทรงผนวชและอุปสมบทนาคหลวง

ในวันพระขึ้น 8 ค่ำ เดือน 8 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงบำเพ็ญพระราชกุศลสำคัญเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนาประการหนึ่ง คือการพระราชกุศลทรงผนวชพระบรมวงศานุวงศ์ และอุปสมบทนาคหลวง

การพระราชกุศลนี้เป็นราชประเพณีมีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา ดังปรากฏหลักฐานในคำให้การชาวกรุงเก่า ที่กล่าวว่า "เดือน 8 พระราชพิธีอาษาฒ พระเจ้ากรุงศรีอยุธยาทรงบำเพ็ญพระราชกุศลบวชนาคเป็นภิกษุบ้าง สามเณรบ้าง รวมจำนวนเท่าพระชนมายุ"

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ไม่ได้ถือจำนวนนาคเท่าพระชนมายุเช่นในสมัยกรุงศรีอยุธยา สุดแต่ว่าในปีนั้นๆ จะมีพระบรมวงศานุวงศ์ และข้าทูลละอองธุลีพระบาทมีจิตศรัทธาจะบวชเท่าใด ในกรณีของข้าทูลละอองธุลีพระบาทนั้น อาจจะได้รับการจัดเป็นนาคหลวง หรือเป็นนาคในพระบรมราชานุเคราะห์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับตำแหน่งหน้าที่การงาน และความใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาทเป็นสำคัญ ตามระเบียบที่ถือปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ผู้ที่จะได้รับพระมหากรุณาให้ทรงผนวช หรืออุปสมบทเป็นนาคหลวง ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ได้แก่

- พระบรมวงศานุวงศ์
- สามเณรที่สอบได้เปรียญ 9 ประโยคทุกราย ที่มีอายุครบที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุ
- ข้าราชการทหาร-ตำรวจ ยศตั้งแต่พันเอก นาวาเอก นาวาอากาศเอกและพันตำรวจเอก
- ราชองครักษ์ประจำ นายตำรวจราชสำนัก เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในราชสำนัก
- ข้าราชการพลเรือนระดับ 7 ขึ้นไป

- ข้าราชการในพระองค์ตั้งแต่ระดับ 3 ซึ่งได้รับราชการสนองเบื้องพระยุคลบาทมาไม่ต่ำกว่า 5 ปี

ทั้งนี้ ประเพณีการทรงผนวชพระบรมวงศานุวงศ์และอุปสมบทนาคหลวง ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม มีมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2331 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1

พระราชกุศลฉลองเทียนพรรษา

เนื่องจากเทียนพรรษาที่หล่อถวายตามวัดนั้นต้องลงทุนมาก ย่อมเป็นที่น่าชื่นชมยินดีในการกุศล จึงได้มีการจัดงานฉลองขึ้น

สำหรับเทียนพรรษาที่ทรงพระราชอุทิศพระอารามหลวงในพระนคร เมื่อเจ้าพนักงานตกแต่งเรียบร้อยแล้ว สมัยก่อนจะมีการบำเพ็ญพระราชกุศลสวดมนต์เลี้ยงพระเป็นการฉลอง (สำหรับเทียนพรรษา ที่ทรงพระราชอุทิศพระอารามหลวงในต่างจังหวัด เจ้าพนักงานจะจัดส่งไปก่อน) โดยจะมีนิมนต์พระสงฆ์ชั้นพระราชาคณะ 20 รูปมาสวดมนต์ เริ่มตั้งแต่วันขึ้น 13 ค่ำ เดือน 8 รุ่งขึ้นเช้าวันขึ้น 14 ค่ำ เลี้ยงพระ เมื่อพระสงฆ์กลับแล้ว ทรงพระสุหร่าย ทรงเจิม และทรงพระราชอุทิศ เสร็จแล้วเจ้าพนักงานจึงเชิญไปยังพระอารามหลวงต่างๆ ตอนเช้าของวันขึ้น 15 ค่ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงเสด็จพระราชดำเนินวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เลี้ยงพระสงฆ์ราชาคณะและทรงจุดเทียนพรรษาด้วยไฟจากดวงอาทิตย์ที่ส่องด้วยพระแว่นลงยาราชาวดี

ในรัชกาลปัจจุบัน ได้ยกเลิกการพระราชกุศลฉลองเทียนพรรษา คงเหลือเพียงการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงพระสุหร่าย ทรงเจิม และทรงพระราชอุทิศเทียนที่ทรงหล่อขึ้นทั้งหมด พร้อมทั้งกระจุบยอดเทียนสลักอีก 50 กระจุบ ต่อจากนั้น เจ้าพนักงานก็จะได้เชิญเทียนพรรษาที่ทรงพระราชอุทิศแล้วไปยังพระอารามหลวง รอวันที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงจุดบูชาพระรัตนตรัย

ในวันเทศกาลเข้าพรรษา แต่โดยที่เทียนพรรษาที่ทรงพระราชอุทิศมีมาก ไม่อาจเสด็จฯไปทรงจุดได้ทั่วถึง จึงเสด็จพระราชดำเนินเฉพาะพระอารามหลวงที่สำคัญ นอกนั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ผู้แทนพระองค์ไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนบ้าง หรือพระราชทานไฟชนวนไปถวายเจ้าอาวาสเป็นผู้จุดแทนบ้าง

พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในวันอาสาฬหบูชาและเทศกาลเข้าพรรษา

วันเพ็ญเดือนอาสาฬหะ หรือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ในปีที่องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ก่อนปีพุทธศักราช 45 ปี นับเป็นวันที่มีความสำคัญยิ่งในพระพุทธศาสนา เพราะเป็นวันแรกที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศพระพุทธศาสนา โดยทรงแสดงธัมมจักกัปปวัตนสูตร ประกาศสัจธรรมอันเป็น องค์แห่งพระสัมมาสัมโพธิญาณ และเป็นวันที่พระสงฆ์องค์แรกบังเกิดขึ้นในโลกอันถือได้ว่าพระพุทธศาสนาถึงพร้อมซึ่งพระรัตนตรัย คือพระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ และพระสังฆรัตนะ

วันอาสาฬหบูชาได้รับการกำหนดให้เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อ ปี พ.ศ. 2501 เมื่อพระธรรมโกศาจารย์ (ชอบ อนุจารี) ครั้งดำรงตำแหน่งสังฆมนตรีช่วยว่าการองค์การศึกษา ได้เสนอคณะสังฆมนตรี ให้เพิ่มวันศาสนพิธีทำพุทธบูชาขึ้นอีกวันหนึ่ง คือวันธรรมจักร หรือวันอาสาฬหบูชา คณะสังฆมนตรี ลงมติรับหลักการให้เพิ่มวันอาสาฬหบูชา และให้ถือเป็นหลักปฏิบัติในเวลาต่อมาโดยออกเป็นประกาศคณะสงฆ์ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2501 กำหนดให้วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี เป็นวันสำคัญในพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นอีกวันหนึ่ง เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 เป็นต้นมา ดังนั้นในเดือน 8 จึงมีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รวม 2 วัน คือวันขึ้น 15 ค่ำ เป็นวันอาสาฬหบูชาวันหนึ่ง และวันแรม 1 ค่ำ เป็นวันเข้าพรรษาอีกวันหนึ่ง

ในวันสำคัญทั้งสองนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก จะได้ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลร่วมเป็นพิธีเดียวกัน ซึ่งมีชื่อเรียกตามหมายกำหนดการว่า "พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในวันอาสาฬหบูชาและเทศกาลเข้าพรรษา"

การเข้าพรรษา เป็นประเพณีสำคัญของพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนากำหนดตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ถ้าปีใดมีอธิกมาส ก็เลื่อนไปเป็นวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 หลัง (ทุติยาษาฒ)

มูลเหตุของการเข้าพรรษา เนื่องจากในสมัยพุทธกาล พระภิกษุต้องออกไปเผยแพร่พระพุทธศาสนาตามเมืองต่างๆ คราวหนึ่ง ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ กรุงราชคฤห์ มี พระภิกษุ 6 รูป เรียกว่า "ฉัพภัคคีย์" พากันจาริกไปยังเมืองต่างๆ ไม่รู้กาลเวลา เที่ยวเหยียบย่ำต้นกล้าและสัตว์เล็กๆ จนมีผู้กล่าวติเตียนเป็นอันมาก พระพุทธองค์ทรงทราบ จึงทรงบัญญัติเป็นธรรมเนียมไว้ว่า เมื่อถึงฤดูฝน ให้ภิกษุจำพรรษา คืออยู่ประจำในที่แห่งเดียวตลอดเป็นเวลา 3 เดือน

กำหนดเข้าพรรษามี 2 คราว คือปุริมพรรษา เริ่มตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 และปัจฉิมพรรษา เริ่มตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 9 ทั้งนี้เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์ที่กลับจากจาริกมาจำพรรษาไม่ทัน สามารถยืดเวลาไปอีก 1 เดือน โดยให้ออกพรรษาทีหลัง 1 เดือน

การบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในเทศกาลเข้าพรรษา จะเริ่มมีขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่สมัยใด ไม่มีหลักฐานที่จะอ้างอิงได้ แต่ก็น่าเชื่อว่ามีมาตั้งแต่พระพุทธศาสนาได้เข้ามาประดิษฐานในประเทศไทย

ในกฎมณเฑียรบาล ซึ่งตราขึ้นในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้กล่าวถึง "พระราชพิธีเข้าพระวษา" ว่า เป็นพระราชพิธีหนึ่งในพระราชพิธี 12 เดือน แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า กฎมณเฑียรบาลฉบับที่ตกทอดมาถึงยุคกรุงรัตนโกสินทร์นี้ ตอนที่กล่าวถึงรายละเอียดของพระราชพิธีเดือน 8 ได้ขาดหายไป

ในตอนปลายยุคกรุงศรีอยุธยา ได้เปลี่ยนเรียกชื่อพระราชพิธีเดือน 8 นี้ใหม่ว่า "พระราชพิธีอาษาฒ" หนังสือคำให้การชาวกรุงเก่ากล่าวถึงพระราชพิธีดังกล่าวเพียงย่อๆ ว่า

"เดือนแปด พระราชพิธีอาษาฒ พระเจ้ากรุงศรีอยุธยา (1) ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลบวชนาคเป็นภิกษุบ้าง สามเณรบ้าง รวมเท่าจำนวนพระชนมายุ (2) มีการมหรสพสมโภชพระพุทธสุรินทร 3 วัน 3 คืน (3) ทรงหล่อเทียนพรรษา จบหัตถ์แล้ว ในวันขึ้น 15 ค่ำ ส่งไปถวายเป็นพุทธบูชาตามพระอารามทั้งในกรุงและหัวเมือง"

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ได้แยกการพระราชกุศลอุปสมบทนาคหลวงเป็นอีกพิธีหนึ่ง ซึ่งมีก่อนวันเข้าพรรษาหลายวัน ยกเลิกการสมโภชพระพุทธสุรินทร หรือพระพุทธสิหิงค์ และเพิ่มการพระราชกุศล ทรงบาตรในวันเข้าพรรษา ส่วนการหล่อเทียนพรรษาทรงหล่อและทรงพระราชอุทิศในวันก่อนเทศกาลเข้าพรรษา แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปทรงจุดเทียนนั้นถวายเป็นพุทธบูชา ในวันขึ้น 15 ค่ำ และแรม 1 ค่ำ กับมีการถวายพุ่มบูชาพระพุทธปฏิมากรและพระสงฆ์ ทั้งที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และพระอารามหลวงสำคัญๆ ซึ่งเป็นการพระราชกุศลที่เพิ่มขึ้นจากรายการที่มีอยู่ในหนังสือคำให้การชาวกรุงเก่า

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ ไว้ใน "พระราชพิธีสิบสองเดือน" ว่า พระราชพิธีเดือน 8 นี้ น่าจะเรียกว่าการพระราชกุศลมากกว่าที่จะเรียกว่าการพระราชพิธี และอาจจะเป็นเพราะพระราชกระแสนี้เอง ในหมายกำหนดการในรัชกาลนั้นจึงเป็น "หมายกำหนดการพระราชกุศล" ไม่ใช่การพระราชพิธีดังสมัยกรุงศรีอยุธยา

ต่อมาชื่อของการพระราชกุศลได้เปลี่ยนไปบ้างเล็กน้อย กล่าว คือตั้งแต่ พ.ศ. 2451-2476 มีชื่อว่า "หมายกำหนดการพระราชกุศลในฤดูเข้าพรรษา"

พ.ศ.2477-2500 มีชื่อว่า "หมายกำหนดการพระราชกุศลเข้าวรรษา"

พ.ศ.2501-ปัจจุบัน ได้เปลี่ยนจากหมายกำหนดการพระราชกุศล เป็นหมายกำหนดการพระราชพิธี และเปลี่ยนชื่อของหมายกำหนดการใหม่ว่า "หมายกำหนดการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอาสาฬหบูชาและเทศกาลเข้าพรรษา" ทั้งนี้เนื่องจากคณะสังฆมนตรีได้มีมติถือเอาวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 เป็นวันอาสาฬหบูชาและได้ถวายพิธีอาสาฬหบูชาไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมการบำเพ็ญพระราชกุศลวันอาสาฬหบูชา เข้ากับการบำเพ็ญพระราชกุศลเข้าพรรษาซึ่งมีอยู่เดิมเป็นพิธีเดียวกัน เพราะวันที่จะต้องประกอบการพระราชพิธีนั้นพ้องกัน นอกจากนี้การพระราชกุศลที่ทรงบำเพ็ญก็เป็นการสมบูรณ์ยิ่งสำหรับพิธีอาสาฬหบูชาและพิธีเข้าพรรษา

รูปแบบการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในวันอาสาฬหบูชาและเทศกาลเข้าพรรษามีดังนี้

วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 (วันอาสาฬหบูชา) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทรงจุดเทียนพรรษาบูชาพระรัตนตรัย จากนั้น จะทรงถวายพุ่มบูชาพระพุทธปฏิมากรสำคัญในพระอุโบสถทั้ง 4 พระองค์ คือพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร พระสัมพุทธพรรณี พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก และพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จากนั้นทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธปฏิมากร และทรงจุดไฟ

ชนวนพระราชทานเจ้าพนักงาน เพื่อนำไปถวายเจ้าอาวาสและพระราชวงศ์จุดเทียนพรรษาที่ทรงพระราชอุทิศไว้ ณ พระศรีรัตนเจดีย์ หอพระมณเฑียรธรรม หอศาสตราคมในพระบรมมหาราชวัง และตามพระอารามหลวงต่างๆ ที่ไม่ได้เสด็จฯทรงจุดด้วยพระองค์เอง ต่อจากนั้นเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประเคนพุ่มดอกไม้ธูปเทียนแด่พระสงฆ์สมณศักดิ์ อันมีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ พระราชอุปัชฌายาจารย์ แล้วทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการและเครื่องราชสักการะ จากนั้น ทรงถวายพุ่มดอกไม้ธูปเทียนแด่เจ้าอาวาส แล้วเสด็จฯ ไปจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย และถวายพุ่มบูชาพระพุทธเจดีย์อันเป็นปูชนียสถานในวัด ตลอดจนบูชาปูชนียวัตถุ ได้แก่ พระพุทธศาสดา พระพุทธไสยา พระพุทธวชิรญาณ พระพุทธปัญญาอัคคะ และพระพุทธมนุษยนาค

วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 เวลาเช้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ไปทรงจุดเทียนพรรษาวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วัดเบญจมบพิตร วัดมกุฎกษัตริยาราม ฯลฯ หรืออาจจะเสด็จฯ เพียงวัดใดวัดหนึ่ง แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้พระบรมวงศานุวงศ์ เป็นผู้แทนพระองค์เสด็จไปยังวัดที่มิได้เสด็จฯ

ในวันเดียวกันนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินเปลี่ยนเครื่องทรงฤดูฝนพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามด้วย

ในวันขึ้น 14 ค่ำ-วันแรม 1 ค่ำ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานนิมนต์พระภิกษุสงฆ์เข้ามารับบิณฑบาตในพระบรมมหาราชวัง วันละ 150 รูป ตามราชประเพณี

นอกจากการบำเพ็ญพระราชกุศลดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีประเพณีหลวงอีกอย่างหนึ่งที่ปฏิบัติกันในเทศกาลเข้าพรรษา กลางพรรษา และออกพรรษา

ประเพณีนี้คือ การสวดมหาชาติคำหลวง ซึ่งเป็นธรรมเนียมที่มีมาแต่ครั้งสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมแห่งกรุงศรีอยุธยา โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สวด ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พระราชพิธีเดือน 9

พระราชพิธีตุลาภาร

พระราชพิธีตุลาภาร เป็นพิธีสะเดาะพระเคราะห์ หรือบำเพ็ญทานอย่างหนึ่ง หลักฐานสมัยกรุงศรีอยุธยา 2 ฉบับ คือกฎมณเฑียรบาล และจดหมายขุนหลวงหาวัดกล่าวไม่ตรงกัน เกี่ยวกับช่วงเวลาการจัดพระราชพิธีนี้ กฎมณเฑียรบาลกล่าวว่า เป็นพระราชพิธีที่กระทำขึ้นในเดือน 9 ในขณะที่จดหมายขุนหลวงหาวัด กล่าวว่า มีขึ้นในเดือน 7 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงพระราชนิพนธ์ “พระราชพิธีสิบสองเดือน” ทรงยึดตามกฎมณเฑียรบาล

สำหรับรายละเอียดของพิธีตุลาภาร จดหมายขุนหลวงหาวัด กล่าวเพียงว่า “เดือน 7 นั้นชื่อพิธีตุลาภาร คือเอาเงินนั้นชั่งให้เท่าพระองค์ แล้วจึงสะเดาะพระเคราะห์แล้วให้แก่พราหมณ์” ในกฎมณเฑียรบาล ได้กล่าวถึงพระราชพิธีนี้ ว่าเป็นพระราชพิธีใหญ่ มีขึ้น ณ พระที่นั่งมังคลาภิเษกมหาปราสาท กลางท้องพระโรงมีตราชูขนาดใหญ่ตั้งอยู่ มีม่านกั้นโดยรอบ พระเจ้าแผ่นดินเสด็จออกโดยพระราเชนทรยาน พระอัครมเหสี เสด็จโดยเทวียาน กระทำทักษิณาวัฏมหาปราสาท 9 รอบ แล้วเสด็จขึ้นพระมหาปราสาทประทับในม่านกั้น เจ้าพนักงานตีฆ้องชัยและกลองมโหระทึก พระเจ้าแผ่นดินเสด็จขึ้น “ถีบดุล” คือประทับในตราชั่งข้างขวา ตราชั่งข้างซ้ายใส่สรรพทรัพย์ เสร็จแล้วพระอัครมเหสีเสด็จขึ้นชั่ง แล้วพระราชทานทรัพย์นั้นให้แก่พราหมณ์ จากนั้น พระ

เจ้าแผ่นดินและพระอัครมเหสีเสด็จกลับ พระราชพิธีนี้จบลงด้วยงานสมโภชที่เรียกว่า “ช้ายเงินขวาทอง” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสันนิษฐานว่าเป็น “บายศรี”

ทั้งนี้ พระราชพิธีตุลาภาร ไม่มีการปฏิบัติกันแล้วในสมัยรัตนโกสินทร์

พระราชพิธีพิรุณศาสตร์

กฎมณเฑียรบาล และจดหมายขุนหลวงหาวัด ไม่ได้กล่าวถึงพระราชพิธีพิรุณศาสตร์ แต่มีปรากฏในตำราของพราหมณ์ว่า “เดือน 9 พระราชพิธีพิรุณศาสตร์มหาเมฆบูชา” พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสันนิษฐานว่า พิธีนี้คงมีมาแต่ครั้งโบราณแล้ว แต่เป็นพิธีจร คือหากปีใด ฝนฟ้าบริบูรณ์ ก็ไม่ประกอบพิธีนี้

พิธีพิรุณศาสตร์เป็นพิธีสำคัญสำหรับสังคมเกษตร ปีใดฝนแล้ง ถือเป็นหน้าที่ของพระเจ้าแผ่นดิน หรือผู้นำสังคม จะต้องปัดเป่า โดยการตั้งพิธีพิรุณศาสตร์ หรือพิธีขอฝน เพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล พืชพันธุ์ธัญญาหารจะได้อุดมสมบูรณ์

พระราชพิธีพิรุณศาสตร์ เป็นพิธีพราหมณ์ในสมัยรัตนโกสินทร์ได้เพิ่มพิธีสงฆ์เข้ามาด้วยโดยมีการประกอบพิธีสงฆ์และพิธีพราหมณ์ขึ้นพร้อมกัน แต่แยกพิธีพราหมณ์ไปทำที่ทุ่งส้มป่อย ตำบลพญาไท เนื่องจากเป็นพิธีที่ค่อนข้างสัปดนหยาบคายมีการตั้งโรงพระราชพิธีมีขื่อกว้าง 5 ศอก ยาว 10 ศอก มีเฉลียงมุงหลังคาโดยรอบ กลางโรงพระราชพิธีไม่มีหลังคา สำหรับประดิษฐานเทวรูปพระผู้เป็นเจ้าในศาสนาพราหมณ์ได้แก่ พระอิศวร พระพรหม พระนารายณ์ และพระพิฆเนศวร หน้าโรงพิธีด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือห่างจากโรงพระราชพิธีประมาณ 3 ศอก ตั้งเกยสูง 4 ศอก 5 นิ้ว กว้าง 2 ศอก 5 นิ้ว หน้าเกยขุดสระกว้าง-ยาว ด้านละ 3 ศอก ลึก 1 ศอก มีรูปเทวดา นาค

ปลา อยู่ในสระนั้น หน้าสระ มีรูปปั้นชาย-หญิง เปลือยกาย ฉาบปูนขาว ในวันแรกที่ตั้งพิธี มีขบวนแห่พระผู้เป็นเจ้า ไปโรงพระราชพิธี เวลาเช้าพระมหาราชครูขึ้นเกยอ่านพระเวท โบกธงขาว ไป-มา 3 ครั้ง พราหมณ์ 8 คนนั่งล้อมเทวรูปพระผู้เป็นเจ้า สาธยายมนต์พร้อมทั้งชักประคำไปด้วย มนต์สำหรับชักประคำจะเปลี่ยนไปตลอด 7 วัน การที่จะเลิกพิธีนั้น ให้เลิกตามพิธีสงฆ์

สำหรับพิธีสงฆ์ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีขึ้นที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ย้ายออกไปทำที่พลับพลาท้องสนามหลวง ซึ่งประดิษฐานพระพุทธคันธารราษฎร์ พระชัยวัฒน์ประจำรัชกาล พระห้ามสมุทร พระชัยนวโลหะน้อย พระทรมานข้าว หน้าพลับพลากลางแจ้งขุดสระ กว้าง-ยาว 4 ศอก ลึก 1 ศอก พูนดินเป็นคันรอบสูง 1 ศอก ที่ริมสระมีรูปปั้นนาคโลกบาลตั้งอยู่กลางสระมีรูปปั้นพระอินทร์ พระยาปลาช่อน[1] และบริวาร

พระสงฆ์จะสวดมนต์ตลอดทั้งกลางวันกลางคืน สำหรับบทสวดมนต์นอกจากจะมีบทสรรเสริญพระพุทธคุณแล้ว ก็ยังมีบทที่ว่าด้วยความเป็นมาของพระคันธารราษฎร์[2] และคาถาสุภูติสูตร[3]

การพระราชพิธีพิรุณศาสตร์ ไม่มีกำหนดวัน ขึ้นอยู่กับว่าฝนตก หรือไม่และหากฝนตกน้อย ก็จะประกอบพิธีต่อไป

ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าการพระราชพิธีพิรุณศาสตร์ เป็นพิธีจร ปีใดฝนฟ้าบริบูรณ์ ก็งดเสีย ไม่ประกอบพิธีนี้ โดยพิจารณาภาวะฝนตกในเดือน 9 เท่านั้น แต่ก่อนที่จะตั้งการพระราชพิธีพิรุณศาสตร์ซึ่งถือว่าเป็นพิธีใหญ่ จะมีการทำพิธีเล็กๆ เช่น พิธีแห่นางแมว ซึ่งยังคงมีให้เห็นอยู่ในชนบทบางแห่ง หรือพิธีช้างบำรุงงา ซึ่งยกเลิกไปแล้ว

พิธีช้างบำรูงา

เป็นพิธีขอฝนที่ให้ช้าง 2 เชือก ประสานงากัน โดยมีการสร้างแท่นตะลุงเบญพาด[4] 2 แท่น ห่างกัน 20 วา ท้ายแท่นตะลุงเบญพาด ปักเสาปอง[5] 2 แถวๆ ละ 5 ต้น ระยะห่างระหว่างเสาปอง 1 ศอก ระหว่างแท่นตะลุงเบญจพาดมีแผงบังตา เพื่อไม่ให้ช้างเห็นกัน นำช้างตกมัน 2 เชือก มายืนแท่นผูกตะลุง ช้างนี้มีหมอช้างถือขอเกราะขี่คอ ควาญท้ายถือขอเรียกว่าขอช้างพลาย ปลายด้ามขอมีปืนยาว 4 หรือ 5 ศอก เมื่อจะให้ช้างบำรูงา หรือประงากัน ให้ผูกเชือกบาศที่เท้าหลังช้างข้างละ 2 เส้น ปลายเชือกบาศพันเสาปองทั้ง 2 เสา แล้วถอดปลอกปลดเชือกมัดขา นำช้างลงจากแท่น ชักแผงบังตาออก หากเห็นว่าช้างทั้ง 2 เชือก ยังอยู่ห่างกัน ก็ให้คัดเชือกออกจากเสาปองทีละคู่ เพื่อให้ช้างใกล้กันพอประสานงากันได้ ช้างที่กำลังตกมันทั้ง 2 เชือกจะย่อตัวโถมปะทะงากัน เสียงดังก็กก้อง แต่ก็ไม่ได้รับอันตรายใดๆ เมื่อเห็นว่าช้างเชือกใดได้ชัยชนะ คือสามารถงัดงาช้างคู่ต่อสู้ได้ หมอช้างก็จะนำช้างให้ถอยจากกัน แล้วรักษาให้หายคลั่ง หมอและควาญช้างจะรำขอเยาะเย้ยกัน โดยหมอและควาญช้างที่ชนะรำก่อน เสร็จแล้วฝ่ายแพ้จึงจะรำโต้ตอบ และนำช้างเข้าประงากันใหม่ และรำขอเยาะเย้ยกันครบ 3 ครั้ง เป็นอันเสร็จการบำรูงา

พิธีช้างบำรูงานี้ ไม่ใช่กระทำขึ้นสำหรับพิธีขอฝนเท่านั้น หากยังถือว่าเป็นสวัสดิมงคลแก่ประเทศด้วย ในยุครัตนโกสินทร์มีการประกอบพิธีดังกล่าวเพียงครั้งเดียวคือในรัชสมัยรัชกาลที่ 4 ที่พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้มีขึ้น

เชิงอรรถ

1. ปรากฏในวาริชชาดกว่า พระยาปลาช่อนอาศัยอยู่ในบึงแห่งหนึ่ง เวลานั้นเป็นเวลาแล้ง น้ำในบึงแห้งขอดเป็นตม ฝูงนกกาต่างพากันลงจิกกินปลาในบึงนั้น พระยาปลาช่อนจึงได้เสี่ยงบารมีตั้งสัตย์อธิษฐานขอให้ฝนตก ก็ปรากฏว่าฝนตกใหญ่ ทำให้ฝูงปลาได้ พ้นภัยจากฝูงนกกา
2. มูลเหตุของการสร้างพระคันธารราษฎร์ เนื่องมาจากในสมัยพุทธกาล ครั้งที่พระพุทธองค์ประทับอยู่ ณ พระเชตวนาราม ในกรุงสาวัตถี ฝนแล้ง น้ำในลำธารห้วยหนองคลองบึงทุกแห่งแห้ง แม้กระทั่งสระโบกขรณีที่เคยเป็นพุทธบริโภค น้ำก็แห้งจนเห็นตม บรรดานกกาต่างพากันจิกกินปลาเป็นอาหารได้อย่างง่ายดาย ปลาต้องมุดซ่อนอยู่ในตมเพื่อให้พ้นภัย เมื่อพระพุทธองค์เสด็จออกบิณฑบาตทอดพระเนตรเห็นเช่นนั้น ก็เกิดความกรุณา เมื่อเสด็จกลับอารามแล้ว ภายหลังเสร็จภัตตกิจ จึงทรงเรียกให้พระอานนท์พุทธอนุชา นำผ้าอุทกสาฏกมาถวายและพระพุทธองค์ทรงผ้านั้น ทรงพาดชายผ้าข้างหนึ่งเหนือพระอังสะและเสด็จยืนที่ฝั่งสระโบกขรณี ยกพระหัตถ์ขวาทำอาการเรียกฝน พระหัตถ์ซ้ายหงาย รองรับน้ำฝน ทันใดนั้นฝนก็ตกลงมาเป็นอันมาก
3. พระอรรถกถากล่าวถึงพระสุภูตเถระว่า เคยตั้งอธิษฐาน เมื่อครั้งพระปทุมุตตรสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ขอให้ได้บวชและบรรลุเป็นพระอรหันต์ ต่อมาในสมัยพุทธกาล ได้ถือกำเนิดในตระกูลสุมนเศรษฐี มีชื่อว่าสุภูต และได้ออกบวชในวันที่อนาถบิณฑิกะมหาอุบาสกฉลองพระเชตวนาราม พระสุภูตได้เจริญสมณธรรมจนบรรลุอรหัต ต่อมา ได้จาริกไปยังแคว้นมคธ พระเจ้าพิมพิสาร เจ้าผู้ครองแคว้นทรงทราบ จึงเสด็จมาเฝ้าและรับสั่งว่าจะจัดสร้างเสนาสนะถวาย แต่เนื่องจากทรงมีพระภารกิจมาก จึงยังไม่ได้สร้าง พระสุภูตเถระจึงต้องอยู่กลางแจ้ง เวลานั้นเป็นฤดูฝน ปรากฏว่าฝนฟ้าไม่ตก ราษฎรได้รับความเดือดร้อนจึงพากันกราบทูลพระเจ้าพิมพิสาร พระเจ้าพิมพิสารทรงดำริหาสาเหตุ และทรงอนุมานว่าน่าจะเป็นเพราะพระสุภูตเถระพำนักอยู่กลางแจ้ง จึงรับสั่งให้สร้างกุฏิมุงและบังด้วยใบไม้ถวายพระเถระ ครั้นเมื่อพระเถระเข้าไปในกุฏิแล้ว ฝนก็ตกลงมาเพียงเล็กน้อย พระสุภูตเถระเห็นเช่นนั้น จึงกล่าวคาถา มีความว่า อันตรายภายนอกไม่มีแก่ตัวท่านแล้ว เพราะกุฏิมุงดีแล้ว มีบานประตูหน้าต่างอันชิดสนิทดีไม่มีช่องลม ขอให้เทพยดาบันดาลให้ฝนตกเถิดพระเถระกล่าวคาถาจบแล้ว เมฆก็ตั้งเค้า และฝนตกใหญ่
4. ประกอบด้วยแท่น เสาสำหรับผูกช้าง หรือเสาตะลุง 2 เสา และไม้ที่คุมกันเข้าเป็นเครื่องค้ำยันเสาตะลุงให้มั่นคง
5. เสาเตี้ยๆ สำหรับผูกเท้าหลังช้างยืนโรง

บรรณานุกรม

1. จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว,พระบาทสมเด็จพระ.**พระราชพิธีสิบสองเดือน เล่ม 2-3**. พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.2506
2. กรมศิลปากร.**ศิลปวัฒนธรรมไทย เล่ม 3**.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์พิฆเนศ.2524
3. ประยุทธ สิทธิพันธ์.**พระราชประเพณีและประเพณีชาวบ้าน**.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ.2524
4. บำราบปรปักษ์.สมเด็จเจ้าฟ้ามหามาลา กรมพระยา.**โครงพระราชพิธีทวาทศมาส**.พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.2509
5. คณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยวัฒนธรรมและสนเทศ,คณะทำงานโครงการวรรณกรรมอาเซียน.**วรรณกรรมอาเซียน ประเทศไทย เล่ม 2 บี วรรณกรรมสมัยอยุธยา ฉบับถอดความ**.กรุงเทพฯ:บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิง จำกัด (มหาชน).2539

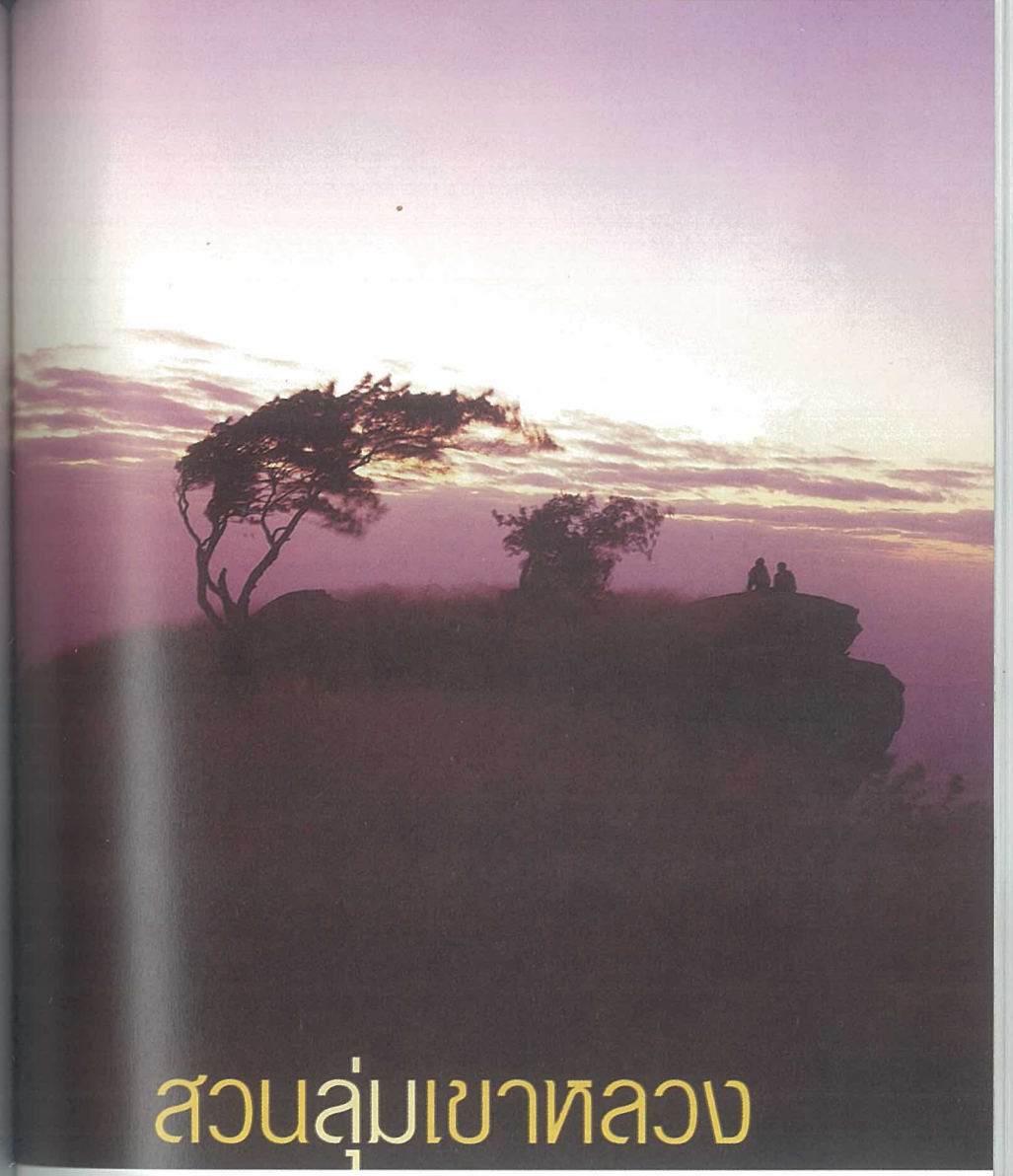
“

ผมได้รับหนังสือวิทยุสราญรมย์เรียบร้อยแล้ว และอ่านจบแล้วบางเรื่อง ชอบสัมภาษณ์มากที่สุด รองลงมาก็บทกวี ศิลปวัฒนธรรม ทัศนะ โดยรวมแล้วชอบสำหรับการฟังในช่วงนี้ที่อยุธยาเสียงชัดเจนมาก

(สมหวัง ประทุมโสม อยุธยา)

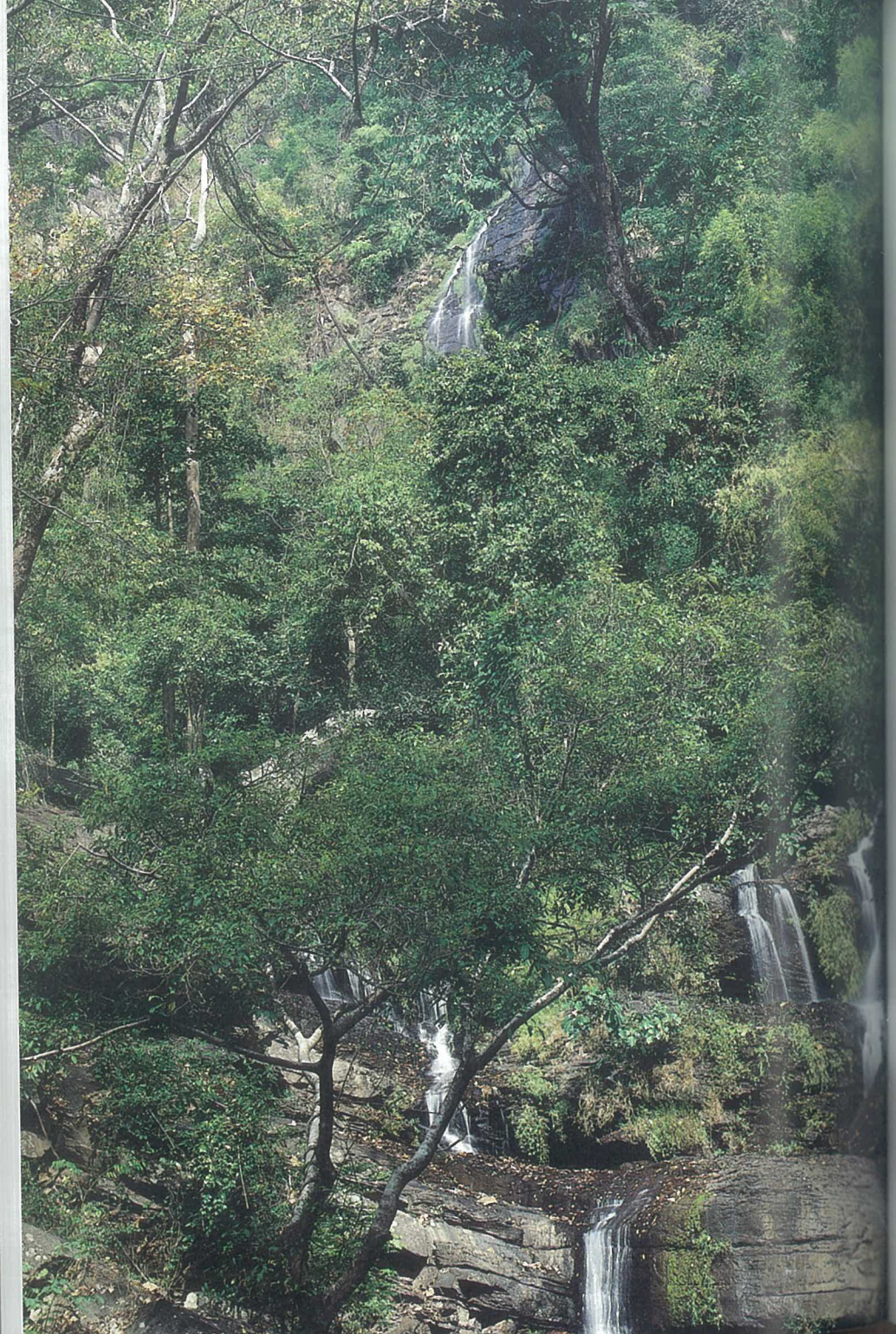
”

สวนลุ่มเขาหลวง

“แสงสีแห่งวันและเวลาแห่งฤดูกาลเป็นจิตรกรให้ทุ่งหญ้า และแนวเนินภายใต้โค้งฟ้าสีคราม
ป่าหญ้าสีทองที่ปั่นป่วนด้วยแรงลม ยอดเขาสะบัดพลิ้วราวคลื่นในท้องทะเลหลวง
ลีกล้ำรุนแรงราวสะบัดจากปลายพู่กันของจิตรกรเรืองนาม
ในวรรณะสีอันเจิดจ้ารุนแรงเช่นนี้ เราคิดถึงภาพเขียนหลายภาพของแวนโก๊ะ”

เยือกเย็น ใน สวนลุ่มเขาหลวง

วาสนา กุลประสูตร

นั่นคือที่หมายของเรา ขุนเขาตอนล่างสุดของเทือกเขาผีปันน้ำที่ทอดร่างนิ่งสนิทอยู่เบื้องหัวนอน (ทิศใต้) ของเมืองสุโขทัย

เงื้อมเงาทึบทะมึนกั้นขอบฟ้าด้านทิศใต้อยู่ลิบๆ ดูรูปพรรณสัณฐานประดุจสตรีนอนสยายผม ที่ส่วนใบหน้านั้นเคลียอยู่กับเมฆหมอกเป็นนิจสิน แต่เมื่อเปลี่ยนมุมมองมาทางด้านตะวันออกของขุนเขา ไม่ว่าจะเป็นเวลาใดที่คุณกำลังเดินทางอยู่บนทางหลวงหมายเลข 101 หรือเส้นทางหลวงระหว่างสุโขทัยไปกำแพงเพชร ช่วงที่จะเข้าสู่อำเภอคีรีมาศจะแลเห็นเขาหลวงเป็นเทือกเหยียดยาวอยู่ในทุ่งนาด้านตะวันตก ไม่มีรูปร่างดุจเจ้าหญิงที่นอนเฝ้าเมืองสุโขทัยดังมุมมองจากทิศเหนือเหมือนเคย แต่ไม่ว่าจะเป็นมุมมองจากทิศไหน ขุนเขามหึมาแห่งนี้ยังคงเป็นขุนเขาแห่งประวัติศาสตร์ที่มีเสียงสะท้อนอันศักดิ์สิทธิ์ก้องกังวานออกมาจากหลังศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชว่า "เบื้องหัวนอน (ทิศใต้) เมืองสุโขทัยนี้มีกุฎิ พิหารปู่ครูอยู่ มีสรีดภงศ์ (ทำนบกั้นน้ำ) มีป่าพร้าว ป่าลาง (ขนุน) มีป่าม่วง ป่าขาม มีน้ำโคก มีพระขพุงผี เทพยดาในเขาอันนี้ (เขาหลวง) เป็นใหญ่กว่าทุกผีในเมืองนี้ ขุนผู้ใดถือเมืองสุโขทัยนี้แล้ว

ไหว้ดีพลีถูกเมืองนี้เที่ยงเมืองนี้ดี ผิไหว้บ่ดีพลีบ่ถูก ผีในเขาอันนี้ (เขาหลวง) บ่คุ้มบ่เกรง เมืองนี้จะหาย" เนื้อความนี้เก่าแก่เท่าๆ กับอายุของลายสือไทยกว่า 700 ปี ที่ราชธานีของคนไทยเปลี่ยนไปอยู่ที่ชุมชนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาทางใต้แล้ว

นอกจากธรรมชาติยิ่งใหญ่ที่เฝ้าแปรเปลี่ยนรายละเอียดต่างๆ ของเขาหลวงแห่งนี้ ด้วยอานุภาพของกาลเวลา ระหว่างหนทางจากสุโขทัยมุ่งไปสู่อำเภอคีรีมาศ ทางทิศใต้ด้วยทางหลวงหมายเลข 101 เราเดินทางไม่เร่งร้อนนัก แม้จะเข้าเวลาเย็นย่ำแล้วก็ตามที แสงสุดท้ายของวันนี้ ฉานโชนเป็นสีส้มจัดอยู่หลังเทือกเขาหลวงสะท้อนเงื้อมเงายิ่งใหญ่อยู่ในแอ่งน้ำริมท้องนาข้างทางหญ้าเลากำลังให้ดอกขาวพร่าง พัดพลิ้วเล่นแสงล้อลมลงราวกับคลื่นในท้องทะเลอันไพศาล ท้องนาที่ผ่านการเก็บเกี่ยวไปหมดแล้ว ปรากฏแนวเป็นขอบคันลิบลิ่วไปชนเชิงเขา บ่งบอกถึงความสำคัญไม่เคยเสื่อมคลายของเทือกเขาหลวงที่โอบอุ้มผู้คนและแผ่นดินเบื้องล่างไว้ในฐานะของแหล่งต้นน้ำลำธารที่หล่อเลี้ยงสืบเนื่องมานานกว่าพันปี

ตะวันจมหายไปในแผ่นดินชั่วขณะใหญ่แล้ว ทิ้งแสงสีม่วงทาบทาไว้บนท้องฟ้า พร้อมเทือกเขามหึมาที่กลายเป็นสีดำสนิท เก็บประวัติศาสตร์และตำนานพิสดารแห่งขุนเขาไว้ในเงามืดของกลางคืนข้างแรมอ่อนๆ แล้ววันเวลาก็ได้เปลี่ยนฉากใหม่ให้กับเขาหลวงอีกครั้ง ทางลูกรัง 16 กิโลเมตรที่แยกตรงทางเข้าอำเภอคีรีมาศ นำเราเข้าไปยังที่ทำการอุทยานแห่งชาติรามคำแหงหรือเขาหลวง ทำให้รถไม่อาจแล่นได้เรียบตลอดทาง กระนั้นก็ยังทำให้เราไม่ต้องถึงขนาดนั่งเกวียนเข้าเขตป่าเขาหลวงอย่างเพื่อนรุ่นแรกที่เข้ามาบุกเบิก

ตำนานการเดินทางครั้งนั้นเก่าแก่เกือบเท่าอายุของการจัดตั้งพื้นที่ป่าเขาหลวงในอาณาบริเวณ 341 ตารางกิโลเมตรที่ครอบคลุมพื้นที่อำเภอ

บ้านด่านลานหอย อำเภอคีรีมาศและอำเภอเมืองสุโขทัย ขึ้นเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อ พ.ศ. 2523 แล้วเราก็คิดถึงคนที่ไม่มีโอกาสจะได้พบในเย็นวันนี้ เพราะเขาติดราชการอยู่ที่กรมป่าไม้ ธนู ขันติสุข หัวหน้าอุทยานแห่งชาติเขาหลวงคนที่ 2 ที่ใช้เวลากับการต่อสู้บุกเบิกและพัฒนาพื้นที่ป่าเขาหลวงมาเกือบเท่าๆ อายุของความเป็นอุทยานเหมือนกัน

วิวัฒน์ จันทร์เผือน ผู้ช่วยหัวหน้าอุทยานฯ จัดที่พักให้คณะของเราที่บ้านรับรองชื่อ "หินราง" ในอาณาบริเวณใกล้เคียงกัน เราเห็นบ้านพักอุทยานฯ อีก 3 หลัง อยู่เคียงใกล้ที่ล้วนมีชื่อที่มีความหมายต่อสถานที่ทั้งสิ้น ไม่ว่า "สวนลุ่ม" หรือ "สวนขวัญ" และ "วังเงิน"

สวนลุ่ม สวนขวัญ ก็คือ สวนว่านยาสมุนไพรที่เลื่องลือมาแต่สมัยสุโขทัย จนกระทั่งทุกวันนี้ก็ยังอุดมไปด้วยสมุนไพรมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศทีเดียว ป่าสมุนไพรส่วนล่างก็คือ "สวนลุ่ม" ที่เป็นที่ตั้งของที่ทำการอุทยานฯ ทุกวันนี้ ป่าสมุนไพรบนยอดเขาก็คือ บริเวณที่เรียกว่า "สวนขวัญ" และยังมีอีกแห่งหนึ่งที่เรียกบริเวณนั้นว่า "สวนน้ำดิบเข็มหลอด" ด้วย ส่วน"วังเงิน" คือ ชื่อธารน้ำสายเล็กๆ ที่ไหลผ่านสวนลุ่ม อยู่ใกล้ๆ นี่เอง จากชื่อบ้านพัก ทำให้เราพลอยเพริดไปถึงชื่ออีกหลายชื่อที่ยังปรากฏทั้งร่องรอยของสถานที่จริงและกลิ่นอายของเรื่องราวเก่าแก่แต่ครั้งสุโขทัยยังรุ่งเรืองเป็นราชธานี เหนือสวนลุ่มแห่งนี้มี "ประตูป่า" ทางตะวันออก คือ "ประตูเปลือย" ส่วนทางใต้เป็น "ประตูพระร่วง" ไกลออกไปทางเหนือระหว่างหุบเขาพระบาทใหญ่และเขากิ่วอ้ายมาสรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง สร้างมานานแสนนานแล้ว ยามนี้ทะเลสาบเหนือเขื่อนคงวาววับราวสีเงินในแสงจันทร์ข้างแรมอ่อนๆ และนี่คือส่วนสำคัญที่ทำให้น้ำในตะพังเงินตระพังทอง ภายในเขตเมืองโบราณเนืองนองเปี่ยมฝั่งอยู่เสมอ ป่าเขาหลวงมีอิทธิพลอยู่ในวิถีชีวิตของชาวสุโขทัย แทบทั้ง

วงจรแห่งชีวิต อย่างน้อยที่สุดเท่าที่จารึกประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือที่สุดก็บอกว่าอิทธิพลแห่งป่าเขาหลวงต่อชีวิตของชาวสุโขทัยนั้นมีมาไม่ต่ำกว่า 700 ปีทีเดียว

ในบ้าน "หินราง" ที่ชวนให้มีมโนภาพถึงธารน้ำตกสายเล็กสายหนึ่งในอุทยานฯ เราผลัดเปลี่ยนหลับไประหว่างรอยต่อของอดีตและปัจจุบัน ความเยือกเย็นในฤดูหนาวที่สวนลุ่มทำให้เรารู้สึกสะท้านใจกับบรรยากาศบนความสูงกว่า 1,000 เมตรที่ยอดเขาหลวง นั่นคือ สิ่งที่เราจะรู้เอง เห็นเอง ในเวลาไม่ช้าไม่นานจากนี้

จากคลองไผ่นามาเป็นธารน้ำเสียงดนตรี

สิ่งที่ยิ่งใหญ่มหึมาเราไม่อาจมองเห็นรูปพรรณสัณฐานได้หาก ไม่อยู่แต่ไกล แต่การรู้จักและสัมผัสซึ้งถึงหัวใจและวิญญาณนั้นจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้อย่างใกล้ชิด ถึงวันนี้เราเพียงมาแอบอิงอยู่แค่เชิงเขาหลวง เงี่ยหูฟังห้วยวังเงินไหลรินๆ อยู่ทางเหนือของบ้านพักราวเสียงกระซิบกระซาบ ที่อยากบอกกล่าวถึงความฉ่ำชื้นสมบูรณ์ด้วยห้วยละหารธารน้ำหลายสายที่ขุนเขามหึมาแห่งนี้ได้เป็นแหล่งกำเนิด บนขุนเขาที่เรียงรายเป็นเทือกยาวตามแนวจากเหนือลงมาใต้นี้ ทำให้ลำธารส่วนใหญ่ไหลลงสู่ที่ต่ำกว่าทางด้านตะวันตกและตะวันออก ส่วนใหญ่ เป็นลำธารสายสั้นๆ ที่ไหลลงมาจากสภาพภูมิประเทศที่สูงชัน มักมีน้ำป่าไหลบ่ารุนแรงในช่วงหน้าฝน และมีน้ำน้อยในหน้าแล้ง แต่ก็มีหลายสายที่มีน้ำบริบูรณ์ตลอดปี เทือกเขาที่ทอดตัวเหยียดยาวจากทิศเหนือมาทิศใต้นี้มีลำธารไม่ต่ำกว่า 30 สายน้ำทีเดียว เช่น คลองตาเจ๊ก คลองเสาหอ คลองบงคลองในเขา ไหลลงสู่พื้นที่ด้านเหนือของอุทยานฯ คลองด้วงงาม คลองลานทอง คลองข้างในไหลลงพื้นที่ด้านใต้ คลองวังเงิน คลองเนินคลี่ คลองห้าพระร่วง ไหลลงทางด้านตะวันออกและคลองมะซาง คลองเพชรหึง คลองเขาฝาชี ไหลลงทางฝั่งตะวันตก

ลำธารใหญ่น้อยในเขาหลวงต่างเนรมิตธารน้ำที่สวยงามมากไว้ในอุทยานฯ อย่างน้ำตกหินราง น้ำตกผาน้ำริน น้ำตกลำเกลียว น้ำตกช่างทอง และที่เล่าลือกันนักหนาก็คือน้ำตกสายรุ้ง ซึ่งเกิดจากลำธารคลองไผ่นาที่มีต้นน้ำอยู่บนยอดภูกา บนเขาหลวง ธารน้ำสายนี้ไหลลงมาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอุทยานฯ ตรงโตรกผาสูงชันกว่าร้อยเมตร ธารน้ำคลองไผ่นาไหล่หลั่งพรั่งพรายลงมาตามชั้นหินเป็นน้ำตกขนาดใหญ่ที่สุดเท่าที่ค้นพบในอุทยานฯ

และนั้นคือเหตุแห่งการตัดสินใจยอมใช้เวลา 1 วันสำหรับน้ำตก แห่งนี้ เรากับสุรจิต จามรมาน และคณะของผู้ช่วยวิวัฒน์ ออกจากที่พักที่สวนลุ่มก็เมื่อสายแล้ว เพราะเราเสียเวลาไปกับการ "ล่านก" ด้วยกล้องส่องทางไกลขนาดเทเล่ 800 มม. ที่สุรจิตนำมาด้วย นับว่าเป็นยามเช้าอันรื่นรมย์พอสมควรทีเดียว ชีวิตวิญญาณแห่งป่าเขาหลวงทักทายเราด้วยเสียงน้ำไหลจากลำธารวังเงินและเสียงนกร้องเพลงอยู่ตามยอดไม้

"ผมจะไม่ล่านกกระจอกให้เสียฤกษ์สำหรับเช้านี้หรอกครับ"

สุรจิตว่า คำว่านกกระจอกของเขามิได้หมายถึงเจ้านกกระจอก แต่หมายถึงนกดาดๆ ธรรมดาสามัญ เกินกว่าจะเสียเวลาตั้งกล้องปรับเลนส์ดูนั่นคือทรรศนะของนักดูนกที่พอใจจะเสพในสิ่งที่หาได้ยากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งคงเป็นความรู้สึกอย่างนักสะสมนั่นกระมัง เขาหารู้ไม่ว่า กล้องดูนกคุณภาพดีของเขานั้นบางทีเรากลับไม่ได้ใช้ส่องดูนก (เพราะปรับเลนส์ไม่ทันสักที) แต่เรากลับดูอะไรสัพเพเหระ ตั้งแต่สีของใบไม้ที่เพิ่งคลี่ใบรับแสงยามรุ่งอรุณ ใบอ่อนที่ย้อนแสงดูเขียวใสโปร่งบางจนแลเห็นกระทั่งเส้นใยบอบบางในเนื้อใบ และบางทีเราก็ใช้กล้องตัวนี้แอบดูแมงมุมที่ชักใยอันอ่อนหวานบางเบาของมันอยู่ระหว่างกอกล้วยไม้บนคาคบสูงลิ่ว

การเดินทางไปน้ำตกสายรุ้ง ซึ่งอยู่คนละฟากขุนเขานี้ เราจะต้องออก

จากสวนลุ่มที่อยู่ทางเชิงเขาด้านตะวันออกเฉียงใต้ ย้อนเส้นทางเข้าสู่อุทยานฯ ตลอด 16 กิโลเมตร จนถึงทางหลวงสายสุโขทัย - กำแพงเพชร ขับรถตรงไปทางกำแพงเพชรประมาณ 20 กิโลเมตร ก็แยกขวาเข้าทางลูกรังสายบ้านด่านลานหอย - บ้านใหม่เจริญผล ซึ่งเป็นถนนที่จัดเลียบแนวเขตอุทยานฯ ด้านตะวันตกประมาณไม่ถึง 10 กิโลเมตรดีก็มีทางแยกที่บ้านน้ำพุเข้าสู่หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติน้ำตกสายรุ้งเป็นระยะทางอีกประมาณ 3.5 กิโลเมตร จากนั้นจึงเป็นทางเดินเท้า ที่ย้อนลำธารเข้าไปยังตัวน้ำตกประมาณ 2 กิโลเมตร ระหว่างทาง สุรจิตล่านกอีเสือน้ำตาลให้เราได้เห็นเป็นบุญตาตรงท้องนาข้างทาง ได้เห็นนกอีเสือหัวดำอย่างจังๆ ตรงหนองน้ำที่ดอกผักบุ้งสีม่วงอ่อนกำลังพราวเต็มบึง ได้เห็นนกแซงแซวเกาะพักบนยอดหญ้าลึกเร้นสายตาธรรมดา แล้วมาได้เห็นนกกินปลีท้องดำในป่าเต็งรังที่กำลังเปลี่ยนสีที่บริเวณหน่วยพิทักษ์ฯ น้ำตกสายรุ้งนั่นเอง นับว่าเป็นการใช้เวลาที่คุ้มค่าทีเดียว เพราะเรามาถึงบริเวณหน่วยพิทักษ์เวลาเที่ยงพอดี

เส้นทางไปสู่น้ำตกก็คือ การเดินเลาะไปตามลำธารนั่นเอง ท้องธารเหือดน้ำ เต็มไปด้วยโขดหินระเกะระกะ แดดบ่ายพยับโพยมแสงในป่าที่ค่อนข้างสงัดลม เราเดินกันพอเหงื่อซึม เสียงสุรจิตก็ตะโกนบอกว่าใกล้ถึงน้ำตกชั้นแรกแล้ว แต่ก็แปลกที่เสียงน้ำไหลดูห่างไกลเสียเหลือเกิน เฟิร์นสีซีดตามซอกหินหรือแม้พวกมอสที่เคยงามอยู่ในที่ชื้นดูแห้งกรังเหมือนจะฟ้องว่าป่าเขาหลวงด้านนี้เริ่มแล้งมาไม่ช้าไม่นานนี้เอง แหงนดูฟ้าก็ไม่เห็นฟ้าเพราะหมู่ไม้ใหญ่แผ่กิ่งก้านสาขาบดบังไว้ซับซ้อนจะเห็นก็แต่ใบไม้ร่วงพรูอยู่ทางโน้นทางนี้ เราเริ่มไม่หวังอะไรมากนักกับที่หมายแต่ท่าทีของเพื่อนร่วมทางที่โบกไม้โบกมือเรียกให้เราเร่งฝีเท้าขึ้นไปบนชะง่อนหินเบื้องหน้าโน้นทำให้เรากลับลังเล เพียงอนาคตไม่กี่ย่างก้าวก็ช่างมีความไม่แน่นอนเสียจริงๆ แล้วเราก็มาถึงบริเวณ

โตรกธารที่เมื่อโผล่พ้นเงื้อมหินใหญ่ที่ดูเสมือนมันจะทอดขวางลำธารอยู่นั้น พลันฉากใหญ่แห่งสายน้ำท่ามกลางแนวป่าที่เริ่มเปลี่ยนสีก็ปรากฏแก่สายตา นั่นคือ ป่าผืนใหญ่ด้านตะวันตกเฉียงใต้ของเขาหลวงที่ปกคลุมหนาแน่นลงมาตามสันเขาที่สูงชัน ธารน้ำจากคลองไผ่นาทะลักทลายหินผาจนเป็นหุบเหวลึกล้ำและหายลับไปในเงามืดของหมู่ไม้ กระนั้นก็ยังเห็นส่วนหนึ่งของหน้าผาสูงที่ธาร น้ำขาวพร่างหลั่งไหลลงมาเป็นทางยาว จับตาไล่ลงมาตามธารน้ำ มันหายลับไปในหุบลึกแล้วปรากฏอีกครั้งตรงส่วนล่างของแนวป่าในระยะที่ใกล้เข้ามา สายน้ำแตกกระจายไปตามผาหินหน้ากว้างลดหลั่นซอกซอนมาตามโขดหินน้อยใหญ่ กระทั่งสามารถพัดพาเอาใบไม้แห้งสีน้ำตาลและสีแดงมาทักทายเราถึงที่ยืนอยู่ แล้วเราก็รู้ว่า น้ำตกที่มองเห็นยังอยู่ไกลเกินกว่าจะได้ยินเสียงครืนโครมและก็ไม่แน่ใจว่า หากในมุมมองที่ใกล้กว่านี้เราจะสัมผัสบรรยากาศของธารน้ำท่ามกลางป่าผืนใหญ่ที่แน่นขนัดอย่างนี้หรือไม่ แต่ที่รู้ๆ ก็คือเราจะต้องเดินอีกไกลพอสมควรจึงจะถึงผาน้ำตกที่มองเห็นจากตรงนี้

ทางเริ่มชันขึ้นเรื่อยๆ จากน้ำตกชั้นแรกที่เราต้องเดินเลาะไปตามริมลำธาร และบางครั้งก็หมิ่นเหม่อยู่ริมเหว ยิ่งขึ้นไปที่สูงขึ้น น้ำกลับมากขึ้น เราผ่านธารน้ำตกไปอีก 2 ชั้น เพราะต้องรีบทำเวลาให้ทันกับแสงอาทิตย์ช่วงบ่ายที่หน้าผาน้ำตกสายรุ้งจะรับมุมพอดีกับแดดบ่ายแล้วเราก็ถึงที่หมายอย่างสมคะเน เมื่อไต่บันไดครั้งสุดท้ายขึ้นสู่ชะโงกหินใหญ่ที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของลานหินระเกะระกะ ได้ผาน้ำตกที่สูงลิ่วกว่าร้อยเมตร แปลก, ไม่มีเสียงครึกโครมกึกก้องของสายน้ำ สิ่งที่ประจักษ์แก่สายตา คือ ธารน้ำพร่างพรายกระจายลงมาตามหน้าผา ที่มีชะง่อนหินรับเป็นชั้นๆ ที่มีหมู่หญ้าและกอเฟิร์นสีเขียวชอุ่มทิ้งตัวลู่พลิ้วลงมาตามน้ำตก สายน้ำซ่านซ่าดูอ่อนหวานบางเบารวมกับกลุ่มเครื่องสายในวงดุริยางค์ ที่กำลังบรรเลงเซอเรเนดบทสั้นๆ ซ้ำไปซ้ำมาไม่รู้จบและ

เมื่อดวงอาทิตย์เคลื่อนตัวออกจากหมู่เมฆ แดดก็กำจายแสงจับสายน้ำและหมู่ไม้จนเห็นละอองระยิบระยับอยู่ในประกายแดด แล้วละอองน้ำที่หนาแน่นตรงแอ่งน้ำตกก็ทำปฏิกิริยากับแสงสร้างรุ้งกินน้ำที่ส่งสีม่วงอมชมพูโดดเด่นกว่าสีอื่นเป็นสะพานทอดโค้งอยู่หน้าน้ำตกนั่นเอง ใครๆ ก็อาจมีนัดกับสายรุ้งหน้าผาน้ำตกแห่งนี้ได้ทั้งนั้น ตราบใดที่ตะวันมีแสงคลองไผ่นายังบริบูรณ์ด้วยสายน้ำและผาสูงแห่งนี้ยังไม่ทลายลงมา แน่นอนที่สายน้ำจากคลองไผ่นายังคงสร้างธารน้ำเสียงดนตรีอันอ่อนหวานรวมกับโมสาร์ทพาโชแปงมาทิ้งบทสั้นๆ ของเซอเรเนดของท่านไว้ที่นี่นานแสนนานมาแล้ว

ยอดเขาทั้ง 4 กับภาพเขียนของแวนโก๊ะ

จากที่พักในสวนลุ่ม เราเผ้ามองหน้าผาอันสูงลิ่วของเขาหลวงมา 2 วันแล้ว ส่วนยอดที่เหมือนจะเลือนหายไปในเบื้องนภากาศอันสูงลึกล้ำนั้นคือ ยอดผานารายณ์ที่หมายของเราที่จะต้องเริ่มก้าวแรกจากส่วนลุ่มนี่เอง หนทางไปสู่ยอดเขา... ไม่มีที่ไหนจะขึ้นได้ง่ายๆ นอกจากจะไปด้วยกระเช้าไฟฟ้า กระนั้นเสียงร่ำลือถึงทางชันอันโหดร้ายเสียยิ่งกว่าภูกระดึงก็ทำให้เรารู้สึกระย่อไม่ใช่น้อย ทางขึ้นยอดเขานั้นมี 2 เส้นทาง คือ ทางชัน แต่ระยะสั้นแต่ 3,585 เมตร กับทางอ้อมที่ชันน้อยกว่า แต่ว่าไกลถึง 4,705 เมตร

ถึงอย่างไร เราก็ต้องขึ้นลงทางเดียวอยู่ดี คือ ทางชัน เพราะเจ้าหน้าที่อุทยานฯ บอกว่าทางอ้อมไม่ค่อยมีคนใช้เดินนานมาแล้ว นานวันเข้าป่าก็ปรกทางรกเรื้อ เมื่อไม่มีทางเลือกมากไปกว่านี้เราก็ต้องตัดใจขึ้นทางที่ชาวบ้านเขาขึ้นกันโดยทำใจให้จดจ่อเพียงก้าวต่อก้าวโดยไม่คิดถึงก้าวที่พันที่หมื่นที่ยังเหลืออยู่ข้างหน้า ไม่คิดถึงอานุภาพที่ท้าทายเราอย่างทรงอำนาจอาจหาญจากยอดผาที่ตระหง่านเงื้อม และไม่เร่งฝีเท้าเกินกว่าที่กำลังของตนเองจะทนทานได้ หนทางคดเคี้ยวโค้งแล้วโค้งเล่า และหลายช่วงดิ่งชันอย่างแสนสาหัส เราพิชิตมันด้วยจังหวะก้าวต่อก้าวผ่านที่หมายตามรายทางตั้งแต่ต้นประดูใหญ่ ชานหินมออีหก น้ำดิบผามะหาด ชานหินเบิกไพร ไทยงาม ถ้ำพระนารายณ์ ปล่องนางนาค ถ้ำมเหรก จนถึงสถานีสุดท้ายตรงลำธารเล็กๆ ที่เรียกกันว่า พระยาแล่นเรือ อีก 200 เมตร เราก็ได้ขึ้นมาถึงค่ายพักอุทยานฯ ส่วนหนึ่งของยอดเขาหลวงที่เห็นยอดเขานารายณ์ (สูง 1,000 เมตร) อยู่ทางเหนือยอดเขาพระแม่ย่า (สูง 1,200 เมตร) และยอดภูกา (สูง 1,200 เมตร) ลับตาอยู่ในวงโค้งของลูกเนินที่ต่อเนื่องไปทางตะวันตกเฉียงเหนือ ส่วนทางใต้ใกล้ค่ายพักเพียง 500 เมตร ยอดเขาเจดีย์ (สูง 1,185 เมตร) ตระหง่านอยู่ปลายทางเดินเท้าที่คดเคี้ยวหายไปในท่ามกลางทุ่งหญ้าสีทองบนพื้นที่ระหว่างยอดเขาทั้ง 4 ที่แนบทุกหนทุกแห่งปกคลุมไปด้วยทุ่งหญ้าสีทอง อาณาบริเวณไม่ต่ำกว่า 3,000 ไร่ ที่มีทางเดินเท้าถึงกันโดยตลอดนั้นสามารถเดินได้ทั่วภายในวันเดียว สำหรับความเพลิดเพลินแบบขี่ม้าชมดอกไม้ ทุ่งหญ้าและหน้าผาอันท้าทาย แต่ไม่น่าจะเพียงพอสำหรับคนที่ปรารถนาจะเห็นรายละเอียดของฉากธรรมชาติที่จะแปรเปลี่ยนไปตลอดเวลาในแสงสีของแต่ละวันและในมุมมองที่ต่างออกไป

นั่นสิ...ดวงอาทิตย์เยี่ยมยอดผานารายณ์มาเท่ากับอายุของโลกกระมัง หรือนับแต่ปรากฏการณ์ของโลกที่มีภาวะอัดตัวและยกตัวของ เปลือกโลกครั้งใหญ่เป็นบริเวณกว้างอันมีส่วนทำให้เทือกเขาหลวงถือกำเนิดขึ้น แต่รุ่งอรุณหน้ายอดผานารายณ์ไม่เคยเหมือนกันเลยในแต่ละวันนี่เองที่ทำให้เราใช้เวลาตลอด 3 วัน 3 คืน กับการทำงานติดตามแสงอาทิตย์ ดุ่มด้นไปตามหน้าผาด้านตะวันออกในช่วงเช้า ท่อมๆ ไประหว่างทุ่งหญ้าที่เห็นเป็นวงโค้งจากแนวเนินที่สลับสล้าง ลดหลั่นไปตามยอดเขาทั้ง 4 ตกบ่ายคล้อยก็เร่งฝีเท้าไปดักพระอาทิตย์แถบเขาพระแม่ย่า และเดินไปจนสุดทางเท้าที่ยอดภูกา เรานอนหนาวสั่นอยู่ในเต็นท์พักแรม ฟังเสียงลมกรรโชกกราดเกรี้ยวอยู่รุ่งสาง มันพัดอย่างนี้มา

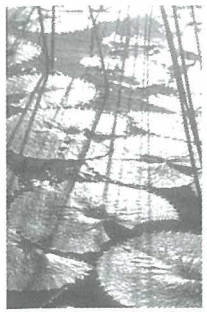
นานชั่วนาตาปีแล้วตั้งแต่พระยาอภัยคามินีมา ได้ธิดาพญานาคเป็นชายา ครั้งมาจำศีลบนเขาหลวงแห่งนี้ หรือแม้วันเวลาครั้งพระแม่ย่าเสด็จมาหาความวิเวกที่นี่

วงจรอันยิ่งใหญ่ของธรรมชาติยังคงครอบงำป่าเขาหลวงเป็นประติมากรให้หินผาและหมู่ไม้วันแล้ววันเล่า แสงสีแห่งวันและเวลาแห่งฤดูกาลเป็นจิตรกรให้ทุ่งหญ้าและแนวเนิน ภายใต้โค้งฟ้าสีคราม เราเดินเข้าไปในป่าหญ้าสีทองที่ปั่นป่วนด้วยแรงลมยอดเขามันสะบัดพลิ้วราวคลื่นในท้องทะเลหลวงลึกล้ำรุนแรงราวแรงสะบัดจากปลายพู่กันของจิตรกรเรืองนาม ในวรรณะสีอันเจิดจ้ารุนแรงเช่นนี้ เราคิดถึงภาพเขียนหลายภาพของแวนโก๊ะ เรารู้สึกภาพของเขาเกลื่อนกระจายอยู่เกือบทุกมุม ไม่ว่าจะมองมาจากทิศไหนของยอดเขาหลวง และเราไม่ประหลาดใจที่สุรจิตบอกว่าเขาเก็บภาพในช่วงเวลาต่างๆ ของมุมมองต่างๆ ของเขาหลวงมากกว่า 500 ภาพ มันคือ หนังสือเล่มใหญ่ๆ เล่มหนึ่งที่เดียว

กระนั้นความประทับใจจากธรรมชาติอันละเอียดอ่อนบนยอดเขาหลวงนี้นั้น รอคอยการเดินทางของผู้ที่ปรารถนาจะรู้เองเห็นเองอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

จาก บันทึกการเดินทาง : บันทึกจากทะเลคืนพระจันทร์เดือนมีนา 2538
ลงพิมพ์ครั้งแรกใน อนุสาร อสท. ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ 2530

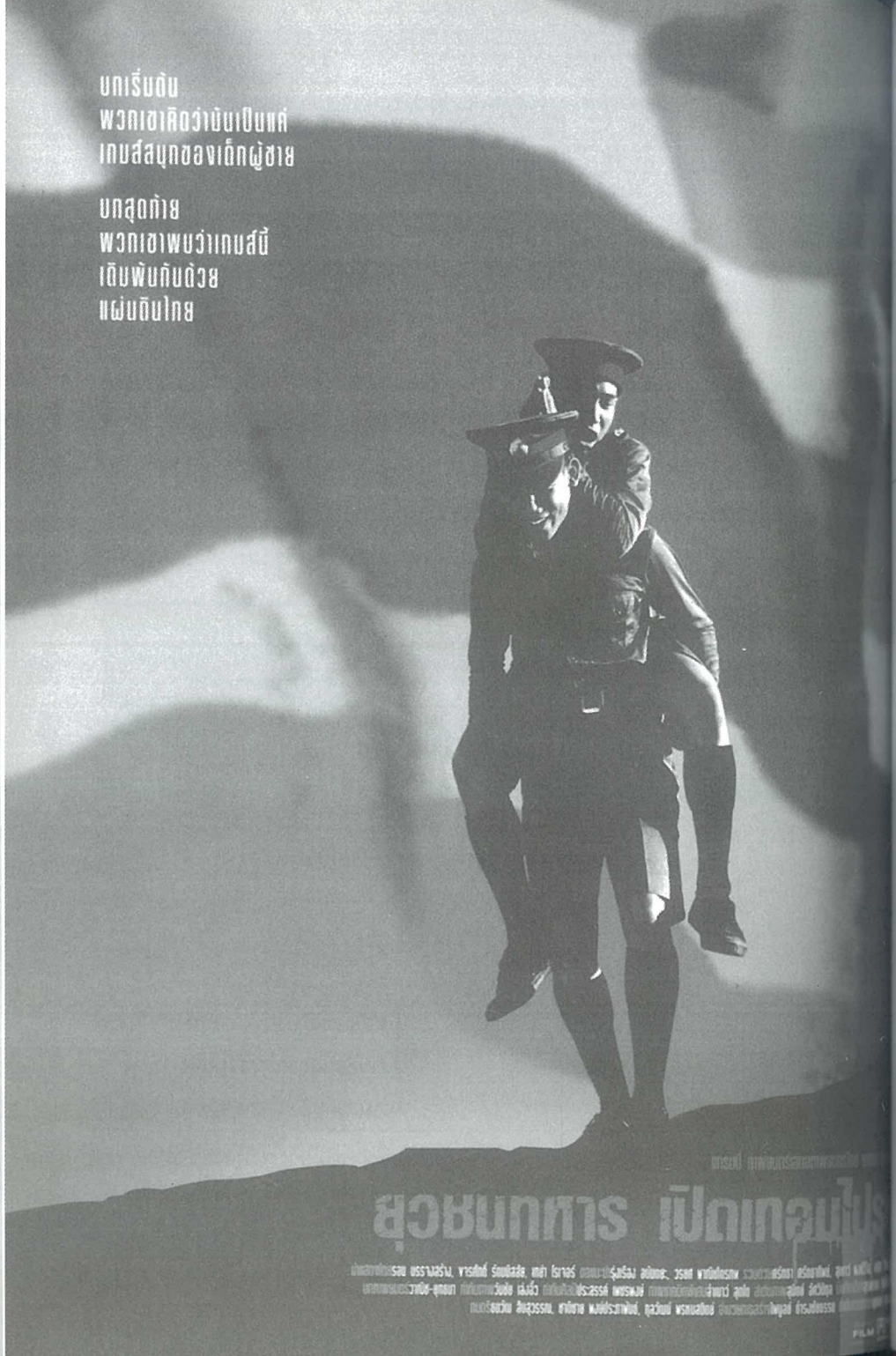
บทกวี

ชาติชาย อัครวิบูลย์
จาก
"พรุ่งนี้ของเมื่อวาน"
2518

สู่ตำนานมนุษยชาติ

ไหล่คุ้มธรรมงุ้มตกลงปกป่า
ความชราพาดแผ่นดินทุกชิ้นส่วน
รอกระแสอารยะโถมขบวน
โดยกระสวนความคิดเริ่มปิดลง
เส้นทางดิบลึกลับอันซับซ้อน
สู่นาคร เรืองลักษณ์ ศักดิ์สูงส่ง
กลืนสภาพตลอดมาแห่งป่าดง
เศษซากผงความทมิฬเริ่มยินดี
ซึ่งประคำธรรมทัศน์ประภัสร์ด้าว
ชะลอวาวฉลองแวววับแพร้วรังสี
ก็เลือนหายวายพรากจากแหล่งนี้
วางชีพที่มวลวิบัติเร่งรัดมา
ศักราชอารยะหื่นกระหาย
ความเป็นตายยื้อหยันหื่นตัณหา
มุ่งห้ำหั่นโดยจิตอวชิชา
โถมชะตากำอาวุธสุดกำลัง
โลกทัศน์ความทมิฬหลายชิ้นส่วน
เป็นชนวนลุกลามไหม้ความหลัง
ความร้อน-เย็น เป็นนิยมความเกลียดชัง
ไกปืนยังเหนี่ยวชีวิต ปลิดวิญญาณ
ไหล่คุณธรรมงองุ้มการอุ้มแบก
บาปคือแอกครอบสั่งให้สังหาร
อำนาจดิบยังกรีฑาสู่ซาตาน
ไร้เสียงขานมโนธรรมให้ย่ำเยือน

ทัศนะ

“ยุวชนทหาร”

“หกสิบปีผ่านไป สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกลายเป็นเพียงตำนานเล่าขาน ภาพยนตร์เรื่องนี้ ถือเป็นประวัติศาสตร์ที่ถึงแม้จะไม่สมบูรณ์ที่สุด แต่ก็เป็นการต่อยอดของเหตุการณ์ในอดีตให้คนรุ่นหลังได้รับรู้รับทราบ”

กิตติศักดิ์ กล่อมจิตต์

มาอีกแล้วครับ ไม่ใช่ทั้งชิงเกอร์หรือมิสทีน แต่เป็นนักวิเคราะห์ไร้สำนักคนนี้ต่างหาก คราวที่แล้วความประทับใจในภาพยนตร์เรื่อง “สตรีเหล็ก” ทำให้ผมคันไม้คันมือเขียนถึง จนหลายคนแปลกใจว่า “สตรีเหล็ก” ตัวจริงมาเองหรือเปล่าก็ขอแก้ข่าวไว้ตรงนี้ก็แล้วกันว่า *ตัวปลอมฮ่ะ*

ครั้งนี้ผมคันไม้คันมืออีกแล้ว ไม่ใช่เพราะมดกัด แต่เนื่องด้วยผมไปดูภาพยนตร์มาอีกเรื่องหนึ่ง เปล่านะครับ ผมไม่ร่ำรวยอะไรนักหนาที่จะไปดูภาพยนตร์ได้บ่อยๆ ค่าตั๋วสมัยนี้ใช่จะถูกเสียที่ไหน แต่ที่ตัดใจเสียเงินร้อยบาทไปดูก็เพราะความอยากแท้ๆ

ผมไปดูภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์เรื่อง “*ยุวชนทหาร เปิดเทอมไปรบ*” มาครับ ถามว่าเป็นอย่างไร ผมก็ต้องตอบว่า ดี แม้จะทำให้ผมเสียมารยาทโดยการหาวดังไปหน่อยในช่วงต้นๆ แต่ความตื่นเต้น ในช่วงตอนท้ายของภาพยนตร์ทำให้ผมต้องเพ่งจอจนเมื่อยตาเหมือนกัน

เสน่ห์ของภาพยนตร์ที่ดูดเงินร้อยบาทไปจากกระเป๋าของผมได้อีกครั้งก็คือ เนื้อเรื่องที่อิงจากเรื่องจริง (ผมชอบแต่เรื่องจริงครับ เรื่องโม้โอ้อวดมิใคร่จะสนใจ) ผมขอยกคุณความดีของภาพยนต์เรื่องนี้ตรงที่ว่า สามารถนำเรื่องราวที่เกิดขึ้นเมื่อประมาณ 59 ปีที่แล้วมาอธิบายให้คนรุ่นหลังและรุ่นหลังๆ ได้รับรู้ เพราะถ้าอายุไม่ถึง 70 ปีขึ้นไป ก็ไม่มีวันรู้หรือเข้าใจว่า ยุวชนทหารคืออะไร และมีวีรกรรมอะไรที่คนสมัยนี้ควรทราบบ้าง

ปีพุทธศักราช 2483 (ใครเกิดแล้วบ้าง ยกมือขึ้น) โลกของเรากำลังเริ่มกรุ่นด้วยสาบสงครามสัมพันธมิตรประจัญหน้ากับฝ่ายอักษะตามสมรภูมิต่างๆ และกำลังลามสู่เอเชีย

รัฐบาลไทยในยุคท่านผู้นำปิ๋งไอเดียที่จะจัดตั้งกองทหารเด็กขึ้นความคิดนี้ว่ากันว่า นำมาจากที่เขาทำกันอยู่ที่เยอรมันโน่น กองทหารเด็ก ที่ว่านี้มีชื่อเรียกว่า “ยุวชนทหาร” คงคล้ายๆ กับอาสาสมัครรักษาดินแดนสมัยนี้กระมังครับ เพราะมีการจัดหมวดหมู่ กอง และมีการฝึกที่คล้ายกัน

ภาพยนต์เปิดฉากที่ร้อยเอกถวิล (ขออภัยที่ผมจำนามสกุลท่านไม่ได้) ได้รับมอบภารกิจไปเกณฑ์และฝึกยุวชนทหารที่จังหวัดชุมพร ได้ยินมาว่า ชุมพรสมัยนั้นไกลมาก จะมาจะไปไม่ง่ายเหมือนทุกวันนี้ พาหนะที่ใช้เป็นหลัก คือ รถไฟ ในภาพยนตร์ผมได้เห็นหัวจักรไอน้ำวิ่งฟืดฟาด แต่พอคล้อยไปหน่อย ตู้โดยสารสามตู้ด้านหลังดูคลับคล้ายคลับคลาตู้ขบวนชั้นสามที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ (นี่แสดงว่า ตู้รถไฟของเราทนทานมาก ใช้มากว่า 60 ปีก็ยังไม่ล้าสมัย?)

เด็กนักเรียนชายโรงเรียนศรียาภัย ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดชุมพรห้าสิบกว่าคนสมัครใจเข้ารับการฝึกเป็นยุวชนทหารตามคำผู้กองถวิลฯ กิจกรรมในชีวิตประจำวันของเด็กเหล่านี้เริ่มเปลี่ยนไป จากการเที่ยวเล่นสนุกตามวัย ต้องกลับกลายเป็นการฝึกระเบียบวินัย และทักษะในการรบเยี่ยงทหาร

แต่อย่างว่า เด็กก็คือเด็ก ในภาพยนตร์ จึงได้แทรกกิจกรรมยามว่างของเด็กๆ ในยุคนั้นไม่ว่าจะเป็นการจีบสาว ยกพวกไปดูหนังหรือแม้แต่การยกพลบุกซ่องคณิกา (ผมเพิ่งถึงบางอ้อว่า เรื่องแบบนี้มีมาแต่บรรพบุรุษ)

ผู้คนในยุคนั้นใจจดจ่ออยู่กับสงคราม หัวข้อสนทนาหลักตามวงกาแฟไม่พ้นว่า ใครจะยกทัพบุกไทย บ้างก็ว่า อังกฤษกับฝรั่งเศส บางคนระแวงญี่ปุ่น

ปีพุทธศักราช 2484 อังกฤษตั้งทัพอยู่ที่พม่า ญี่ปุ่นวนเวียนอยู่แถวอินโดจีน ข่าวลือว่า ญี่ปุ่นจะบุกไทยหรือไม่เริ่มกลายเป็นหัวข้อถกเถียงกันทั่วไป ต้องเข้าใจนะครับว่า สมัยนั้นไม่มีข่าวผ่านดาวเทียม ไม่มีโทรศัพท์ใช้เหลือเฟือ ข่าวสารต่างๆ ไม่ฟุ่มเฟือยเหมือนทุกวันนี้ นี่ถ้าไอทีวีเกิดก่อนนี้สักหกสิบปี เราคงได้อ่านบันทึกประวัติศาสตร์ว่า รายการฟังความรอบข้างเชิญชาวชุมพรมาถก (เถียง) กันเรื่องใครจะบุกไทยเป็นแน่

วิถีชีวิตผู้คนดำเนินไปตามปกติ จนกระทั่งเช้ามืดวันที่ 8 ธันวาคม 2484 ปากอ่าวหน้าเมืองชุมพร (ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราชด้วย) ดารดาษไปด้วยเรือรบ ยานลำเลียงของทหารญี่ปุ่น เอาสิครับ ความวุ่นวายกำลังบังเกิด ก็ในเมื่ออยู่ๆ มีกองทหารต่างชาติมายกพลขึ้นบกยังแผ่นดินไทย ตำรวจ ทหาร ชาวบ้านรวมทั้งยุวชนทหารถูกระดมพร้อมอาวุธเท่าที่มี ภารกิจเฉพาะหน้าคือ การตรึงมิให้ใครก็ตามขึ้นเหยียบย่ำแผ่นดินไทย แม้จะต้องแลกด้วยชีวิตก็ตาม เพราะยุคสมัยนั้นทุกคนถูกปลูกฝังอย่างหนักให้รักชาติยิ่งชีพ

ยุวชนทหารที่เคยถูกปรามาสว่าเป็นแค่ “เด็ก” ถูกแบ่งเป็นสองส่วน เพื่อไปตรึงบริเวณอ่าวและอีกส่วนภายใต้การนำของผู้กองถวิลฯ ทะยานเข้าประจันบานคล้ายมวยข้ามรุ่นกับทหารญี่ปุ่นที่บริเวณสะพาน ท่านางสังข์ ท่ามกลางความชุลมุนและเสียงปืนเสียงระเบิดสนั่นหวั่นไหว ผู้กองถวิลฯ เสียชีวิตอย่างห้าวหาญที่นี่โดยไม่มียุวชนทหารคนไหนรู้ในขณะนั้น ทุกคนสู้เย็บตา จน

กระทั่งเพลาสาย ตะแล็ปแก็บ (โทรเลข) จากกรุงเทพฯส่งถึงข้าหลวงชุมพรสั่งให้หยุดยิง (ยอมแพ้) วีรกรรมอันยิ่งใหญ่ของยุวชนทหารจบลงด้วยน้ำตาแห่งความคับแค้น

ผลจากการปะทะ มีทหารญี่ปุ่น ตำรวจไทยตายไปหลายคนคง เป็นเพราะคุณพระคุ้มครอง ไม่มียุวชนทหารคนไหนเสียชีวิต แต่เชื่อว่า ความรู้สึกหลายคนคงจะอยากตายให้รู้แล้วรู้รอดไป ดีกว่าจะต้องทนเห็นภาพกองทหารต่างชาติยาตราผ่านตรงหน้าเข้าสู่โรงเรียนศรียาภัย ซึ่งกลายสภาพเป็นกองบัญชาการกองทัพญี่ปุ่น

มีประเด็นแรกที่ผมสนใจในภาพยนต์ คือ การฝังตัวของสายลับ (หรือเรียกจารชน ผมก็ไม่แนใจ) ญี่ปุ่นในบ้านเราสมัยนั้น การที่ญี่ปุ่นสามารถยกพลขึ้นบกที่ภาคใต้ของเราได้สะดวกก็เป็นผลมาจากการทำงานของสายลับเหล่านี้เอง พ่อเล่าให้ผมฟังว่า ที่บ้านดอน(สุราษฎร์ธานี) มีคนญี่ปุ่นชื่อ นายนากาวา โยโก (สะกดตามคำออกเสียงของชาวบ้าน) ไปเปิดร้านขายเครื่องอุปโภคบริโภค อยู่แถวตลาด มีเมีย เป็นคนพุมเรียง มีลูกมีเต้า อยู่บ้านดอนนานเป็นสิบปี เวลาว่างชอบนั่งเรือออกไปตกปลาที่อ่าวบ้านดอน พอวันญี่ปุ่นยกพลขึ้นนายนากาวา แต่งชุดนายพันโทแห่งกองทัพญี่ปุ่นเฉยเลย ไอ้ที่ว่าไปตกปลาจึงเฉลยว่า ไปสำรวจร่องน้ำปากอ่าวเสียฉิบ

ในภาพยนต์มิได้ละเลยในเรื่องนี้ ยุวชนทหารมารุตฯ มีพี่เขยเป็นช่างภาพชาวญี่ปุ่น ตลอดเวลามารุตฯ อดกลั้นต่อแรงกดดันจากหมู่เพื่อนและคนรอบข้าง พร้อมกับพร่ำปฏิเสธอย่างแข็งขันว่า มิได้เป็นพวกสายลับญี่ปุ่น และญี่ปุ่นก็เป็นมิตรกับไทยต่างหาก แต่เมื่อวันที่ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบก พี่เขยของมารุตฯ แต่งชุดนายทหารสมเด็จพระจักรพรรดิ์ประจัญหน้ากับมารุตในเครื่องแบบยุวชนทหาร ลูกผู้ชายสองคนเผชิญหน้ากัน คำกล่าวจากปากพี่เขยว่า “พี่

เสียใจที่บอกเธอไม่ได้” ไม่สามารถชดเชยหรือเยียวยาความผิดหวังในหัวใจของมารุตได้ จนถึงกับต้องถ่มน้ำลายรดหน้าพี่เขย

น่าทึ่งไหมครับที่เวลาผ่านไปเป็นสิบปีก็ไม่ทำให้สายลับที่แฝงตัวประกอบอาชีพพ่อค้า หมอฟัน หรือแม้แต่ช่างภาพเหล่านี้หลงลืมภารกิจของตนแสดงว่า พวกเขาเหล่านี้แน่วแน่มาก รวมทั้งถ้าเป็นนักแสดงก็ต้องได้ตุ๊กตาทองคำแหงๆ หายากนะครับสำหรับคนที่มีความมุ่งมั่นในภารกิจของตนเช่นนี้ ถ้าเป็นคนบางพวกเวลาผ่านไปนานๆ ความตั้งใจอาจคลายได้ ผมนึกไปถึงคนที่เมื่อเยาว์วัยพูดถึงความมุ่งมั่นที่จะเข้าไปช่วยพัฒนาประเทศชาติ แต่พอเวลาผ่านไป ความมุ่งมั่นลดลงเหลือแค่พัฒนาความเป็นอยู่ของตนเองและพวกพ้อง นี่อาจเป็นคำอธิบายประการหนึ่งว่า เหตุใดบ้านเราถึงพัฒนาได้ช้า

อีกประเด็นหนึ่งที่ผมสนใจคือ ความพร้อมเพรียงกันของคนสมัยนั้น เมื่อชาติถูกรุกรานโดยศัตรู (ที่กลายเป็นพันธมิตรในช่วงเวลาต่อมา) ทุกคนไม่ว่าเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้ชาย ผู้หญิงพร้อมใจเข้าร่วมกันต่อต้านโดยมิได้ต้องรอใครบอกหรือสั่ง คนสมัยก่อนเห็นประโยชน์ของบ้านเมืองเป็นที่ตั้ง แล้วคนสมัยนี้เล่า

อย่างไรก็ดี ผมเสียใจตรงที่ความสูญเสียจากการปะทะส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจในภาษา เช่นกรณีที่ประจวบคีรีขันธ์ ตามบันทึกความทรงจำของคนที่อยู่ในเหตุการณ์เล่าว่า นายทหารญี่ปุ่นสองคนไปที่โรงพักตำรวจเพื่อยื่นสารอะไรสักอย่าง ด้วยความที่พูดกันไม่รู้เรื่อง ตำรวจไทยบันดาลโทสะแทงนายทหารญี่ปุ่นด้วยดาบปลายปืนทะลุหลัง หลังจากนั้นเสียงปืนก็ดังนานเกือบสองวัน

หากการติดต่อสื่อสารในสมัยนั้นจะสะดวกรวดเร็วสักนิด ก็คงไม่เกิดความพินาศแก่ชีวิตหรือทรัพย์สินดังที่เรารู้ ไม่ได้หมายความว่า ผมจะเห็นงามให้ใครมายกพลขึ้นบกได้โดยสะดวกนะครับ ทราบกันดีในเวลาต่อมาว่า กองทัพญี่ปุ่นประกาศมิได้มุ่งหมายยึดไทย หากแต่ต้องการยกพลไปต่อกรกับอังกฤษ

ซึ่งคุมเชิงอยู่ฝั่งพม่าต่างหาก แต่ก็นั่นแหละ การยอมให้กองทัพต่างชาติยกพลผ่านประเทศย่อมหมายถึงอธิปไตยของชาติถูกย่ำยี ทางเลือกมีอยู่สองประการ หนึ่งสู้ตาย และสอง ยอมตนเป็นพวก ซึ่งรัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงคราม เลือกประการหลัง เพื่อหลีกเลี่ยงความสูญเสียและย่อยยับของประเทศ อย่างไรก็ดี ผมเห็นว่า หากกองทัพญี่ปุ่นจะรอเจรจากับรัฐบาลที่กรุงเทพฯ ให้เสร็จสิ้นในเรื่องนี้เสียก่อน ไม่ใช่ถือวิสาสะเช่นนี้ ก็จะไม่มีเรื่องน่าเศร้าเกิดขึ้น หรือกองทัพญี่ปุ่นจะถือฤกษ์ถือยามผมก็จนด้วยเกล้า รู้แต่ว่าถ้าเป็นเช่นนั้น หมอดูคนนั้นก็เชื่อถือไม่ได้ วางฤกษ์ผิดเป็นผลให้ญี่ปุ่นแพ้สงคราม

นอกเหนือจากการเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทยแล้ว คุณูปการของวีรชนที่ร่วมกันต่อต้านการยกพลขึ้นบกของญี่ปุ่นครั้งนั้นเป็นประโยชน์ต่อชาติไทยยามญี่ปุ่นแพ้สงคราม สัมพันธมิตรเห็นว่า ไทยเข้าร่วมกับญี่ปุ่นด้วยภาวะจำยอม จึงยกเว้นที่จะเอาโทษประเทศไทยในฐานะพันธมิตรญี่ปุ่น

หกสิบปีผ่านไป สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกลายเป็นเพียงตำนานเล่าขาน รายละเอียดบางตอนลบเลือน บางช่วงถูกต่อเติม ภาพยนตร์ “ยุวชนทหาร เปิดเทอมไปรบ” ถือเป็นบันทึกประวัติศาสตร์ที่ถึงแม้จะไม่สมบูรณ์ที่สุด แต่ก็เป็นการต่อยอดของเหตุการณ์ในอดีตให้คนรุ่นหลัง(อย่างผม)ได้รับรู้รับทราบ ทุกวันนี้เราไม่มี สงคราม ไม่มียุวชนทหาร จะมีก็แต่ “ยุวชนสยาม (สแควร์)” กับปัญหาสังคมร้อยแปด กิจกรรมและวิถีชีวิตแตกต่างกันสิ้นเชิง ซึ่งผมไม่บังอาจวิจารณ์ ทั้งนี้ หากเยาวชนของเราทุกวันนี้มีโอกาสดูภาพยนต์เรื่องนี้และสามารถซึมซับจิตสำนึกอะไรบางอย่างเพื่อบ้านเมืองบ้าง ผมก็จะขอยกความดีนี้ให้กับ “ยุวชนทหาร เปิดเทอมไปรบ” ครับ

หมายเหตุท้ายเรื่อง การกล่าวถึงบุคคลใดในอดีตนั้นกระผมกระทำด้วยความเคารพ เพื่อการอ้างอิงและความเข้าใจ มิได้เจตนาให้เกิดความเสื่อมเสียแต่อย่างใด

นิมิตต์ดี

ณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม

นิมิตต์ ที่ผู้เขียนใคร่จะกล่าว ณ ที่นี้ก็เฉพาะแต่ที่มีความหมายว่า เครื่องหมาย ลาง เหตุ เค้ามูล เท่านั้น และเรื่องนิมิตต์นี้มีทั้งในทางดีและในทางร้าย แต่ที่ใคร่จะกล่าวถึง ณ ที่นี้ก็คือ นิมิตต์ในทางดีอันเรียกว่า “นิมิตต์ดี” เท่านั้น โดยจะงดกล่าวถึงนิมิตต์ร้ายทั้งมวล

อันว่านิมิตต์ดีของบุคคลนั้นปรากฏในลักษณะและรูปเรื่องต่างๆ กัน ดังเช่นปรากฏเป็นความฝัน เป็นลักษณะเหตุการณ์ในชีวิตของบุคคล และเหตุที่อัศจรรย์ต่างๆ หลายแง่หลายมุมด้วยกัน ซึ่งผู้เขียนขอยกตัวอย่างประกอบสัก 3 - 4 เรื่อง

เรื่องที่ 1

นิมิตต์ที่ปรากฏออกมาในรูปความฝันดังเช่นเรื่องประวัติของเจ้าคุณพระประยูรวงศ์เป็นต้น มีเรื่องเล่าว่า ครั้งหนึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นไปประทับอยู่วังหน้า ดำรัสสั่งให้ละครวังหลวง ขึ้นไปเล่นให้พวกชาววังหน้าดู พระองค์ใหญ่โสมมีรับสั่งให้คนไปรับท่านเจ้าคุณพระประยูรวงศ์เข้ามาดูละครวันนั้นเป็นวันแรกที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทอด

พระเนตรเห็นท่านเจ้าคุณพระประยูรวงศ์ มือถือหีบหมากเสวยตามพระองค์ใหญ่โสมไปวังหน้า ปรากฏว่า เวลาดูละครเจ้าคุณพระประยูรวงศ์นั่งใกล้ๆ กับคนบอกบทตรงหน้าพลับพลาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอยู่บนพลับพลา เห็นพระองค์ท่านมักทอดพระเนตรมาทางตัวท่านบ่อยๆ แต่ท่านก็ไม่รู้ว่าทรงมุ่งหมายที่ตรงท่าน ดูละครแล้วก็กลับออกไปบ้านในเย็นวันนั้น พอตกค่ำวันนั้นพอนอนหลับท่านเจ้าคุณก็ฝันไปว่า "มีงูตัวหนึ่งโตใหญ่ หัวเหมือนพระยานาคที่เขาเขียนไว้ ตัวมีเกล็ดสีเหลืองทั้งตัว ตรงเข้าคาบที่ตรงตัวท่านแล้วเลื้อยพาไปทิ้งไว้ตรงหน้าเรือนเก่าที่ท่านเคยอยู่" ความฝันอย่างนี้นับเป็นบูรพนิมิตต์สังหรณ์ อันเป็นนิมิตต์ดีอย่างหนึ่งซึ่งถือกันว่าผู้ฝันจะได้สามีอันเป็นบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ นั่นคือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นั่นเอง

เรื่องที่ 2

สตรีบางท่านมีโชควาสนาที่จะเป็นคู่บุญของพระเจ้าแผ่นดิน หรือมีวาสนาถึงขึ้นจะเป็นพระมเหษีของพระมหากษัตริย์ แม้เหตุการเบื้องต้นจะเปลี่ยนแปลงไป ไม่น่าจะนึกฝันว่าบุคคลผู้นั้นจะได้เป็นบุคคลมีบุญถึงปานนั้น ในเรื่องนี้ผู้เขียนขอยกกรมสมเด็จพระอมรินทรามาตย์พระบรมราชินีนาถในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเป็นอุทาหรณ์เรื่องราวของพระองค์ท่านมีดังจะกล่าวต่อไปนี้

"พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกนั้นเสด็จออกไปตั้งนิเวศน์สถานในพาหิรุทยานประพาสสวนนอก ในแขวงเมืองสมุทรสงครามและเมืองราชบุรีต่อกัน โดยมีการวิวาห์มงคลกับกรมสมเด็จพระอมรินทรามาตย์ เพราะเหตุการณ์ที่ก่อนนั้นพระเจ้าแผ่นดินกรุงศรีอยุธยามีพระทัยยินดีในที่จะแสวงหาในมาตุคามที่มีศิริรูปทรงโสภาคย์และเป็นบุตรีในตระกูลที่มีทรัพย์สมบัติไว้ใช้เป็นนางในอันเตบุริกราชนารี จึงได้ให้มีผู้อาสาไปสืบสอดแนมหาสตรีที่

รูปร่างต่างๆ ทั้งในกรุง นอกกรุง ใกล้ไกล ก็ครั้งนั้น กรมสมเด็จพระอมรินทรามาตย์เป็นบุตรีของมหาเศรษฐีเป็นสกุลอันใหญ่ด้วยมากด้วยเครือญาติและสูงด้วยสมบัติหาสกุลอื่นจะเสมอมิได้ในพาหิรุทยานประเทศในเวลานั้น และมีบุญลักษณะศิริรูปพรรณสัณฐานงามยิ่งนักเป็นที่เล่าลืออื้ออึงทราบถึงพวกสอดแนมของพระเจ้าแผ่นดิน พวกนั้นจึงได้นำข่าวมากราบทูลต่อพระเจ้าแผ่นดินๆมีพระราชโองการดำรัสสั่งกรมมหาดไทยให้มีท้องตราออกไปให้หัวเมืองราชบุรี ไปสู่ขอกรมสมเด็จพระอมรินทรามาตย์ ซึ่งเป็นอรรคนารีมีบุญลักษณะจากคฤหบดีสกุลนั้น แล้วส่งเข้ามาถวายเป็นอันเตบุริกราชนารี เพราะเวลานั้นเมืองราชบุรีขึ้นแก่มหาดไทย ก็แลการตกแต่งท้องตราบังคับบัญชาหัวเมืองมหาดไทยทั้งปวง ครั้งนั้น เนื่องอยู่ในสมเด็จพระบรมมหาไปยกาธิบดีทั้งสิ้น ฝ่ายพระชนกพระชนนีและพระญาติในกรมสมเด็จพระอมรินทรามาตย์นั้นไม่มีจิตต์ชอบใจปรารถนาจะถวายกรมสมเด็จพระอมรินทรามาตย์แก่พระเจ้าแผ่นดิน เข้ามาต้องติดกักขังเป็นอันเตบุริกราชนารีอยู่ในพระราชวัง จึงแต่งคนมาอ้อนวอนสมเด็จพระบรมมหาไปยกาธิบดีจึงได้คิดอ่านให้มีผู้กราบทูลพระเจ้าแผ่นดินว่า กรมสมเด็จพระอมรินทรามาตย์นั้น พระองค์ท่านได้ไปสู่ขอไว้เพื่อจะให้ได้แก่พระโอรสที่ 4 ของท่าน ได้นัดการวิวาห์มงคลแล้ว ขอพระราชทานให้พ้นจากพระราชประสงค์เถิด พระเจ้าแผ่นดินก็ทรงพระอนุญาตพระราชทานให้ ก็ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกจึงไปได้กรมสมเด็จพระอมรินทรามาตย์เป็นอรรคชายาแต่เดิมมาดังนี้"

ข้อความข้างบนนี้เป็นพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระเธียรมหาราชเจ้ารัชกาลที่ 4 ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในเรื่อง "ปฐมวงศ์" การที่มีพระราชโองการให้กรมสมเด็จพระอมรินทรามาตย์เข้าไปเป็นพระสนมกำนัลในแผ่นดินครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีนั้น นับว่าเป็นนิมิตต์อันหนึ่งสำหรับ

พระองค์ท่านว่าจะเป็นอัคราชนารี และนิมิตต์ดังกล่าวนั้นก็มาปรากฏเป็นความจริงขึ้นโดยสมเด็จเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกปราบดาภิเศกเป็นปฐมกษัตริย์ผ่านพิภพกรุงรัตนโกสินทร์นี้ ซึ่งพระองค์ท่านก็ได้เป็นกรมสมเด็จพระอมรินทรามาตย์พระบรมราชินีนาถ เป็นพระอัครมเหษีในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกจนได้

เรื่องที่ 3

นิมิตต์ดีที่แสดงออกมาเป็นความมหัศจรรย์ต่างๆ ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเมื่อเกือบ 300 ปีมาแล้ว ความมหัศจรรย์ได้เกิดขึ้นครั้งหนึ่งเกี่ยวกับพระเพทราชา ซึ่งเป็นนิมิตต์ว่าพระเพทราชาจะได้ราชสมบัติครองกรุงศรีอยุธยาสืบต่อสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ความในพระราชพงศาวดารที่แสดงถึงนิมิตต์ดังกล่าว มีว่าดังนี้

"อยู่มาวันหนึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (พระนารายณ์มหาราช) เสด็จพระราชดำเนินไปประพาส ณ พระตำหนักตำบลสระแก้ว พร้อมด้วยมุขมนตรีทั้งหลายโดยเสด็จพระราชดำเนินที่นั้นเป็นอันมาก และเมื่อเสด็จกลับเข้ามาในพระราชวัง พระองค์เสด็จทรงม้าพระที่นั่งพระราชพาหนะมีพรรณอันแดงประดับด้วยเครื่องราชอุปโภคพร้อมเสร็จ และเสด็จขับม้าพระที่นั่งเป็นบาทย่างเสทินมาถึงหน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จึงเสด็จลงจากม้าพระที่นั่ง มีพระราชโองการตรัสเรียกพระเพทราชาเข้ามาดำรัสว่าท่านจงมาขี่ม้าแดงพยศตัวนี้ลองดูจะขี่ได้หรือมิได้ จึ่งพระเพทราชารับพระราชโองการกราบถวายบังคมแล้วก็เปลื้องผ้าส่านซึ่งเกี่ยวพุงนั้นออกปูทับพระยี่ภู่บนอานม้า เพื่อเคารพในละอองธุลีพระบาทมิได้นั่งร่วมราชอาสน์นั้น จึงขึ้นขี่ม้าพระที่นั่งขับย่างไปฝ่ายตำรวจแห่หน้าหลังและเจ้าพนักงานซึ่งถือเครื่องสูงและกลองชนะแตรสังข์ทั้งหลายก็สำคัญว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนิน จึงประโคมแตรสังข์เภรีสนั่นนฤนาท เคลื่อนขยายพยุหยาตราเป็นมหามงคลนิมิตต์ เหตุอันเพทราชาจะได้เสวยราชสมบัติเป็นบรมกษัตริย์ผ่านธรณีนั้น" ซึ่งต่อมาสมเด็จพระเพทราชาก็ได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินจริงๆ

เรื่องที่ 4

เป็นนิมิตต์ที่เกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะได้เป็นพระเจ้าแผ่นดิน มีเรื่องปรากฏว่า เมื่อปีขาล พ.ศ. 2409 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชอุตสาหะเสด็จขึ้นไปเมืองเหนืออีกครั้งหนึ่ง เสด็จโดยเรือพระที่นั่งอรรคราชวรเดช ซึ่งเป็นเรือกลไฟจักรข้าง 2 ปล่องใหญ่กว่าเรือกลไฟพระที่นั่งทั้งปวงที่มีอยู่ในเวลานั้น ด้วยมีพระราชประสงค์จะให้กระบวนเสด็จไปได้ในเรือลำเดียวไม่ต้องกะเกณฑ์พาหนะให้ลำบาก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่เวลานั้นทรงผนวชเป็นสามเณรอยู่ก็ได้เสด็จด้วยในคราวนั้น ออกเรือพระที่นั่งจากกรุงเทพฯ เมื่อวันพฤหัสบดี เดือน 11 แรม 1 ค่ำ เลือกเวลากำลังน้ำมาก และในเวลานั้นลำน้ำทางเมืองพิจิตรเก่ายังลึก ขาขึ้นเรือพระที่นั่งทางลำน้ำนั้น ได้เสด็จแวะที่วัดโพธิ์ประทับช้าง ซึ่งสมเด็จพระสุริเยนทราธิบดี พระเจ้าเสือ ครั้งกรุงศรีอยุธยาได้ทรงสร้างไว้ ณ ที่ประสูต เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นนมัสการพระที่วัดโพธิ์ประทับช้างครั้งนั้น ทรงพระราชดำริห์ว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวผนวชอยู่ จึงโปรดฯ ให้ทรงพระราชทานยานและให้กระบวนแห่เสด็จต่างพระองค์ ส่วนพระองค์ทรงพระราชดำเนินตามพระราชยานไป เรื่องนี้จึงถือกันมาว่าเป็นบูรพนิมิตต์อันหนึ่งซึ่งแสดงว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะได้ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินสืบสนองต่อจากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งเป็นพระราชบิดาสืบต่อมา

ในพงศาวดารโลกและประวัติศาสตร์ของประเทศต่างๆ ย่อมปรากฏ

เรื่องนิมิตต์นี้ทุกชาติ ทุกประเทศและทุกยุคทุกสมัยจะแตกต่างกันบ้างก็ในส่วนที่ว่าข้อนิมิตต์นั้นมีเรื่องราวแตกต่างกันตามความนิยมและประเพณีที่ถือกันว่าเป็นเกณฑ์สำคัญ และนิมิตต์นั้นมีเรื่องราวแตกต่างกันตามความนิยมและประเพณีที่ถือกันเป็นเกณฑ์สำคัญและนิมิตต์นี้ดูเหมือนจะเปลี่ยนแปลงไปด้วยตามยุคตามสมัย

นิมิตต์ดีต่างๆ ดังที่ผู้เขียนได้ยกขึ้นมาประกอบเรื่องราวดังกล่าวข้างบนนี้เป็นเพียงส่วนเล็กน้อยพอประกอบเรื่องสั้นเท่านั้น ท่านผู้อ่านที่ศึกษาประวัติศาสตร์ และพงศาวดารไทยต่างประเทศคงจะพบเรื่องราวหรือความมหัศจรรย์ที่ถือกันว่าเป็น "นิมิตต์" มากมายในประวัติศาสตร์และพงศาวดารของไทยเราเอง และของต่างประเทศดังกล่าวแล้วจะยกตัวอย่างสักกี่ร้อยกี่พันเรื่องก็ได้ไม่ยากนัก

นิมิตต์นั้นเป็นเครื่องหมายหรือลางบอกโชคดี หรือเคราะห์ร้าย และเป็นที่ยอมรับกันว่าความจริงไม่ว่าในชีวิตของบุคคลหรือของมหาชน โชคดีย่อมมีน้อยกว่าเคราะห์ร้ายเป็นธรรมดาเสมอ ด้วยเหตุนี้นิมิตต์ดีก็ย่อมมีน้อยกว่านิมิตต์ร้ายเช่นเดียวกันเป็นธรรมดา

บางทีผู้อ่านอาจจะเห็นว่า ผู้เขียนมีความบกพร่องที่ไม่ยกนิมิตต์ดีของบุคคลธรรมดาสามัญขึ้นมากล่าวไว้บ้าง ผู้เขียนก็มีความรู้สึกอยู่เช่นนั้นเหมือนกัน แต่ใคร่จะขอกล่าวว่า ในชีวิตประจำวันของคนเราธรรมดานั้นก็ย่อมมีนิมิตต์เหมือนกัน เป็นแต่ว่าคนเราโดยปกติย่อมไม่ค่อยทราบถึงความหมายของนิมิตต์นั้นๆ หรือบางครั้งเราลืมสังเกตถึงนิมิตต์ที่ปรากฏขึ้นแก่ตัวเราเองนั้นเสียความจริงการที่เราทราบถึงนิมิตต์นั้นย่อมมีทั้งผลดีและผลร้าย ทั้งนี้เพราะเกี่ยวกับกำลังใจของบุคคล หากเราทราบว่ากรณีที่เกิดขึ้นนั้นเป็นนิมิตต์ร้ายแล้วก็จะทำให้จิตใจของเราเสีย และตามหลักจิตวิทยาปัจจุบันเราถือกันว่าหากจิตใจ

ของเราเสียและเกิดหวั่นระแวงภัยใดๆ เราอาจจะได้รับภัยอันร้ายแรงนั้นได้จริงๆ

ในขณะที่ผู้เขียนเขียนเรื่องนี้ เป็นวันที่ 30 มิถุนายน 2494 เสียงปืนกองทัพเรือและเครื่องบินของกองทัพอากาศห้ำหั่นกันดังสนั่นหวั่นธรณี และเมื่อเขียนมาถึงตอนนี้เกิดพายุร้ายพัดแรงมากผิดปกติธรรมดา และสักครู่เมื่อพายุร้ายสงบลงเล็กน้อย ห่าฝนตกลงมาเสมือนน้ำตาของประชาชนชาวไทย ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าย่อมเป็นนิมิตต์อย่างหนึ่งเหมือนกัน แต่จะเป็นนิมิตต์ดีหรือร้ายท่านทั้งหลายคงจะทราบได้ในเวลาข้างหน้า ซึ่งผู้เขียนจะไม่นำมากล่าวมากไปกว่านี้ เพราะเห็นว่าเป็นการนอกวัตถุประสงค์ในการเขียนเรื่องนี้ เพราะผู้เขียนได้จำกัดหัวข้อเรื่องไว้แล้วว่าจะเขียนแต่เรื่อง "นิมิตต์ดี"

อย่างไรก็ตาม แม้ในชีวิตของมนุษย์เราบางคนจะต้องปะสพนิมิตต์ร้าย ซึ่งมีเป็นจำนวนมากและเกิดขึ้นได้ง่าย คนเราก็ไม่ควรจะยอมแพ้ต่อนิมิตต์ร้ายเหล่านั้น ควรจะเอาชนะให้กลับมาเป็นนิมิตต์ดีจนได้โดยอำนาจอย่างหนึ่งซึ่งธรรมชาติได้ประทานมาให้เป็นอาวุธสำหรับประหัตประหารนิมิตต์ร้าย อาวุธวิเศษดังกล่าวนั้นได้แก่ "กำลังใจ" พระพุทธศาสนาสุภาษิตมีอยู่บทหนึ่ง ซึ่งท่านประทานคติ ธรรมให้เกิดกำลังใจแก่คนเราในการต่อสู้นิมิตต์ร้าย คือ โดยการฝึกฝนจิตต์ให้มีกำลังเพื่อต่อสู้นิมิตต์ร้าย เพราะท่านว่า

"จิตฺตสฺส ทมโถ สาธุ = ฝึกฝนจิตต์เป็นความดี
"จิตฺตํ ทนฺตํ สุขาวหํ = จิตต์ที่ฝึกฝนแล้วย่อมนำสุขมาให้"
ท่านเจ้าคุณวิจิตรธรรมปริวัตรได้ประพันธ์พุทธศาสนสุภาษิต
"จิตฺตสฺส ทมโถ สาธุ จิตฺตํ หนฺตํ สุขาวหํ"
ดังกล่าวข้างบนนี้ไว้เป็นคำโคลงอันไพเราะว่า :-

การฝึกฝนจิตต์ได้ ดลความดีฮา
นำสุขสมบัติสาม สั่งให้

แก่ผู้ประพฤติปราม ปราบจิตต์ ตนแล
ทั้งมนุษย์สวรรค์ไชร้ อีกทั้งนิพพาน

ในที่สุดนี้ ผู้เขียนขอเดชะอำนาจแห่งพระธรรมานุภาพได้โปรดดลบันดาลให้ท่านผู้อ่านจงประสพแต่นิมิตต์ดีตลอดกาลนาน

- ตัวสะกดตามต้นฉบับเดิม
- บทความนี้เขียนขึ้นขณะเครื่องบินกองทัพอากาศกำลังทิ้งระเบิดเรือรบไทย คราวเกิดขบถ "แมนฮัตตัน" เมื่อ 30 มิถุนายน 2494

ก๋วยเตี๋ยวรสเด็ด 7 สูตร

อาชีพขาย **"ก๋วยเตี๋ยว"** เป็นอาชีพยอดฮิตที่มีคิดจะลงทุนกันมาก เนื่องเพราะเป็นอาหารจานเดียวที่มีผู้นิยมรับประทานแพร่หลายทั่วไป แต่คนขายก๋วยเตี๋ยวเดี๋ยวนี้มีมากเช่นกัน ดังนั้น นอกจาก "สูตรเด็ด" แล้ว ใครที่คิดจะขายก๋วยเตี๋ยวยุคนี้จึงต้องรู้จักคิดรู้จักปรับปรุงให้มีเอกลักษณ์ที่เฉพาะตัว ไม่เหมือนใคร ทั้งสูตร รูปแบบการขาย การเสิร์ฟ รวมถึง ลีลาของผู้ปรุงก็มีส่วนช่วยให้ขายได้ขายดี

แต่ไม่ว่าจะสูตรไหนก็ต้องไม่ละเลยความสะอาดทุกขั้นตอน และต้องพิถีพิถันในการเลือกใช้วัตถุดิบ

ทั้งนี้ หัวใจของก๋วยเตี๋ยวคือ "น้ำซุป" ดังนั้น เรื่องของก๋วยเตี๋ยวต่างๆ ที่จะกล่าวถึงนี้เราจะเน้นที่น้ำซุปเป็นสำคัญ ส่วนกรรมวิธีอื่นๆ ก็จะพื้นๆ เราจะแนะนำให้บ้างเป็นบางจุดเท่านั้น เพราะสามารถไปจดจำเรียนรู้กันเองได้โดยไม่ยาก อย่างไรก็ตาม ต้องออกตัวกันก่อนเลยว่าสูตรน้ำซุปบางสูตรที่เรา

นำเสนออาจจะเป็นสูตรกลางๆ ทั่วๆ ไป ดังนั้น ควรนำไปทดลองทำ แล้วพลิกแพลงเพิ่มเติมให้แปลกใหม่กันอีกที

"ก๋วยเตี๋ยวเรือหมูน้ำตก"

สูตรของ "วรรณา เลิศเวียงชัย" เป็นสูตรดั้งเดิมจากอยุธยา ปัจจุบันขายอยู่สี่แยกสนามกีฬาพณิชยการราชดำเนิน ถนนพุทธมณฑลสาย 2 โทร (02) 887- 1969 สูตรปรุงน้ำซุป มีดังนี้

ตั้งน้ำในหม้อให้เดือด ใส่กระดูกและเอ็นหมูลงไป ต้มนานประมาณครึ่งชั่วโมง ใส่น้ำตาลกรวด 2 ก้อน, ผงชูรส 1 กระบวย , เกลือ 1 ห่อเล็ก, พริกไทยป่น 1/2 ห่อ, เครื่องเทศ 1 กำมือ, ซอสปรุงรส 1/3 ขวด , ใบเตย 1 กำ, ซีอิ๊วดำ 1/2 ถ้วย เคี่ยวต่อไปอีกประมาณครึ่งชั่วโมง

พอเห็นมีน้ำมันจากกระดูกลอยในหม้อก็เป็นอันใช้ได้ นำเอ็นหมูที่ต้มเปื่อยมาผึ่งไว้ให้เย็นแล้วหั่นเป็นก้อน เตรียมไว้หั่นใส่ก๋วยเตี๋ยวต่อไป เวลาจะขายก็ลวกเส้นตามลูกค้าสั่งใส่ชาม ตามด้วยถั่วงอกหรือผักบุ้ง เอ็นหมู หมู 3 - 4 ชิ้น ตับ 2 ชิ้น ลูกชิ้น 1 ลูก โรยหน้าด้วยผักชีฝรั่งหั่นฝอย ใช้กระบวยตักเลือดเล็กน้อยแล้วน้ำมาตักน้ำก๋วยเตี๋ยวในหม้อ ราดลงบนชาม เท่านี้ก็เสิร์ฟลูกค้าได้แล้ว พร้อมกับแคบหมู

เคล็ดไม่ลับอยู่ที่ความหอมของใบเตยและผักชีฝรั่ง แต่เคล็ดที่สำคัญยิ่งกว่า คือ ยิ้มแย้มให้ลูกค้าเข้าไว้

"ก๋วยเตี๋ยวเรือเนื้อน้ำตก"

สูตรของ "สุวารี แจ่มขำ" เดิมขายอยู่ย่านบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ขายถูกแค่ชามละ 6 บาท แต่ปัจจุบันย้ายไปอยู่ที่ไหนแล้วไม่ทราบ สูตรน้ำซุปมีดังนี้

ต้มน้ำในหม้อก๋วยเตี๋ยวให้เดือด ใส่กระดูกวัว, โป๊ยกั๊ก, อบเชย, ผงพะโล้ เครื่องยาจีนห่อผ้าขาวบาง, พอน้ำเดือดอีกครั้งใส่ใบเตยมัด 5-6 ใบ, หัวผักกาดขาวหั่นท่อน, เกลือป่น 1 ถุง, ซีอิ้วหวาน 2 ช้อนโต๊ะ, รากผักชีทุบ 5 - 6 ราก, ซอสแม็กกี้นิดหน่อย เป็นอันเสร็จ

มีวิธีเตรียมเนื้อเปื่อยให้ด้วย ซื้อเนื้อวัวติดมันติดเอ็นมาต้ม ใส่เกลือและซอสแม็กกี้นิดหน่อย ใส่ใบเตยดับคาว ต้มจนเปื่อยใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมงก็พร้อมจะนำมาหั่นเป็นชิ้นได้

อ้อ! ก๋วยเตี๋ยวร้านนี้เป็นก๋วยเตี๋ยว "ชิมก่อนปรุง" เวลาขายใช้กระบวยตักเลือดวัวนิดหน่อย แล้วนำไปตักน้ำซุปผสม เทใส่ใน "ชามปรุง" ต่างหาก ใส่พริกป่น น้ำปลา พริกน้ำส้ม ผักชีฝรั่ง ผงชูรสนิดหน่อย ชิมรสว่ากำลังดีแล้วจึงเทใส่ชามที่ลวกเส้นใส่เครื่องเตรียมไว้แล้ว และอย่าลืมใส่กระเทียมเจียว กากหมู ต้นหอม ผักชีและเหยาะพริกไทยลงไปก่อนชิมด้วย

เคล็ดไม่ลับของสูตรนี้ ก็คือ เป็นก๋วยเตี๋ยว "ชิมก่อนปรุง" ที่สำคัญเป็น "ก๋วยเตี๋ยวคนยาก" ขายชามละ 6 บาท

"ก๋วยเตี๋ยวไก่แม่ศรีเรือน"

สูตรของ "บังอร เรืองรุ่ง" ร้านก๋วยเตี๋ยวไก่แม่ศรีเรือนนี้อยู่ปากซอยลาดพร้าว 110 กรุงเทพฯ โทร (02) 530 - 4355 สูตรปรุงน้ำซุปก็ง่าย ๆ ดังนี้

เริ่มจากต้มน้ำให้เดือด ใส่ไก่พันธุ์เนื้อถอนขนแล้วลงไปทั้งตัวให้น้ำท่วมไก่ ใส่เกลือต้มนาน 2 ชั่วโมง ตักไก่ขึ้นเลาะเนื้อไก่หั่นเป็นชิ้น ใส่กระดูกไก่กลับลงไปในหม้อน้ำซุป เติมรากผักชี เท่านี้ก็จะได้น้ำซุปก๋วยเตี๋ยวไก่หอมอร่อยแล้ว

ถ้าลูกค้าสั่งก๋วยเตี๋ยวแห้ง นำเส้นก๋วยเตี๋ยวมาลวก คนเส้นด้วยน้ำมันกระเทียมเจียว เติมน้ำปลา ผงชูรสนิดหน่อย ใส่กระเทียมเจียว ตังฉ่าย ถั่วลิสงคั่วป่น มะนาวหรือน้ำส้มสายชู ใส่น้ำตาล พริกป่นไว้ข้างๆ ชามก๋วยเตี๋ยวน้ำไม่ใส่ถั่วลิสงคั่วและน้ำตาล ให้ลูกค้าปรุงรสเองตามชอบ, ก๋วยเตี๋ยวต้มยำ ปรุงรสให้เข้มข้นก่อนเสิร์ฟโดยใส่ถั่ว พริกป่นครึ่งช้อนชา น้ำตาล 1 ช้อนกลาง น้ำปลา 2 - 3 ช้อนชา มะนาว ถ้าไม่ชอบมะนาวก็ใส่น้ำส้มแทนได้

เคล็ดไม่ลับก็คือการเลือกใช้ไก่พันธุ์เนื้อ สดใหม่ คุณภาพดี หาทำเลดีๆ จัดร้านให้สะอาดสะอ้าน โอกาสเรืองรุ่งมีแน่นอน

"ก๋วยเตี๋ยวเป็ด - ไก่พะโล้"

สูตรของ "แม่ประทุม" ฉายา "ก๋วยเตี๋ยวลืมคุย" ใกล้ทางแยกเข้าวัดไลย์ 69/10 ถนนสายบางงา - ท่าโขลง จังหวัดลพบุรี สูตรปรุงน้ำซุปมีดังนี้

น้ำ 20 ลิตร, น้ำตาลทรายขาว 2 กิโลกรัม, น้ำปลา 2 กิโลกรัม, ข่าแก่หั่นแว่น, เครื่องพะโล้ - โป๊ยกั๊ก - อบเชย - ชิงเจีย รวมกัน 1.5 กิโลกรัม, เกลือ 300 กรัม, กระเทียม 10 หัว, รากผักชี ตั้งไฟเคี่ยวน้ำกับน้ำตาลทรายหมั่นคนจนหอมมีสีเหลือง เติมเครื่องปรุงข้างต้นต้มจนเดือด ชิมรสเค็มนำหวานตาม นำ "ไก่สด" ลงต้ม เติมน้ำให้ท่วมไก่ต้มต่ออีก 1 ชั่วโมง

ถ้าเป็น "เป็ด" เพิ่มเครื่องเทศ ต้มนานขึ้น เครื่องในต้ม 15 นาที

ขั้นต่อไปนำน้ำสะอาด โครงไก่หรือเป็ดใส่หม้อก๋วยเตี๋ยวต้มจนเดือด ใส่น้ำพะโล้ลงไป เพิ่มรากผักชี กระเทียม ข่าพอประมาณ เดือด แล้วจึงหรี่ไฟอ่อนเป็นน้ำซุปไว้ขาย

เมื่อลูกค้าสั่งก็ลวกเส้น ลวกถั่วงอกใส่ชาม ใส่ไก่พะโล้หรือเป็ดพะโล้ที่สับเตรียมไว้เป็นชิ้นๆ พอสมควร ตักน้ำมันกระเทียมเจียวใส่ ตักน้ำซุปใส่

แล้วโรยด้วยผักชี เท่านี้ก็เสิร์ฟได้ อ้อ ! การลวกเส้น น้ำที่ใช้ลวกต้องเดือดอยู่ตลอดเวลา เส้นใหญ่ เส้นหมี่ขาวใช้เวลาลวกไม่นานถ้าเป็นเส้นเล็ก เส้นหมี่เหลืองต้องลวกนานขึ้น มิฉะนั้นจะแข็ง

เคล็ดไม่ลับอยู่ที่การเคี่ยวน้ำตาลให้หอม เพื่อให้น้ำซุปหอมหวาน พิถีพิถันในทุกขั้นตอน อย่างนี้ลูกค้าจึงรับประทานกันจนลืมคุย

"ก๋วยเตี๋ยวซีโครงหมูตุ๋น"

สูตรของร้าน "ป้าอุดร กาญจนสุวรรณ" ซอยวิภาวดี 50 เส้นทางลัดถนนวิภาวดี พหลโยธิน หรือซอยบางบัว กรุงเทพฯ สูตรปรุงน้ำซุปมีดังนี้

ตั้งน้ำในหม้อก๋วยเตี๋ยว ใส่ซอสปรุงรสฝาสีน้ำตาลตราภูเขาทอง 3/4 ขวด, ซีอิ๊วขาว 1 ขวด, เกลือ 2 ถุง, น้ำตาลกรวด 1/4 กิโลกรัม, รสดี 1 ซอง, รากผักชี, กระเทียม, พริกไทยเม็ด, โป๊ยกั๊ก, และผงพะโล้ อย่างละพอประมาณ ตั้งน้ำให้เดือดแล้วหรี่ไฟลง ใส่ "ซี่โครงหมูอ่อน" ลงต้มประมาณ 1 ชั่วโมง นำ "ไส้หมูอ่อน" ลงต้มต่ออีกครึ่งชั่วโมง นำซี่โครงและไส้หมูผึ่งให้เย็นหั่นเป็นชิ้นพอคำ ใส่กระทะทองเหลืองตั้งไฟอ่อนใส่น้ำซุปลงไปตุ๋นกับ "เห็ดหอม" ไว้ตลอดเวลา

ซี่โครงหมูและไส้หมูต้องล้างให้สะอาดถึง 3 น้ำโดยใส่เกลือในขณะล้างด้วย เกลือจะทำให้สะอาดและช่วยดับกลิ่น การเตรียมเลือด ซื้อเลือดสดเป็นก้อนมาคั้นด้วยตะไคร้ใส่เกลือเล็กน้อย ทิ้งไว้ให้แข็งตัวในภาชนะ ตั้งน้ำให้เดือดใส่ใบเตย นำเลือดที่แข็งตัวแล้วมาต้ม พอสุกก็ตักขึ้นมาวางทิ้งไว้ให้เย็นหั่นเป็นชิ้นพอคำ

เวลาที่จะขายลวกเส้นและถั่วงอกใส่ชาม ใส่กระเทียมเจียว ตังฉ่าย ตักซี่โครงหมูตุ๋นใส่ ไส้หมู เลือด โรยขึ้นฉ่าย ต้นหอม ผักชี และน้ำซุปราดพร้อมกัน

เท่านี้ก็พร้อมเสิร์ฟ

ป้าอุดรขายก๋วยเตี๋ยวชามใหญ่ 25 บาท คนกระเพาะใหญ่ก็ยังอิ่มพอดี ไม่ต้องสั่งชามที่ 2 ให้สิ้นเปลือง ที่สำคัญ คนขายก็มีเวลาขายให้ลูกค้ารายอื่น ไม่ต้องให้ลูกค้านั่งคอยนานจนเสียอารมณ์อร่อย

เคล็ดไม่ลับของป้าอุดร คือ ทุกอย่างเน้นความสะอาด และขอย้ำ... ชี่โครงหมูและไส้หมูต้องใช้แบบที่อ่อนๆ เท่านั้น

"ก๋วยเตี๋ยวต้มยำทะเล"

สูตรของร้าน "ซังก๋วยเตี๋ยวปลากะพง - ต้มยำทะเล" ซอยลาดพร้าว 71 หน้าสนามไดรฟ์กอล์ฟเกียรติธาดา โทร (02) 907 - 8599 สูตรน้ำซุปมีดังนี้

ต้มน้ำให้เดือดใส่กระดูกหมูลงไป ตามด้วยรากผักชี, กระเทียมทุบพอแหลก, พริกไทย, ผงชูรสเล็กน้อย ใส่ซีอิ๊วขาว 1 ขวด, เกลือ 1 ถุง ต้มต่อด้วยไฟแรงให้เดือดจนขุ่น แล้วหรี่ไฟอ่อนให้น้ำซุปใส ก่อนจะใช้ไฟอ่อนสุดเปิดไว้ตลอดเวลา เป็นน้ำซุปก๋วยเตี๋ยวได้ทันที

ถ้าลูกค้าสั่งก๋วยเตี๋ยวปลากะพงธรรมดา ใช้ผักกาดหอมรองชาม ลวกเส้นใส่ลงไป ใส่เนื้อปลากะพง 2 - 3 ชิ้น ลูกชิ้น 2 ลูก ฮือก้วย 2 ชิ้น กระเทียมเจียว ตังฉ่าย ขึ้นฉ่าย ตักน้ำซุปราด

ส่วนก๋วยเตี๋ยวต้มยำทะเล "น้ำข้น" ใช้ผักกาดหอมรองชาม ลวกเส้น ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูดใส่ชาม ใส่ปลา 2 ชิ้น ปลาหมึก 2 - 3 ชิ้น ลูกชิ้นปลา 2 ลูก จะใส่ฮือก้วยหรือใส่กุ้งด้วยก็ได้ตามด้วยขึ้นฉ่ายโรยหน้า ตักน้ำซุปใส่อีกชามต่างหาก ใส่นมสด น้ำพริกเผา พริกสดบด น้ำตาล น้ำปลา น้ำมะนาว ปรุงให้มีรสเข้มข้น เปรี้ยวหวาน มัน เค็ม แล้วเทใส่ชามที่เตรียมเครื่องไว้

หากไม่ใส่นมสดก็จะเป็นก๋วยเตี๋ยวต้มยำทะเล "น้ำใส"

ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด จะเป็นตัวดับคาวก๋วยเตี๋ยวต้มยำทะเล

"ก๋วยเตี๋ยวหน่อไม้น้ำผึ้ง"

สูตรนี้เป็นสูตรดัดแปลงให้แปลกใหม่ ร้าน "ก๋วยเตี๋ยวหน่อไม้น้ำผึ้ง" ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษตร กิโลเมตรที่ 335.5 อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ไม่เหมือนใคร คือจะใช้ "หน่อไม้ฝรั่ง" ใส่ก๋วยเตี๋ยวแทนถั่วงอกหรือผักบุ้ง และจะมี "น้ำผึ้งแท้" ใส่ขวดไว้ให้ลูกค้าปรุงเพื่อรสชาติแทนน้ำตาล ทำให้น้ำก๋วยเตี๋ยวหอมหวานอร่อยมากขึ้น ก๋วยเตี๋ยวที่ขายก็มีทั้งไก่, เนื้อ , หมู

สำหรับสูตรปรุงน้ำซุปก็ไม่แตกต่างจากร้านอื่นๆ เพียงแต่น้ำซุปก๋วยเตี๋ยวเนื้อจะไม่ใช้เครื่องยาจีน แต่จะใช้สมุนไพรอย่าง ข่าแห้ง, ลูกจันทน์, เมล็ดพริกหอม, เมล็ดผักชี เอามาคั่ว แล้วตำให้แหลก ใช้ผ้าขาวบางห่อแล้วนำไปต้มในหม้อน้ำซุป เป็นน้ำซุปหอมหวนชวนรับประทานอีกแบบหนึ่ง

เคล็ดไม่ลับสำคัญคือ... วัตถุดิบทุกอย่างจะใช้ของดีมีคุณภาพเท่านั้น ทั้งไก่ หมูเนื้อและอื่นๆ นอกจากนี้ทุกขั้นตอนในการเตรียมเครื่องจะต้องพิถีพิถัน เน้นความสะอาดให้มากที่สุด

ไอเดียที่น่าสนใจ คือ นำวัตถุดิบที่มีมากในท้องถิ่น ราคาไม่แพง มาใช้ "หน่อไม้ฝรั่งน้ำผึ้ง" กลายเป็นเอกลักษณ์ ขายดิบขายดีจนทุกวันนี้

เป็นอย่างไรกันบ้าง สำหรับสารพัด "เคล็ดไม่ลับ" ของน้ำซุปก๋วยเตี๋ยวสูตรเด็ด สูตรพลิกแพลงต่างๆ ที่เราคัดสรรมานำเสนอกันโดยสรุป ก็หวังว่าคงจะเป็นประโยชน์บ้างไม่มากก็น้อย สำหรับ "ว่าที่ พ่อค้า - แม่ค้า - ก๋วยเตี๋ยว" ทุกท่าน

จาก เดลินิวส์ 28 มีนาคม 2543

“

ผมอ่านหัวข้อ “ศิลปวัฒนธรรม” เรื่องหลักเมือง ทำไมไม่มีดวงเมืองให้เห็นด้วยน่าเสียดาย ทำให้ขาดรสชาติไป ควรเขียนลางสังหรณ์ “งูเล็ก 4 ตัว” ก้นหลุมหลักเมืองและตึกสี่มะเส็งที่สถานเสาวภา (ร.7 สร้างแก้เคล็ด)

ควรเขียนเรื่องยุคต่างๆ 10 ยุคของกรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อคนรุ่นหลังจะได้ทราบว่า ร.1 พยากรณ์ไว้

สะพานพุทธฯ สร้างเมื่อจักรีวงศ์ย่างเข้า 150 ปี เพราะอะไรดลใจให้ต้องฉลอง 150 ปี เพราะวงศ์จักรีจะต้องเปลี่ยนเมื่อถึง 150 ปี เพราะดาวเสาร์กับดาวพฤหัสเล็งกัน 180 องศา ดาวสองดวงนี้ 20 ปี จะรวมกันในราศีเดียวกัน 1 ครั้ง ปี 2542 ร่วมกันที่ราษีเมษ ทับลัคนาดวงเมือง เศรษฐกิจคว่ำ พระสงฆ์ขัดแย้งกับฆราวาส เป็นเรื่องแปลกแต่จริง

สุดท้ายนี้ขอให้หนังสือเล่มต่อไปมีเรื่องดีๆ อ่านคนชราจะได้ชื่นใจ อยู่ไปนานๆ

(ปรีดี เทียนคำ นนทบุรี)

”

เชียงขวาง

ตัวเมืองโพนสะหวัน แขวงเชียงขวาง

(บน) ทุ่งไหหิน แขวงเชียงขวาง
(ล่าง) ภาพถ่ายทางอากาศแสดงให้เห็นหลุมระเบิดซึ่งสหรัฐฯ นำมาทิ้งที่เชียงขวางในสมัยสงครามอินโดจีน

"เชียงขวาง" อาณาจักรที่ถูกลืม

"สงครามได้ทำลายทุกอย่างในเชียงขวาง สหรัฐฯ ทิ้งระเบิดใส่เชียงขวางมากกว่าจำนวนระเบิดทั้งหมดที่ใช้ในสงครามโลกครั้งที่สอง ทำให้เมืองบางเมืองสูญไปจากแผนที่อย่างถาวร ประชาชนที่ยังมีชีวิตอยู่ ต้องอาศัยในถ้ำด้วยความแร้นแค้น"

สมภพ เสริมสวัสดิ์ศรี

หากพูดถึงแขวงสำคัญๆ ทางภาคเหนือของลาว ซึ่งมีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของลาว แขวงเชียงขวาง แน่นอนว่า ทุกคนคงจะต้องรู้จักหรือเคยได้ยินเกี่ยวกับทุ่งไหหิน ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกมหัศจรรย์อย่างหนึ่งของโลก จริงๆแล้วเชียงขวางหรือเมืองพวน เป็นแขวงที่มีประวัติเก่าแก่เป็นอาณาจักรโบราณ มีความงดงามทางวัฒนธรรม ที่งดงามและเก่าแก่ไม่แพ้อาณาจักรอื่นๆ เช่นล้านช้างหลวงพระบาง หรือล้านนา เลย

แขวงเชียงขวางตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ ส.ป.ป. ลาว อยู่ห่างจากนครเวียงจันทน์ ประมาณ 350 กิโลเมตร อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 1200 เมตร ทิศเหนือติดแขวงหัวพัน ทิศตะวันออกติดประเทศเวียดนาม ทิศใต้ติดเขตพิเศษ ไซสมบูน ทิศตะวันตกติดแขวงหลวงพระบาง

อาณาจักรเชียงขวางตั้งแต่โบราณมา ถูกรุกรานทั้งจากศึกภายใน

อาณาจักรเอง บางครั้งการแย่งชิงอำนาจภายในกลับกลายเป็นนำศึกเข้าบ้าน รวมทั้งถูกอาณาจักรเพื่อนบ้านที่แข็งแรงกว่ารุกราน เป็นประเทศราชของทั้งอาณาจักรเวียดนาม ของล้านช้างเวียงจันทน์ และล้านช้างหลวงพระบาง ตลอดจนเป็นหัวเมืองประเทศราชของสยาม และกลายเป็นแขวงตรันนิน ในสมัยของอินโดจีนฝรั่งเศส และยังโชคร้ายถูกพวกโจรฮ่อเข้าปล้นทำลายเมือง และยังเป็นสมรภูมิที่สำคัญในสมัยสงครามเวียดนาม ทำให้โบราณสถานที่สำคัญถูกทำลายจนไม่เหลือ

ด้วยสาเหตุนี้ ชาวพวนซึ่งเป็นชนชาติเจ้าของแผ่นดินเชียงขวางต้องกระจัดกระจายไปตั้งรกรากในที่ต่างๆ ทั้งจากหนีภัยสงคราม ถูกจับกวาดต้อนไปเป็นเชลย จึงไม่แปลกใจเลยว่า ในปัจจุบันมีหมู่บ้านชาวพวนกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศลาวและไทย จำนวนชาวพวนพลัดถิ่นนี้ อาจจะมีจำนวนมากกว่าชาวพวนที่อาศัยอยู่ในแขวงเชียงขวางเองด้วยซ้ำไป แต่ชาวพวนเหล่านี้ยังรักษาเอกลักษณ์ความเป็นพวนของตนไว้อย่างเหนียวแน่น และเรียกตนเองว่าพวนไม่ว่าจะไปตั้งรกรากอยู่ที่แห่งไหน

เชียงขวางเป็นดินแดนหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ของตัวเองอันยาวนาน ตามตำนานกล่าวว่า แต่เดิมดินแดนลาวทั้งภาคเหนือทั้งหมดตั้งแต่แขวงบอลิคำไซจนถึงแขวงหลวงน้ำทา ปกครองโดยชนเผ่าขมุ และนำไพร่พลชาวพวนเข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน โดยทำการเสี่ยงทายหาทำเลตั้งเมืองแห่งใหม่ โดยได้นำช้างพลาย 2 เชือก และช้างพัง 2 เชือก และตั้งจิตอธิษฐานว่า หากช้างนอนลงที่ใดก็จะสร้างเมืองลงในที่นั้น ปรากฏว่า ช้างตัวผู้ทั้ง 2 ตัว ได้ไปนอนลงแถบริมแม่น้ำงิ้ว ส่วนช้างตัวเมียเดินไปถึงริมแม่น้ำกั้ง จึงได้ตกลงเอาพื้นที่บริเวณนั้นนครหลวงของแขวงพวน โดยใช้ชื่อว่าเมือง ช้างขวาง หรือ เชียงขวาง ในปัจจุบัน

อาณาจักรเชียงขวางมีกษัตริย์ปกครองสืบต่อกันมาอีกเป็นระยะเวลานาน จนกระทั่งราวปี ค.ศ.1239 จึงถูกรุกรานโดยอาณาจักรอันนาม และถูกรุกรานทั้งจากอาณาจักรของคนลาวอื่นๆ เช่น เจ้าฟ้างุ้มเองก็ยกทัพเข้ามาตีในปีค.ศ.1300 แต่ชาวเชียงขวางก็สามารถปกป้องเอกราชของตนได้ตลอดมาจนกระทั่งราวปี ค.ศ.1560 เชียงขวางจึงตกอยู่ภายใต้สถานะเมืองประเทศราชของเวียงจันทน์ แต่ก็ยังมีกษัตริย์สืบเชื้อสายปกครองกันเรื่อยมา เป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่งในอาณาจักรล้านช้าง

เมื่อปี ค.ศ. 1778 ในเวลานั้นพระราชอาณาจักรล้านช้างเป็นหัวเมืองประเทศราชของสยาม เจ้าชุมพู เจ้าเมืองเชียงขวางในขณะนั้นจึงตั้งตัวเป็นเอกราชจากเวียงจันทน์ ทางเวียงจันทน์จึงส่งทหารเข้ามาปราบ เจ้าชุมพูจึงขอความช่วยเหลือจากเวียดนาม และยินยอมส่งส่วยให้เวียดนามด้วย เจ้านันทเสนพระเจ้าแผ่นดินล้านช้างเวียงจันทน์ในขณะนั้นซึ่งเป็นประเทศราชของสยาม จึงได้จับตัวเจ้าชุมพูไปไว้เวียงจันทน์ เจ้าเชียง น้องชายเจ้าชุมพูจึงได้มีหนังสือไปทูลกษัตริย์ไกเซิน แห่งเวียดนาม ให้มีหนังสือไปยังเจ้านันทเสนแห่งเวียงจันทน์ให้ปล่อยตัวเจ้าชุมพูดังนั้น เชียงขวางเลยส่งบรรณาการให้ทั้งเวียงจันทน์และเวียดนาม ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

เมื่อปี ค.ศ. 1829 เจ้าอนุวงศ์ทำการกู้เอกราชจากสยาม แต่พ่ายแพ้ที่โคราช จึงถูกกองทัพสยามซึ่งตามมาเข้าโจมตีนครเวียงจันทน์ เจ้าอนุวงศ์หนีกองทัพไทยมาที่เชียงขวาง เพื่อที่จะไปขอความช่วยเหลือจากเวียดนาม แต่ว่าถูกกองทัพไทยตามจับตัวได้ที่เมืองแปก แขวงเชียงขวาง และเมื่อได้จับตัวเจ้าอนุวงศ์พร้อมด้วยครอบครัวส่งไปยังกรุงเทพฯแล้ว กองทัพสยามจึงได้ถอยทัพไปจากเชียงขวาง กษัตริย์เวียดนามจึงได้ส่งทหารมาตีเมืองพวนจับตัวเจ้าเมืองเชียงขวาง ไปประหารชีวิต ด้วยเหตุนี้ทำให้เชียงขวางขาดผู้นำไประยะหนึ่ง

ซึ่งกษัตริย์เวียดนามเองก็ได้ส่งทหาร 200 นาย เข้ามาประจำการในเชียงขวาง ขึ้นตรงต่อเวียดนาม อยู่ต่อมาทางกรุงเทพฯทราบเรื่องที่เวียดนามส่งทหารมาประจำอยู่ที่เชียงขวางจึงส่งทหารจำนวน 1000 นายขึ้นไปยึดเชียงขวางคืนจากเวียดนาม อย่างไรก็ตามชาวเชียงขวางได้รวมตัวกันขับไล่ทหารเวียดนามออกไปจากเมืองได้สำเร็จก่อนที่กองทัพไทยจะมาถึง แม่ทัพไทยในขณะนั้นจึงเสนอให้อพยพประชาชนทั้งหมดไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณ เมืองใหม่ที่บ้านงิ้วพันลำ อ.บึงกาฬ จ.หนองคายในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นการป้องกันการกลับมาของกองทัพเวียดนาม เนื่องจากเชียงขวางอยู่ไกลจากกรุงเทพฯ มาก ทำให้เป็นการยากที่จะป้องกัน แต่ในขณะที่อพยพไปถึงหนองคาย มีส่วนหนึ่งได้เดินทางกลับมายังเชียงขวาง แต่อดตายระหว่างทางบ้าง เจ็บป่วยบ้าง ถูกปล้นบ้าง ทำให้มีชาวพวนเหลือกลับคืนไปถึงเชียงขวางจำนวนไม่มาก

การอพยพครั้งนั้นทำให้เชียงขวางเป็นเมืองร้าง พระเจ้าแผ่นดินเวียดนามจึงได้ส่งทหารมายึดเชียงขวางอีกโดยเปลี่ยนชื่อแขวงเชียงขวางเป็นแขวงตรันนิน ผู้ปกครองรุ่นต่อๆ มาก็ส่งบรรณาการให้แก่เวียดนามและหลวงพระบางตลอด

ในสมัยที่เชียงขวางอยู่ภายใต้การปกครองของสยามนั้น สยามได้แบ่งการปกครองเชียงขวางให้อยู่ในหัวเมืองลาวฝ่ายเหนือ โดยมีเมืองเชียงขวางเป็นเมืองเอก โดยมีเมืองแสน เมืองงาม เมืองสุ้ย เมืองจีน และเมืองพานเป็นเมืองขึ้น ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อหัวเมืองลาวฝ่ายเหนือเป็นมณฑลลาวพวน โดยมีกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม เป็นข้าหลวง ตั้งศาลาว่าการอยู่ที่เมืองหนองคาย

ในปี ค.ศ. 1882 พวกฮ่อ ซึ่งเป็นกลุ่มโจรจีนได้เคลื่อนลงมาจากจีนตอนใต้เข้าโจมตีหัวพันทั้ง 5 ทั้ง 6 จนแตก ลงมาตั้งค่ายอยู่ที่บ้านดอน ทุ่งเชียงคำ เจ้าอึ่งเจ้าเมืองเชียงขวางในขณะนั้นต้านกำลังของพวกฮ่อไม่ได้ ถูกปืนตายในที่รบ

พวกฮ่อเลยเข้าปล้นเมือง หลังจากยึดเชียงขวางได้แล้ว พวกฮ่อก็ยังยกกองทัพมาปล้นทำลายเมืองเวียงจันทน์ซึ่งเป็นเมืองร้างอีกด้วย

พระยามหาอมาตยาธิบดี ข้าหลวงฝ่ายไทยในขณะนั้นซึ่งได้สั่งให้เกณฑ์พลหัวเมืองฝ่ายลาวทั้งหลายขึ้นไปปราบฮ่อและตีฮ่อแตกกลับไปเชียงขวางในเวลานั้น พระยาพิชัยได้ทราบว่าพวกฮ่อกลับมาตั้งค่ายอยู่ที่ทุ่งเชียงคำอีกจึงได้เดินทัพจากเมืองพิชัย ผ่านเมืองหลวงพระบาง และสมทบกับกองทัพของเมืองหลวงพระบาง เข้าตีค่ายของฮ่อจนแตกกระจาย กองทัพไทยได้กวาดต้อนครอบครัวชาวพวนลงไปอีกเหลือคนอยู่ในเมืองเชียงขวางไม่มาก หลังจากที่กองทัพสยามถอนทัพไปแล้ว พวกฮ่อก็กลับมาอีก และได้เข้ามาตั้งค่ายที่ทุ่งเชียงคำอีกเป็นเวลาถึง 7 ปี ทั้งสยามและฮ่อทำสงครามขับเคี่ยวกันอีกหลายครั้ง ซึ่งกว่าสยามจะแก้ไขปัญหาเรื่องฮ่อในบริเวณมณฑลลาวพวนได้คือในปี ค.ศ. 1887

เหตุที่ดินแดนมณฑลลาวพวนของสยามซึ่งรวมทั้งเชียงขวางตกเป็นของฝรั่งเศสนั้นเนื่องมาจากฝรั่งเศสอ้างว่า ดินแดนสิบสองจุไทย หัวพันและเชียงขวาง ตลอดจนดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง เป็นของเวียดนาม เพราะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2370 อำนาจของเวียดนามได้แผ่ไปทั่วบริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ดินแดนเหล่านั้นอยู่ทางภาคตะวันตกและอยู่ในความปกครองดูแลของเวียดนามตลอดมา หากปล่อยปละละเลยก็จะทำให้ฝรั่งเศสเสียผลประโยชน์ สยามไม่มีสิทธิอำนวยอันชอบธรรมในการดูแลดินแดนต่างๆ เหล่านี้ เนื่องจากไม่สามารถแสดงหลักฐานอันชอบธรรมว่ามีกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนดังกล่าว ฝรั่งเศสจึงมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาดินแดนของเวียดนามที่สยามยึดเอาไว้กลับคืนมา ทั้งหมดนี้เป็นรายงานที่ผู้สำเร็จราชการฝรั่งเศสประจำอินโดจีนขณะนั้นทำเสนอต่อกระทรวงการต่างประเทศฝรั่งเศส

รายงานดังกล่าวนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้รัฐบาลฝรั่งเศสดำเนินการบีบบังคับสยามให้ยอมมอบดินแดนทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศสด้วยวิธีการต่างๆ และจนกระทั่งเกิดวิกฤตการณ์ ร.ศ. 112 ซึ่งฝรั่งเศสส่งเรือปืนเข้ามาในแม่น้ำเจ้าพระยา และในวันที่ 3 ตุลาคม 1893 สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอกรมพระยาเทววงศ์วโรปการ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศแห่งราชอาณาจักรสยาม ได้ลงพระนามในสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ยกดินแดนทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงทั้งหมดให้แก่ฝรั่งเศส ซึ่งเป็นการยุติบทบาทของสยามและอำนาจการปกครองในมณฑลลาวพวนอย่างสิ้นเชิง

รัฐบาลฝรั่งเศสได้ส่งนาย เดอลิโนต์ มาเป็นข้าหลวงฝรั่งเศสประจำแขวงพวน และเปลี่ยนชื่อแขวงเชียงขวางเป็นแขวง ตรันนิน จัดการปกครองเมืองเป็นแบบเวียดนาม โดยเรียกตำแหน่งเจ้าเมืองว่า “กว้านด้าว” แบ่งแขวงพวนออกไป 6 เมือง ได้แก่ เมืองคูน เมืองคำ เมืองคัง เมืองแสน เมืองซุย และเมืองหมอก แต่ละเมืองให้บรรดาลูกหลานเจ้าเมืองเก่า ปกครองดูแลภายใต้การกำกับราชการโดยข้าหลวงฝรั่งเศส และตั้งให้เจ้าคำเรืองเป็นเจ้าเมืองปรากฏว่า เจ้าคำเรืองกลับปลุกระดมประชาชนให้ต่อต้านการปกครองของฝรั่งเศสจึงถูกฝรั่งเศสจับไปขังและต่อมาหนีออกมาได้ เจ้าคำเรืองก่อการต่อต้านฝรั่งเศสอยู่หลายครั้งแต่ไม่สำเร็จจึงได้หนีไป และเสียชีวิตอยู่ที่แขวงหัวพันทำให้สิ้นสุดการปกครองโดยกษัตริย์ของแขวงเชียงขวาง อย่างไรก็ตามฝรั่งเศสก็ได้ส่งข้าหลวงมาว่าราชการที่เชียงขวางตลอดมา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 ถึงปี ค.ศ. 1944 รวมข้าหลวงทั้งสิ้น 21 คน

เมื่อสมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา กองทัพญี่ปุ่นเข้ายึดครองอินโดจีนฝรั่งเศส และได้ขับไล่ฝรั่งเศสออกไปจากอินโดจีน ในช่วงที่ญี่ปุ่นยึดครองรัฐบาลลาวอิสระซึ่งเป็นสมาคมที่เรียกร้องเอกราชจากฝรั่งเศสภายใต้การ

สนับสนุนของญี่ปุ่นที่เวียงจันทน์ได้แต่งตั้งให้นายเหล็ก เป็นเจ้าแขวงเชียงขวาง อาจถือได้ว่านายเหล็กดังกล่าวเป็นคนลาวสามัญคนแรกที่เป็นผู้ปกครองเชียงขวาง

ต่อมาเมื่อญี่ปุ่นแพ้สงคราม ฝรั่งเศสกลับมามีอำนาจในลาวเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1946 ก็ได้ปราบปรามขบวนลาวอิสระในเชียงขวางและทั่วประเทศอย่างหนักสังหารผู้ต่อต้านไปก็มาก การปราบปรามดังกล่าวมิได้กระทำแต่ในเชียงขวาง หากแต่ได้ทำการปราบปรามขบวนการลาวอิสระทั้งประเทศการปราบปรามกลับทำให้ขบวนการลาวอิสระเข้มแข็งขึ้น ได้รับการสนับสนุนจากทั่วประเทศ ฝรั่งเศสจึงยินยอมให้เอกราชแก่ลาว โดยมีการจัดตั้งรัฐบาลพลเรือนขึ้น ทำให้ขบวนการลาวอิสระบางส่วนพอใจ ยุติการเคลื่อนไหวฝรั่งเศสให้เอกราชลาวเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ. 1949 การให้เอกราชของฝรั่งเศสทำให้ขบวนการลาวอิสระได้แยกตัวออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งยุติการเคลื่อนไหวต่อต้านฝรั่งเศส และสลายตัวไป ขบวนการลาวอิสระอีกส่วนหนึ่งซึ่งนำโดยเจ้าสุภานุวงศ์ ยังดำเนินการต่อต้านฝรั่งเศสต่อไปโดยได้ขอความช่วยเหลือจากเวียดนามเหนือและก่อตั้งขบวนการคอมมิวนิสต์ปะเทดลาวขึ้นประกาศปลดปล่อยแขวงทางภาคเหนือของลาวได้แก่ เชียงขวาง และ ซำเหนือไม่ขึ้นกับรัฐบาลเวียงจันทน์ และร่วมกับเวียดนามเหนือเปิดการโจมตีรัฐบาลเวียงจันทน์เป็นครั้งแรกในเดือนเมษายน ค.ศ. 1953

อย่างไรก็ตามได้มีความพยายามแก้ไขปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวโดยการเจรจา ในที่สุดจึงมีการจัดตั้งรัฐบาลผสมสองฝ่ายขึ้นที่เวียงจันทน์ โดยให้ตำแหน่งในรัฐบาลแก่ขบวนการประเทศลาวตามมติประชุมแก้ไขปัญหาอินโดจีนที่เจนีวา ซึ่งมีมติให้ประเทศลาวเป็นประเทศเอกราชและเป็นกลางและยึดมั่นในหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ แต่ทั้งสองฝ่ายก็มิได้รักษาความ

เป็นกลางอย่างเคร่งครัด ฝ่ายรัฐบาลเวียงจันทน์เองก็ได้รับการสนับสนุนทางอาวุธจากฝรั่งเศส และสหรัฐฯ ส่วนขบวนการปะเทดลาวได้รับการสนับสนุนจากจีน และเวียดนามเหนือ ที่มั่นที่สำคัญที่สุดของขบวนการประเทศลาวก็คือทุ่งไหหิน ในแขวงเชียงขวาง เมื่อทั้งสองฝ่ายไม่มีความจริงใจในการแก้ไขปัญหา มีการลอบสังหารหรือจับกุมนักการเมืองลาวฝ่ายเป็นกลางและฝ่ายซ้ายรัฐบาลลาวภายใต้การนำของเจ้าสุวรรณภูมาไม่สามารถรักษาความเป็นกลางได้ ผู้นำและนักการเมืองฝ่ายซ้ายลาออกจากรัฐบาลผสม และเดินทางกลับฐานที่มั่นของคอมมิวนิสต์ปะเทดลาวทางภาคเหนือ ทำให้การสู้รบด้วยอาวุธกลับมาอีกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ทุ่งไหหินกลายเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของฝ่ายประเทศลาวและรัฐบาลเวียงจันทน์ โดยเป็นที่ตั้งของฐานปืนต่อสู้อากาศยาน 16 กระบอกของฝ่ายคอมมิวนิสต์ปะเทดลาว และขบวนการปะเทดลาวยังได้ฝังอาวุธไว้อีกจำนวนมากอีกด้านหนึ่งยังเป็นที่ตั้งฐานทัพสำคัญอีกแห่งหนึ่งของนายพลวังปาว แม่ทัพของรัฐบาลฝ่ายขวาเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นคนลาวเชื้อสายม้ง ซึ่งได้รับการหนุนหลังจาก ซีไอเอ ก็อยู่ที่เมืองซำทอง แขวงเชียงขวาง ด้วยเหตุนี้ทำให้ในช่วงปี ค.ศ. 1960 เชียงขวางจึงกลายเป็นเป้าสำคัญของการทิ้งระเบิดของเครื่องบินสหรัฐฯและเป็นสนามรบของทหารม้งที่ได้รับการฝึกโดยสหรัฐฯกับทหารเวียดนามเหนือและกองกำลังปะเทดลาว เชียงขวางกลายเป็นสนามรบที่สำคัญแห่งหนึ่งในสงครามอินโดจีน

สงครามได้ทำลายทุกสิ่งทุกอย่างในเชียงขวางตามที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น สหรัฐฯทิ้งระเบิดใส่เชียงขวางมากกว่าจำนวนระเบิดทั้งหมดที่ใช้ในสงครามโลกครั้งที่สอง เพียงแค่ในปีค.ศ. 1969 ปีเดียว เครื่องบินทิ้งระเบิดของสหรัฐฯ ได้ทำลายอาคารกว่า 1500 หลังในเมืองเชียงขวาง และอีกมากกว่า

2000หลัง ในเขตทุ่งไหหิน ทำให้เมืองบางเมืองสูญไปจากแผนที่อย่างถาวร ประชาชนที่ยังมีชีวิตอยู่ ต้องอาศัยอยู่ในถ้ำด้วยความลำบากแร้นแค้น ว่ากันว่าระเบิดส่วนใหญ่ที่ทิ้งในเชียงขวางเป็นระเบิดซึ่งทิ้งลงมาเพื่อทำให้เครื่องบินเปล่าหลังจากที่เครื่องบินเสร็จสิ้นภาระกิจทิ้งระเบิดในเวียดนาม โดยไม่มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ การทิ้งระเบิดในลักษณะนี้ทำลายทรัพย์สินและอาคารบ้านเรือน วัดวาอาราม โดยมิได้ถูกที่ตั้งทางทหารของฝ่ายตรงข้าม แต่อย่างใด ส่วนทหารเวียดนามเองก็ได้ทำลายเมืองซุย ซึ่งเป็นเมืองที่มีวัดสำคัญๆ เก่าแก่มากมายเนื่องจากเป็นฐานที่มั่นสำคัญของฝ่ายรัฐบาลลาวฝ่ายขวาเป็นต้น ทุกสิ่งทุกอย่างที่เอ่ยมาทำลายโบราณสถานและสถานที่สำคัญ ศิลปวัฒนธรรมของเชียงขวางที่สะสมมากว่า หนึ่งพันปีให้มลายหายไปในระยะเวลาไม่ถึง 10 ปี นี่เองเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้โบราณสถานในเชียงขวางแทบจะไม่เหลืออยู่เลยภายหลังสงคราม

ภายหลังพรรคประชาชนปฏิวัติลาวสามารถโค่นล้มรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรลาวได้แล้ว และได้สถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวขึ้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 1975 รัฐบาลลาวใหม่ได้สร้างเมืองโพนสะหวัน ขึ้นเป็นเมืองเอกของแขวงใหม่ ซึ่งในเมืองนี้ไม่มีโบราณสถานอะไรเหลืออยู่ สิ่งก่อสร้างทุกอย่างถูกสร้างขึ้นภายหลังสงครามทั้งสิ้น ตามแบบสังคมนิยม

ในปัจจุบัน เชียงขวางยังคงความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของลาว เนื่องจากบริเวณทุ่งไหหิน และเมืองโพนสะหวันเป็นที่ตั้งของฐานทัพอากาศของกองทัพประชาชนลาว เป็นที่ตั้งของฝูงเครื่องบินมิก 21 เนื่องจากยังมีความอ่อนไหวทางยุทธศาสตร์ เนื่องจากเป็นจุดสำคัญเส้นทางไปเวียดนาม และในทางภาคตะวันตกของแขวงด้านที่ติดกับหลวงพระบาง ยังเป็นพื้นที่เคลื่อนไหวของขบวนการชนกลุ่มน้อยต่อต้านรัฐบาลลาว ซึ่งมักจะก่อเหตุอยู่

เนืองๆ ปัญหาชนกลุ่มน้อยยังเป็นปัญหาด้านความมั่นคงปัญหาหนึ่งที่รัฐบาลลาวปัจจุบันต้องทำการแก้ไข

แขวงเชียงขวางทางภาคตะวันออก สถานการณ์กลับคืนสู่ความสงบชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนกลับคืนสู่ภาวะปกติ แม้ว่ายังมีขยะสงครามและระเบิดที่ยังไม่ระเบิดอีกจำนวนมาก กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ในภาคกลางและภาคตะวันออกของแขวง แม้ว่าจะมีองค์การระหว่างประเทศหลายองค์กรเข้ามาให้ความช่วยเหลือลาวในการเก็บกู้ระเบิดในแขวงเชียงขวาง และรัฐบาลลาวในปัจจุบันกำลังเร่งพัฒนาแขวงเชียงขวางให้ประชาชนในแขวงได้นำเศษลูกระเบิดมาทำเป็นเสาบ้านหรือกั้นเป็นรั้วไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์สงคราม พื้นที่จำนวนมากไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้เนื่องจากยังมีลูกระเบิดที่ยังตกค้างอยู่มากในพื้นดิน นอกจากนั้นระเบิดยังทำให้เกิดหลุมขนาดใหญ่ และทำให้ดินในเชียงขวางเป็นพิษไม่สามารถปลูกพืชได้ สภาพแวดล้อมอันเลวร้ายในปัจจุบันเป็นผลพวงจากสงครามทั้งสิ้น ภาพความโหดร้ายของสงครามในอดีตยังคงหลงเหลืออยู่ในเชียงขวาง

เชียงขวางคือตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพความโหดร้ายของสงครามในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันได้อย่างชัดเจน ตราบใดที่เชียงขวางยังไม่มีความสงบ ประชาชนชาวเชียงขวางคือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยสงครามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รัฐบาลลาวในปัจจุบันคงจะต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่งในการสร้างความสงบสุข ความสมานฉันท์ พัฒนาความเจริญให้เกิดขึ้นในแขวงเชียงขวาง เพื่อที่จะทำให้เชียงขวางมิได้เป็นดินแดนที่ถูกลืม อีกต่อไป

บรรณานุกรม

1. **พงศ์สาวดารลาว** โดย มะหาสิลาวิระวง,กระทรวงศึกษาธิการแห่งพระราชอาณาจักรลาว,เวียงจันทน์,1973
2. **สารนิเทศเกี่ยวกับพระราชอาณาจักรลาว**,สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์,1973
3. **ประวัติศาสตร์ลาว**,สิลา วีระวงส์,สำนักพิมพ์มติชน,กรุงเทพฯ,2539
4. **ประวัติศาสตร์เมืองพวน**,พูมี วงวิจิด,โรงพิมพ์แห่งรัฐ,เวียงจันทน์,1994
5. **Laos**,Cummings Joe,Lonely Planet,Singapore, 1998.
6. **อินโดจีนในศตวรรษที่ 20**,ภูวดล ทรงประเสริฐ,สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย,2535

หน้านี้มีรางวัล

กนเกศ แน่งน้อย

พบกันเป็นครั้งแรกสำหรับคอลัมน์ "หน้านี้มีรางวัล" เพื่อเปิดโอกาสให้คุณๆ ผู้อ่านได้ร่วมสนุกกับหนังสือวิทยุสราญรมย์

สำหรับคำถามในฉบับนี้ คงไม่ยากสำหรับแฟนๆ สถานีวิทยุสราญรมย์ เพราะถามว่า **คำขวัญของสถานีวิทยุสราญรมย์** มีว่าอย่างไร ถ้านึกออกหรือหาเจอ (บอกใบ้ให้นิดว่า ถ้าอ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์เล่ม 8 นี้ โดยละเอียด ก็คงพบคำตอบได้ไม่ยาก) ก็ส่งคำตอบมาที่

กนเกศ แน่งน้อย

สถานีวิทยุสราญรมย์ กรมสารนิเทศ

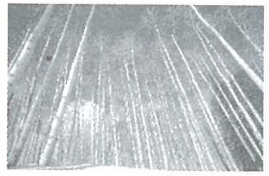
กระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา

กทม. 10400 วงเล็บที่มุมซองว่า "หน้านี้มีรางวัล"

20 ท่านแรก ที่ส่งคำตอบได้ถูกต้อง จะได้รับพ็อกเก็ตบุ๊คส์จากสำนักพิมพ์ดับเบิลนายน์ ท่านละ 1 เล่ม เป็นรางวัล หมดเขตส่งคำตอบ วันที่ 30 กันยายน 2543

ขอให้โชคดีทุกท่าน

กรรมลิขิต

มนุษย์เปรต

ธมฺมวฑฺโฒ ภิกฺขุ

ในสมัยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระนามว่า กัสสปะ ภิกษุรูปหนึ่งอาศัยเศรษฐีผู้หนึ่งอยู่ในวัดประจำหมู่บ้าน เป็นผู้เรียบร้อย มีศีล หมั่นบำเพ็ญวิปัสสนา ครั้งนั้นพระอรหันต์องค์หนึ่งได้มาถึงบ้านของเศรษฐี เศรษฐีเลื่อมใสในอิริยาบถของพระเถระจึงรับบาตร นิมนต์เข้าสู่เรือนให้ฉันภัตตาหาร ฟังธรรม แล้วนิมนต์ให้อยู่ในวัด พระเถระจึงไปวัดนมัสการพระเจ้าอาวาส ท่านเจ้าอาวาสถามว่า ได้ภัตหรือยัง ตอบว่า ได้แล้วที่เรือนของเศรษฐีใกล้วัด แล้วถามถึงที่พักของตน จัดแจงปัดกวาดและเก็บบาตรจีวร

พอตกเย็นเศรษฐีก็มาหา ฟังธรรมถึงค่ำ ก่อนกลับได้นิมนต์ภิกษุทั้งสองให้รับบาตรในวันรุ่งขึ้น ฝ่ายพระเจ้าอาวาสคิดว่า ถ้าพระเถระนี้ยังอยู่ ที่ไหนเศรษฐีจะนับถือเรา เกิดความไม่พอใจในพระเถระ

พระเถระทราบความคิดของพระเจ้าอาวาส จึงคิดว่า พระเถระ นี้ไม่ทราบว่าเราไม่มีความห่วงใยในตระกูล ในลาภ แล้วกลับที่อยู่ของตน

รุ่งขึ้น ท่านเจ้าอาวาสก็ตีระฆังด้วยหลังเล็บ เคาะประตูด้วยเล็บ แล้วไปสู่เรือนของเศรษฐี เศรษฐีรับบาตร นิมนต์ให้นั่งบนอาสนะ แล้วถามถึงพระอาคันตุกะ

ท่านเจ้าอาวาสตอบว่า ฉันไม่ทราบความประพฤติของพระผู้ใกล้ชิด

สนิทสนมของคุณ ฉันตีระฆัง เคาะประตู ก็ไม่อาจปลุกให้ตื่นได้ เมื่อวานฉันโภชนะอันประณีตในเรือนของคุณแล้ว คงอิ่มอยู่จนวันนี้ บัดนี้ก็ยังนอนหลับอยู่ เมื่อคุณจะเลื่อมใสก็เลื่อมใสในภิกษุเช่นนี้เอง

ฝ่ายพระเถระผู้เป็นอรหันต์ กำหนดเวลาบิณฑบาตร ชำระสรีระตนแล้ว ทรงบาตร จีวร เหาะไปเสียทางอื่น

เศรษฐีนิมนต์พระเจ้าอาวาสฉันข้าวปายาส แล้วรมบาตรด้วยของหอม ใส่ข้าวปายาสจนเต็มแล้วกล่าวว่า พระเถระนั้นเห็นจะเหนื่อยจากการเดินทาง พระคุณเจ้าโปรดนำข้าวปายาสนี้ไปให้ท่านเถิด

พระเจ้าอาวาสรับบาตรมา เดินไปคิดไป ถ้าภิกษุนั้นได้ข้าวปายาสนี้ไซร้ ถึงเราจะจับคอฉุดให้ไป ก็จักไม่ไป ถ้าเราให้ข้าวปายาสนี้แก่มนุษย์หรือเทลงน้ำ คนอื่นก็จะรู้ พอดีเห็นนากำลังไหม้อยู่ จึงคุ้ยถ่านขึ้น เทข้าวปายาสลงไป กลบด้วยถ่าน แล้วกลับวัด ไม่เห็นภิกษุรูปนั้นจึงคิดได้ว่าภิกษุนั้นคงจะเป็นพระอรหันต์ รู้อัธยาศัยของเราจึงไปที่อื่นเสีย โอ เพราะท้องเป็นเหตุ เราทำกรรมไม่สมควรเลย ทันใดนั้น ความเสียใจอย่างใหญ่หลวงก็เกิดขึ้นแก่ภิกษุนั้น

ตั้งแต่วันนั้น ท่านก็กลายเป็นมนุษย์เปรต (มนุษย์ผู้หิวกระหายมากไปด้วยทุกข์ เพราะบาปกรรมที่ตนทำไว้) อยู่มาไม่นานก็ตายไปเกิดในนรกหมกไหม้อยู่หลายแสนปี หลังจากนั้นผลของเศษกรรมทำให้มีชีวิตอยู่อย่างอดอยากทุกภพทุกชาติ

ชาติสุดท้ายเกิด ณ หมู่บ้านชาวประมงในแคว้นโกศล ในวันที่ท่านเกิด ชาวประมงทั้งพันครอบครัวนั้นหาปลาไม่ได้เลยสักตัว นับแต่วันนั้น พวกชาวประมงก็พากันเสื่อมโทรมมาก บ้านของพวกเขาถูกไฟไหม้ 7 ครั้ง ถูกพระราชาปรับสินไหม 7 ครั้ง พวกชาวประมงพากันลำบากคิดว่า เมื่อก่อนไม่เคยเป็นเช่นนี้เลย ในหมู่คงมีตัวกาลกิณี จึงแบ่งเป็นสองกลุ่มๆ ที่บิดามารดาเขาอยู่ก็แยก

กลุ่มอื่นเจริญ โดยแยกกลุ่มเป็นสองเรื่อยไป ที่สุดก็เหลือเพียงตระกูลเดียว คนทั้งหลายก็รู้ว่า ครอบครัวนี้เป็นกาลกิณี พากันรุมตีให้หนีไป บิดามารดาของเขามีชีวิตอยู่อย่างแร้นแค้น เมื่อเลี้ยงดูจนเขาพอจะเดินได้ ก็ทิ้งเขาไว้ตามลำพัง เขามีชีวิตอย่างเดียวดายค่ำไหนนอนนั่น ไม่ได้อาบน้ำ สกปรก เหมือนปีศาจคลุกฝุ่น เลือกเม็ดข้าวกินทีละเม็ดเหมือนอย่างกาในที่สำหรับเทน้ำล้างหม้อ

วันหนึ่ง พระสารีบุตรเที่ยวบิณฑบาตในเมืองสาวัตถี เห็นเขาก็สงสาร เรียกมาแล้วถามว่าเป็นชาวบ้านไหน พ่อแม่อยู่ที่ไหน เขาตอบว่า กระผมทำให้พ่อแม่ลำบาก จึงถูกทิ้งให้อยู่คนเดียว พระเถระถามว่าเจ้าจะบวชไหม เขาตอบว่าอยากบวช

พระเถระจึงพาไปวัด อาบน้ำให้ แล้วให้บวชเณร พออายุครบก็บวชพระ ได้ชื่อว่า "โลสกติสสเถระ" เป็นพระไม่มีบุญ ใครใส่บาตรเพียงข้าวต้มกระบวยเดียวก็ปรากฏเหมือนบาตรเต็ม คนจึงถวายองค์อื่น ต่อมาท่านก็เจริญวิปัสสนาบรรลุอรหันต์ ถึงกระนั้นก็ยังคงมีลาภน้อย

ในวันที่พระโลสกะจะปรินิพพาน พระสารีบุตรคิดว่า ในวันนั้นเราควรให้อาหารแก่เธอจนพอ จึงพาท่านไปบิณฑบาตในเมืองสาวัตถีด้วย ทำให้พระสารีบุตรไม่ได้แม้เพียงการยกมือไหว้ จึงบอกให้กลับไปคอยที่โรงฉัน เมื่อส่งพระโลสกะกลับแล้ว พระสารีบุตรก็ได้อาหาร จึงฝากคนเอาไปให้พระโลสกะ คนรับอาหารไปแล้วก็ลืม กินเสียเองจนหมด

เมื่อพระสารีบุตรกลับวัด ทราบว่าพระโลสกะยังไม่ได้อาหารก็สลดใจ จึงให้พระโลสกะรอในโรงฉัน แล้วไปบิณฑบาตในวังของพระเจ้าโกศล พระราชาจึงสั่งให้ถวายของหวานสื่อย่างจนเต็มบาตรพระสารีบุตรกลับไปถึง ถือบาตรยืนอยู่แล้วเรียกให้พระโลสกะฉัน พระโลสกะยำเกรงพระสารีบุตรจะไม่ฉัน พระสารีบุตรจึงกล่าวว่า "มาเถิดน่า คุณจงนั่งฉัน ผมจะถือบาตรไว้ ถ้าผม

ปล่อยมือบาตรต้องไม่มีอะไร”

ในวันนี้พระโลสกะได้ฉันเต็มความต้องการแล้วก็ปรินิพพาน

(อรรถกถาโลสกชาดก เอกนิบาต)

เรื่องนี้เป็นเรื่องของหญิงผู้หนึ่ง ต้องชดใช้หนี้กรรมนอนทนทุกข์ทรมาน ล้มหมอนนอนเสื่อด้วยโรคประหลาด อยากกินอะไร อยากกินใจแทบจะขาด แต่ก็กินไม่ได้ ของดีๆ ก็กลืนไม่ลง คอมันตีบ น้ำก็หยอดไม่ลง เมื่อเริ่มป่วย ญาติก็หาหมอที่มีชื่อมารักษา แต่หมอก็ไม่รู้ว่าเป็นโรคอะไร เพราะตรวจร่างกายทุกส่วนอย่างละเอียดก็ปกติ ผิดที่อยากกินอาหารแต่กินไม่ได้ แม้หมอจะพยายามรักษาก็ช่วยอะไรไม่ได้ ร่างกายที่เคยอ้วนใหญ่ก็ค่อยๆ ผอมลง เพราะอาหารไม่ตกถึงท้อง 6 เดือน จนเหลือแต่หนังหุ้มกระดูก เป็นความทรมานอย่างแสนสาหัส (หมอคงให้น้ำเกลือและสารอาหารทางเส้นเลือดจึงมีชีวิตอยู่ได้ แต่จะอ่อนแอลงเรื่อยๆ และตายด้วยโรคแทรกในที่สุด)

คุณหญิงระเบียบ สุนทรลิขิต ผู้รู้เรื่องนี้ได้เล่าว่า หญิงนี้สมัยก่อนยากจน เป็นแม่ครัวอยู่กับหญิงสูงอายุ มั่งคั่งและสูงศักดิ์ท่านหนึ่ง เป็นคนใจบุญมีศรัทธาใส่บาตรพระสงฆ์ทุกเช้า 100 รูป ได้มอบ เงินให้แม่ครัวทำอาหารชั้นดีมาใส่บาตร แพงเท่าไรไม่ว่า ขอให้พระได้ฉันอาหารดีๆ ทุกวัน คอยเปลี่ยนอย่าให้ซ้ำ แม่ครัวก็จัดการอย่างเรียบร้อยจนนายจ้างไว้ใจ จะเบิกค่าอาหารใส่บาตรวันละเท่าไรก็ได้

ต่อมา แม่ครัวก็เริ่มยักยอกเบียดบังบ้าง แต่ไม่มาก นานเข้าก็เห็นว่าที่ยักยอกไว้น้อยไป คิดว่า ของอยู่ในห่อไม่มีใครรู้ เราจะทำอย่างก็ได้ จึงเริ่มทำอาหารถูกๆ แต่เบิกเงินราวกับทำอาหารดีราคาแพงๆ มาใส่บาตร เวลาผ่านไปเป็นปีๆ หญิงนี้ยักยอกจนร่ำรวย มีที่ดินปลูกบ้านลูกหลานมีเพชรมีทองใส่

สิ่งที่ห่อเรียบร้อยสำหรับใส่บาตรทุกเช้าคือ ถั่วงอกผัดน้ำมันราคาถูกๆ และมีที่ดีๆ 3- 4 ห่อ ไว้แก้หน้าที่เมื่อนายจ้างสงสัย ทำให้เหลือไว้ให้นายจ้างได้เห็นว่าอาหารชั้นดีราคาแพงเพื่อให้ถูกใจ

นี้คือวิธีการที่ทำให้หญิงแม่ครัวร่ำรวยขึ้น แต่บัดนี้กำลังได้รับทุกข์ทรมานไม่รู้เมื่อใดจะสิ้นสุดลงในโลกมนุษย์ และทั้งต้องไปใช้หนี้กรรมความโลภในอีกภพหนึ่ง จนกว่าจะสิ้นกรรม

(กฎแห่งกรรมของ ท. เลียงพิบูลย์ เล่ม 5)

จาก กรรมลิขิต โดย ธมฺมวฑฺโฒ ภิกฺขุ

การปลูกไผ่เลี้ยง

สมาน - อุทิน เพ็ญนุ่ม สองสามีภรรยาซึ่งมีถิ่นฐานอยู่ ณ บ้านเลขที่ 461 หมู่ 6 บ้านคลองใหญ่ ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เกษตรกรผู้ปลูก **"ไผ่เลี้ยงหัวโตพันธุ์เขา"** ซึ่งมีลักษณะคล้าย "ไผ่รวก" แต่ต้นใหญ่กว่า ปลูกและดูแลง่าย ไม่ต้องใช้สารเคมี ให้หน่อตลอดปี

เหตุผลที่เขาปลูกไผ่พันธุ์นี้เขาบอกว่า สำรวจตลาดดูแล้วพบว่า มีความต้องการหน่อไม้ค่อนข้างสูง ขายได้ราคาดี ดังนั้นอนาคตข้างหน้าจึงยังคงสดใส

สมานบอกว่า ไผ่พันธุ์นี้ ปลูกได้ดีใน "ดินทรายชี้เป็ด" ไถดะแล้วไถพรวน ควรปลูกเดือนกุมภาพันธ์กำลังเหมาะ กิ่งพันธุ์นี้หาซื้อได้จากเกษตรกรที่ปลูกอยู่เดิม ราคากิ่งละ 25 - 30 บาท

ขุดหลุมปลูกให้มีความกว้างและลึกพอมิดราก ระยะห่างระหว่างแถว 3.5 เมตร ระหว่างต้น 3 เมตร เนื้อที่ 1 ไร่ ใช้กิ่งพันธุ์ 300 กิ่ง ใช้ทุนค่ากิ่งพันธุ์ประมาณ 7,500 บาท ต่อไร่

ใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์สูตร 15 - 15 - 15 หนึ่งช้อนแกงต่อต้นอายุ 3 เดือน กิ่งพันธุ์จะเริ่มแตกหน่อใหม่เป็นกอ ให้คัดหน่อสมบูรณ์และจัดช่องไฟระหว่างหน่อให้ห่างกันประมาณครึ่งฟุต

ต้องดูแลกำจัดวัชพืช รดน้ำให้ชุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทำคันดินรอบ

โคนต้นเป็นวงกลมเพื่อกักเก็บน้ำ ช่วงฤดูฝนเมื่อไผ่โตแล้วไม่ต้องรดน้ำ คอยตัดแต่งกิ่งที่เกะกะทางเดินออกเท่านั้น

หลังจากนั้นอีกประมาณ 2 เดือน ไผ่ก็จะแก่จัดให้ใส่ "ปุ๋ยขี้ไก่" ซึ่งมีราคาประมาณ 11 บาทต่อ 1 ถุง ใส่ในอัตรา 1- 3 ถุงต่อกอ ขึ้นอยู่กับขนาดของกอว่าใหญ่หรือเล็ก

คุณอุทินบอกว่า ....ไม่ควรใช้ปุ๋ยขี้วัวหรือขี้หมู เพราะทดลองแล้วไม่ได้ผล

เมื่อใส่ปุ๋ยขี้ไก่แล้ว ใบไผ่เก่าจะเริ่มร่วงและแตกใบใหม่ จะมีหน่อเล็กๆ ผุดขึ้นมา ใส่ปุ๋ยสูตร 25 - 7 - 7 กอละ 1 - 2 กิโลกรัม ส่วนใบไผ่ที่ร่วงนั้นปล่อยให้คลุมดินไว้เพื่อช่วยรักษาความชุ่มชื้นอีก 2 สัปดาห์ก็จะสามารถตัดหน่อไผ่ส่งขายได้ โดยให้เลือกตัดหน่อที่สมบูรณ์ มีความสูงประมาณ 1 ฟุต และควรตัดเป็นประจำทุกวันไม่ควรปล่อยทิ้งไว้เพราะหน่อจะไม่สวยราคาไม่ดี

ทั้งนี้ เมื่อรวมเวลานับจากเริ่มปลูกถึงวันตัดหน่อขายได้จะตก 5 - 6 เดือน ถ้าเริ่มปลูกเดือนกุมภาพันธ์ก็จะตัดขายได้ประมาณเดือนสิงหาคม ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝน ช่วงนี้ไผ่จะให้หน่อมาก เฉลี่ยแล้วจะตัดได้ประมาณไร่ละ 30 - 35 กิโลกรัมต่อวัน โดยราคาขายส่งให้กับคนกลางที่มารับซื้อถึงที่ต่ำสุดจะอยู่ที่กิโลกรัมละ 5 บาท หรือเท่ากับจะมีรายได้อย่างต่ำวันละ 150 บาท

ราคาจะขึ้นสูงถึง 18 - 20 บาท ในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งผลผลิตหน่อไม้ต่อไร่ต่อวันจะอยู่ระหว่าง 5 - 15 กิโลกรัม เบ็ดเสร็จแล้วน่าจะมีรายได้ไม่ต่ำกว่า 50,000 บาท ต่อปี ต่อพื้นที่ 1 ไร่

หักทุนค่าปุ๋ยแล้วก็เท่ากับจะมีกำไรมาก อย่างต่ำปีละประมาณ 25,000 บาทต่อไร่ สำหรับช่วงฤดูฝนที่มีผลผลิตออกมามาก บางคนอาจกังวลเรื่องราคาว่าจะตกต่ำจนไม่คุ้ม เรื่องนี้ก็ไม่ต้องห่วงเพราะเราสามารถนำหน่อไม้ไผ่สดมาทำ

เป็น “หน่อไม้อัดปี๊บ” เก็บไว้ขายได้ โดยหน่อไม้ 25 กิโลกรัมจะทำหน่อไม้อัดปี๊บได้ 14 กิโลกรัม ขายส่งในพื้นที่ได้ราคาปี๊บละ 20 บาท เริ่มจากนำหน่อไม้มาต้มแล้วแกะเปลือกออก ล้างน้ำให้สะอาด ตัดข้อที่แก่ทิ้ง ตัดแต่งหัวท้ายให้ความยาวพอดีกับปี๊บ นำหน่อไม้ใส่ปี๊บให้เต็ม ใส่น้ำให้ท่วม นำไปตั้งไฟต้มประมาณ 2 ชั่วโมง ระหว่างนี้ให้ต้มน้ำสะอาดอีกหม้อใหญ่ๆ ใช้เติมเป็นระยะๆ เพื่อให้น้ำขื่นของหน่อไม้หมดไป

เมื่อต้มครบ 2 ชั่วโมงแล้วก็เอาน้ำที่ต้มแยกไว้มาเทใส่เต็มปี๊บ ยกลงแล้วใช้ฝาปิดให้แน่น โดยใช้ “เครื่องอัดปี๊บ” ราคาเครื่องละประมาณ 10,000 บาท

หลังจากตัดต่อหน่อไผ่เลี้ยงไปได้ 2 ปี ก็จะตัดลำต้นเก่าออก เหลือไว้แต่กิ่งรุ่นใหม่ที่สมบูรณ์ ซึ่งลำเก่านี้จะขายได้อีก โดยคนที่ซื้อจะนำไปทำเป็นราวสำหรับเลี้ยงหอยแมลงภู่และอื่นๆ

จาก เดลินิวส์ 28 มีนาคม 2543

เ ก ษ ต ร

การปลูกต้นไม้โดยไม่ใช้สารเคมี

ปัจจุบันคนไทยนิยมบริโภคผักและผลไม้กันมากขึ้น ไม่ว่าในรูปของผักผลไม้สด หรือผ่านการปรุงมาแล้ว ปัญหาสารพิษตกค้างในผักผลไม้จึงเป็นปัญหาใหญ่ที่ผู้บริโภคต้องประสบ สารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชที่นิยมใช้กันมากในการปลูกผักและผลไม้นั้น เป็นสารที่มีอันตรายต่อสิ่งที่มีชีวิต ทั้งจากการกิน การสัมผัส และการหายใจ

ความเป็นพิษของสารแต่ละชนิดที่มีต่อคนจะมากน้อยเพียงไร ขึ้นกับระดับความเป็นพิษ ระยะเวลาที่ได้รับพิษ และความเข้มข้นของสารนั้นๆ สารแต่ละชนิดจะออกฤทธิ์ต่างกัน ซึ่งเราสามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มสารเคมี	ตัวอย่างชื่อสารเคมี	ชนิดของผลไม้ที่มีการใช้	อันตรายต่อร่างกาย
ออร์กาโนฟอสเฟต	โมโนโครโตฟอส, เมธา-มิโดฟอส,ไดอะซินอล,ไตรอะโซฟอส ,คลอไพรีฟอส,พาราไธออน,ไดเมธโธเอท	ฝรั่ง พุทรา ชมพู่ มังคุด ทุเรียน มะม่วง ลำใย องุ่น มะนาว แตงโม สตอเบอรี่ ส้มโอ เงาะ แอปเปิล ลูกแพร์ ละมุด สับปะรด มะขามหวาน	ยับยั้งระบบการส่งกระแสประสาทในร่างกาย ถ้าได้รับมากอาจกระตุก สั่น อ่อนเพลีย เหงื่อไหล ถ้ารุนแรง อาจถึงตายได้
คาร์บาเมต	เมธโธมิล คาร์บาริล ออกซามิล คาร์โบฟูแรน	ฝรั่ง ชมพู่ พุทรา ละมุด สับปะรด เงาะ องุ่น แอปเปิล มะขามหวาน สตอเบอรี่	ความเป็นพิษคล้ายกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต แต่รุนแรงน้อยกว่า
ออร์กาโนคลอรีน	ดีดีที ดีลดรีน เฮปตาคลอร์ เอนดริน อัลโดชัลแฟน	สตอเบอรี่ องุ่น ส้มโอ ส้ม มะนาว	ละลายได้ดีในไขมัน ตกค้างในสิ่งแวดล้อมได้เป็นเวลานาน ถ่ายทอดผ่านห่วงโซ่อาหารได้ เป็นสารก่อมะเร็ง ส่วนใหญ่จึงถูกห้ามใช้
ไพรีทรอยด์	ไซเปอร์เมทธริน เฟนวาเลอเรท เพอร์เมทธริน เดลต้าเมทธริน	ส้ม ส้มโอ มะนาว แอปเปิล ลูกแพร์	สารกลุ่มนี้มีความเป็นพิษต่อคนน้อย เป็นพิษต่อแมลงมาก แต่อาจทำให้แมลงดื้อยา

แต่ไม่ว่าจะเป็นสารเคมีกลุ่มใด ก็ล้วนแต่มีพิษต่อคนทั้งสิ้น ทางเลือกที่น่าสนใจอีกทางหนึ่งในการบริโภคให้ปลอดภัย ก็คือการปลูกผลไม้ไว้กินเอง สำหรับผู้ที่บ้านมีบริเวณ ก็ไม่น่าจะเป็นเรื่องยุ่งยากอะไรนัก เพราะวิถีไทยแต่ดั้งเดิม ก็เป็นเช่นนี้อยู่แล้ว ผลไม้ที่ปลูกไว้ตามมุมบ้านมักจะเป็นมะยม มะม่วง มะขาม ขนุน น้อยหน่า ชมพู่ ลิ้นจี่ ลำไย หรือผลไม้พื้นบ้านอื่นๆ ซึ่งปลูกง่าย

ไม่ต้องอาศัยการดูแลรักษามาก และไม่มีโรคแมลงรบกวน จึงทำให้คนไทยเราสมัยก่อนมีสุขภาพที่ดี เพราะมีคลังอาหารที่ปลอดภัยไว้รอบบ้าน ให้เลือกกินได้หลากหลายตลอดทั้งปี โดยไม่ต้องกังวลกับปัญหาสารพิษตกค้าง

การปลูกผลไม้ในบ้านเรือน นับเป็นกิจกรรมอันหนึ่งที่จะสร้างการมีส่วนร่วมในครอบครัวได้เป็นอย่างดี การพิจารณาว่าจะปลูกผลไม้ชนิดไหน ก็อาจดูจากความชอบของสมาชิกในบ้าน แต่ก็ควรจะเลือกปลูกผลไม้ที่ให้ผลตลอดทั้งปีไว้ด้วย เช่น มะละกอ หรือกล้วย แต่ไม่ว่าจะปลูกผลไม้ชนิดไหน สิ่งที่ควรต้องคำนึงถึง ได้แก่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ควรเลือกพันธุ์พื้นเมือง เนื่องจากมีความแข็งแรง สามารถต้านทานโรคแมลงได้อย่างดี และไม่ต้องการการดูแลรักษามากนัก เช่น มะม่วงแก้ว ฝรั่งขี้นก ชมพู่มะเหมี่ยว กล้วยน้ำว้า น้อยหน่า มะขามเทศ มะเฟือง กระท้อน มะยม การปลูกก็ควรปลูกตามฤดูกาล เพื่อลดปัญหาในการจัดการต่างๆ เนื่องจากในแต่ละฤดูกาลก็ย่อมมีสภาพที่เหมาะสมกับไม้ผลแต่ละชนิดอยู่แล้ว

แต่หัวใจที่แท้จริงของการทำเกษตรกรรมธรรมชาตินั้นอยู่ที่ การมีดินที่ดี เพราะว่าพืชเติบโตและอาศัยธาตุอาหารจากดิน การปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์จะช่วยให้พืชผลเจริญเติบโตได้ดี มีความแข็งแรง ต้านทานศัตรูพืช และให้ผลผลิตดี ซึ่งการปรับปรุงดินนี้ สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ พวก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ และปุ๋ยพืชสด เพื่อเป็นธาตุอาหารให้แก่พืชใช้ในการสร้าง ความเจริญเติบโต และสร้างภูมิคุ้มกัน การปรับปรุงดินยังรวมถึงการใช้วัสดุคลุมดิน จำพวกฟางข้าว ใบไม้ เศษหญ้าแห้ง และการปลูกพืชชนิดต่างๆ แซมในสวนผลไม้ด้วย แต่ถ้าหากไม้ผลที่ปลูกไว้ยังคงเกิดปัญหาโรคแมลงขึ้นอีก ก็ควรเลือกใช้สารสกัดจากธรรมชาติในการกำจัดแมลงศัตรูพืช เช่น สะเดา ข่า ตะไคร้หอม แทนการใช้สารเคมี เพื่อ

รักษาระบบนิเวศน์ของธรรมชาติและอนุรักษ์แมลงที่มีประโยชน์เอาไว้ให้เกิดความสมดุลของแมลงตามธรรมชาติต่อไป

การทำปุ๋ยหมัก

สูตรที่ 1 **ปุ๋ยหมักขุยมะพร้าว หรือปุ๋ยหมักกากชานอ้อย**

ส่วนผสม ขุยมะพร้าว 1 ส่วน หรือกากชานอ้อย 2 ส่วน
มูลไก่เนื้อ 1 ส่วน
เชื้อ พด.-1 1 ซอง (เป็นจุลินทรีย์ที่ใช้ทำปุ๋ยหมัก ผลิตโดยกรมพัฒนาที่ดิน ถ้าไม่มีก็ไม่ต้องใช้ เพราะจุลินทรีย์ตัวนี้มีอยู่แล้วในซากพืชซากสัตว์ตามธรรมชาติอยู่แล้ว)

วิธีทำ นำขุยมะพร้าวเกลี่ยลงบนพื้นให้หนาเท่า ๆ กัน นำมูลไก่ มาเกลี่ยทับอีกชั้นหนึ่ง แล้วนำเชื้อ พด.1รดให้ทั่วกอง คลุกเคล้าให้เข้ากัน โดยรดน้ำให้ความชื้นไปด้วย อย่าให้แฉะเกินไปโดยลองใช้มือกำปุ๋ยหมักดูแล้วบีบแรงๆ จะมีน้ำไหลออกมาตามร่องนิ้วมือเล็กน้อย จากนั้น จึงทำกองปุ๋ยให้เป็นรูปภูเขา คลุมด้วยทางมะพร้าว กระสอบ หรือกองไว้ในที่ร่ม กลับกองปุ๋ยทุกๆ 20 วัน หรือเดือนละครั้ง ถ้ากองปุ๋ยดูแห้งเกินไป ควรรดน้ำให้ความชื้นด้วย เมื่อครบ 3 เดือน ปุ๋ยก็จะเหมาะที่จะนำไปใช้ได้

สูตรที่ 2 **ปุ๋ยหมักจากเศษหญ้า**

วัสดุ	เศษหญ้า ฟางข้าว เศษพืช	4 ส่วน
	มูลไก่เนื้อ	1 ส่วน
	เชื้อ พด.-1	1 ซอง

วิธีทำ นำเศษพืชกองไว้เป็นรูปสี่เหลี่ยมกว้าง 1.5-2 เมตร ยาว 2-3 เมตร รดน้ำพร้อมกับเหยียบให้แน่น จนมีความหนาประมาณ 40 ซม. โรยมูลไก่หนา 10 ซม. รดน้ำและโรยเชื้อพด.-1 ทำเช่นเดิมอีกชั้นหนึ่ง แล้วนำดินปิดทับอีกทีคลุมกองด้วยทางมะพร้าวหรือกระสอบ กลับกองปุ๋ยทุก 20-30 วัน จนครบ 3 เดือน จึงนำไปใช้ได้

การใช้ปุ๋ยหมักในไม้ผล

สามารถใช้ได้ 2 ระยะ

1. ช่วงเตรียมหลุมปลูก ผสมปุ๋ยหมักลงในหลุมใช้ปุ๋ยหมัก 1 ส่วน ต่อดิน 5 ส่วน คลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วจึงนำไม้ผลลงปลูก และคลุมโคนต้นด้วยฟางหรือหญ้าแห้ง

2. ช่วงการเจริญเติบโตของไม้ผล หลังจากปลูกไม้ผลแล้วควรใส่ปุ๋ยหมักปีละครั้ง โดยแบ่งปุ๋ยหมักออกเป็น 4 ส่วน ส่วนแรกใช้หว่านบางๆ ในทรงพุ่ม เพื่อเป็นอาหารของรากบริเวณทรงพุ่ม อีก 3 ส่วนใส่ลงไปในร่องรอบๆ ทรงพุ่มที่ขุดลึกประมาณ 30 ซม. แล้วกลบดิน ซึ่งจะเป็นขอบกั้นน้ำรอบๆ ทรงพุ่ม เวลารดน้ำ น้ำจะได้ไม่ไหลออกมานอกทรงพุ่ม

ปุ๋ยน้ำชีวภาพ

เป็นปุ๋ยเสริมเพื่อให้อาหารแก่พืช ในขณะที่พืชกำลังเจริญเติบโต

วัสดุ ซากพืชซากสัตว์ เช่น ต้นหญ้า ต้นถั่ว รำข้าว มูลสัตว์ และเชื้อ พด.-1

ตัวอย่างการทำปุ๋ยน้ำชีวภาพจากรำข้าวและมูลไก่ไข่

รำละเอียด	60	กิโลกรัม
มูลไก่ไข่	40	กิโลกรัม
เชื้อ พด.-1	1	ซอง

วิธีทำ นำรำละเอียดและมูลไก่ไข่ คลุกเคล้าให้เข้ากัน นำเชื้อ พด.-1 เทใส่น้ำ 20 ลิตร ใช้ไม้คนอย่างสม่ำเสมอนาน 15-20 นาที แล้วราดลงไปที่กองรำและมูลไก่ที่เตรียมไว้ คลุกเคล้าให้ทั่ว ทดสอบความชื้นโดยกำดูแล้วคลายมือออก ก้อนวัสดุจะไม่มีน้ำไหลออกมาแต่ก็ไม่แตกออก จากนั้นใช้กระสอบป่านคลุมไว้ กลับกองปุ๋ยทุกวันเป็นเวลา 7 วัน เมื่อกลับกองปุ๋ยแล้วให้ใช้กระสอบป่านคลุมไว้ทุกครั้ง เมื่อครบ 7 วันแล้วให้แผ่กองปุ๋ยออก ผึ่งในร่มจนแห้ง แล้วจึงเก็บไว้ในถุงกระดาษหรือกระสอบที่มีการระบายอากาศได้เพื่อเก็บไว้ใช้นานๆ การเก็บควรเก็บในที่ร่ม ไม่ตากแดดตากฝนและมีอากาศถ่ายเทดี

การใช้ปุ๋ยน้ำชีวภาพ

1. นำปุ๋ยแห้ง 1 กก. ผสมน้ำ 20 ลิตร ใส่ในถังหรือโอ่ง ใช้ไม้คนบ่อยๆ อย่างน้อยวันละ 3-4 ครั้ง เป็นเวลา 5-7 วัน จะได้ปุ๋ยน้ำเข้มข้น
2. เวลาจะนำไปใช้ ให้ผสมน้ำอีก 20-40 เท่า
3. ใช้รดต้นไม้เดือนละครั้ง

ฮอร์โมนสมุนไพรเพิ่มผลผลิต

(สูตรของคุณลำยอง กล่ำมอญ เกษตรกร จังหวัดสุพรรณบุรี)

ส่วนผสม สะเดา ตะไคร้หอม ข่า หนอนตายหยาก ยาเส้น ในอัตรา 3:2:1:1:1

วิธีทำ นำสมุนไพรทั้งหมดโขลกให้ละเอียด แล้วหมักไว้ 1 อาทิตย์ จากนั้นกรองเอาน้ำมา 2 ส่วน ผสมกับมะพร้าวขูดที่หมักไว้อีก 1 ส่วน และผสมกับน้ำ 200 ลิตร (ปริมาณนี้ใช้กับต้นไม้ 20 ต้น)

วิธีใช้ ช่วงที่ไม้ผลออกดอก ให้ฉีดฮอร์โมนนี้ 1 วัน เว้น 3 วัน ทำติดกัน 3 ครั้ง จากนั้น ทิ้งระยะห่างอีก 10 วัน แล้วจึงฉีดอีก 1 ครั้ง จะช่วยป้องกันแมลงปีกบางได้ ถ้าต้องการฆ่าเชื้อราให้ใส่กระเทียมเพิ่มเข้าไปฮอร์โมนนี้ จะช่วยให้ไม้ผลออกลูกดกขึ้น และมีผลโตขึ้น

สูตรสมุนไพรกำจัดหนอนพีเสื้อผลไม้

สูตร 1 โขลกกระเทียม 1 กิโลกรัม ผสมน้ำ 5 ลิตร และใส่สบู่ 100 กรัม จะได้หัวเชื้อ นำหัวเชื้อ1ส่วน ผสมน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นต้นไม้ผล

สูตร 2 กระเทียมบด 3-4 หัว หมักในพาราฟินเหลว 2 คืน และนำมาผสมน้ำ 10-15 ลิตรและสบู่ 10 กรัม ฉีดพ่นต้นไม้ผล

สูตร 3 ผสมกระเทียมบด 3-4 หัว พริกแห้งเผ็ดจัดบด 100 กรัม สบู่ 10 กรัม น้ำร้อนจัด 5 ลิตร และผสมกับน้ำสะอาด 20 ลิตร ฉีดพ่นต้นไม้ผล

สูตรกำจัดเชื้อราแอนแทรกโนสในผลไม้

ส่วนผสม ตะไคร้หอม ตะไคร้แกง กะเพราขาว กะเพราแดง สาบ

เสือ ใบแก่ยูคาลิปตัส กานพลู พริก กระเทียมสด อย่างละ 1 ส่วน

วิธีทำ บดส่วนผสมทั้งหมดให้ละเอียดแช่ในน้ำ 20 ลิตร 1 คืน หรือแช่ในอัลกอฮอล์12 ชั่วโมง แล้วกรองหัวเชื้อที่ได้ 1 ส่วน เจือจางกับน้ำ 20 ส่วน ฉีดพ่นต้นไม้ผล

สูตรรมควันสมุนไพรไล่แมลงวันทอง

นำสะเดา ข่า ตะไคร้หอม อย่างละ 1 ส่วน มากองรวมกันใต้ต้นผลไม้ แล้วจุดไฟเผารมควัน จะสามารถไล่แมลงวันทองที่ชอบชอนไชผลไม้

ข้อมูล - จินตนา ภู่มงกุฎชัย และวิรติ ศรีอ่อน วารสารเกษตรกรรมธรรมชาติ ฉบับเดือนธันวาคม 2542

- หนังสือปุ๋ยหมัก ดินหมัก และปุ๋ยน้ำชีวภาพ โดยทิพวรรณ สิทธิรังสรรค์

ท า ย เ ล่ ม

หนังสือวิทยุสราญรมย์ เล่มที่ 8 ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2543 บรรจุเรื่องราวที่น่าสนใจไว้อย่างแน่นขนัด นับตั้งแต่ "ทวาทศมาส" ซึ่งสุวรรณา ฟองสมุทร ค้นคว้ามาเสนอ เป็นตอนที่ 2 และจะลงติดต่อกันไปจนครบทั้ง 12 เดือน ในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศ เรามี *"บทบาทของไทยในอาเซียน"* เพื่อแนะนำอาเซียนและบทบาทของประเทศไทยในองค์การภูมิภาคแห่งนี้ ก่อนที่จะมีการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนที่กรุงเทพฯ ในเดือนกรกฎาคมนี้ นอกเหนือไปจากเรื่อง *"เหตุใดไทยจึงควรให้ความสำคัญกับตลาดข้าวไทยในญี่ปุ่น"* ของ ฯพณฯ นายศักดิ์ทิพย์ ไกรฤกษ์ เอกอัคราชทูต ณ กรุงโตเกียว และที่พลาดไม่ได้คือ *"ปัญหาแรงงานไทย"* โดย พิษณุ จันทร์วิทัน นายสถานีคนแรกของวิทยุสราญรมย์ ซึ่งแม้ว่าขณะนี้จะเดินทางไปรับราชการในต่างประเทศแล้วแต่ก็รับปากว่าจะไม่ทิ้งแฟนๆ ของวิทยุสราญรมย์ และหนังสือวิทยุสราญรมย์อย่างแน่นอน

สิ่งซึ่งเป็นมงคลของหนังสือวิทยุสราญรมย์เล่มนี้ ได้แก่พระนิพนธ์เรื่อง *"เพื่อนต้น"* ในสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ พระบิดาแห่งประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งทรงเล่าถึงเหตุการณ์เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าหลวงเสด็จฯ ประพาสต้น อย่างสนุกสนานและซาบซึ้ง นอกจากนี้ยังมี *"นิมิตต์ดี"* ของณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม นักเขียนสารคดีชั้นครูอีกคนหนึ่ง

ปี 2543 เป็นปีที่บุคคลสำคัญผู้อุทิศตนในการบำเพ็ญประโยชน์

แก่บ้านเมืองและสังคมไทยเป็นอย่างมาก 2 ท่าน มีพระชันษาและอายุ 100 ปี และได้รับการยกย่องจากองค์การ UNESCO พระองค์แรกคือสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ส่วนบุคคลที่สองคือ ฯพณฯ นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งหนังสือวิทยุสราญรมย์ได้อัญเชิญและนำประวัติชีวิตและผลงานของทั้งสองท่านมาลงพิมพ์เผยแพร่เช่นกัน

วาสนา กุลประสูตร ได้รับการยกย่องในฐานะนักเขียนเรื่องท่องเที่ยวมือทอง ผลงานของเธอใน *"เยือกเย็นในสวนลุ่มเขาหลวง"* แสดงให้เห็นถึงความเป็นนักธรรมชาตินิยม และจินตกวีร้อยแก้วได้เป็นอย่างดี ปีนี้เป็นปีที่เธอคืนสู่ธรรมชาติครบ 10 ปี ฝากไว้เพียงผลงานที่จะอยู่ในใจผู้อ่านตลอดไป สำหรับภาพถ่ายที่ใช้ประกอบ ได้รับความอนุเคราะห์จากสุรจิต จามรมาน ช่างภาพผู้มีฝีมือยอดเยี่ยมในระดับชาติ

ผมคงจะไม่สามารถใช้เนื้อที่ของ *"ท้ายเล่ม"* บอกเล่าเรื่องราวในหนังสือวิทยุสราญรมย์เล่มนี้ได้ครบทุกเรื่อง ดังนั้นจึงขอเชิญชวนให้คุณผู้อ่านพลิกหาสาระและความบันเทิงต่างๆ ด้วยตัวเอง และหากจะเขียนจดหมายมาติชมหรือพูดคุยกันบ้าง ผมและผู้จัดทุกคนก็จะขอบคุณมากครับ

ประภัสสร เสวิกุล

บรรณาธิการ